

ОПШТИНА ОХРИД

**ЛОКАЛЕН АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА ЖИВОТНА
СРЕДИНА НА ОПШТИНА ОХРИД**

Јануари, 2012

Почитувани читатели,

Ми претставува особена чест да го претставам Локалниот акционен план за животна средина-ЛЕАП на Општина Охрид (втора генерација).

Овој документ претставува стратешка рамка за спроведување активности во сите сфери на живеење во општината, со цел да се подобри квалитетот на животната средина, да се заштитат природните и културни добра, кои во изобилие ги поседува овој крај, но при тоа да се обезбеди и одржлив стопански развој.

ЛЕАП-от е развоен документ, кој ги прикажува состојбите, ги идентификува проблемите и предлага мерки и активности за надминување на идентификуваните проблеми и подобрување на состојбите.

Документот се работеше повеќе од една година, врз основа на утврдена методологија, со целосно учество на сите заинтересирани страни и граѓаните.

Охрид, како ретко кој регион, поседува монументи на материјалната историја и култура, преку кои го потврдува сопственото вековно и милениумско постоење. Природното и културно-историско наследство со своите универзални вредности, во симбиоза претставуваат специфична животна оаза, која во 1980 година интегрално е впишана во списокот на светските наследства при УНЕСКО, поради што Охрид припаѓа не само на охридани и Македонија, туку и на светот. Од таму доаѓа и нашата обврска да ги зачуваме овие вредности, но и да го подобриме живеењето во Општина Охрид и стандардот на граѓаните. Јас, како градоначалник, се обврзувам да ги следам препораките на ЛЕАП-от и ќе се обидам, заедно со сите структури во Локалната самоуправа, да обезбедам нивна доследна имплементација.

Во идното наше работење, ЛЕАП-от ќе биде главен патоказ при решавање на еколошките проблеми, но истовремено и алатка за обезбедување на финансиските средства потребни за имплементација на проектите предвидени со овој документ.

Во оваа прилика исказувам голема благодарност до Министерството за животна средина и просторно планирање за финансиската поддршка, на локалниот координатор, локалниот комитет, како и на работните групи и стручните консултати за успешно реализираната активност. Воедно им се заблагодарувам и на граѓаните на Општина Охрид, кои го дадоа својот придонес во процесот на изработка на овој документ.

Со почит,
Општина Охрид
Градоначалник,
Александар Петрески

Подготовката на ЛЕАП-от базира на:

Одлука за усвојување иницијатива за развивање на Локален Еколошки Акционен План (ЛЕАП) за Општина Охрид, бр. 07-344/10 од 28.2.2008 година и

Одлука за дополнување на Одлуката за усвојување иницијатива за развивање на Локален Еколошки Акционен План (ЛЕАП) за Општина Охрид, бр. 07-492/24 од 14.3.2008 година

УЧЕСНИЦИ ВО ПРОЦЕСОТ НА ИЗРАБОТКА НА ЛЕАП НА ОПШТИНА ОХРИД

Локален комитет за изработка на ЛЕАП во Општина Охрид

фотографија од работен состанок

Локален комитет-листа:

1. „Проаква“ - генерален директор

Бранко Трпчески

2. Градежен инженер (пензионер), поранешен директор на „Проаква“

Љубомир Чауле

3. ЈП „Охридски комуналец“, Охрид - генерален директор

Сашо Алче

4. Билатерален комитет за заштита на Охридското Езеро

Дејан Паноски

5. НП „Галичица“, Охрид - генерален директор

Зоран Ангелоски

6. Општина Охрид - раководител на одделение за урбанизам и заштита на животна средина

Тихомир Дурнев

7. Завод и Музеј - директор

Тања Паскали Бунташеска

8. Факултет за туризам и угостителство

Сашо Коруноски

9. Хидробиолошки завод

Д-р Сашо Трајаноски

10. 333

Д-р Сашо Точко

11. Општина Охрид - раководител на Одделение за образование

Митре Велјаноски

12. Општина Охрид - раководител на Сектор за комунален фонд и сообраќај

Емин Селман

13. Општина Охрид - ЛЕР

Антонио Балески

14. „Младински совет“ - НВО

Димче Каневче

15. Општина Охрид - портпарол на градоначалник

Никола Манески

16. Хотел „Ривиера“ - менаџер

Никола Миленкоски

17. Општина Охрид - раководител на Инспекторат

Танас Танасоски

18. ЕД „Грашница“ - НВО

Ѓоко Зороски

19. ТЦГ „Леарница“ - одговорен за заштита на животна средина

Никола Зафироски

Локален координатор за изработка на ЛЕАП: Хавза Реџеп Каќел

Членови на работни групи:

1. Работна група ЗАШТИТА НА БИОДИВЕРЗИТЕТ, ЖИВЕАЛИШТА И ПРИРОДНИ РЕТКОСТИ (ОХРИДСКО ЕЗЕРО, НП „ГАЛИЧИЦА“ И ДР.):

- **Дејан Паноски - Билатерален комитет за заштита на Охридското Езеро (координатор)**
- Д-р Ленче Локоска - Хидробиолошки завод
- Оливер Аврамоски - НП „Галичица“
- Д-р Марина Талевска - Хидробиолошки завод
- Борис Стојаноски - ЕД „Грашница“

2. Работна група УПРАВУВАЊЕ СО ВОДИ (ВОДОСНАБДУВАЊЕ, ОТПАДНИ ВОДИ, РЕГУЛИРАЊЕ НА ВОДОТЕЦИ, КВАЛИТЕТ НА ВОДИ/МОНИТОРИНГ):

- **Љубомир Чауле - стручно лице (координатор)**
- Д-р Сашо Точков - ЗЗЗ
- Лилјана Спирковска - Општина Охрид
- Д-р Трајче Наумоски - Хидробиолошки завод
- Лазо Наумоски - ЕД „Грашница“

3. Работна група УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД (КОМУНАЛЕН, ИНДУСТРИСКИ, МЕДИЦИНСКИ И ИНЕРТЕН):

- **Сашо Алче - ЈП „Охридски комуналец“ (координатор)**
- Зоран Трпески - Општина Охрид
- Игор Трајковски - државен инспектор МЖСПП
- Никола Миленкоски - Хотел „Ривиера“
- Милутин Секулоски - Нуркачки клуб „АМФОРА“

4. Работна група УПРАВУВАЊЕ СО ШУМИ, ЗЕМЈОДЕЛСКО ЗЕМЈИШТЕ, ПОЧВА:

- **Зоран Ангелоски - НП „Галичица“ (координатор)**
- Радован Велјаноски - Општина Охрид

- Вера Рауник - ЈП „Охридски комуналец“
- Александар Танчески - Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
- Борче Гопоски - ЕД – „Евла“, Елшани

5. Работна група УПРАВУВАЊЕ СО КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ (ВОЗДУХ, БУЧАВА, УРБАНИЗАМ И СОЦИОЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ):

- **Тихомир Дурнев - Општина Охрид (координатор)**
- Сузана Баткоска - Општина Охрид
- Љубица Бошњакова - Општина Охрид
- Д-р Зоран Тунтев - Факултет за туризам
- Јордан Трца - Завод и Музеј

6. Работна група УПРАВУВАЊЕ СО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И ТУРИЗАМ:

- **Сашо Коруноски - ФТУ (координатор)**
- Тања Паскали Бунташеска - Завод и Музеј
- Антонио Балески - Општина Охрид
- Климент Наумов - Здружение на туристички водичи
- Олег Маленко - ТА „Вис Пој“

7. Работна група ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНА СВЕСТ:

- **Никола Манески - Општина Охрид (координатор)**
- Јасминка Трајковска Момироска - Општина Охрид
- Нина Кепеска - новинар
- Марија Младеноска - ЕД „Јагода“, с. Лескоец
- Лионела Јаковлева - новинар ТВМ Охрид

Партнери во изработка:

ДЕКОНС-ЕМА, консултантска куќа:

- Менка Спировска, дипломиран биолог
- Елена Јанкова, дипл. инж. за заштита на животна средина

СОДРЖИНА

1	ВОВЕД	11
1.1	КРАТКО РЕЗИМЕ	11
1.2	ШТО Е ЛЕАП	14
1.3	МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ИЗРАБОТКА НА ЛЕАП	15
1.4	НАЧЕЛА НА ЛЕАП ДОКУМЕНТОТ	17
2	ПОСТАПКА/ПРОЦЕС НА ИЗРАБОТКА НА ЛЕАП	18
2.1	АНАЛИЗА НА ЛЕАП ЗА ОПШТИНА ОХРИД ОД 2002 ГОДИНА - НЕРЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ	21
3	ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА ОПШТИНА ОХРИД	25
3.1	ОХРИД И ОХРИДСКО ЕЗЕРО	25
3.2	ОПШТИНА ОХРИД	25
3.2.1	Административни карактеристики	27
3.3	ПРИРОДНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОПШТИНА ОХРИД	35
3.3.1	Географски карактеристики	35
3.3.2	Геолошки карактеристики	36
3.3.3	Сеизмички карактеристики	37
3.3.4	Сообраќајна поврзаност	38
3.3.5	Климатски карактеристики	40
3.3.6	Биодиверзитет и живеалишта	45
3.3.6.1	Терестрична биолошка разновидност	46
3.3.6.2	Биолошка разновидност во Охридско Езеро	52
3.3.7	Градско зеленило - паркови	53
3.3.7.1	Состојба на зелените површини во Охрид	53
3.3.8	Хидролошки карактеристики	55
3.4	СОСТОЈБИ ВО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	58
3.4.1	Загадувачи/од катастарот на загадувачи	58
3.4.2	Комунална инфраструктура	59
3.4.2.1	Водоснабдување	59
3.4.2.2	Одведување на отпадните води	62
3.4.2.3	Електрична мрежа	63
3.4.2.4	Телекомуникации	64
3.4.3	Следење на квалитетот на водите	64
3.4.4	Управување со отпадот во Општина Охрид	68
3.4.4.1	Видови на отпад во Општина Охрид	68
3.4.4.2	Собирање, транспорт и депонирање на отпадот во Општина Охрид	77
3.4.4.3	Диви депонии	80
3.4.5	Состојбите со шумите во Општина Охрид	82
3.4.6	Почва и искористување на земјиштето	85
3.4.6.1	Квалитет на почвата	85
3.4.6.2	Искористување на земјиштето и развој на земјоделско стопанство	86
3.4.7	Квалитет на амбиентен воздух	92
3.4.7.1	Извори кои претставуваат загадувачи на воздухот во Општина Охрид	92
3.4.7.2	Институции кои вршат мерење на квалитетот на амбиентниот воздух	92
3.4.7.3	Квалитет на амбиентен воздух во Општина Охрид	93
3.4.8	Бучава	96
3.4.8.1	Извори на бучава во Охрид	96
3.4.8.2	Резултати од мерења на бучава, спроведени за потребите на Акциониот план и Програмата за управување со бучава	99
3.4.9	Урбанизам	100
3.4.9.1	Урбано и просторно планирање	100
3.4.10	Демографски и социоекономски карактеристики	101
3.4.11	Културно наследство и културен туризам во Охридскиот регион	104
3.4.11.1	Културното наследство во Охрид	105
3.4.11.2	Културен туризам во Охрид	107
4	ОЦЕНА НА СОСТОЈБАТА СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	108
4.1	ТЕМАТСКА ОБЛАСТ: ЗАШТИТА НА БИОЛОШКАТА РАЗНОВИДНОСТ, ЖИВЕАЛИШТА И ПРИРОДНИ РЕТКОСТИ	108
4.1.1	Законска регулатива која ја регулира областа	108
4.1.2	Идентификувани проблеми во однос на биолошката разновидност и градското зеленило во Општината	109
4.1.2.1	Притоки и извори	109
4.1.2.2	Појас на трска - уредување на плажи	109
4.1.2.3	Езерски сообраќај	110
4.1.2.4	Градско зеленило	111
4.1.3	SWOT анализа	111
4.2	ТЕМАТСКА ОБЛАСТ: УПРАВУВАЊЕ СО ВОДИ	113
4.2.1	Законска регулатива која ја регулира областа	113
4.2.2	Стратешки определби, поврзани со областа води	114
4.2.3	SWOT анализа	116
4.3	ТЕМАТСКА ОБЛАСТ: УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД	118
4.3.1	Законската регулатива која ја регулира областа и одговорности на Општината	118

4.3.2	Проблеми при управување со отпадот во Општина Охрид	119
4.3.3	SWOT анализа	120
4.4	ТЕМАТСКА ОБЛАСТ: УПРАВУВАЊЕ СО ШУМИ, ЗЕМЈОДЕЛСКО ЗЕМЈИШТЕ, ПОЧВА.....	121
4.4.1	Управување со шуми	121
4.4.1.1	Законска регулатива која ја регулира областа	121
4.4.1.2	Стратешки определби, поврзани со стратешки документи од областа	121
4.4.1.3	SWOT анализа	122
4.4.2	Управување со земјоделско земјиште и почва	123
4.4.2.1	Законска регулатива која ја регулира областа и одговорности на Општината	123
4.4.2.2	Идентификувани проблеми во однос на квалитетот и искористувањето на почвата.....	123
4.4.2.3	SWOT анализа	124
4.5	ТЕМАТСКА ОБЛАСТ: УПРАВУВАЊЕ СО КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ	124
4.5.1	Квалитет на амбиентен воздух.....	124
4.5.1.1	Законската регулатива која ја регулира областа и одговорности на Општината	124
4.5.1.2	Проблеми во однос на загадувањето на воздухот во Општина Охрид	126
4.5.1.3	SWOT анализа	126
4.5.2	Бучава	127
4.5.2.1	Законската регулатива која ја регулира областа и одговорности на Општината	127
4.5.2.2	Проблеми во однос на бучавата во Општина Охрид	128
4.5.2.3	SWOT анализа	129
4.5.3	Урбанизам и социоекономски развој	130
4.5.3.1	Законската регулатива која ја регулира областа.....	130
4.5.3.2	Идентификувани проблеми во областа на урбанизмот и социоекономскиот развој.....	130
4.5.3.3	SWOT анализа	131
4.6	ТЕМАТСКА ОБЛАСТ: УПРАВУВАЊЕ СО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И ТУРИЗАМ	132
4.6.1	Законска регулатива и стратешки документи кои ја регулираат областа	132
4.6.2	SWOT анализа	133
4.7	ТЕМАТСКА ОБЛАСТ: ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНА СВЕСТ	135
4.7.1	Законска регулатива која ја регулира областа	135
4.7.2	Отсликување на состојбите со информирање на јавноста и нејзино вклучување во носењето одлуки	136
4.7.3	Вклучување на јавноста во заштитата на животната средина	137
4.7.4	SWOT Анализа	141
4.8	ОБЛАСТ ДЕМОГРАФИЈА	143
4.9	ОБЛАСТ СОЦИЈАЛНА БЛАГОСОСТОЈБА	144
4.10	ОБЛАСТ ИНФРАСТРУКТУРА	146
4.11	ОБЛАСТ ЛОКАЛНА ВЛАСТ	148
4.12	ОБЛАСТ ЛОКАЛНА ЕКОНОМИЈА	149
5	ПЛАН ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЛЕАП.....	152
6	ПЛАН ЗА НАБЉУДУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ	203
ПРИЛОГ 1	ДЕТАЛЕН ПРЕГЛЕД НА ВАЖЕЧКИТЕ ДЕТАЛНИ УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ ДОНЕСЕНИ ОД 1980 ДО 2009 ГОДИНА, КОИ ГИ ПОСЕДУВА ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА УРБАНИЗАМ И ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ВО ОПШТИНАТА.....	237
ПРИЛОГ 2	ЛИСТА НА ДЕТАЛНИ УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОИ СЕ ВО ТЕК НА ИЗРАБОТКА	246
ПРИЛОГ 3	КАРАКТЕРИСТИЧНИ ФЛОРИСТИЧКИ ВИДОВИ И ФЛОРИСТИЧКИ ВИДОВИ КОИ СЕ НА ЦРВЕНАТА ЛИСТА НА IUCN (IUCN RED LIST, 1997)	247
ПРИЛОГ 4	КАРАКТЕРИСТИЧНИ ВИДОВИ НА ФАУНАТА И ВИДОВИ НА ФАУНАТА КОИ СЕ ПОД ЗАКАНА, ОДНОСНО НА ЛИСТАТА НА ГЛОБАЛНО ЗАГРОЗЕНИ ВИДОВИ СПОРЕД IUCN (GLOBALLY THREATENED SPECIES).....	249
ПРИЛОГ 5	СЕДУМ ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВИ РИБИ ОД ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО, ВКЛУЧЕНИ ВО ЛИСТАТА НА ГЛОБАЛНО ЗАГРОЗЕНИ ВИДОВИ НА IUCN (GLOBALLY THREATENED SPECIES)	253
ПРИЛОГ 6	ВРЕДНОСТИ ФИЗИЧКО-ХЕМИСКА АНАЛИЗА (АНАЛИЗА НА ХЕМИСКИ СОСТАВ И ТЕШКИ МЕТАЛИ) НА ВОДАТА ОД ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО	254
ПРИЛОГ 7	ВРЕДНОСТИ ОД ИЗВРШЕНИТЕ МЕРЕЊА НА БУЧАВАТА ПО ПРЕТХОДНО ДЕФИНИРАНИ МЕРНИ МЕСТА, ИДЕНТИФИКУВАНИ КАКО ЖЕШКИ ТОЧКИ ВО ОПШТИНАТА.....	255

ЛИСТА НА АКРОНИМИ

АППТРМ – Агенција за промоција и поддршка на туризмот во РМ
БПК₅ – петдневна биолошка потрошувачка на кислород
ВСС – висока стручна спрема
ВШС – виша стручна спрема
ГИС – Географски информативен систем
ГУП – Генерален урбанистички план
ДПСИР – движечки сили, притисоци, состојба, импликации и реакција
ДУП – Детален урбанистички план
ЕАП – Environment Action Programme (Акционата програма за заштита на животната средина за Централна и Источна Европа)
ЕД – Еколошко друштво
ЕД – Еколошко друштво
ЕЛС – Единици на локалната самоуправа
ЕУ – Европска унија
ЗЗЗ – Завод за здравствена заштита
ИВЗ – Исламска верска заедница
ИСКЗ – Интегрирано спречување и контрола на загадувањето
ИТЗ – Институт за трајни заедници
ЈЗО – Јавна здравствена организација
ЈЗУ – Јавна здравствена установа
ЈКП – Јавно комунално претпријатие
ЈП – Јавно претпријатие
ЈУНП – Јавна установа Национален парк
КО – Катастарска општина
ЛЕАП – Локален акционен план за животна средина
ЛЕР – Локален економски развој
ЛК – Локален комитет
МЕ – Министерство за економија
МЖСПП – Министерството за животна средина и просторно планирање
МЗ – Министерство за здравство
МЗШВ – Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
МИЦЖС – Македонски информативен центар за животна средина
МЈП – Меѓуопштинско јавно претпријатие

МК – Министерство за култура
МОН – Министерство за образование и наука
МПЦ – Македонска православна црква
МТВ – Министерство за транспорт и врски
НАТО – North Atlantic Treaty Organization
НЕАП – Национален акционен план за животна средина
Н.Н. – нисконапонска
НРМ – Народна Република Македонија
НСАЖС – Национална стратегија за апроксимација во животната средина
ОУ – Основно училиште
ОУП – Основен урбанистички план
ОЦ – Општинска централа
РЕ – Работна единица
РЕЦ – Регионален центар за заштита на животната средина
РМ – Република Македонија
РГ – Работни групи
СКТМ – Стопанска комора за туризам на Македонија
СРЦ – Спортско рекреативен центар
ССС – средна стручна спрема
ТА – Туристичка агенција
УБ – Урбан блок
УЕ – Урбана единица
УЗ – Урбана заедница
УЗКН – Управа за заштита на културното наследство на Република Македонија
УНЕСКО – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
УПВНМ – Урбанистички план вон населено место
УХМР – Управа за хидролошки и метеоролошки работи
ХПК – хемиска потрошувачка на кислород
UNWTO – United Nations World Tourism Organisation

1 ВОВЕД

1.1 Кратко резиме

Во процесот на севкупниот развој Република Македонија е исправена пред предизвиците на јакнење на економијата, привлекување на странски инвестиции и интеграција со Европската унија и НАТО. За да ги оствари тие цели, Република Македонија треба да ги прифати и спроведе стандардите на ЕУ за животната средина, во една реална временска и финансиска рамка. Во тој процес, како дел од економската развојна програма, Република Македонија креира **Политика на животна средина** и ги определува приоритетните активности за заштита на човечкото здравје, животната средина и користењето на националните богатства на одржлив начин.

Оваа политика, како и активностите за нејзино спроведување, е во согласност со Акционата програма за заштита на животната средина за Централна и Источна Европа (ЕАП), документ усвоен на Министерската конференција „Животната средина за Европа“ (Environment for Europe) во Луцерн, Швајцарија, во 1993 година. Во согласност со оваа програма, приоритет е даден на решавање на еколошките проблеми на локално ниво. Со процесот на децентрализација на власта, решавањето на еколошките проблеми на локално ниво, е доделено во надлежност на локалната самоуправа.

За остварувањето на целите за заштита на животната средина, Владата на Република Македонија, со значителен придонес од општините, министерствата, стопанските субјекти, приватниот сектор, истражувачките институции, невладините организации и јавноста, изготви **Национален акционен план за животна средина (НЕАП-I и II)**.

Основата за изготвување на Националниот акционен план за животна средина е дефиниран во Законот за животна средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10 и 51/11), во Глава IX - Планирање на заштитата на животната средина, (член 60).

Во ставот 2 од истиот член е дефинирана обврската на општините за изготвување на Локални акциони планови за животната средина (ЛЕАП-и). Локалните акциони планови за животната средина се изготвуваат врз основа на оцената на специфичните состојби и потреби на Општината, усогласени со Националниот акционен план за животна средина.

Единиците на локална самоуправа играат клучна улога во спроведувањето на голем дел од барањата, регулирани со националната законска рамка од областа на животната средина.

Во согласност со Законот за животна средина, кој е усогласен со европската регулатива, општините имаат свои обврски и надлежности, кои се однесуваат на:

- Формирање локални мрежи за мониторинг на одделни медиуми и области од животната средина и доставување на податоците од истите, по претходно пропишани услови, до Министерството за животна средина и просторно планирање;
- Информирање на јавноста за случаите на надминување на дозволените емисии на загадување на животната средина и донесување акти за преземање на задолжителни мерки, доколку загадувањето е ограничено на подрачјето на територијата на Општината;
- Воспоставување и одржување на Информативен систем, односно воспоставување и одржување на Регистар на загадувачки материи и супстанции и нивните карактеристики за подрачјето на Општината и Катастар на животната средина и доставување на добиените податоци до надлежното министерство, најмалку еднаш месечно;
- Изготвување на Извештај за состојбата на животната средина на подрачјето на Општината и негово доставување до надлежното Министерство за животна средина, на одобрување. Истиот треба да биде достапен за јавноста;
- **Подготвување на Локален акционен план за животна средина, во согласност со донесената методологија од страна на министерот за животна средина;**
- Спроведување на Локалниот акционен план за животна средина;
- Спроведување Стратегиска оцена на животната средина на одредени планови и програми. Општината е должна да ги следи ефектите врз животната средина од спроведувањето на планскиот документ и доколку има негативни ефекти, да го извести надлежното министерство;
- Обезбедување на сите потребни мерки и пропишување на постапки со кои се обезбедува остварување на правото за пристап до информациите и учество на јавноста во донесувањето на одлуките кои се однесуваат на состојбата на животната средина, како и обезбедување на изјаснување на јавноста во постапката за донесување на тие одлуки;
- Определување овластено лице, кое ќе биде одговорно за остварување на правото за пристап до информации за животната средина, и обезбедување на просторија во која заинтересираните ќе можат да ги разгледаат или да извршат увид во бараните информации за животната средина;
- Обезбедување пристап до бараните информации за животната средина во најкраток можен рок, не подоцна од еден месец од денот на приемот на барањето за информација, а ако се работи за пообемна и покомплексна информација, најдоцна два месеца од денот на приемот на барањето за информацијата;

- По одредување од страна на Владата на Република Македонија, одобрување или одбивање на Елаборат за заштита на животната средина, преку издавање на решение за одобрување или одбивање и водење Регистар за одобрени елаборати;
- Издавање на Б-интегрирани еколошки дозволи и дозволи за усогласување со оперативен план, односно водење на постапка за интегрирано спречување и контрола на загадувањето. За општините кои припаѓаат кон градот Скопје, тие инженерции ги презема градоначалникот на град Скопје;
- Изготвување на Надворешен план за вонредни состојби (спречување и контрола на хаварии со присуство на опасни супстанции), врз основа на добиените внатрешни планови за вонредни состојби од инсталациите и негово доставување до надлежното министерство;
- Изработка на документ за одржлив развој - Локална агенда 21;
- Поставување на овластени инспектори за животна средина на локално ниво, кои вршат инспекциски надзор над примената на Законот за животна средина и прописите донесени врз основа на него;
- Преземање мерки и активности, кои се однесуваат на привремена и трајна забрана за вршење на определени дејности или промет на определени производи;
- Преземање на сите мерки и активности за заштита и унапредување на животната средина;
- Поттикнување на развој на образованието и јавната свест во областа на животната средина.

Подготвувањето на **Локални акциони планови за животна средина** ќе се користи како инструмент за поддршка на усогласување со барањата за животната средина во рамките на процесот на пристапување кон Европската унија (ЕУ). Локалните власти треба да се осигураат дека параметрите за квалитет на воздухот и водата ќе ги исполнат барањата на ЕУ и дека со отпадот ќе се управува правилно. Ова, меѓу другото, изискува локалните власти да изградат или да ги модернизираат постојните постројки за третман на отпадни води и локации за отстранување на отпад и да ги подобрат енергетските услуги.

1.2 Што е ЛЕАП

Локалниот акционен план за животна средина (ЛЕАП) е развоен документ за заштита и унапредување на животната средина на одреден локалитет (општина), кој е усогласен со вкупниот економски, општествен и културен развој на Република Македонија, при што приоритет се дава на мерките за заштита и унапредување на животната средина, во интерес на сегашните и идните генерации.

Главна цел на овој документ е заштита и унапредување на животната средина и природата, преку систем на мерки и активности за долгорочно планирање, заокружени со временска и финансиска рамка.

ЛЕАП-от, е со време на траење за период од 6 години. По изработувањето, документот е предмет на следење и тековно обновување, во зависност од новонастанатите услови, а задолжително по истекот на имплементациониот период.

Во согласност со Законот за животна средина, Глава IX, член 60, Советот на Општината и на градот Скопје (и советите на општините во градот Скопје) формира тело, раководено од градоначалникот, кое ќе го следи спроведувањето на Локалниот акционен план за животна средина, ќе предлага промени во него и ќе изготвува извештаи, кои еднаш годишно ќе ги доставува до органот на државната управа, надлежен за работите од областа на животната средина, односно Министерството за животна средина и просторно планирање на Република Македонија.

Со оглед на правото на јавноста за пристап до информации за животната средина, во согласност со условите на Архуската конвенција, локалните власти треба да предвидат ефективно учество на јавноста во процесот на одлучување за животната средина.

Учеството на јавноста во подготовката и донесувањето на ЛЕАП-ите, во Република Македонија е дефинирано со Законот за животна средина. Притоа, органот кој го подготвува планскиот документ, е должен да ги земе предвид мислењата добиени од јавноста по однос на нацрт-планскиот документ, кои се добиени во рок од 30 дена од денот на доставувањето, односно објавувањето на информациите во врска со нив и за тоа да подготви посебен извештај.

Учеството на јавноста е еден од основните предуслови за донесување на реални и сеопфатни документи, во рамките на кои ќе бидат утврдени приоритети, со кои ќе биде согласна и јавноста. За таа цел, составен дел од овој документ е План за вклучување на јавноста.

1.3 Методологија за изработка на ЛЕАП

Локалниот акционен план за животна средина за Општина Охрид се изготви во согласност со Методологијата за изработка на Локален акционен план за животна средина, утврдена со Законот за животна средина, Националниот акционен план за животна средина, како и врз основа на насоките од меѓународни документи и методологии од областа на животната средина. При изготвување на оваа методологија, земено се предвид одредбите, утврдени со следните закони:

- Закон за животна средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10 и 51/11);
- Закон за управување со отпад („Службен весник на Република Македонија“ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 09/11 и 51/11);
- Закон за квалитет на амбиентниот воздух („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/04, 92/07, 35/10 и 47/11);
- Закон за заштита на природата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11 и 148/11);
- Закон за заштита од бучава во животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/07, 124/10 и 47/11) и
- Закон за водите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 04/98, 19/00, 42/05, 46/06) и нов Закон за водите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10 и 51/11).

Исто така, при изработка на Методологијата е земен предвид и Законот за локална самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 05/02), со кој се утврдуваат надлежностите на општините (член 22, Листа на надлежности), меѓу кои и надлежноста во заштитата на животната средина и природата: мерки за заштита и спречување од загадување на водата, воздухот, земјиштето, заштита на природата, заштита од бучавата и нејонизирачкото зрачење.

Во согласност со Методологијата, главни цели на процесот на изработка на ЛЕАП-от се:

- Процена на состојбите со животната средина на локално ниво;
- Дефинирање, процена и поставување на проблемите од областа на животната средина, базирани на ризикот за човечкото здравје, екосистемите и квалитетот на животот;
- Развивање на стратегии и активности за намалување на ризиците по животната средина во Општината;

- Зголемување на јавната свест и одговорност за заштита на животната средина и зголемување на поддршката од јавноста за инвестициите од областа на животната средина во Општината.

Во согласност со член 64 од Законот за животна средина, Локалниот акционен план за животна средина, врз основа на оцената за степенот на загаденоста на животната средина во дадено подрачје, содржи мерки и активности за заштита на животната средина и здравјето на луѓето, од интерес и во надлежност на Општината, а особено за:

- заштита на воздухот од загадување и подобрување на квалитетот на воздухот;
- снабдување со квалитетна вода за пиење во доволни количини;
- заштита на водите од загадување, пречистување на отпадните води, прогресивно намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни супстанции во водите и за ублажување на последиците од штетното дејство на водите и од недостигот на вода;
- управување со отпад;
- заштита од бучава и вибрации, настанати како резултат на стопанските и на другите дејности и активности;
- урбан развој и просторно планирање;
- развојот на локалниот јавен транспорт и сообраќајот на подрачјето;
- зголемување на енергетската ефикасност;
- развој на еколошко-културниот туризам и неговото влијание врз животната средина;
- заштита на биодиверзитетот;
- управување и користење на природните ресурси;
- подигање на јавната свест и развој на образованието за заштита и унапредување на животната средина; последиците од економскиот развој врз животната средина и надлежните субјекти за спроведување на одделните елементи на планот.

1.4 Начела на ЛЕАП документот

Изработката на ЛЕАП-от е заснована на следните начела:

- Начелото на одржлив развој,
- Начелото за транспарентност и вклучување на јавноста и
- Начелото за финансиски и кадровски можности.

Во согласност со изнесеното, општите цели на ЛЕАП-от се:

- Да се продолжи со процесот на приближување кон политиките на Европската унија во областа на животната средина на локално ниво;
- Да се интегрира политиката за заштита на животната средина во останатите секторски политики;
- Да се идентификуваат и зајакнат потребите на административните структури за ефикасно управување со животната средина на локално ниво;
- Да се обезбеди спроведување на барањата за заштита на животната средина на локално ниво;
- Да се поттикнат сите субјекти во областа на животната средина кон поголема одговорност за заштитата на животната средина, особено јавноста;
- Да се постават основи за еколошки одржлив пристап;
- Да се изнајдат финансиски средства за решавање на приоритетните еколошки проблеми и др.

Изработката на ЛЕАП-от претставува прв чекор во заштитата на животната средина и нејзино вградување во другите политички области, заради обезбедување одржлив развој на различните сектори на ефикасен и економичен начин.

Очекувани резултати од донесувањето на овој документ за Општина Охрид, се следниве:

- Воспоставена структура за соработка помеѓу општествените чинители на локално ниво;
- Информирана јавност за постојните проблеми од областа на животната средина;
- Зголемена јавна свест за прашањата поврзани со животната средина;
- Успешно развиени стратегии за решавање на проблемите од областа на животната средина;
- Создадени услови и локални капацитети за идни инвестиции за решавање на проблемите од областа на животната средина.

2 ПОСТАПКА/ПРОЦЕС НА ИЗРАБОТКА НА ЛЕАП

Одлуката за изработка на првата генерација Локален акционен план за животна средина (ЛЕАП), Општина Охрид ја донесе во 2002 година. ЛЕАП-от за Општина Охрид беше изработен со помош на Институтот за трајни заедници - ИТЗ и Канцеларијата на УНДП, во согласност со тогаш дефинираната Методологија. Во овој документ беа идентификувани и рангирани еколошките проблеми во Општината, врз основа на ризикот на истите врз околината, луѓето и квалитетот на живеење. Беа дефинирани еколошки приоритети и стратегии за решавање на еколошките проблеми.

Бидејќи ЛЕАП-от е плански документ со времетраење за период од 6 години, по истекот на неговото донесување се јави потреба од оценка на постигнатите резултати и недостатоците и подготовка на нова генерација ЛЕАП, кој ќе биде усогласен со Методологијата за изработка на ЛЕАП, изработена од страна на Регионалниот центар за заштита на животната средина, Канцеларија во Македонија (2007 година).

Поради тоа на седницата на Советот на Општина Охрид, одржана на 28.2.2008 година, беше усвоена Предлог-одлука за усвојување Иницијатива за развивање на Локален еколошки акционен план за Општина Охрид. Средствата за оваа активност беа обезбедени од Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП). Во стандардна тендерска постапка за изработувач на ЛЕАП-от беше избрана компанијата „ДЕКОНС-ЕМА“ ДОО од Скопје. Со тоа и со формирање на организационата структура официјално отпочна подготовката на вториот ЛЕАП за Општина Охрид. Документот ќе ѝ овозможи на локалната власт да ги идентификува проблемите во животната средина и да даде предлози за нивно надминување, преточени во приоритетна листа на активности, усогласени со соодветна временска и финансиска рамка.

Во согласност со Методологијата за изработка на ЛЕАП, Општина Охрид помина низ процес на планирање којшто се состоеше од следните фази:

1. Формирање на организациска структура за изработка на ЛЕАП:
 - Локален координатор,
 - Локален комитет (ЛК) и
 - Работни групи (РГ).
2. Изработка на план за вклучување на јавноста;
3. Оценка на состојбите со животната средина;
4. Утврдување на приоритетните проблеми за решавање;
5. Постапување на цели и мерки;
6. Утврдување на механизми за спроведување на ЛЕАП и

7. Утврдување на оперативни механизми за набљудување, оценување на спроведувањето и ревизија на ЛЕАП.

Во процесот на изработка, градоначалникот на Општината, назначи локален координатор, вработен во Општината, одговорен за координација на целокупниот тек на процесот за изработка на ЛЕАП-от.

По предлог на градоначалникот, на седницата на Советот на Општината, одржана на ден 7.5.2010 година, се донесе Одлука за формирање на Локален комитет за изработка на ЛЕАП за Општина Охрид, кој брои 19 члена¹.

Првиот конститутивен состанок на Локалниот комитет се одржа на 31.5.2010 година и се назначија заменик на локалниот координатор, лице одговорно за односи со јавноста и записничар. На состанокот се прифати Деловникот за работа на ЛК и се предложија работни групи и нивни членови.

По предлог на ЛК, Советот на Општината, на седницата одржана на ден 19.7.2010 година, донесе Одлука за формирање работни групи и именување координатори на работните групи за изработка на ЛЕАП².

Во согласност со оваа одлука се формираа следните тематски области:

1. Заштита на биодиверзитет, живеалишта и природни реткости;
2. Управување со води;
3. Управување со отпад;
4. Управување со шуми, земјоделско земјиште, почва;
5. Управување со квалитетот на животната средина и одржлив развој;
6. Управување со културно наследство и туризам и
7. Подигање на јавна свест.

Работните групи и ангажираните експерти за посебните прашања играа важна улога во анализирањето на состојбите со животната средина и во идентификувањето на проблемите што бараат решенија, како и во утврдувањето на приоритетите и развивањето на стратегии и мерки и активности за намалување на ризиците по животната средина.

На следните слики се прикажани работни состаноци на работните групи на кои учествуваа и претставници на Општина Охрид:

¹ Заклучок за прогласување на Одлуката беше објавен во „Службен гласник“ бр. 5 на Општина Охрид, на ден 11.5.2010 година

² Заклучок за прогласување на Одлуката беше објавен во „Службен гласник“ бр. 7 на Општина Охрид, на ден 21.7.2010 година

Слика 1. Работни состаноци на работните групи и консултации со претставниците од Општината
Процесот на изработка на документот помина низ различни форми на учество:

- Анализа на целата планска документација на Општината (особено на активностите и проектите дефинирани во ЛЕАП-от на Општина Охрид, од 2002 година), за да се направи пресек на реализираните активности и да се рedefинираат приоритетите;
- Информирање на јавноста за почетокот и текот на проектот преку: телевизиски и радиоemisии и објава на официјалната интернет-страница на Општина Охрид и сл.;
- Анкетирање на јавноста и поголемите индустриски капацитети, лоцирани на територијата на Општината и дефинирање на приоритетни проблеми во животната средина;
- Собирање на податоци од релевантните извори, обработка на истите и формирање база на податоци (пополнување на тематските табели во согласност со Методологијата - ДПСИР табели за: отпад, вода, воздух, почва и природа);
- Состаноци на работните групи и на Локалниот комитет за планирање на понатамошните чекори, оцена на состојбите со животната средина во Општина Охрид и изработка на сепаратните материјали;
- Планирање и разработка на Акциониот план за животна средина (предлог-проекти и активности, со временска и финансиска рамка за нивна реализација и можни донатори на средствата) и
- Утврдување на механизми за следење и оцена над спроведувањето на Локалниот акционен план за животна средина за Општина Охрид (кои се очекувани резултати, индикатори на успех, институција одговорна за следење на индикаторите и планирана фреквенција за нивно следење).

2.1 Анализа на ЛЕАП за Општина Охрид од 2002 година - нереализирани проекти

Како еколошки приоритети за решавање, во ЛЕАП-от на Општина Охрид од 2002 година, издвоени се следните проблеми во Општината:

- I. Загадување на Охридското Езеро;
- II. Собирање и третман на индустриските отпадни води;
- III. Селекција, собирање и третман на цврстиот отпад;
- IV. Неконтролиран урбанистички и просторен развој на Општина Охрид;
- V. Непостоење на прописна санитарна депонија;
- VI. Решавање на проблемот со реката Велгошка (Грашница);
- VII. Заштита на културното наследство;
- VIII. Недоволна јавна еколошка свест;
- IX. Проблем со нештетно уништување на мрши, кланични конфискати и расипани продукти од животинско потекло;
- X. Загадување на почвата со пестициди и хемиски средства за заштита на посевите и нивна исхрана.

За сите овие идентификувани проблеми, во ЛЕАП-от од 2002 година, дефинирани се активности кои требало да се реализираат во периодот од 6 години. Дел од планираните активности во овој документ се реализирани, но дел не, а тоа се:

- Загадување на Охридското Езеро:
 1. *Решавање на проблемот со Коселска Река (задачи: Регулација на коритото, Отстранување на загадувачите):* пошумување на сливното подрачје, донесување и спроведување на одлука, отстранување на бајпасот кај Далјан, изготвување на Регистар на загадувачи,
 2. *Чистење на брегот и крајбрежниот дел на Охридското Езеро од цврст отпад:* планирање на мерки за стимулирање на употребата на биолошкиот разградлив материјал, евалуација на активностите во процесот на изведување,
 3. *Снабдување на населението на Општина Охрид со квалитетна вода за пиење:* изготвување на студија за водоснабдување на Општина Охрид,
 4. *Заштита на биодиверзитетот на Охридското Езеро:* прогласување на посебни заштитени зони, физичко оградување на заштитените зони, иницирање ревизија на постојното право,

5. *Опфат на сите канализациони отпадни води во сливот на Охридското Езеро на територијата на Општина Охрид и непречено функционирање на колекторскиот систем:* обука за изведување на мониторинг, формирање на Фонд за екологија,

Се планира, но не се реализирани: доизградба на колекторскиот систем Пештани - Свети Наум, изградба на секундарен канализационен систем, санирање на проблемите во колекторскиот систем, модернизирање на пречистителната станица со изградба на мониторинг систем,

6. *Заштита на природните осцилации на нивото на Охридското Езеро:*

Постои иницијатива, но не е реализирано: Опременување на системот за регулирање на испустот со мерна опрема, опремување на официјалното мерно место, инсталирање на перманентна јавна дисплеј табла, ревидирање на постојната законска регулатива, истражувања на утврдување на нултото ниво, (има иницијатива за ревидирање на договорот меѓу Албанија и Македонија),

7. *Решавање на проблемот со река Черава:* пошумување на регионот околу река Черава, истражувања за утврдување на квалитетот на водата и наносите, (можни истражувања од Хидробиолошки завод),

8. *Воспоставување на постојан мониторинг систем:* обука на кадри на мониторинг системот, формирање на организациона шема на мониторинг системот, опремување на мониторинг системот, донесување на одлука на ЛС за формирање на мониторинг систем, истражувања за одредување на концептот на мониторинг систем,

9. *Физичко отстранување на цврстиот отпад од бреговите и од коритата на реките од сливното подрачје на Охридското Езеро на територијата на Општина Охрид:* донесување на одлука на ЛС за забрана на фрлање,

10. *Заштита од натамошна деградација и узурпација на Студенчишкото Блато:* оградување на заштитената зона, канално поврзување и еколошко уредување, донесување на одлука на ЛС за ставање под заштита, истражување за одредување на моменталната состојба, (предвидена е со студија за ревитализација чијашто изработка е во тек);

- Собирање и третман на индустриските отпадни води:

Сведување на квалитетот на отпадните води на ниво дозволено со закон и нивно опфаќање во колекторски систем: обука на вработените во мониторинг системот, компензација и партиципација на ЛС кон субјектите, акциона програма за отпадни води, иницирање за воведување современи технички мерки, (има иницијатива, но не е реализирано), изградба на пречистителни станици во индустриски субјекти, (само една се гради), пронаоѓање на технолошки постапки за рециклирање, стимулирање на индустриски субјекти за супституција;

- Селекција, собирање и третман на цврстиот отпад:

Постепено заменување на пластичната амбалажа, набавка на контејнери за селективно собирање, (има, но недоволно), изградба на еколошки острови, (планирани, но не реализирани), техничко опремување на Јавното комунално претпријатие, (многу слабо, застарен возен парк), изградба на двор за рециклирање, набавка на регионален инценератор, изградба на депонија за градежен шут, (постои, не според стандарди);

- Неконтролиран урбанистички и просторен развој на Општина Охрид:

Контрола и насочување на урбанистичкиот и просторен развој на Општина Охрид: донесување на Одлука на ЛС за формирање на постојан фонд, процена на апсорпционата моќ, дефинирање на оптималните граници, дефинирање на политиката на станбената изградба, анализа на можностите за воведување на градска рента;

- Непостоење на прописна санитарна депонија:

Геолошки и хидротехнички истражувања, обезбедување на соодветни дозволи за изградба, изработка на проект за изградба на прописна санитарна депонија, (има изработена предфизибилити студија за регионална депонија), изградба на прописна санитарна депонија;

- Решавање на проблемот со реката Велгошка (Грашница):

Регулација на коритото и елиминација на неконтролирани приклучоци: градежно уредување на коритото на реката, обезбедување на друго корито за зафаќање на поплавните води, (се планира), изготвување на Регистар на загадувачи на реката;

- Заштита на културното наследство:

Истражувачки, конзерваторски, реставраторски и презентативно-ревиталистички зафати на сакрални и профани објекти на територијата на Општина Охрид; Истражувачки, конзерваторски и реставраторски зафати на архивската граѓа на Државниот архив на РМ, подрачно одделение - Охрид (задача: заштита на културното наследство на територијата на Општина Охрид);

- Недоволна јавна еколошка свест:

Информирање на јавноста за акциите планирани со соодветната стратегија; Придобивање на поддршката на јавноста за изведување на планираните активности (задача: подигање на еколошката јавна свест);

- Проблем со нештетно уништување на мрши, кланични конфискати и расипани продукти од животинско потекло:

Изградба на јама за соодветна намена; Формирање на Зоо-хигиенска служба за прибирање на конфискатите, расипаните продукти и животни - скитници: Кампања за информирање на јавноста за потребата од изведување на активностите предвидени со оваа стратегија, изградба на соодветна јама, геолошки и хидротехнички испитувања;

- Загадување на почвата со пестициди и хемиски средства за заштита на посевите и нивна исхрана:

Развој на органско земјоделско производство; Зачувување на квалитетот на почвата; Намалување на загадувањето на подземните води, а со тоа и на Охридското Езеро (задача: намалување на токсикацијата на почвата на минимално можно ниво, преку рационално користење на хемиски средства за заштита и исхрана на посевите).

Сите гореспомнати проектни активности, кои не биле реализирани во имплементациониот период на првата категорија ЛЕАП за Општина Охрид, беа земени предвид при планирањето и разработката на планот на акции на новата категорија ЛЕАП.

3 ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА ОПШТИНА ОХРИД

Во согласност со Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/04, 12/05, 98/08 и 106/08), Општина Охрид е основана и утврдена како општина со седиште во град Охрид. Општина Охрид како посебна единица на локалната самоуправа е формирана во 1946 година.

3.1 Охрид и Охридско Езеро

Седиштето на Општината, градот Охрид, се наоѓа на надморска височина од 695 метри и е најголем град на брегот на Охридското Езеро, едно од најстарите езера на светот (со проценета старост од околу 4 милиони години).

Охридското Езеро е најголемо и најзначајно природно езеро во Македонија и од биолошки аспект, веројатно, најзначајниот акватичен екосистем во Европа. Најстарите археолошки населби датираат од неолитскиот период, околу 6.000 години п.н.е. Само на македонската страна од сливот се откриени повеќе од 170 археолошки места.

Археолошките наоди укажуваат на тоа дека Охрид е една од најстарите населби во цела Европа. Градот првпат се споменува во грчки документи во 353 п.н.е., кога бил познат како Лихнидос или „градот на светлината“. Многу подоцна, во 879 од н.е., градот бил преименуван во Охрид. Се смета дека градот ова име го добил од словенските зборови „во хрид“ - на рид, бидејќи стариот дел на Охрид се наоѓа на рид. Градот каков што го знаеме денес, е изграден, главно, помеѓу VII-от и XIX-от век. За време на византискиот период, Охрид станал значаен културен и економски центар, кој служел како епископски центар на Православната црква и како место каде бил првиот словенски универзитет, воден од свети Климент и свети Наум при крајот на IX век. На почетокот на XI век бил главен град на царството, со кое владеел цар Самуил, чии тврдини и денес го красат градот. Охрид бил најважната официјална престолнина на првата словенска македонска држава на Самуиловото Царство. Не треба да се занемари и османлискиот период, кој почнува во XIV век и трае до почетокот на XX век, кој оставил траги во културното наследство на Градот и околината.

Охрид е седиште на Македонската православна црква олицетворена во Охридската архиепископија, верска институција која била меѓу првите кои го донеле христијанството во Европа.

3.2 Општина Охрид

Општината Охрид е со површина од 389,93 km². На следната слика е претставена мапа со граници на Општината:

Слика 2. Граници на Општина Охрид

Урбаната зона на Охрид е составена од Стариот Град кој е лоциран во средината на урбаната зона, кој го сочинуваат Варош, Месокастро и рибарската населба Канео. Во „Стариот Град“ се лоцирани најголем дел од културно-историските локалитети на градот (музеите), објекти кои ја отсликуваат старата архитектура, а тука се и Заводот и Музеј на град Охрид и Дебарско-кичевската митрополија. Во состав на старото градско јадро е и Старата охридска чаршија и двата градски плоштада. На едниот од нив е лоциран новиот споменик подигнат во чест на заштитникот на Охрид, свети Климент Охридски. Другиот плоштад - кај Чинарот, го карактеризира дрво кое е старо повеќе од 1.000 години. Дел на Стариот Град е и Градското пристаниште.

Останатите делови од урбаната целина на Охрид, во најголем дел се новоизградени населби, а позначајни објекти и локалитети во пошироката урбана зона се: Спортскиот центар – „Билјанини извори“, Хидробиолошкиот завод (најстара научна институција од ваков вид на Балканот), самите Билјанини извори кои се во непосредна близина на заводот, каналот Студенчишта, трговски центри, банки, бутици, автосалони и ред други содржини кои го чинат модерното живеење. Во урбаното подрачје од Охрид се изградени и бројни станбени комплекси, помали хотели, мотели и приватни пансиони.

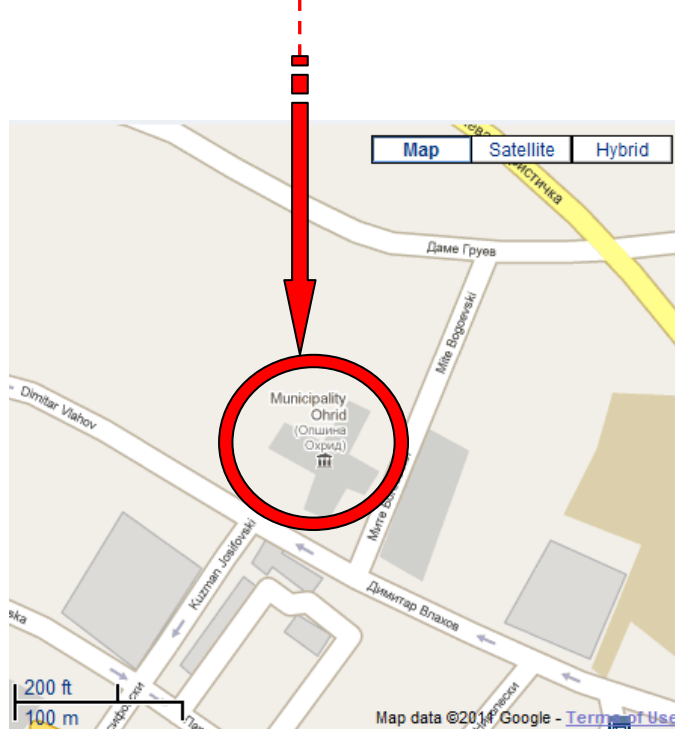
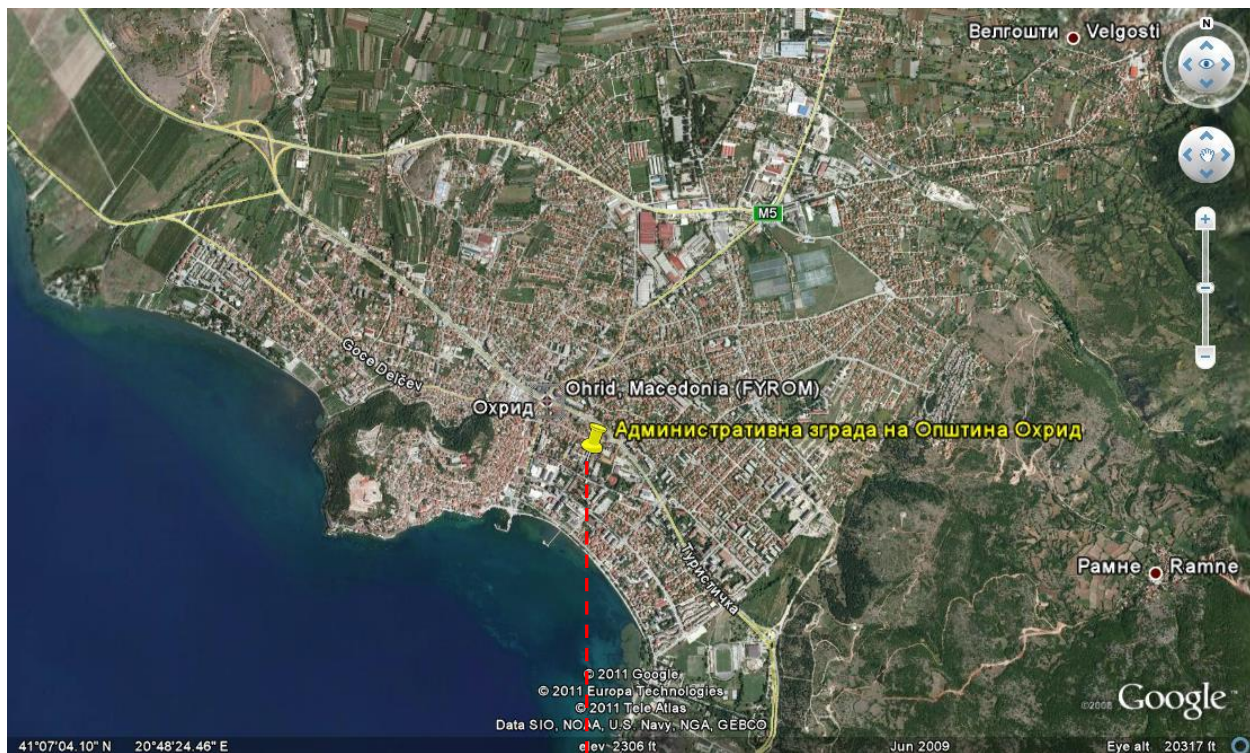
Билјанините извори се најпознат и најпопан симбол на Охрид, создаден од природата, кои го хранат Охридското Езеро со свежа вода, која ја добиваат од Преспанското Езеро. Се наоѓаат во подножјето на планината Галичица под селото Рача (водата од Преспанското Езеро поминува под планината Галичица, поврзувајќи ја на тој начин со Охридското Езеро). Околу изворите денес има паркови, спортски терени и познат ресторан.

Во непосредна близина на изворите се наоѓа Хидробиолошкиот завод, научна институција која се занимава со ендемскиот жив свет на Охридското Езеро, како со негово проучување, така и со негова заштита. Од аспект на заштита на познатата ендемска риба, охридската пастрмка, Хидробиолошкиот завод врши нејзино вештачко мрестење и репродукција.

Околу Охридското Езеро во минатото имало големи мочуришта, кои со развојот на модерното општество и ширењето на населбите биле исушени. Денес најреперезентативен остаток од поранешните мочуришта е Студенчишкото Блато, кое се смета за составен дел од Охридското Езеро и изобилува со ендемска флора и фауна. Во него живеат најразлични форми на живот, од планктони, ендемски растенија, до видри и разни птици.

3.2.1 Административни карактеристики

Административната зграда на Општина Охрид е лоцирана во центарот на градот Охрид, на ул. „Димитар Влахов“ бр. 57, п.фах. 125, односно на крстосницата на улиците „Димитар Влахов“ и „Мите Богоевски“ (види Слика 3). Истата е со вкупна површина од 1.320 m², со соодветен работен простор за сите служби, сала за седници и соодветен паркинг-простор. Службите се обезбедени со компјутерско-комуникациска опрема и интернет-мрежа, која овозможува ефикасно работење со брз пренос на податоци. На Слика 4 е даден визуелен приказ на административната зграда.

Слика 3. Локација на административната зграда во градот Охрид

Слика 4. Административна зграда на Општина Охрид

Општина Охрид ја остварува својата функција врз основа на Законот за локална самоуправа и посебните закони од други области. Органи на Општината се: градоначалникот и Советот на Општината. Градоначалникот и членовите на Советот се избираат на непосредни, тајни и демократски избори. Советот на Општина Охрид брои 23 членови.

За извршување на работите од надлежност на локалната самоуправа, утврдени со закон и со Статутот на Општина Охрид, општинската администрација на Општината Охрид е организирана во 7 сектори со 21 одделение и територијална противпожарна единица. На крајот на 2010 година, Единицата на локалната самоуправа - Општина Охрид броеше вкупно 157 вработени, меѓу кои 65 од женски пол и 92 од машки пол. Вработените во Општината се со просечна возраст од 43 години и голем дел од нив се со високо образование, солидно владеење на англискиот јазик, поседување вештини за работа на компјутер, искуство во работата и способности за брзо и ефикасно исполнување на задачите. Структурата на вработените според стручната спрема е следната: ВСС 88, ВШС 14, ССС 46 и основно образование 8 лица, додека според националност, структурата на вработените е следна: Македонци 146, Албанци 2, Турци 5, Срби 1, Власи 2 и други 1.

Општината е транспарентна во своето работење. Седниците на Советот се отворени за активно учество на граѓаните. Граѓаните на Општината имаат право да му предложат на Советот да донесе одреден акт или да реши одредено прашање од неговата надлежност.

Општината редовно ги информира граѓаните за одлуките и своите активности кои се од непосредно значење за животот и работата на граѓаните во Општината и за други информации од јавен интерес.

Информирањето на граѓаните се врши редовно, без надоместок, преку:

- издавање на Службен гласник на Општината;
- издавање и дистрибуција до граѓаните на месечни информативни билтени;

- објавување на публикации;
- информативни канцеларии водени од општинската администрација и јавните служби основани од Општината;
- огласни табли;
- веб-страница;
- јавни трибини;
- средства за јавно информирање и
- друг начин кој е најповолен за информирање на јавноста.

Граѓаните на Општина Охрид непосредно учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење преку граѓанска иницијатива, собири на граѓани и референдум на начин и постапка утврдена со Законот за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ бр. 05/02).

Општината има интензивна соработката со останатите локални самоуправи на ниво на целата држава. Досега, не се остварени партнерски проекти со другите единици на локалните самоуправи, но Општина Охрид интензивно работи на размена на проекти, податоци и сознанија.

Општината е отворена за соработка со сите правни и физички лица за унапредување на животот и развој на економијата на Општината.

Општина Охрид има остварено соработка со следните здруженија на граѓани (невладини организации):

- Црвен крст - Охрид,
- Здружение на слепи лица - Охрид,
- Здружение на глуви и наглуви лица - Охрид,
- Хуманитарно здружение за социјални и хендикепирани лица „ДОБРА НАДЕЖ“ - Охрид,
- Здружение на телесно инвалидизирани лица „МОБИЛНОСТ“ - Охрид,
- Здружение на инвалиди на трудот - Охрид,
- Опција Охрид - Охрид (Програма за намалување на штети од употреба на дроги и Програма за поддршка на сексуални работници - МАРИЈА (ХОПС - Охрид)),
- Еколошко друштво „ЈАГОДА“ - Охрид,
- Извиднички одред „БРАН“ - Охрид,
- Агенција за локална демократија,

- Младински совет - Охрид,
- Фотоклуб „Охрид“ - Охрид,
- Здружение на Египќаните во Р. Македонија,
- Туристичко друштво - асоцијација на Охрид „Билјана“,
- Здружение на љубители на родниот крај Скребатно,
- Здружение на жени „Бисера“,
- Еколошко друштво „Грашница“ - Охрид,
- Центар за поддршка на лица со интелектуални попречености „Порака“,
- Илинденски марш „Христо Узунов“ - Охрид.

За остварување на услугите од јавен карактер, во Општина Охрид формирани се следните јавни претпријатија:

- МЈП „Проаква“, за интегрирање на примарната и секундарната мрежа, заштитата на Охридското Езеро и регулирање на водоснабдувањето;
- ЈП „Нискоградба“ - Охрид, за вршење на дејност од комунална област од јавен интерес;
- ЈП „Вршење на погребни услуги“ - Охрид, за погребни и слични дејности;
- ЈП „Управување со градски гробишта“ - Охрид, за вршење на дејноста погребни услуги на територијата на Општина Охрид;
- ЈП „Управување на пазари на големо и мало“ - Охрид, за управување на пазаришта, јавни складови, сите видови на пазарни услуги на пазаришта на големо и мало на територијата на Општина Охрид;
- ЈП „Охридски комуналец“ - Охрид, за вршење на комуналните дејности на територијата на Општина Охрид;
- ЈП „Билјанини извори“ - Охрид, за стопанисување со Спортско-рекреативниот центар „Билјанини извори“ и јавниот паркинг-простор и
- ЈЗУ (Јавна здравствена установа) „Здравствен дом“ - Охрид, за остварување на примарната здравствена заштита на граѓаните кои живеат на територијата на Општина Охрид.

Локалната самоуправа интензивно работи на урбанистичката документација, како услов за одржлив развој, квалитетно живеење и привлекување на инвестиции.

Во рамките на Општината функционира одделение кое ги третира проблемите од сферата на урбанизмот, заштитата на животната средина и комуналниот развој, како: просторно и урбанистичко планирање на просторот, издавање решенија за локациски

услови и одобренија за градба на објекти од локално значење, заштита на животната средина, вршење надзор и предлагање мерки за подобрување на состојбите во медиумите на животната средина и др.

Дел од територијата на Охрид е опфатена со Генералниот урбанистички план (ГУП). Детален преглед на важечките детални урбанистички планови (ДУП)³ е даден во Прилог 1, додека во тек на изработка се 25 детални урбанистички планови, кои одговараат на стандардите пропишани со новиот Закон за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр. 51/05, 137/07, 24/08, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11 и 60/11), листа на овие планови е дадена во Прилог 2.

Одредени делови од Општина Охрид не се урбанизирани, односно постојат „диви“ населби. Статусот на бесправните градби Општината настојува да го реши, во согласност со стандардите на урбаното живеење и закон.

Граѓаните во Општината одлучуваат за работите од непосредно и секојдневно значење од својот живот и работа преку облиците на месна самоуправа, односно преку 18 урбани заедници (во градот Охрид) и 26 месни заедници (во селата), и тоа:

Табела 1. Урбани заедници во Општина Охрид

Список на урбани заедници - Општина Охрид		
Бр.	Урбана заедница	жители
1	СТАР ГРАД	2.500
2	ЦЕНТАР	1.845
3	КОШИШТА	2.913
4	ВОСКА	4.875
5	ЛЕСКАЈЦА	1.648
6	ДАМЕ ГРУЕВ	3.510
7	7 НОЕМВРИ	4.321
8	БИЛЈАНИНИ ИЗВОРИ	5.020
9	8-МИ СЕПТЕМВРИ	1.790
10	ГОРНА ВЛАШКА МААЛА	4.380
11	ВИДОБИШТА	1.925

³ Од 1980 година досега донесени се 106 детални урбанистички планови или друга урбанистичко-планска документација

12	ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ	1.170
13	ЖЕЛЕЗНИЧКА	1.920
14	РАДОЈЦА НОВИЧИЌ	2.001
15	15 КОРПУС	1.901
16	РАЧА	959
17	СТУДЕНЧИШТА	ненаселено место ⁴
18	ЧЕКОШТИНА	100 ⁵

Табела 2. Месни заедници во Општина Охрид

Список на месни заедници - Општина Охрид		
Бр.	Месна заедница	жители
1	ПОДМОЛЈЕ	267
2	ГОРНО ЛАКОЧЕРЕЈ	579
3	ДОЛНО ЛАКОЧЕРЕЈ	649
4	ОРМАН	119
5	РАСИНО	12
6	ЛИВОИШТА	215
7	СИРУЛА	25
8	ВАПИЛА	135
9	КОСЕЛ	671
10	ОПЕНИЦА	105
11	КУРАТИЦА	422
12	ЗАВОЈ	43
13	СВИЊИШТА	169
14	ЛЕСКОЕЦ	2.805
15	ВЕЛГОШТИ	2.243
16	РАМНЕ	24

⁴ Со планиран пораст на население од 500 жители до 2012 година (податок добиен од Општината)

⁵ Со планиран пораст на население од 800 жители до 2012 година (податок добиен од Општината)

17	ВЕЛЕСТОВО	137
18	СВЕТИ СТЕФАН	211
19	ЛАГАДИН	24
20	Д.КОЊСКО СО КОЊСКО	587
21	ЕЛШАНИ СО ЕЛШЕЦ	750
22	ПЕШТАНИ	1.332
23	ТРПЕЈЦА	358
24	ЉУБАНИШТА	185
25	ПЛАКЕ	35
26	РЕЧИЦА	20

Во согласност со начелото за супсидијарност, Законот за локална самоуправа и Статутот, Општината, има право, на своето подрачје, да спроведува иницијативи во врска со сите прашања од значење за Општината, што не се во надлежност на органите на државната власт. Општината е надлежна за вршење на следниве работи:

1. Урбанистичко (урбано и рурално) планирање;
2. Заштита на животната средина и природата;
3. Локален економски развој;
4. Комунални дејности;
5. Култура;
6. Спорт и рекреација;
7. Социјална заштита и заштита на децата;
8. Образование;
9. Здравствена заштита;
10. Спроведување на подготовки и преземање мерки за заштита и спасување на граѓаните и материјалните добра;
11. Противпожарна заштита што ја вршат територијалните противпожарни единици;
12. Надзор над вршењето на работите од нејзината надлежност и
13. Други работи определени со закон.

За подобрување на квалитетот на медиумите во животната средина и квалитетот на живеење воопшто, Општина Охрид досега има преземено низа активности за подобрување на инфраструктурната мрежа, збогатување на зелените површини и

хортикултурно уредување, изградба на детски и спортски игралишта, како и збогатување на урбаната опрема (клупи, корпи за отпадоци и др.). Со ова Општината се вбројува во оние општини на кои заштитата на животната средина и обезбедувањето на квалитетен живот на граѓаните им претставува една од приоритетните задачи.

Со адекватна финансиска, кадровска и техничка помош од централната власт, стопанството, невладините организации и меѓународните институции и подигање на јавната свест на населението, кога е во прашање спроведување на политиката на заштита на животната средина, Општина Охрид ќе прерасне во Општина во која заштитата на животната средина ќе биде еден од најзначајните фактори за иден одржлив развој. Ова ќе резултира со создавање на поздрава средина за живеење во Општината и нејзино издигање на повисоко ниво во својот развој на секое поле.

3.3 Природни карактеристики на Општина Охрид

3.3.1 Географски карактеристики

Општината Охрид се наоѓа во југозападниот дел на Република Македонија и е лоцирана на североисточниот брег на Охридското Езеро, на надморска височина од 695 м. Сместена е помеѓу високите планини Јабланица и Мокра Планина од западната и Галичица од источната страна.

На североисточниот дел на Охридското Езеро се издига ридот со две седласто поствени возвишенија од кои повисокото, Калето, е околу стотина метри над езерското ниво, а на него уште пред многу векови се изградени и уште постојат Самуиловите тврдини. На врвот на понискиот рид е црквата Света Богородица, Перивлепта и други значајни објекти со културното наследство. Историскиот Охрид - Стар Град го заземал просторот омеѓен со ѕидините на Самуиловата тврдина, кои почнуваат од месноста Лабино и преку двата рида слегуваат до езерото непосредно до денешното пристаниште, со три влезе - Горна и Долна порта и Средната порта кај црквата Челница. Поновиот дел од градот Охрид ги зазема источните и северните падини на ридот, а експанзијата на градската територија се одвивала од ридовите кон подножјето и по некогашното поле за да стигне до падините на Петрино и ги освојува населбите Рача и Бејбунар.

Општина Охрид зафаќа површина од 389,93 km², со вкупно 28 населени места и население од 55.749 жители. Таа се граничи со општините Дебарца и Ресен, а на југ со Р. Албанија.

Слика 5. Местоположба на Општина Охрид во РМ

Охрид, со поширокото окружување, зафаќа простор претставен со разнолик релјеф: рамнински и ридско-планински. Рамничарскиот простор го сочинува Охридското поле настанато како и самата котлина со тектонско спуштање долж раседите кои водат во подножјето на планината Галичица на надморска височина од 695 m до 700 m.

Охридското подрачје ја преживеало езерската фаза. Езерскиот басен во намален обем се задржал и до денеска. Иако со слегувањето, нивото на езерото е доста намалено, сèуште е во полн живот. Причина за тоа е и тонењето на гребенот што продолжува и денеска, а со што може да се објасни големата длабочина на езерото (286 m), поради што е едно од најдлабоките езера во светот.

3.3.2 Геолошки карактеристики

Градот Охрид се наоѓа на самиот брег на Охридското Езеро, во Охридско-струшката котлина, на јужниот дел од Охридското поле. Геолошката градба на поширокото подрачје во Општината ја чинат доминантно алувијални творби, полувијални седименти, распространети во рамничарскиот дел. Алувијалните наноси по однос на инженерско-геолошките карактеристики, претставуваат претежно лабилни терени со ниски вредности на физичко-механичките својства.

Регионално, од геолошки аспект, ова подрачје се наоѓа во Западно-македонската геотектонска зона, односно во рамките на Охридскиот неоген басен. На ова подрачје во основата на неогените и квартерни седименти лежат тријаски карпи, а на површината на теренот се констатирани езерски и барски седименти кои се таложени во квартерниот период и овде имаат најголемо распространување.

Охридско-дебарскиот грабен е најмаркантната морфоструктура на тонење во рамките на Западно-македонската зона. Создавањето на оваа грабенска структура е поврзано со крајот на долен и почетокот на среден плиоцен, односно периодот кога започнува експанзија на орогената фаза со манифестација на интензивни диференцирани вертикални движења. Како резултат на ваквите процеси во почетокот се реактивираат старите раседни структури. Долж нив подоцна доаѓа до тонење на просторот, односно до негово претворање во плиоценските езерски басени Охридски и Дебарски.

Плиоценските седименти во Охридскиот басен се утврдени во јужниот дел (Љубаниште), како и во северозападниот дел.

Планината Галичица, со својата височина (највисок врв - Вир, 2.288 m), претставува доминантна релјефна појава (хорст) сместена помеѓу басенот на Охридското Езеро на запад и Преспанското Езеро на исток. Има издолжена форма со меридијански правец во должина од околу 50 km, додека нејзината најмала широчина (село Трпејца - село Лескоец) достигнува 10 km. На планината Галичица само крајните јужни делови (Стара Галичица) се издигнуваат над 2.000 m надморска височина.

Според структурните карактеристики, Галичица претставува типичен (маркантен) хорст кој со доминантните неотектонски меѓублоковски раседи е издигнат. Максималното вертикално движење во западниот дел на Галичица, односно помеѓу неа и Охридскиот грабен, е остварено долж системот на скалести раседи. Источната страна на хорстот Галичица тектонски контактира со Преспанскиот грабен. Низ централниот дел на Галичица се протега благо набрана синклинала. Поради масивноста на варовниците и интензивната радијална тектоника, со која планината е пресечена на повеќе блокови, набирањата не може да се забележат. Синклиналната структура во најдолните делови е изградена од тријаски конгломерати кои лежат над палеозојски метаморфити, т.е. девонски филитични шкрилци.

3.3.3 Сеизмички карактеристики

Охридскиот регион е сеизмички активно подрачје. Раседи се протегаат долж источниот брег на Охридското Езеро кон планината Галичица и источниот раб на Охридското поле, а на север се наоѓа Дримската сеизмогена зона. Сеизмичките дејства од локалните и подалечните епицентрални жаришта, кои имаат влијание на овој простор, можат да предизвикаат земјотреси во Охридската котлина со интензитет од 7 до 9 степени MCS.

Стандардните земјотреси, како и сулфатарата „Дувло“, поставена на тектонски активната североисточна - југозападна линија, која се наоѓа во Охридскиот басен, во близина на село Косел, ја оцртува тектонски нестабилната положба на регионот.

Охрид се наоѓа во Дримската сеизмогена зона во која е можна појава на земјотреси во подрачјата на Корча, Охрид, Дебар и Пешкопеја. Сеизмолозите регистрирале повеќе епицентри во поблиската околина на Охрид со јачина од 8 до 9 степени по MCS кај Свети

Еразмо, над село Долно Лескоец, кај месноста Билјанини извори, Љубаништа и кај Пештани. Делот од просторот на ридот, стариот град и делот од падината на планината Петрино, во однос на рамнинскиот дел во Охридското поле, за најмалку еден степен се поиздржливи на земјотреси, додека крајниот источен дел, поранешното мочуриште, е почувствителен во однос на останатиот рамнински дел.

3.3.4 Сообраќајна поврзаност

Низ територијата на Општина Охрид поминуваат следните магистрални патишта:

- Магистрален пат М4 Охрид - Кичево - Скопје со должина од 176 km;
- Магистрален пат М5 Охрид - Битола - Скопје со должина од 235 km.

Низ територијата на Општина Охрид поминуваат следните регионални патишта:

- Регионален пат Р 501, Охрид - Свети Наум, 29 km;
- Регионален пат Р 420, Охрид - Струга, 14 km.

Од улици и локални патишта, се јавуваат следните:

Табела 3. Локална патна мрежа, во Општина Охрид во km⁶

	Локална патна мрежа	Вкупно	асфалт и коцка	макадам	земјани	непросечени
Година	2006	163	88	24	31	20
	2007	163	88	24	31	20
	2008	163	88	24	31	20
	2009	163	93	24	26	20

Со Јавниот паркинг-простор стопанисува ЈП „Билјанини извори“ и тоа во моментот со следните паркинзи:

- Паркинг-простор кој се наоѓа до цвеќарата „Мартина“;
- Паркинг-простор „Ривиера“;
- Паркинг-простор „АСНОМ“ и
- Паркинг-простор „Горна порта“.

Последните два паркинг-простора се од сезонски карактер.

Во Општина Охрид има една автобуска станица каде што се одвива локалниот, меѓоопштинскиот и меѓународниот превоз на патници. Нејзината локација се наоѓа на улицата „7 - ми Ноември“.

⁶ Државен завод за статистика

Аеродромот „Свети Апостол Павле“ се наоѓа на 9 km од градот Охрид, на магистралниот пат Струга-Кичево-Скопје. Должината на полетно-слетната патека е 2.550 m, а широчината 45 m. Капацитетот на аеродромот е 300 патници/час. Вкупниот аеродромски комплекс е со површина од 640.850 m², од кои 155.000 m² за полетно-слетната патека, спојниците, пристанишната платформа и сервисните патеки.

Основната причина за постоење на Охридскиот аеродром е развој на туризмот во Охридскиот туристички регион, како и алтернативен аеродром за летовите на аеродром „Александар Велики“ - Скопје. Техничката опременост на аеродромот ги задоволува меѓународните стандарди за опслужување на воздухоплови и патници. Во согласност со Националната транспортна стратегија се планира проширување на капацитетите и осовременување на Охридскиот аеродром.

Општина Охрид со соседната Општина Струга, се поврзува и преку водениот сообраќај. Маршрутите се Охрид - Струга и Охрид - Радожда.

Пристаништата што се користат за вршење на јавен превоз на патници во езерската пловидба на Охридското Езеро се во крајно незадоволителна состојба. Помеѓу пристаништата на Охридското Езеро, посебно место заземаат пристаништата во Охрид и Свети Наум.

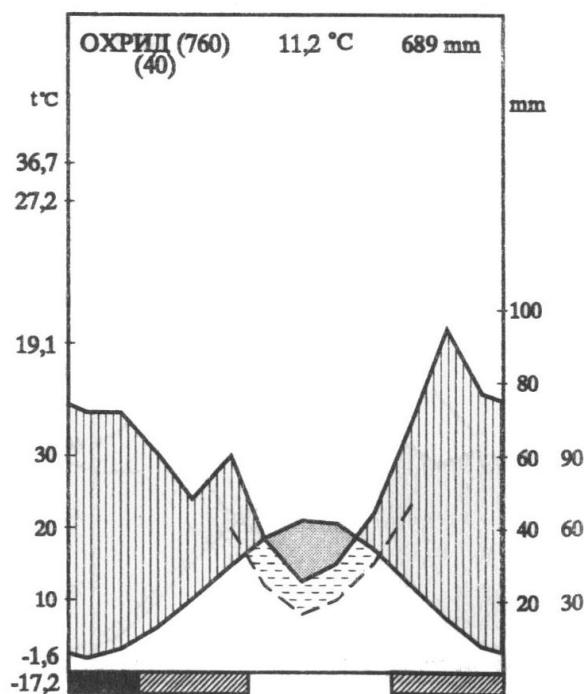

Слика 6. Сообраќајна инфраструктура

3.3.5 Климатски карактеристики

Охридско-преспанскиот регион се карактеризира со прилично хетерогена орографија која од своја страна условува модифицирање на климатските општи карактеристики, додека огромните водни природни акумулации, Охридското и Преспанското Езеро, се посебни климатски модификатори кои одредуваат посебен режим на некои метеоролошки елементи.

Поради отвореноста на подрачјето, преку долината на Црн Дрим кон север, во зимските месеци продираат студени воздушни маси кои ја снижуваат температурата на воздухот, додека во текот на летниот период имаме продор на медитерански влијанија.

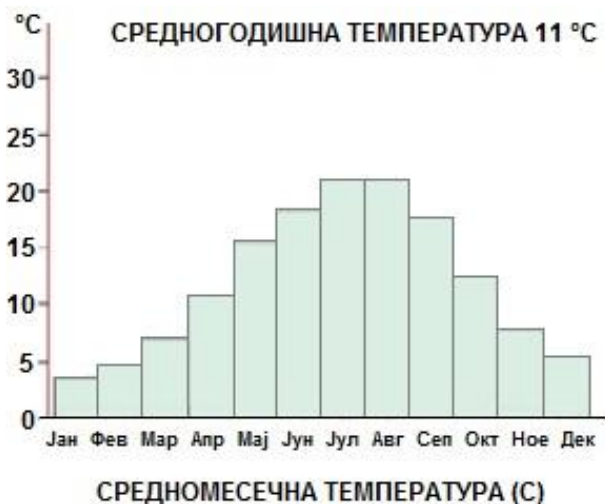
Слика 7. Климадијаграм Охрид

Во топлиот дел на годината езерата акумулираат топлина, а во студениот дел на годината, особено во првите зимски месеци, акумулираната топлина се ослободува и го затоплува воздухот, со што значително се зголемуваат просечните месечни температури. Охридското Езеро лежи на пониска надморска височина и е значително поизразен модификатор на климата од Преспанското Езеро, што се должи на температурата на водата која во Охридското Езеро е доста потопла преку целата година.

Охридскиот регион не е многу оддалечен од Јадранското Море (110 km по права линија-воздушно растојание), па би можело да се очекува режим со изразена приморска клима, но високите планински масиви кои се издигаат (околу 2.000 м.н.в.) го оградуваат регионот од запад, југ, југоисток, запирајќи го влијанието на Јадранското Море, така што климата во Охридскиот регион е умерено континентална, модифицирана според локалните влијанија,

но и со делумни влијанија на медитеранската клима што предизвикува специфичност на метеоролошките елементи, а особено температурата на воздухот. Исто така, влијание има и надморската височина на Охридското Езеро со просечна височина на езерското огледало од 693,5 м.н.в.

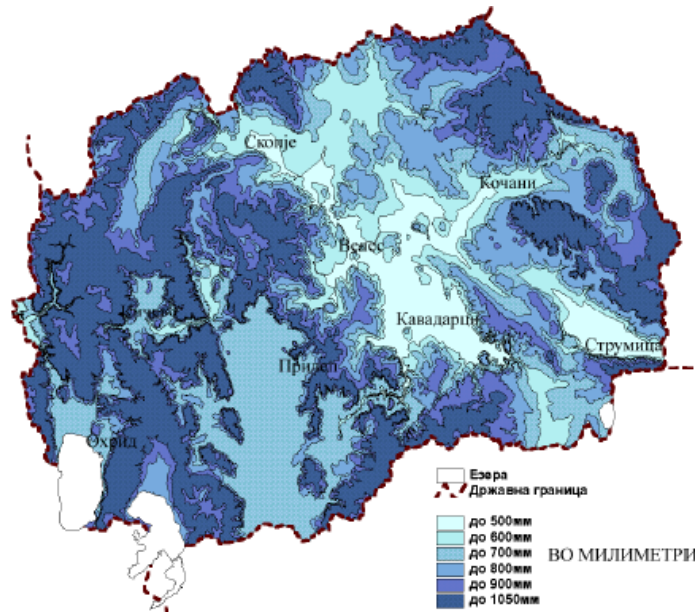
Средногодишната просечна температура изнесува 11°C, со максимални средномесечни температури во јули и август од 21,2°C и 34,4°C. Просечната зимска температура изнесува 2,7°C, додека просечната летна температура изнесува 19,6°C. Најниската средномесечна температура, забележана во јануари, од -17,2°C, е апсолутниот минимум.

Слика 8. Средномесечна и средногодишна температура (°C)

Просечно во Охрид се јавуваат 73 летни, а само 11 тропски денови. Поради поголемата надморска височина на котлината, непосредната близина на високите планини, Галичица и Јабланица, како и поради локалните воздушни струења, во летните месеци ноќите се свежи, додека дневните релативно високи температури се лесно подносливи.

Врнежите во регионот се условени од медитеранскиот плувиометриски режим. Поголемиот дел од годишните врнежите паѓаат во ладниот дел на годината, со максимум во доцна есен, а помал во топлиот дел на годината, со минимум во летните месеци. Врнежите се, главно, од дожд, а сосема мала количина од снег.

Слика 9. Годишна количина на врнежи од дожд

Просечните средногодишни врнежи од дожд во Охрид изнесуваат 703 mm, додека, пак, просечните врнежи од дожд во околината на езерото изнесуваат приближно 759 mm годишно. Во Охрид најврнежлив месец е ноември - 98,4 mm, потоа декември и јануари со по 78,9 mm, односно 76,4 mm, додека со најмалку врнежи се јули - 23,2 mm и август - 29,1 mm.

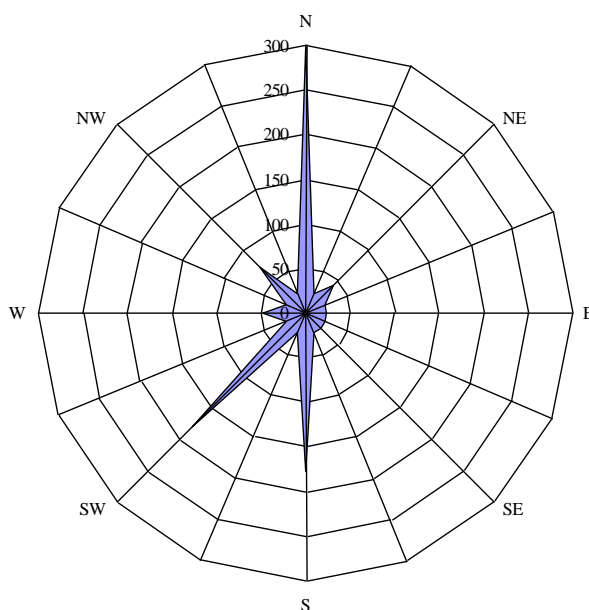
Слика 10. Средномесечни врнежи и средногодишна сума на врнежи (mm)

Снегот се јавува секоја година (зимски месеци), но снежната покривка е со кратко траење. Снегот се јавува од ноември заклучно со април и просечно годишно има 19 денови со снежна покривка. Максималната височина на снежната покривка изнесува 64 cm, измерена на 14 јануари 1963 година, потоа 54 cm на 25 февруари 1965 година итн. Најдолготраен непрекинат период со снежна покривка изнесува 29 дена, од 15 јануари до 12 февруари 1963 година.

Охридската котлина се одликува со посебен режим на ветрови, што е условено од езерото. Покрај ветровите што се јавуваат поради општите атмосферски промени, овде се јавуваат и ветрови со локален карактер, како последица на нееднаквото загревање на воздухот над копното и езерската површина. Ветровите во Охридската котлина имаат и свои локални називи, било според правецот на дувањето или називи што им ги дале охридските рибари. Овие локални ветрови имаат влијание на општиот распоред и зачестеноста на правците на ветровите во котлината. Така, според мерењата на мерниот пункт Охрид, во овој дел преовладува северниот, потоа југозападниот и јужниот ветер.

Честината на ветровите и мирните периоди, исто така, се менуваат во текот на денот, особено во летниот период. Утрата се карактеризираат со доминација на северните ветрови и тишините. Состојбата целосно се менува попладне, кога ветровите од југ и југоисток ги потиснуваат тишините.

Во Охрид преовладува северниот ветер со просечна годишна зачестеност од 297‰, просечна годишна брзина од 2,4 m/s, а максимална од 12,3 m/s. Северниот ветер дува преку целата година, најчесто во ноќните часови, а зачестеноста му е смалена во попладневните часови. Југозападниот и јужниот ветер се приближно со иста зачестеност од 179, односно 176‰, со просечна годишна брзина од 2,9 m/s и максимална од 18,9 m/s. Тие се јавуваат преку целата година, но со најголема зачестеност се од април до јуни и дуваат преку ден до доцните вечерни часови. Северозападниот ветер е со зачестеност од 73‰, просечна годишна брзина од 1,8 m/s и максимална брзина од 15,5 m/s. Североисточниот ветер е со зачестеност од 43‰, просечна годишна брзина од 2,5 m/s и максимална брзина од 12,3 m/s. Источниот и југоисточниот ветер се со иста зачестеност од 23‰, просечна брзина од 3,1 m/s и максимална од 18,9 m/s.

Слика 11. Ружа на ветрови во Охрид

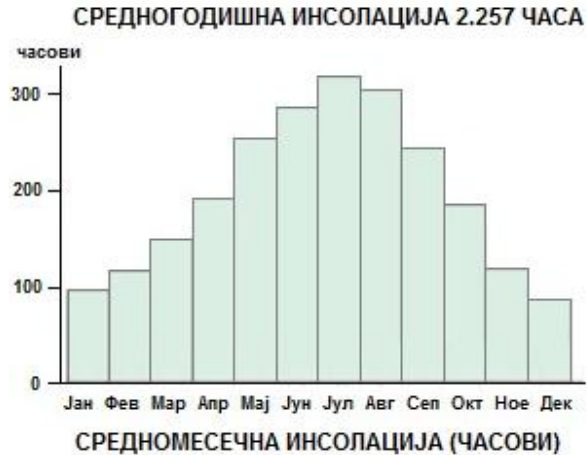
Од локалните ветрови карактеристичен е *стрмецот* кој дува во летните месеци од запад и југозапад кон езерската шир. Почнува во попладневните часови, а престанува некаде пред полноќ. *Ветерникот* дува од езерската шир на запад кон Јабланица и на исток кон Галичица. Започнува во претпладневните, а завршува во попладневните часови. Ветрот *сметен* започнува некаде од Трпејца кон Пештани и свртува на запад кон езерската шир. Зиме од север дува *северот*, од Струга кон Свети Наум. *Беличникот* дува од Галичица кон Пештани и Албанските Планини. Ветрот *сточен* се спушта од Галичица од селото Трпејца кон Свети Наум и од селото Пештани кон селото Лион на западноалбанското крајбрежје. Во пролетните месеци дува *нокникот* од западните и источните планински масиви кон езерската шир. Почнува по зајдисонце, а престанува некаде в зори. *Југот* започнува некаде околу 13 часот, а престанува по полноќ.

Охридската котлина е доста ветровита. Од вкупниот број на измерените случаи, 862% се со ветер од различни правци, а само 138% е без ветер, со тишини. Изразито ветровито се септември и октомври, со просечна зачестеност на тишини 99, односно 81%, а мај е со најголема зачестеност на тишини, просечно 215%.

Според податоците од мерниот пункт во Охрид, просечниот мразен период изнесува 143 дена. Раниот датум на есенскиот мраз е 5 октомври, а најдоцниот датум на пролетниот мраз е 18 мај. Меѓутоа, вистинскиот просечен годишен број на мразни денови во Охрид изнесува 61 ден.

Од вкупно забележаните сушни периоди, 84% се со траење од 10 до 20 дена, 6% со траење од 20 до 30 дена, 4% со траење од 30 - 40 дена и 7% со траење подолго од 40 дена. По сезони, најчесто се јавуваат во летните месеци (37%), потоа во есенските (28%) и најмалку во пролетните (19%) и зимските месеци со 17%.

Охридската котлина се одликува со долготрајно сончево зрачење (инсолација). Просечната инсолација изнесува 2.257 часови годишно или во просек 6 часа дневно, со максимум во јули (308 часови), или просечно во овој месец 10 часови дневно. Минимумот е во јануари (80 часови), или во просек 3 часа дневно.

Слика 12. Средномесечна и средногодишна инсолација (часови)

Просечната годишна облачност изнесува 5,2 десетини и има правилен годишен од. Таа правилно се смалува од јануари до јули, а потоа кон декември правилно се зголемува. Со вредност поголема од 6 десетини, просечната месечна облачност се јавува од ноември заклучно со април. Најоблачни месеци се трите зимски, а со најмала облачност е месецот јули, просечно 2,8 десетини. Од вкупниот годишен број на денови, 24% се вебри, 27% се тмурни, 49% се облачни. Ведрите денови со најголема зачестеност се во јули, август и септември, а тмурните се најчести од ноември до март.

Релативната влажност на воздухот има спротивен од во однос на температурата на воздухот. Од јануари до јули опаѓа, а потоа се зголемува. Просечната годишна вредност е 71%, со максимум во декември и јануари (79%), а минимум во јули и август (60%).

Испарувањето од слободната водна површина во Охридската котлина е поголемо одошто паднатите врнежи. Просечно годишно испарува 836 l/m^2 , а годишната сума на врнежи изнесува 708 l/m^2 . Најголемо е испарувањето во август (137), потоа во јули (132), а најмало во јануари со 27 l/m^2 .

Маглата е ретка појава во Охридската котлина. Просечно годишно се јавуваат 5 дена со магла, главно, во трите зимски месеци.

3.3.6 Биодиверзитет и живеалишта

Природните услови во Р. Македонија овозможуваат таа да се вброи меѓу ретките земји со богато разнообразие на живеалишта на растителен и животински свет. Еден од најзначајните претставува Охридскиот регион, во кој се наоѓаат Охридското Езеро и Националниот парк „Галичица“.

3.3.6.1 Терестрична биолошка разновидност

По однос на особеностите на терестричната биолошка разновидност, територијата на Општина Охрид и во овој случај се карактеризира со свои специфики. Така, претставниците на флората и фауната се составен дел од т.н. Охридско-преспанска рефугијална област, каде преовладуваат голем број на ендемити, а во одделни моменти, дури и со најголема застапеност од сите македонски и балкански ендемити. Најголем дел од нив се застапени на синџирот од планини кои го сочинуваат планинскиот масив Галичица. Поради оваа вредност е формиран и Националниот парк „Галичица“.

Поради карактеристичната местоположба, исклучително богатиот и ендемичен растителен и животински свет и особените природни убавини и пејзажни и естетски вредности, Собранието на Република Македонија во октомври 1958 година го прогласи Националниот парк „Галичица“. Паркот бил прогласен заради зачувување на изворното природно, културно и духовно богатство и има научноистражувачка, културна, воспитно-образовна и туристичко-рекреативна намена. Се наоѓа на истоимената планина во југозападниот дел на Република Македонија помеѓу Охридското и Преспанското Езеро.

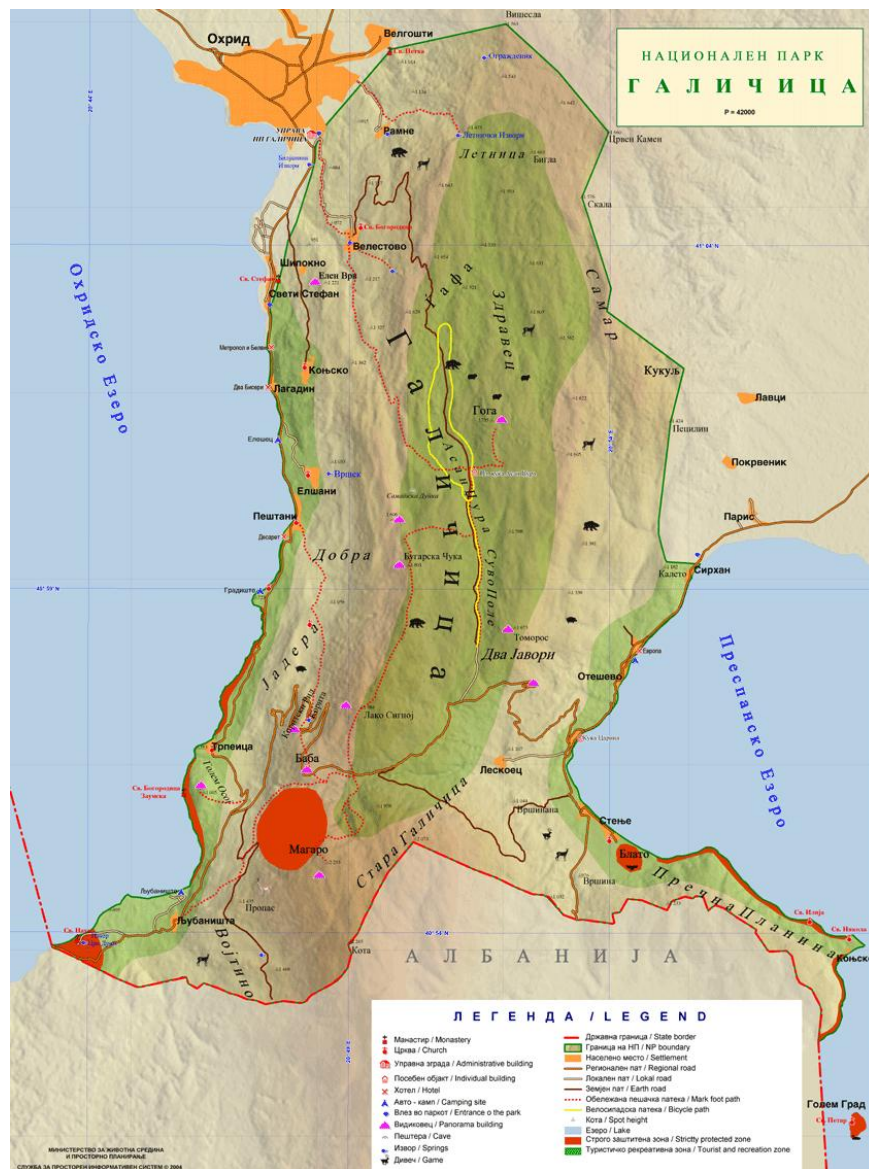
Според природно застапената биолошка разновидност претставува еден од најзначајните природни објекти на Балканскиот Полуостров. Во паркот се застапени преку 1.000 видови виши растенија со присуство на голем број ендемити и реликти. Карактеристично е присуството на 15 досега откриени локални ендеми, односно видови кои се среќаваат само во границите на Паркот и никаде на друго место.

Националниот парк „Галичица“ се одликува и со големо богатство и застапеност на животински видови. Најзначајни се безрбетниците од кои на Галичица имаме 26 ендемични видови. Од рбетниците има 11 водоземци, 21 влекач, 260 видови птици и 51 цицач, од кои присутни се и најатрактивните: рис, мечка и дивокоза.

Површина од 15.080 ha (или околу 62%) од територијата на Националниот парк, припаѓа кон Општина Охрид. Површина од 17.382 ha (или околу 72%) од територијата на Националниот парк, истовремено припаѓаат и кон просторот на Светското наследство на Охридскиот регион (со вкупна површина од 83.350 ha).

Од аспект на заштитата и управувањето со биолошката разновидност и животната средина, од вкупната површина на територијата на Општината (389,93 km²), околу 180 km² се плод на посебен начин на управување (Национален парк, строго заштитени подрачја и др).

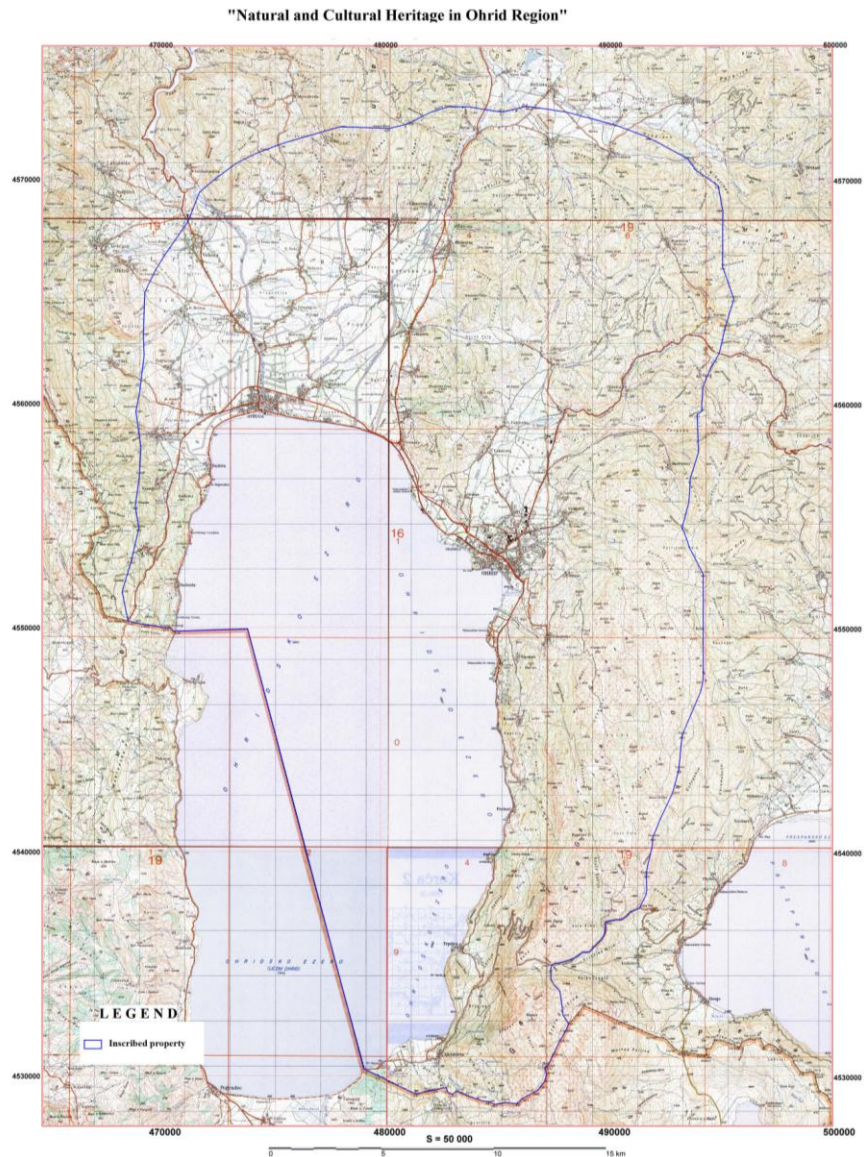
На следната слика е претставена мапа на Националниот парк „Галичица“:

Слика 13. Мапа на Национален парк „Галичица“

Во рамките на Општината се наоѓа и дел (остаток) на Студенчишко Блато, простор кој во ДУП на Охрид е внесен како заштитено подрачје.

Од друга страна, пак, територијата на Општина Охрид припаѓа и во границите на Светското природно и културно наследство под заштита на УНЕСКО.

Слика 14. Ревидирани граници на заштитената зона под УНЕСКО

Флора:

Водната маса на Охридското Езеро забележително влијае и врз локалната клима, така што ги ублажува дневните и сезонските температурни екстреми и ја зголемува влажноста на воздухот. На тој простор се чувствува изразито влијание на модифицираната супмедитеранска клима која создава поволни услови за развој и одржување на богата флора и вегетација, со присуство на бројни реликтни и ендемични видови. Во тој поглед особено е интересен југоисточниот брег на Охридското Езеро, кој е многу богат со медитерански и други термофилни видови дрвја, грмушки и тревливи растенија.

Слика 15. Дел од југоисточниот брег на Охридското Езеро

Рефугијалните шумски заедници зафаќаат значителен простор на планината Галичица. Најзначајни помеѓу нив се состоините на македонскиот даб - *Quercus trojana*, на *Juniperus excelsa* (самостојно или заедно со *J. foetidissima*), на дивиот костен (*Aesculus hippocastanum*), последните остатоци од одамна уништената шума на муниката (*Pinus leucodermis*), субалпските прнари на *Cytisanthus radiatus* и други.

Карактеристични флористички видови и оние кои се на црвената листа на IUCN (IUCN Red List, 1997) се дадени во Прилог 3.

Фауна:

Наспроти релативно малата големина на оваа рефугијална зона, таа е центар на екстремно висок степен на фаунистичка хетерогеност.

Со своите 26 ендемични видови, таа претставува релативно ограничено подрачје, со висок степен на ендемизам.

По однос на богатството на биодиверзитетот, во оваа прилика ќе бидат вклучени само претставниците од редот *пеперутки* (Lepidoptera), кои се комплетно проучени. Преку анализа на составот и диверзитетот на пеперутките, можеме да направиме релативно добра процена за вкупната безрбетна фауна, бидејќи пеперутките заземаат голем дел од составот на безрбетниците, а, исто така, се и многу добри биоиндикатори за статусот на останатите инвертебртни групи. Фамилијата на *ноќни пеперутки* (Noctuidae) е претставена со 347 видови, што претставува 75% од вкупната фауна на ноќни пеперутки во Македонија (468 видови, според Thurner, 1964).

На прв поглед, можеби овој висок диверзитет не е импресивен, бидејќи Македонија има екстремно богата фауна на *ноќни пеперутки*, во споредба со останатите земји. Според податоците кои ги дава Thurner (1964), во цела Албанија се регистрирани само 225

видови *ноќни пеперутки*, што е многу помалку од бројот на видови регистрирани на планината Галичица. Друг интересен податок е што од осум ендемични *ноќни пеперутки*, седум се присутни на Галичица.

Пеперутките од трибусот Microlepidoptera, се претставени со 694 видови (Klimesch, 1968). Ова е многу повеќе од фауната на овие пеперутки на која било друга планина на Балканот или во Европа. Дванаесет од овие видови се македонски ендемити, од кои шест се присутни само на Галичица. Ако сумираме, вкупниот број на видови пеперутки регистрирани на Галичица е 1.644 што претставува присуство на енормен диверзитет на пеперутките, во еден многу ограничен простор.

Изобилно разнообразие на видови на дневни пеперутки (Lepidoptera) се среќава во Студенчишко Блато, иако е преостанат само мал дел од некогашното блато. Според УТМ картите на распространување на *дневните пеперутки* (Scheider & Jakšić, 1989) во Охридскиот регион преку целата година можат да се сретнат 138 видови на *дневни пеперутки*, што претставува 68% од вкупниот број на видови во Македонија, (Scheider & Jakšić, 1989; Krpač & Mihajlova, 1997; Меловски, 2004; Verovnik & Micevski, 2008). Како позначајни видови кои се среќаваат во Охридскиот регион се: *Gegenes nostradamus*, *Cupido argiades*, *Cupido alcetas*, *Polygonia egea*, *Melitaea diamina* и *Neptis rivularis*.

Од литературните податоци (Филевска 1954; Peters & Hackethal 1986; Jović & Mihajlova 2009) и теренските истражувања за Студенчишко Блато, евидентирано е присуство на 34 видови *вилини коњчиња* (Odonata), но, дел од овие податоци се застарени и некои од овие видови денеска се среќаваат многу ретко.

Според Zawal et al. (2010) фауната на *вилините коњчиња* на ова подрачје е составена од широко распространети европски видови (81%) и јужноевропски видови (19%).

На глобалната црвена листа на Интернационалната унија за заштита на природата (IUCN) се среќаваат 15 видови, кои се застапени во Студенчишко Блато. Од нив, 13 се сметаат за (LC-least concern - незасегнат), а два за (NT-near threatened – речиси засегнат). Во Директивата за живеалишта на ЕУ се среќава само еден вид даден во Анекс II: *Coenagrion mercuriale*. Истиот вид е наведен и во листите на Бернската конвенција.

Од истражувањата, спроведени во текот на 2010 година, од *фамилијата на тркачите* (Coleoptera, Carabidae) е регистриран мал број видови (39), присутни во Студенчишко Блато и некои од овие видови се многу интересни или ретки за фауната на Република Македонија. Ретки видови кои се познати само од Студенчишкото Блато се: *Agonum lugens*, *A. piceum*, *Amara convexiuscula*, *Stenolophus skrimshiranus*, *Brachinus elegans*, *Stenolophus proximus*, *Pterostichus elongatus* *Oodes helopioides* и *O. gracilis*. Примерокот од Студенчишкото Блато кој припаѓа на родот *Platyderus* е претставник на редок вид за Македонија.

Вкупниот број видови за сите крајбрежни водни екосистеми околу Охридското Езеро е 23. Во Билјанините извори живеат пет видови *хирономиди* (Diptera, Chironomidae): *Ablabesmya monilis*, *Thienemannimyia lentiginosa*, *Potthastia gaedi*, *Eukifferiella quadridentata* и *Cricotopus inaequalis* (Смиљков и Шапкарев 1998/99).

Икономов (1962) дава податоци за 10 видови *еднодневки* од фамилијата *Baëtidae* (Ephemeroptera): *Baëtis pumilus*, *B. rhodani*, *B. carpatica*, *B. vernus*, *B. tenax*, *B. bioculatus*, *B. tricolor*, *Cloëon dipterum*, *C. praetextum* и *Procloëon bifidum* (опишан како *P. lychnidense*). Од еднодневките е наведена и *Heptagenia macedonica* (Ecdyonidae) од Икономов (1963). Од овие видови, само *Heptagenia macedonica* заслужува поголемо внимание.

За изворите во близина на Студенчишкото Блато се познати девет видови *планари* (*Plathelminthes*, *Turbelaria*, *Tricladida*). Списокот на видови е подготвен врз база на две опсежни публикации за планариите на Охридското Езеро (Kenk 1978; Крстановски 1994).

Поголем дел од овие видови се ендемични за изворите по крајбрежјето на Охридското Езеро (Студенчишта, Бејбунар, Свети Наум, Шум) или за самото езеро.

Преглед на видовите *дождовни глисти* (вкупно 25) кои се среќаваат во крајбрежните екосистеми на Охридското Езеро е даден од Шапкарев (1977).

Рбетниците претставуваат најзначајна група во животинското царство пред сè, поради сложеноста и комплексноста на нивната градба, како и поради разнообразноста на нивните карактеристики.

Водоземците се претставени со 10 видови (Sidorovska et al., непубликувани податоци). Видот *поточна жаба* (*Rana graeca*), како и подвидовите *Bombina variegata scabra*, *Triturus vulgaris graecus* и *Triturus carnifex macedonicus*, се балкански ендемити. Во Студенчишко Блато, од водоземците се присутни најмалку девет видови, сите вклучени во анексите 2 и 3 на Бернската конвенција. Најзначајни на европско ниво се *македонскиот мрmoreц* и *жолтиот мукач*, двата широко распространети во Македонија.

Влекачите на планината Галичица се претставени со 21 *таксон* (Petkovski et al., непубликувани податоци). Видот *лушпест гуштер* (*Algyroides nigropunctatus*), како и подвидовите *Testudo hermani boettgeri*, *Emys orbicularis hellenica*, *Ablepharus kitaibellii stepaneki*, *Podarcis erhardii riveti*, *Podarcis muralis albanica* и *Coluber gemonensis*, се балкански ендемити. Во Студенчишко Блато се среќаваат најмалку четири вида влекачи, од кои најзначаен вид е *блатната желка*, но таа е широко распространета во Македонија.

Птиците се опишани во рамките на Охридско-преспанската рефугијална зона, вклучително и бреговитите подрачја на овие две езера, се претставени со 260 *таксони*, што претставува 84% од македонската орнитофауна (Micevski, 1988, 1992, 1997, 1998; Vasić, pers. comm.).

Цицачите, според Petkovski & Krystufek (1998) и Krystufek & Petkovski (1999), на планината Галичица се претставени со 51 вид, што значи 62% од вкупната фауна на цицачите во Македонија.

Карактеристични видови на фауната и оние видови кои се под закана, односно на листата на глобално загрозени видови според IUCN (Globally Threatened Species), се дадени во Прилог 4.

3.3.6.2 Биолошка разновидност во Охридско Езеро

Со својата единствена флора и фауна, Охридското Езеро претставува еден од најголемите биолошки резервати во Европа. Како едно од најстарите езера на нашата планета, во него се зачувал прастар жив свет кој во други места воопшто не постои или, пак, се среќава само во форма на фосили.

Од фаунистички аспект, Охридското Езеро со своите 216 реликтно ендемични таксони⁷, од вкупно 586, е најбогат и најважен слатководен центар на ендемизмот во Европа. Како и во случајот со останатите реликтни езера, процесот на интралакустрична специјација е силно изразен во ова езеро, особено во рамките на безрбетните групи Gastropoda, Oligochaeta, Ostracoda, Plathelminthes и Porifera. Степенот на закани по безрбетната фауна сèуште е недоволно проучен, за разлика од рбетниците.

Од рибната фауна, седум ендемични видови риби од Охридското Езеро се вклучени во листата на глобално загрозени видови на IUCN (Globally Threatened Species) и истите се дадени во Прилог 5.

Пастрмката и белвицата се најквалитетните риби и со висока економска вредност за човечка исхрана. Токму поради тоа овие видови во блиското минато прекумерно се изловени и денес нивните популации се редуцирани.

Најголема застапеност на ендемичните фаунистички видови од Охридското Езеро се среќава во литоралниот (крајбрежниот) појас од езерото. Од 57 km брегова линија на македонскиот дел од езерото, 36 km потпаѓаат под територијата на Општина Охрид.

Долж бреговата линија, се среќаваат и голем дел на состоини од појасот на трската, изворите кај Свети Наум и остатоците на Студенчишкото Блато.

За последново е во тек разработка на Интегрирана студија за состојбата на остатокот од Студенчишкото Блато и преземање мерки за негова ревитализација.

По однос на појасите на трска, во тек е ново снимање на состојбите и нивна обработка од страна на ЈНУ „Хидробиолошки завод“ и Општина Охрид.

⁷ Во согласност со најновите таксономски поделби на рибите Kottelat & Freyhof 2007, рибите се зголемени за 5, со што е зголемен и вкупниот број на реликтно ендемични таксони

3.3.7 Градско зеленило - паркови

Како замена за одземените природни зелени површини, заради брзата урбанизација, градското зеленило (дрвја, тревници/паркови, шуми и култивирани површини), претставува основна алатка за одржување на потребната рамнотежа во природата.

Зеленилото во урбаниот дел на Охрид обезбедува чист воздух, го регулира хидролошкиот циклус, ја задржува стабилноста на почвата, ја регулира локалната клима, има улога на бариера од бучава, има спортско-рекреативна улога итн.

Изградбата на зелени површини е најевтината стратегија за борба против ефектот на т.н. топлотни острови во градот, кои се создаваат бидејќи бетонот и асфалтот ја апсорбираат и складираат сончевата енергија преку ден, а потоа навечер ја ослободуваат со што го спречуваат потребното ладење. Зеленилото, со своите биолошки процеси, ја намалува температурата во урбаниот дел на Охрид.

Градското зеленило ги амортизира влијанијата врз медиумите во животната средина, кои се последица од сообраќајот, емисиите од индустријата и затоплувањето, но во исто време е добра заштита од брзи истекувања на дождовните води во рецепиентите и заштита од поплави и ерозивни процеси.

3.3.7.1 Состојба на зелените површини во Охрид

Градското зеленило во Општината е застапено со јавните површини, зеленило долж сообраќајници, булеварско зеленило и блоковско зеленило - паркови, кое постојано се шири околу сите станбени структури. Општината има поволен капацитет за проширување на нови зелени површини.

Во Општината се застапени следните зелени површини:

- Вкупно јавни зелени површини	70.515 m ²
- Паркови	49.465 m ²
- Скверови	3.160 m ²
- Зеленило долж сообраќајници	16.540 m ²
- Зеленило во жардиниери на Бул. „Туристичка“	1.350 m ²
- Вонградско зеленило (Локалитет Кале)	340.000 m ²
- Дрвореди долж сообраќајници	бр. на стебла 2.351

Одржувањето на јавните површини во Општината го врши ЈП „Охридски комуналец“, Р.Е. „Паркови и зеленило“.

Слика 16. Одржување на јавни површини

Оваа работна единица е задолжена за одржување на површините на јавното зеленило во градот, одржување на парк-шумите, градското „Кале“, „Свети Стефан“ и „Паркот на револуцијата“, вршење на земјоделски активности во расадникот, производство на цвеќе, продажба на саден материјал, извршување на услуги на надворешни лица - хортикултурно уредување на простор и други работи.

Слика 17. Уредени зелени површини во градот Охрид

Во оваа работна единица има две одделенија: „Расадник со производство“ и „Паркови и зеленило“. Новиот расадник за производство на декоративни растенија е лоциран во месноста „Блато“⁸, на површина од околу 70.000 m² од која во моментот функционални се 18.000 m². Во расадникот се произведуваат околу 70 видови декоративни садници и околу 10 видови сезонско цвеќе.

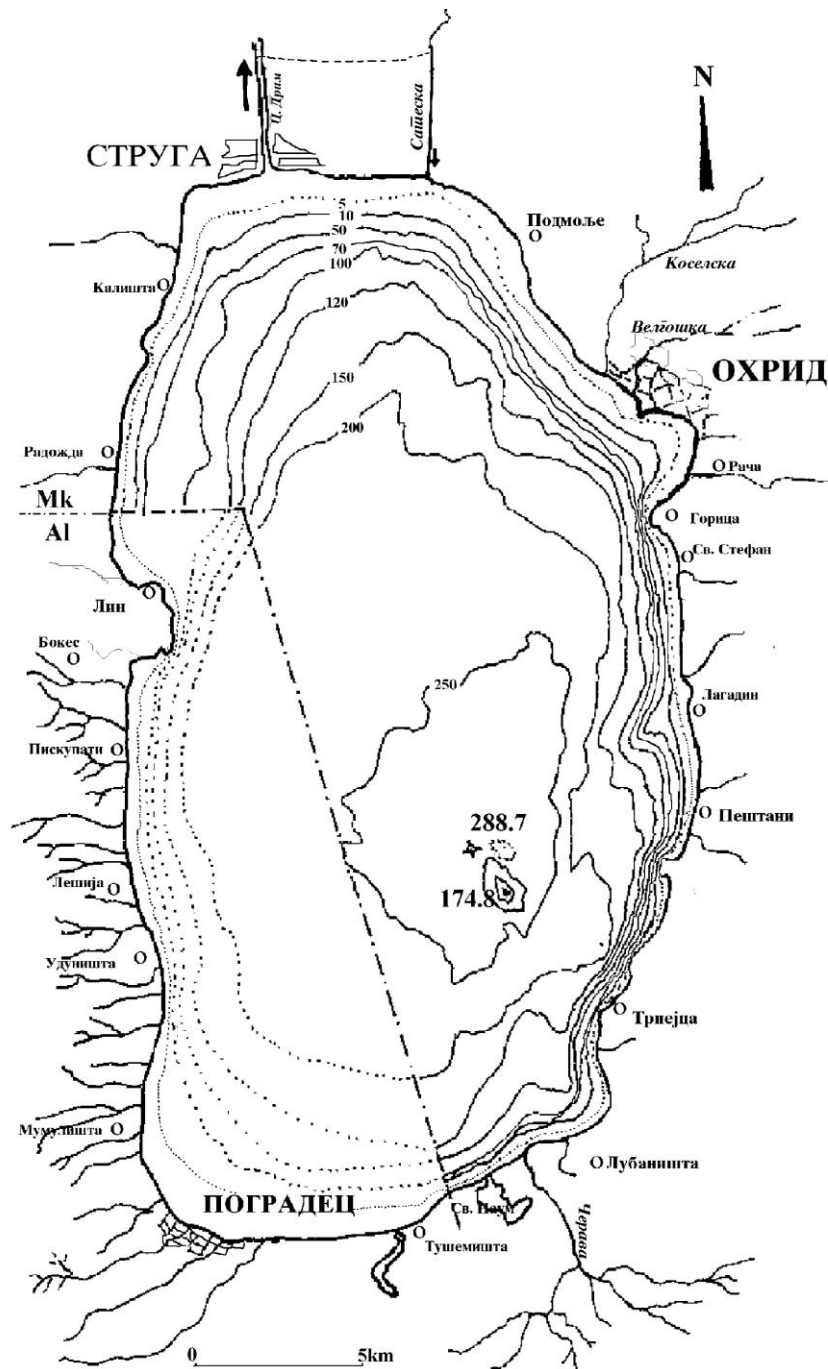
И покрај добрата уреденост и застапеност на зелените површини на територијата на Општината, се забележува појава на крадење на садници и цвеќиња од уредените зелени површини. Потребни се мерки за да се спречи ваквото однесување, како што е едукација за чување и негување на зеленилото, како и примена на казни мерки. Дополнителен проблем претставуваат и отпадоците кои ги оставаат граѓаните и туристите на зелените површини како и користењето на истите за паркирање и за потребите на домашните миленици.

3.3.8 Хидролошки карактеристики

Најважна карактеристика на овој регион е постоењето на Охридското Езеро, кое се наоѓа во Охридско-струшката котлина, на македонско-албанската граница, поточно на 41 степен северна географска широчина и меѓу 20 и 21 степен источна географска должина. Тоа претставува тектонска потонатина и зафаќа површина од 358 km². Од вкупната површина на езерото, 2/3 и припаѓаат на РМ, додека останатата 1/3 на Албанија. Езерото е со должина од 31 km, широчина 15 km, средна длабочина од 151 m и максимална длабочина од 286 m, со што ова езеро се смета за едно од најпровидните езера во Европа (22 m). Според длабочината се наоѓа на седмо место меѓу езерата во Европа.

Во езерото се влеваат 40 реки и тоа 23 на албанска и 17 на македонска територија. Голем дел од нив пресушуваат во летниот период (суводолици) и се незначителни. Најзначајните реки, со постојан проток на вода, кои се влеваат во Охридското Езеро се: Коселска Река, Велгошка Река (формирана од Летница и Сушица), Сатеска Река и Черава.

⁸ Во рамките на опфатот на Студенчишко Блато

Слика 18. Батиметриска карта на Охридско Езеро⁹

Реките се со мал слив, должина и проток и при вливот во езерото создаваат делти. Реките Коселска и Велгошка се на територијата на градот Охрид.

⁹ Наумоски, Т.Б., 2000 - Фосфорно оптоварување на Охридско Езеро, Докторска дисертација, Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје ПМФ (Институт за биологија) 173 стр.

Десни притоки на Коселска Река се: Свињишка Река и Ливоишка Река, а леви притоки се Завоска и Скребатска Река. Велгошка Река ја сочинуваат Петринска Река и река Чардашница. Горни десни притоки на реката Сатеска се реките: Врбјанска, Годивска, Чартојца, Песочка, Црвена Вода и Ботунска Река, а леви притоки се: Сливовска Река, Слатинска Река и Голема Река.

Од реките кои се влеваат во Охридското Езеро, Коселска Река е најголема и има поголемо количество на вода и подолг речен тек. Таа извира под Плаќенска Планина и по должината на својот тек носи имиња на населените места покрај кои протечува (Свињишка Река, Опеничка Река, Коселска Река и пред вливот во Охридското Езеро - Далјан). Таа е поројна река. Пороите од сливот толку и го насипуваат коритото со наноси што постојано го издигаат, така што станало сосема плитко, па при голем водостој се случуваат и поплави во атарите на селата каде поминува. Заштитата на коритото се врши со комплексни мерки во кои доминира пошумувањето на ерозивните површини од кои се свлекува материјалот. Регулација на реката Далјан, особено во градското подрачје, каде што претставува и граница на урбаниот опфат, сèуште не е планирана.

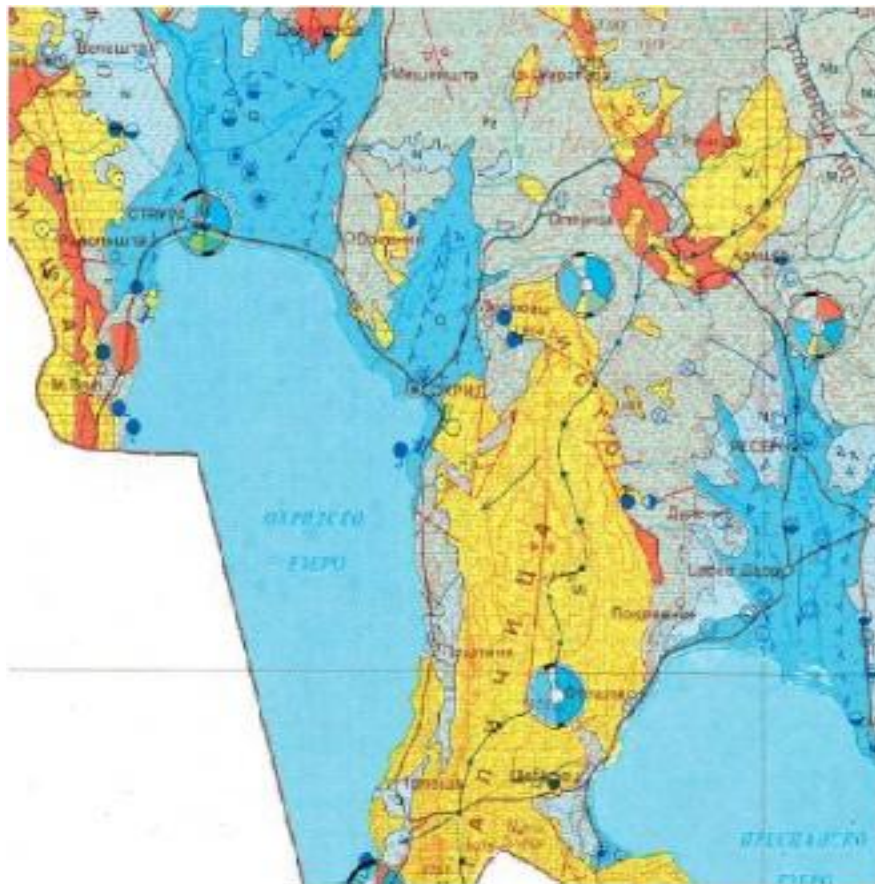
Регулацијата на поројот Рача е направена во 60-тите години на XX век и тоа во долниот тек и во главните корита - во двата крака, како и во активните притоки. Објектите, предвидени во главните корита и притоците, имаат за цел да ја намалат поројноста и да го заштитат регионалниот пат и обработливото земјиште од пороен нанос.

Охридското Езеро се полни претежно со изворска вода (површински и сублакустрински извори). Најголемиот број површински извори се наоѓаат по должината на јужниот брег, околу манастирот Свети Наум, во околината на Тушемиште и Старова и градот Поградец на албанска страна. Во подножјето на Петрино најзначајни се изворите кај Студенчишта „Билјанини извори“ и кај Бејбунар.

Во приобалниот рамнински дел на Охридското поле, како и меѓу Љубаништа и Свети Наум, се јавуваат високи подземни води сè уште недоволно испитани и утврдени. Во овој простор досега се регистрирани околу 20 извори од кои 5 се со издашност од 1-2 l/s, 2 со издашност под 1 l/s. Карските врела кај Охрид, Свети Наум и Велгошти достигнуваат издашност и до 20 l/s. Крајбрежниот езерски појас е изложен на штетното дејствување на поројните води или засипување од поројните наноси кои се јавуваат како последица на ерозијата. Овие појави се манифестираат поради геолошката подлога, топографските услови изразени преку стрмните наклони на падините како и отсуство на добар вегетациски покрив било тревнат или шумски. На потегот Охрид - Горица - Пештани под падините на планината Галичица регистрирани се 5 порои со површина од 22,6 km², кои немаат постојни води во коритото и повремено транспортираат наноси од покрупен материјал кој е резултат на дробење на неотпорната подлога.

Голема улога во снабдувањето со вода на езерото имаат и бројните подводни извори, кои се среќаваат како поединечно распределени така и како збир на повеќе такви, означени

како врела. Околу нив се евидентирани посебни микроеколошки услови и се од особено значење за ендемичниот жив свет на езерото.

Слика 19. Хидрографски карактеристики

3.4 Состојби во животната средина

3.4.1 Загадувачи/од катастарот на загадувачи

И покрај тоа што е посакувана туристичка дестинација за одмор и рекреација, евидентно е дека Општината Охрид се соочува и со загадување на медиумите на животната средина, особено водите, заради отсуство на преттретман на отпадните индустриски води, некомплетираност на колекторскиот систем, а понекогаш и заради неповрзаност на одредени туристички објекти со истиот.

Главни стопански гранки во градот Охрид се: туризам и угостителство, лесна индустрија, услужни дејности (трговија и сообраќај).

На поширокото градско подрачје лоцирана е индустриската зона на Градот, која се протега во периферијата, во предградијата Косел и Лескоец, каде се лоцирани најголемите фабрики.

Индустриските објекти кои се сретнуваат во Општина Охрид се: ЛТХ „Леарница“ ДООЕЛ (за леене на легури од Al и Zn под висок притисок); „ЕМО“-Охрид (специјализирана за проектирање, производство и монтажа на електрична опрема и изградба на електро-енергетски и индустриски објекти, на принцип „клуч на рака“); „Градинар“ (за земјоделско производство); „Лихнида“ (за производство на: пластична амбалажа, бела техника, пластични помагала за употреба во фрижидери, електронската и автомобилската индустрија, како и различни спортско-рекреативни производи); „Братство“ (фабрика за производство на прибор и апарати за домаќинство, садови за готвење и огноотпорни садови од нерѓосувачки челик); Млечна индустрија „Лабрадор“, Винарска визба „Билјана“, „Жито леб“-Охрид, „Словин Тем-Хем“ (производство на безалкохолни пијалаци).

Покрај поголемите индустриски капацитети, на територијата на Општина Охрид функционираат и повеќе мали и средни претпријатија од следните индустриски гранки: прехранбена индустрија, живинарски фарми, метало-преработувачка индустрија, дрвна индустрија, производство на обувки, пластичарски работилници, варници, асфалтни бази, бетонски бази и др.

Во сферата на туризмот најголеми компании се: Комплекс Метропол и Белви, Концерн Инекс Горица и Охрид Турист и крајбрежните ресторани и ноќни клубови.

3.4.2 Комунална инфраструктура

Според податоци од комуналните организации во Градот, добиени се следните показатели:

3.4.2.1 Водоснабдување

Водоснабдувањето на градот Охрид и некои населени места во Општината се врши преку Охридскиот водоснабдителен систем кој е под ингеренција на меѓуопштинското Јавно претпријатие (МЈП) „Проаква“, Работна единица (РЕ) Водовод - Охрид¹⁰.

Другите населени места се снабдуваат со вода за пиење преку локални водоснабдителни системи.

Преку Охридскиот водоснабдителен систем се врши водоснабдување на градот Охрид и населените места: Орман, Рача, Свети Стефан, Долно Коњско, Лагадин, Пештани, Лескоец (дополнителен водоснабдителен систем во високите зони). Исто така, на водоснабдителниот систем е приклучена и индустријата и туристичките локалитети, долж брегот, на источната страна од езерото. Од локални извори се снабдуваат населените места Велгошти (дополнителен водоснабдителен систем во високите зони), Трпејца,

¹⁰ МЈП „Проаква“ РЕ Водовод - Охрид, врши зафаќање и дистрибуција на вода за пиење, одведување и пречистување на отпадни води, одведување и испуштање на атмосферски води од Општина Охрид и заштита на Охридското Езеро од отпадни води

Љубаништа. Вкупната должина на доводните цевководи и распространетата мрежа во Охридскиот водоснабдителен систем, со кој стопанисува „ЈП Проаква“, е 150 km.

Вкупниот број на жители кои се снабдуваат со вода е 48.500, а во летниот период поради туристичкиот карактер на градот Охрид и околината овој број рапидно се зголемува.

Во согласност со податоците за потрошувачката на вода за 2009 година, добиени од МЈП „Проаква“, вкупната годишна потрошувачка изнесува 3.022.187 m³ вода, од кои 2.269.957 m³ вода потрошило населението, додека останатите 752.230 m³ вода се потрошени за индустријата. Своите потреби од санитарна вода, градот Охрид ги задоволува од сопствени извори и бунари, а во одреден период на годината (сушни периоди) како извор за водоснабдување се користи и Охридското Езеро.

Водата во Охридскиот водоснабдителен систем се обезбедува од следните извори на вода:

- Гравитациони извори:
 - извори по гравитација (Летница, Биглишта, Поник) со просечна издашност од q средно/год. = 64 l/s (40-140 l/s);
- Извори со пумпање:
 - со пумпање од бунарите Студенчишта q инст. = 115 l/s (2x50 l/s и 1x15 l/s нов бунар Бејбунар);
 - со пумпање од Билјанини извори q инст. = 75 l/s (2x30 l/s и 1x15 l/s);
 - со пумпање од бунарите Орман q инст. = 80 l/s (2x40 l/s);
 - со пумпање од Охридско Езеро (само во лето) q инст. = 200 l/s.

За израмнување на часовата нерамномерност во централниот систем за водоснабдување на Охрид изградени се резервоари со вкупна зафатнина од 7.010 m³.

Третманот на водата за пиење е со хлорирање и отстранување на планктонот (монтирани се три автоматски самопречистувачки филтри кај пумпната станица „Метропол“, со која се црпи вода од езерото).

Здравствената исправност на водата за пиење, која се користи во охридскиот водоснабдителен систем, се контролира од страна на Заводот за здравствена заштита (ЗЗЗ) - Охрид, во согласност со Правилникот за безбедност на водата („Службен весник на РМ“ бр. 46/08).

Во согласност со Годишниот извештај за 2010 година од ЗЗЗ, односно Центарот за јавно здравје, квалитетот на водата за пиење од локалните водоснабдителни системи за викенд населби, хотелско-угостителски и туристички објекти, според физичко-хемиската анализа, покажува 42,86% неисправност и бактериолошката анализа покажала 42,86% неисправност од земените примероците. Центарот за јавно здравје од Охрид, исто така,

во текот на 2010 година ја следел состојбата со квалитетот на водата за пиење од работните организации кои имаат сопствени изворишта и се значителни потрошувачи на вода. Анализите покажале дека 30% од примероците се неисправни во однос на физичко-хемиската анализа, а 40% во однос на бактериолошката анализа.

Табела 4. Реализирани увиди и анализирани примероци вода за пиење од локални водоснабдителни системи за викенд населби, хотелско-угостителски и туристички објекти

Град	Број на објекти	Увиди	Број на примероци	Физичко-хемиска анализа			Бактериолошка анализа		
				вкупно	неисправни	% на неисправни	вкупно	неисправни	% на неисправни
Охрид	5	6	7	7	3	42,86	7	3	42,86

Табела 5. Извршени увиди и анализирани примероци вода за пиење од работни организации кои имаат сопствено извориште и се значителни потрошувачи на вода

Град	Број на објекти	Увиди	Број на примероци	Физичко-хемиска анализа			Бактериолошка анализа		
				вкупно	неисправни	% на неисправни	вкупно	неисправни	% на неисправни
Охрид	5	6	10	10	3	30	10	4	40

Центарот за јавно здравје во текот на 2010 година вршел континуирана анализа на локалните јавни објекти вон населените места (крајпатни-споменички чешми, бунари, извори и сл.), така од вкупно 96-те земени примероци, било евидентирано неисправност на физичко-хемиската анализа од 9,38%, односно 50% за бактериолошката анализа. Спротивно на ова била состојбата со квалитетот на водата од локалните јавни објекти во населените места (чешми, бунари, извори и др.), каде во согласност со анализираниите физичко-хемиски параметри, сите земени проби не покажале неисправност на водата за пиење.

Табела 6. Здравствена исправност на вода од локални јавни објекти вон населените места (крајпатни-споменички чешми, бунари, извори и др.)

Град	Број на објекти	Увиди	Број на примероци	Физичко-хемиска анализа			Бактериолошка анализа		
				вкупно	неисправни	% на неисправни	вкупно	неисправни	% на неисправни
Охрид	15	14	96	96	9	9,38	96	48	50

Табела 7. Здравствена исправност на вода од локални јавни објекти во населените места (чешми, бунари, извори и др.)

Град	Број на објекти	Увиди	Број на примероци	Физичко-хемика анализа			Бактериолошка анализа		
				вкупно	неисправни	% на неисправни	вкупно	неисправни	% на неисправни
Охрид	1	1	4	4	0	0	4	0	0

3.4.2.2 Одведување на отпадните води

Во Охридскиот регион изградена е секундарна канализациона мрежа во должина од околу 108 km, и тоа во градот Охрид и населените места Долно Коњско и Лагадин. Должината на секундарната канализациона мрежа е:

- мешовита канализациона мрежа 50 km,
- фекална канализациона мрежа 43 km и
- атмосферска канализациона мрежа 15 km.

Во канализационата мрежа цевките се со профил од Ø 200 mm до Ø 600 mm, а изградена е од различни материјали на цевки и тоа: бетонски, азбест-цементни, PVC и од други материјали.

Секундарната фекална и мешовита канализациона мрежа е приклучена на колекторскиот систем (што е и најголем проблем за колекторскиот систем), а атмосферската канализациона мрежа е спроведена во Охридското Езеро.

Со проектот за Еколошка заштита на Охридското Езеро (финансиран од KFW Банка) изградена е атмосферска канализација во должина од 8.629 m, што претставува добра основа за надградба на атмосферска канализација на другите улици.

Со целиот систем за одведување на отпадните води од територијата на општината, како и со станицата за третман (пречистување) на фекалните отпадни води - Враништа, управува МЈП „Проаква“. Ова јавно претпријатие опслужува регион во кој живеат повеќе од 100.000 жители. Изградениот дел од регионалниот канализационен систем за заштита на Охридското Езеро од отпадни води, овозможува прифаќање и третман на 67.91% од отпадните води кои се продуцираат во регионот што го водоснабдува МЈП „Проаква“.

Процентот на приклученост на корисниците во канализациониот систем за град Охрид е 92%. Во останатите делови на Охрид и другите населени места отпадните води се собираат во септички јами. Во согласност со податоците добиени од МЈП „Проаква“, кое стопанисува со системот за одведување на отпадните води, во 2009 година, бројот на домаќинства кои биле приклучени на канализационата мрежа бил 21.134. Остануваат за приклучување населените места од водоснабдителниот систем Охрид, Велгошти,

Пештани, како поголеми потрошувачи, но и другите населени места од Општина Охрид, кои гравитираат кон колекторскиот систем.

Реципиент на канализационата мрежа е примарниот колектор кој ја транспортира водата до станицата за третман на отпадните води - Враништа. Капацитетот на изградената станица е за 120.000 еквивалентни жители. Примарниот колектор ги прифаќа отпадните води од секундарните канализациони мрежи од регионот и ги транспортира до станицата за третман на отпадните води. Должината на примарниот колектор (источен од Лагадин/Елешец до Струга, западен од Елен Камен до Струга и магистрален од Струга до станица за третман на отпадни води), е околу 37 km. На примарниот колектор, изградени се 12 пумпни станици. Инсталираниот капацитет на пумпите во пумпните станици се движи од 30 до 2.240 l/s.

Станицата за третман на отпадните води се наоѓа на околу 4 km од градот Струга (помеѓу селата Враништа и Ложани) и е во редовна функција од јуни 1988 година. Станицата обезбедува механички и биолошки третман (аеробен процес), со што квалитетот на третираната вода е со степен на пречистување на отпадните води од: $\leq 25 \text{ mg/l}$ БРК₅, суспендирани материи $\leq 30 \text{ mg/l}$, рН 6,5-8,5¹¹. За индустриските отпадни води задолжителен е преттретман пред испуштање на отпадните води во фекалната канализација. По третирањето во станицата за третман на отпадни води, пречистената вода се испушта во реката Црн Дрим.

Квалитетот на отпадните води кои доаѓаат во станицата и квалитетот на пречистената вода која се испушта во реципиентот се контролираат во сопствена лабораторија на МЈП „Проаква“, која е сместена во командната зграда. Резултатите од испитувањата во форма на извештај се доставуваат до Државниот инспекторат за животна средина.

3.4.2.3 Електрична мрежа

Во табелата е прикажана структурата на нисконапонската мрежа на Општина Охрид, која е во погонска состојба, по елементи на електроенергетскиот дистрибутивен систем, како што следува:

Табела 8. Структура на нисконапонската (Н.Н.) електрична мрежа на Општина Охрид

Елементи	Видови на елементите	Количини
ТС 10/04 kV	Дистрибутивни трафостаници со моќност од 50 kVA до 1.000 kVA	295 единици
Н.Н. енергетска мрежа 1 kV	Кабелска мрежа	153.300 m
	Воздушна мрежа	142.000 m

¹¹ Извор: МЈП „Проаква“

Н.Н. енергетска мрежа осветлување	Кабелска мрежа	208.718 m
	Воздушна мрежа	160.030 m

Градот Охрид, како и повеќето населени места во Општината, се покриени со мрежа на улично осветлување. Со мрежата на електроенергетскиот систем се опфатени сите населени места во Општина Охрид.

3.4.2.4 Телекомуникации

А.Д. „Македонски телекомуникации“ - Општинска централа (ОЦ) Охрид, на подрачјето на Општина Охрид располага со телефонска мрежа со вкупен капацитет од 44.500 парици. Од нив, 20.000 парици се воведени подземно до претплатник, а остатокот од 24.500 парици се воведени комбинирано (примарната мрежа е воведена подземно, а секундарната - приклучната е воведена воздушно до претплатник).

Кабелската радио-телевизиска мрежа се однесува на подрачјето на градот Охрид и населените места: Велгошти, Рамне, Велестово, Свети Стефан, Шипокно, Коњско, Долно Коњско, Елшани, Лагадин, Пештани, Трпејца, Љубаништа и Свети Наум, Лескоец, Подмолје, Орман, Горно и Долно Лакочереј.

На територијата на Општина Охрид услугите концесионерски ги вршат два кабелски оператора кои, исто така, вршат услуги и како интернет-провајдери.

3.4.3 Следење на квалитетот на водите

Мониторингот на Охридското Езеро континуирано се врши од страна на Хидробиолошкиот завод (ХБЗ) од Охрид. Во согласност со годишната програма на ХБЗ за следење на Охридското Езеро, бројот на мониторинг точки, како и бројот на параметри кои се следат од година во година, е варијабилен¹². Мерните места за истражувачкиот период во 2010 година се дефинирани врз основа на заклучоците од истражувањата во претходните години. Квалитетот на водите од Охридското Езеро е претставен преку следење и анализа на следните параметри:

Концентрации на растворен кислород

Поаѓајќи од карактерот на овој езерски екосистем, не е случаен изборот на овој параметар, без кој не можат да се замислат продукцијата и одржувањето на живиот свет, како биохемиската разградба на органските материи и хемиската оксидација на органскиот отпад. Кислородот се наоѓа во водата во растворена состојба. Тој доаѓа во неа или од атмосферата со апсорпција (во зависност од температурата, притисокот и водената површина што е во допир со атмосферата), или преку фотосинтезата. Мерени се средните месечни концентрации на растворен кислород, при што концентрацијата е

¹² Ова е резултат на тоа што сè уште не е дефинирана државната мониторинг мрежа, како и локалните мониторинг мрежи во согласност со одредбите од Законот за водите

изразена во mg/l O₂ во Охридското Езеро. Од извршените анализи добиена е средна годишна концентрација од 8,789383 mg/l O₂ во Охридското Езеро.

Според податоците од изминатиот период, односно 2004 година, кога се следеше и квалитетот на реките, односно беше спроведен мониторинг во литоралната зона претставена со мониторингот на реките Черава, Велгошка, Коселска, Сатеска (пред вливот во Охридско Езеро), изворот Свети Наум и точката на излевање на Црн Дрим од Охридското Езеро, беше утврдено дека ниските концентрации на растворен кислород се евидентирани во летниот период во реките Велгошка и Черава.

Фосфорно оптоварување

Примарните антропогени извори на фосфор во акваториумите ги вклучуваат исцедоците од урбаните средини, поточно отпадните води од домаќинствата (од детергенти, средства за лична хигиена и сл.), индустриски отпадни води, како и исцедни води од аграрните површини. Максимална средномесечна вредност на овој параметар од 0,013014 mg/l е регистрирана во февруари 2010 година во Охридското Езеро, додека средногодишна вредност на вкупен фосфор во Охридското Езеро изнесува 0,007133 mg/l.

Енормно големи количини фосфор во Охридското Езеро влегуваат преку Велгошка Река. Што се однесува на езерскиот литорал, освен во регионите пред речните устија, каде се регистрирани поголеми концентрации на вкупен фосфор (Сатеска - литорал, Коселска - литорал и Велгошка - литорал), како пооптоварено со вкупен фосфор е подрачјето на Охридскиот Залив.

Процент на кислородна сатурација

За пелагијалниот дел битен параметар е процентот на кислородна сатурација, кој за 2010 година е идентификуван како средна вредност од 82,653 %¹³.

Органско оптоварување

Органското оптоварување, претставено како перманганатна потрошувачка, претставува мерка за содржината на органски супстанции во водата. Количината на потрошениот перманганат зависи од количината на органски супстанции во водата и од нивната хемиска структура. Потрошувачката на калиумперманганат дава квантитативна слика за оптоварувањата со органски материи.

БПК₅

Петдневната биолошка потрошувачка на кислород измерена во средишната точка на различни длабочини, прикажува вредност од 0,700 mg/l O₂, која ја карактеризира водата со олиготрофичен карактер¹⁴.

¹³ Извор: Хидробиолошки завод од Охрид

Резултатите, добиени за перманганатна потрошувачка за реките во Охридскиот слив, во 2004 година, ја потврдуваат состојбата отсликана преку биохемиската потрошувачка на кислород за пет дена. На големо органско оптоварување се изложени реките Велгошка и Черава. Во одредени временски периоди, квалитетот на водата се движи од умерено еутрофични води¹⁵ до силно еутрофични води¹⁶. Тоа е само уште една потврда за многу нерешени проблеми кои ги оптоваруваат водите од предметните реки, во нивниот тек до устијата во езерото. Квалитетот на водата кај другите реки се задржува, главно, во Класа II (мезотрофична¹⁷), со периоди кога преминува во Класа I (олиготрофична).

ХПК

Хемиската потрошувачка на кислород изразена во mg/l O₂ за пелагијалот на езерото во текот на истражувачкиот период 2010 година, одговара на слабо мезотрофичен карактер на водата и е со средна годишна вредност од 2,86 mg/l O₂.

Спроводливост и температура

Спроводливоста и температурата на водата, следени во средиштето на Охридското Езеро, се со вредности од 176,67 µS/cm и 6,2°C.

Од извршените анализи на наведените параметри (на различни длабочини) во водите на Охридското Езеро, за 2010 година, се забележува дека нема значителни промени во однос на вредностите од изминатите години. Пелагијалот на Охридското Езеро, во овој истражувачки период има олиготрофичен карактер, но во одредени временски периоди преминува во мезотрофична состојба.

¹⁴ Во согласност со Уредбата за категоризација на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води („Службен весник на РМ“ бр. 18/99, 71/99)-Класа I, олиготрофична вода е многу чиста, која во природна состојба со евентуална дезинфекција може да се употребува за пиење и за производство и преработка на прехранбени производи и претставува подлога за мрестење и одгледување на благородни видови на риби - салмониди

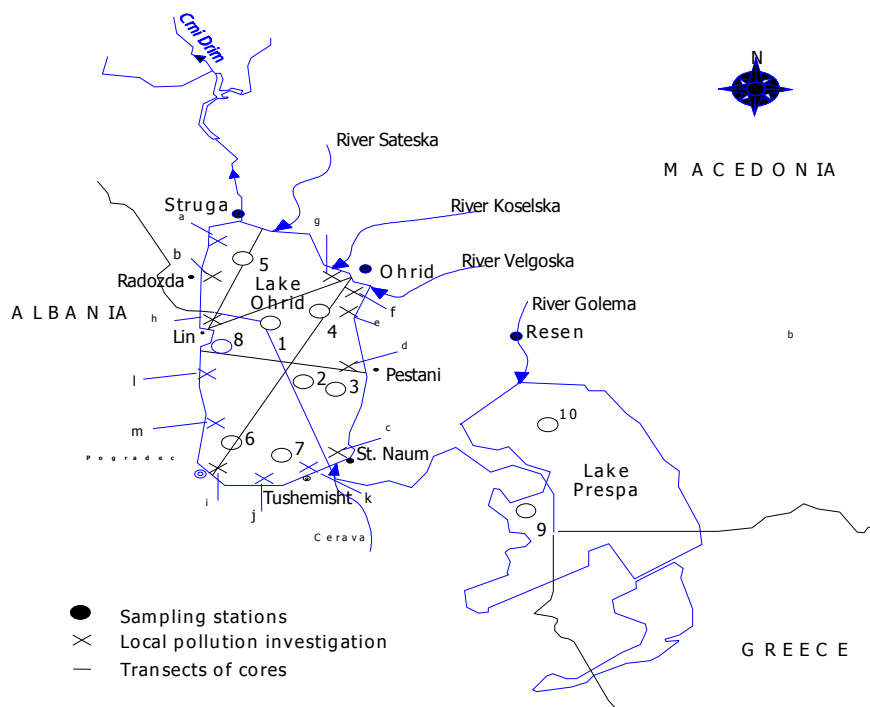
¹⁵ Во согласност со Уредбата за категоризација на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води („Службен весник на РМ“ бр. 18/99, 71/99)-Класа III, умерено еутрофична вода е вода која во природна состојба може да се употребува за наводнување, а по вообичаените методи на обработка (кондиционирање) и во индустријата на која не и е потребна вода со квалитет за пиење

¹⁶ Во согласност со Уредбата за категоризација на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води („Службен весник на РМ“ бр. 18/99, 71/99)-Класа IV, силно еутрофична вода е загадена вода, која во природна состојба може да се употребува за други намени, само по одредена обработка

¹⁷ Во согласност со Уредбата за категоризација на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води („Службен весник на РМ“ бр. 18/99, 71/99)-Класа II, мезотрофична вода е малку загадена вода, која во природна состојба може да се употребува за капење и рекреација, за спортови на вода, за одгледување на други видови риби (циприниди), или која со вообичаени методи на обработка - кондиционирање (коагулација, филтрација, дезинфекција и слично), може да се употребува за пиење и за производство и преработка на прехранбени производи

Во согласност со податоците од мониторингот¹⁸, може да се заклучи дека:

- квалитетот на водата од притоците и од литоралниот регион значително се разликуваат од квалитетот на водата од пелагијалниот регион, а разлики постојат и помеѓу самите притоки и локалитети. Сезонските промени повеќе се евидентни во литоралниот регион, каде дејствувањето на човечкиот фактор е значителен;
- многу малку се презема за едукација на месното население за разрешување на проблемите, посебно со цврстиот отпад од различно потекло. Реките се реципиенти на најразличен отпад од органско или неорганско потекло.
- сèуште не е решен третманот на отпадните води во селата и населбите, кои не се приклучени кон колекторскиот систем.

Слика 20. Локација на мониторинг местата на Охридското Езеро¹⁹

Центрите за јавно здравје, во согласност со Програмата за превентивна здравствена заштита во Република Македонија за 2010 година, вршеле континуиран мониторинг и евалуација на санитарно-хигиенската состојба на водоснабдувањето на населението, на објектите за водоснабдување и на безбедноста (квалитетот и здравствената исправност) на водите за пиење, како и на водите за капење и рекреација (од здравствен аспект) на териториите кои административно ги покриваат. Во следната табела се прикажани резултатите од анализите на примероци земени од Охридското Езеро:

¹⁸ Хидробилошкиот завод од Охрид е главниот имплементатор на мониторинг програмата за Охридското Езеро

¹⁹ Извор: Хидробилошки завод - Охрид

Табела 9. Резултати од анализите на примероци од Охридското Езеро²⁰

ПРИРОДНИ ЕЗЕРА	Физичко-хемишки параметри		Бактериолошки параметри			
	Увиди	Примероци	I-II класа	III-IV класа	I-II класа	III-IV класа
Охридско Езеро	128	128	127	1	122	5

Од вкупно 128 примероци, земени од водите на Охридското Езеро во 2010 година, според физичко-хемишките параметри 127 одговараат на прва/втора класа на води, односно според бактериолошките параметри 122 примерока одговараат на прва/втора класа на води.

Во согласност со резултатите од испитувањата на Институтот за јавно здравје на РМ, за 2010 година, може да се забележи дека врз основа на анализата на хемискиот состав и тешки метали, водите од Охридското Езеро биле во континуитет од I класа (Прилог 6).

Според Програмата, во текот на 2010 година, Институтот за јавно здравје на РМ секој месец ги следел водите од Охридско Езеро, непосредно покрај брегот, на длабочина од 1,5 m. Според потрошувачката на $KMnO_4$, електролитната спроводливост, азотната тријада, испитаните анјони и катјони, како и тешки метали Охридското Езеро е класифицирано во I класа според регистрираните вредности.

3.4.4 Управување со отпадот во Општина Охрид

Со комуналниот и другиот неопасен отпад во Општина Охрид управува Јавното претпријатие „Охридски комуналец“ - Охрид, кое е основано за вршење на комуналните дејности на територијата на Општина Охрид и по својот карактер, претставува претпријатие од посебен интерес за градот и населението. Со различните видови опасен отпад се постапува како што е опишано подолу, во следното поглавје.

3.4.4.1 Видови на отпад во Општина Охрид

Видови на отпад кои се генерираат во Општина Охрид се:

- комунален отпад;
- земјоделски отпад;
- градежен отпад и шут;
- индустриски неопасен отпад;
- медицински и ветеринарен отпад и
- други видови на отпад.

²⁰ Извор: Центри за јавно здравје, 2010 година

Комунален отпад

Комуналниот цврст отпад е еден од основните типови на отпад што се создаваат. Истиот е составен од отпад од домаќинствата, од миењето и метењето на улиците и од отпадоци од паркови и зеленило, комерцијално-институционален отпад и отпадоци што се создаваат во индустријата, со карактер сличен на отпадот од домаќинствата. Само мал процент од отпадот од домаќинствата има опасни својства (батерии што содржат тешки метали и киселини, маслени бои и растворувачи и сл.).

Емпириски пресметки на количината на комунален отпад е направена во Планот за управување со отпад во Општина Охрид за период 2009 – 2014 година, при што е земена средната стапка на генерирање на отпад во РМ (283 kg/жител/год²¹) и во согласност со истиот, од населението во Општина Охрид (55.749 жители во согласност со пописот на населението од 2002 година, вклучувајќи ги урбаните и руралните делови од Општината), годишно се генерираат околу 15.777 тони комунален отпад/год²² ($55.749 \times 283 = 15.777$ тони/год).

Овие количини, кои се погоре пресметани, се очекувани количини на комунален отпад кои се генерираат од населението, но, поради специфичноста на Општината, реалната количина на отпад која се генерира на нејзина територија е поголема. Имено, во текот на целата година, а особено во текот на летниот период, Општината ја посетуваат многу туристи (просечно годишно во 2009 и 2010 година, Општината ја посетиле 388.696 туристи), заради што количините на комунален отпад кои се генерираат во Општината се поголеми.

За подигање на комуналниот отпад во Општината од урбаниот и руралниот дел и негово транспортирање до депонија, надлежно е Јавното претпријатие „Охридски комуналец“ - Охрид. Тоа опслужува 95% од населението (52.962 жители). Во согласност со податоците добиени од ЈП „Охридски комуналец“ - Охрид, во последните 4-5 години се подигаат во просек околу 60 t комунален отпад на ден или тоа е околу 21.900 тони комунален отпад/год.

Во согласност со податоците добиени од ЈП „Охридски комуналец“ - Охрид, познавајќи го бројот на опслужено население во Општина Охрид и просечниот број на туристи кои ја посетиле Општината во последните две години, може да се заклучи дека:

²¹ Стапката на создавање на отпад во Р. Македонија, во согласност со Националниот план за управување со отпад на Република Македонија (2009 -2015), е меѓу 253 и 313 kg/жител/год, односно средна стапка на генерирање на отпад е 283 kg/жител/год

²² Податокот од 16.025 тони комунален отпад/год, даден во Планот за управување со отпадот во Општина Охрид, не е точен, заради грешка во емпириските пресметки

- од жителите на Општина Охрид (од 95% од нив), за 2009 и 2010 година просечно се генерирале 14.988 t/год (52.962 жители x 283 kg/жител/год = 14.988 t/год);
- од просечниот број на туристи кои ја посетиле Општината во 2009 и 2010 година (388.696 туристи), се генерирале околу 6.912 t/год (21.900 - 14.988=6.912 t/год).

Од пресметките се гледа дека стапката на генерирање на отпад од туристите изнесува 17,8 kg/жител/год, што е за околу шеснаесет пати помала од средната стапка на создавање на отпад за РМ, бидејќи туристите не престојуваат континуитрано 365 дена годишно во Охрид и квантитетот и квалитетот на отпадот што го создаваат при нивниот престој не се исти со оние од населението на Општината.

Комуналниот отпад се депонира на депонијата „Буково“, која е на 25 km оддалеченост од Градот.

И покрај тоа што голем дел од Општината е покриена со услугата за подигнување на комунален отпад (76,7% од населените места и 95% од населението се опслужени од ЈП „Охридски комуналец“ - Охрид, кој истиот го подига и транспортира до депонија „Буково“), сепак, честа е појавата на диви депонии (незаконски оформени од страна на самите жители).

Земјоделски и биоразградлив отпад

Земјоделскиот отпад, главно, се именува како нуспроизводи од земјоделството, т.е. овие видови на отпад ги претставуваат фракциите во земјоделските активности што може да се рециклираат, а тоа се најчесто корисните делови од растителниот отпад, или, пак, малата количина на животински отпад, кој се сретнува во руралните средини на Општината.

Речиси најголемиот дел од комуналниот отпад припаѓа на органскиот - биоразградлив отпад, кој го вклучува и земјоделскиот отпад.

Органскиот отпад, кој се генерира од земјоделството, поради непокриеноста на руралниот дел од Општината со услугата за подигање на отпад, најчесто се исфрлува на несоодветни места или, пак, се гори.

Практика на Општината е ЈП „Охридски комуналец“ - Охрид да го собира зелениот отпад од уредување на дворните површини и да го носи во сопствениот круг, каде постои шредер и место каде се врши компостирање на овој органски отпад.

Начинот на постапување со земјоделскиот отпад, претставува голем ризик за животната средина и директно придонесува кон загадување на почвата, водите и воздухот. Следствено, ваквата практика е спротивна на европските стандарди, транспонирани во националното законодавство, кои препорачуваат: одделување на корисната фракција на отпад и нејзино повторно искористување.

Друг вид на биоразградлив отпад, кој се создава во Општината, е отпадот од сточарството. Овој отпад, главно, завршува како ѓубриво на нивите, додека отпадот од угинати животни завршува на дивите депонии или на други несоодветни места.

Градежен отпад и шут

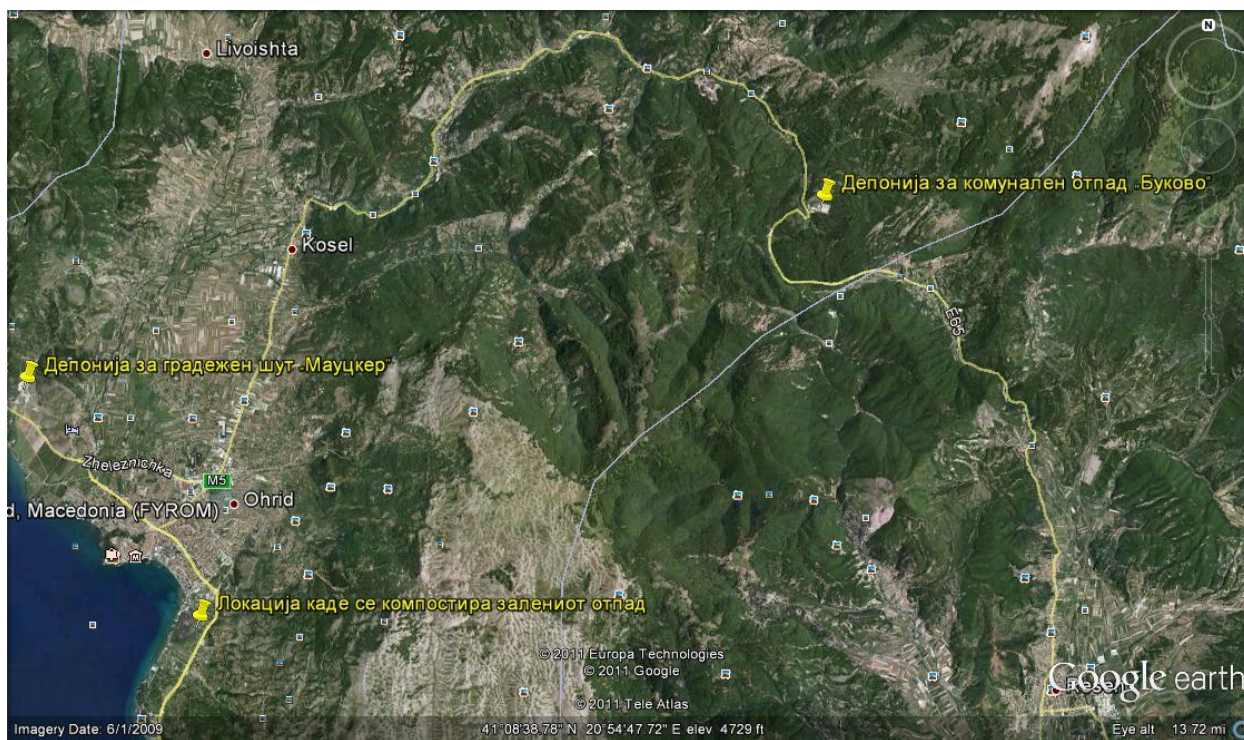
Градежниот отпад и шутот се резултат од рушење или изградба на објекти и градежна инфраструктура, уредување и одржување на патиштата и сл. Тој обично се состои од: бетон, тули, арматурни шипки, асфалтни плочи, асфалтни покриви, градежно дрво, гипсени плочи, камења, почва, огради и останато. Се среќаваат и одредени опасни состојки, како што се: флуоросцентни цевки, азбест, олово, жива и бои.

Годишното генерирање на овој тип отпад во голема мера зависи од градежните активности во јавниот и приватниот сектор. Проценетите количини, на овој вид отпад, за Општина Охрид се темелат на искуствата од другите земји и изнесуваат од 230 до 250 kg/жител/годишно, што би значело дека просечното годишно количество на создаден градежен отпад и шут би изнесувало околу 13.280 t/годишно.

За депонирање на овој вид на отпад, во Општина Охрид постои депонија за градежен шут, „Мауцкер“, која е оддалечена 5 km од градот Охрид. Транспортот на инертниот отпад до депонијата „Мауцкер“, граѓаните се должни сами да го направат.

Слика 21. Депонија за градежен шут „Мауцкер“

Слика 22. Локација на депониите за комунален отпад, градежен шут и компостирање на зелен отпад

Индустриски отпад

Општината е претежно урбана, наменета за живеење. На територијата на Општината се издвојуваат неколку индустриски капацитети, претежно лоцирани во индустриската зона на градот која се протега во периферијата, во предградијата Косел и Лескоец.

Индустрискиот отпад се создава при производните процеси во индустријата и според количините, својствата и составот се разликува од комуналниот отпад. Генерално гледано, составот на индустрискиот отпад кој се создава на територијата на Општина Охрид е претежно хартија, кутии, ќесиња и пластични отпадоци, текстил, метални и челични отпадоци, органски отпад и др. Самите индустриски капацитети во Општина Охрид не располагаат со системи за собирање и третирање на отпадот кој го создаваат.

Индустрискиот отпад се дели на опасен и неопасен:

- Неопасниот отпад (комуналниот отпад) се собира во контејнери и се подига од Јавното претпријатие „Охридски комуналец“, со соодветна динамика, преку претходно склучен договор меѓу индустриските субјекти и ЈП. Комуналниот отпад собран од индустриските капацитети, заедно со останатиот собран комунален отпад на територијата на Општината, ЈП „Охридски комуналец“ го депонира на депонијата „Буково“.

- Индустрискиот опасен отпад или се препродава на овластен откупувач (за понатамошно управување) или привремено се складира на локациите на инсталациите, сè до момент додека на национално ниво не се уреди оваа проблематика.

Управувањето со отпадот во индустриските капацитети, иако е еден од проблемите на Општината, ќе се реши со системот на издавање на интегрирани еколошки дозволи во коишто е нагласена сериозноста на управувањето со отпадот и обврската на операторите, како правилно да се постапува со истиот на централно ниво, за што ќе бидат известени сите индустриски субјекти.

Медицински и ветеринарен отпад

Медицинскиот отпад се создава во медицинските здравствени установи, додека ветеринарниот отпад се создава во ветеринарните амбуланти, кланиците и од евентуално угинати животни. Нивните својства се: штетност, токсичност, канцерогеност и инфективност и по овие својства тие се разликуваат од комуналниот отпад. Количината на опасен отпад, кој се создава во здравствените установи и амбулантите во Општина Охрид, не е голема во споредба со вкупната количина на отпад кој се создава во нив, но секако, поради сложеноста и опасноста на овој вид на отпад, потребно е посебно да се постапува со него, како во самите здравствени установи, така и надвор од нив.

Во Општина Охрид медицинскиот отпад се создава од јавните здравствени установи (ЈЗУ) и приватните здравствени установи (ПЗУ) кои се наоѓаат на територијата на Општината. Количината на генериран медицински отпад од сите медицински установи на територијата на Општината досега не е проценета.

На територијата на Општина Охрид има 5 ЈЗУ:

- ЈЗУ „Здравствен дом“ - Охрид,
- ЈЗУ „Општа болница“ - Охрид,
- ЈЗУ „Центар за јавно здравје“ - Охрид,
- ЈЗУ Специјална болница за ортопедија и трауматологија „Свети Еразмо“ Охрид,
- ЈЗУ за превенција, лекување и рехабилитација на кардиоваскуларни заболувања „Свети Стефан“ Охрид.

и 124 ПЗУ:

- 39 ординации по општа стоматологија;
- 34 аптеки;
- 15 ординации по општа медицина;

- 5 заботехнички лаборатории;
- 4 поликлиники од примарната здравствена заштита;
- 3 специјалистички ординации по интерна медицина;
- 3 специјалистички ординации по ортодонција;
- 3 специјалистички ординации по педијатрија;
- 3 биохемиски лаборатории (во рамките на ординациите);
- 2 специјалистички ординации по општа медицина;
- 2 специјалистички ординации по гинекологија и акушерство;
- 2 специјалистички ординации по офталмологија;
- 1 поликлиника од специјалистичко-консултативна здравствена заштита;
- 1 ординација по општа медицина и специјалистичка ординација по интерна медицина;
- 1 ординација по гинекологија и акушерство;
- 1 ординација по педијатрија;
- 1 специјалистичка ординација по педијатрија;
- 1 специјалистичка ординација по гинекологија и акушерство и ординација по општа медицина;
- 1 специјалистичка ординација по радиодијагностика;
- 1 специјалистичка ординација по стоматолошка протетика;
- 1 специјалистичка ординација по физикална медицина и рехабилитација;
- 1 специјалистичка ординација по невропсихијатрија;
- 1 специјалистичка ординација по психијатрија;
- 1 специјалистичка ординација по оториноларингологија.

Дел од медицинскиот отпад, кој се создава од приватните здравствени установи, го собира Трговското друштво за еколошки, комунални и други услуги (ТДЕКДУ) „ЕКО КЛУБ“ ДООЕЛ - Битола. Седиштето на компанијата е во Битола, а отпадот се складира на локација во Скопје, на ул. „Перо Наков“ бб, во Општина Гази Баба. Оваа компанија поседува дозвола за вршење на дејност складирање, третман и преработка на отпад, издадена од Министерството за животна средина и просторно планирање на Р.

Македонија, бр. 11-10877/3 од 31.12.2009 година. Во согласност со дозволата, компанијата врши термички третман (инценерирање) на отпад од здравствена заштита на луѓето или животните и/или истражувања од областа на здравствената заштита - сите шифри на отпад под број 18 во Листата на видови отпади („Службен весник на РМ“ бр. 100/05). Термичкиот третман на овие отпади се врши во инсталацијата која се наоѓа на локацијата во Гази Баба, во Скопје.

Досега 17 ПЗУ кои се наоѓаат на територија на Општина Охрид имаат склучено Договор со оваа компанија:

- 8 ординации по општа стоматологија;
- 4 ординации по општа медицина;
- 2 поликлиники од примарната здравствена заштита;
- 2 специјалистички ординации по интерна медицина и
- 1 биохемиска лабораторија.

Со оглед на фактот што медицинскиот и ветеринарниот отпад се специфични видови на отпад, кои бараат специјален третман, покрај евиденцијата на медицински установи, потребна е точна евиденција на бројот на регистрирани ветеринарни амбуланти, процена на количината на генериран медицински и ветеринарен отпад и развиена свест кај медицинските лица за соодветно управување со нив.

Други видови на отпад

Погоре беа претставени типовите отпад, генерирани од секојдневните активности на жителите, комерцијалните субјекти и индустриите на Општината. Други видови на отпад, кои претставуваат сериозна закана за квалитетот на животната средина, а имаат карактер на опасен отпад се:

- отпадни гуми,
- потрошени батерии и акумулатори,
- отпадни масти и масла,
- искористени возила,
- отпад од електрични и електронски апарати.

Голем дел од овие видови на отпад се сретнуваат на местата за собирање на комунален отпад или покрај нив. Со дел од опасниот отпад се постапува во согласност со законската регулатива, но, генерално, досегашната практика не ги задоволува стандардите за управување со ваков вид отпад. Бидејќи се работи за опасен отпад, државата треба да изнајде решение за негово сепарирање и соодветно управување, а Општината да ги почитува дадените насоки.

Подолу се наведени посебните видови на отпад со кои се управува соодветно во Општината:

- **Индустриски отпадни масла (опасен отпад)**, го собира и со него управува Компанијата С-ИГОР, Кичево, која има дозвола за собирање и транспортирање на опасен отпад, во согласност со Законот за управување со отпад („Службен весник на РМ“ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 09/11 и 51/11). Договори за подигање на овој отпад имаат склучено 5 индустриски капацитети на територијата на Општина Охрид, но, досега **се јавила потреба за подигање само кај еден субјект** - ЛТХ „Леарница“, додека кај останатите не е продуцирана поголема количина на овој вид на отпад, за истиот да се подигне од страна на овластената компанија. Количината на подигнати отпадни масла од ЛТХ „Леарница“, во последните 4 години изнесува 5 t.
- **Отпадни масла и масти за јадење од угостителските објекти.** За собирање и понатамошно постапување со овој вид на отпад, 68 угостителски објекти имаат склучено Договор со Трговското друштво за промет и услуги „СУНИЛЕНС“ ДООЕЛ увоз-извоз Скопје, седиште ул. „Качанички пат“ бб, Индустриска зона, Визбегово, Скопје. Компанијата ги поседува следните дозволи издадени од Министерството за животна средина и просторно планирање на Р. Македонија: (а) Дозвола број 11-5346/1 од 30.6.2009 година за вршење дејност складирање третман и рециклирање на отпадни масла и масти за јадење; (б) Дозвола за вршење дејност трговија со неопасен отпад број 11-5618/1 и (в) Дозвола за вршење на дејност собирање и транспортирање на комунален и други видови на неопасен отпад - отпадни масла и масти за јадење број 11-3048/4. Дозволите се однесуваат на отпадни масла и масти за јадење - шифра на отпад 20.01.25 од Листата на видови отпади. Од вкупно 36 хотели во Охрид, 26 ги користат услугите на оваа компанија, а од вкупно 59 ресторани и кафулиња, 17 ја користат услугата на оваа компанија, останатите се сендвичари и пекари. Количината на подигнат отпад од овие објекти во 2010 година е 15,5 t. Останатите 7 кои не ги почитуваат склучените договори се: 3 хотели, 2 сендвичари, 1 пекарница и 1 слаткарница.

Од досегашното постапување со отпадните масла и масти за јадење, резултатите се релативно задоволителни, но се очекува во иднина истите да се подобруваат. Најголем проблем за реализирање на услугите кои ги нуди гореспоменатата компанија, односно собирање на поголеми количини од овој отпад, се јавува поради тоа што голем дел од создавачите не сакаат да го предадат отпадот, бидејќи самите непрописно го исфрлаат на несоодветни места или го предаваат на нелегални собирачи, кои со него постапуваат на несоодветен начин, со што се загадува животната средина.

- **Отпадот од електрична и електронска опрема.** Досега овој вид на отпад не се селектирал и предавал на овластени компании за понатамошно постапување. Во месец април, 2011 година, Општина Охрид покрена иницијатива за решавање на проблемот со овој вид на отпад. По повод одбележувањето на Денот на планетата Земја - 22 април, Секторот за урбанизам и заштита на животната средина во Општината, организира акција за собирање на отпадот од електрична и електронска опрема, во период од два дена, 18 и 19 април 2011 година, од 10 до 18 часот на три локации во Општината: полигонот за мали спортови на ул. „Партизанска“ кај ресторан „Европа“, платото кај стадионот „Грашница“ (Воска) и просторот пред продавницата за акумулатори „АКУМА ТРЕЈД“ на патот за село Лескоец во близина на „Леарницата“.

Бидејќи овој вид на отпад спаѓа во посебни видови на опасен отпад и не смее да се меша со останатиот комунален отпад, Општината има ангажирано фирма која го подига и го третира отпадот за што има добиено соодветна дозвола од Министерството за животна средина и просторно планирање на РМ.

За да биде успешно спроведена акцијата, Општина Охрид ги информираше граѓаните за акцијата преку сите локални пишани и говорни медиуми, притоа повикувајќи ги нивниот електронски отпад (стари тастатури, монитори, компјутери, телевизори, апарати за домаќинство и друг сличен отпад), да го донесат на една од трите горенаведени локации, онаа која е најблиска до нив.

3.4.4.2 Собирање, транспорт и депонирање на отпадот во Општина Охрид

Собирањето на комуналниот цврст отпад од домаќинствата, индустриските капацитети и здравствените установи, се врши од страна на ЈП „Охридски комуналец“ - Охрид. Комуналното претпријатие ги извршува своите активности во согласност со Законот за јавните претпријатија („Службен весник на РМ“ бр. 38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07 и 83/09) и Законот за комунални дејности („Службен весник на РМ“ бр. 45/97, 23/99, 45/02, 16/04 и 5/09).

Активностите кои ги извршува ова ЈП се следните:

- собирање, транспортирање и депонирање на комунален цврст отпад;
- одржување на јавната чистота во градските и приградските населби;
- одржување на градските паркови, зеленило, парк-шуми и др;
- отстранување и чување на непрописно паркирани возила, украсување на населените места и уште многу други активности од комуналната сфера.

Работењето на Јавното претпријатие е организирано низ четири работни единици (Р.Е.):

- Р.Е. „Комунална хигиена“,

- Р.Е. „Паркови и зеленило“,
- Р.Е. „Механизација“ и
- Р.Е. „Заеднички служби“.

Организираното собирање на отпад во Општина Охрид се врши во 23 од вкупно 30 населени места, односно околу 76,7% од населените места се опслужени од ЈП „Охридски комуналец“. Тука спаѓаат населените места: Рача, Горно Лакочереј, Долно Лакочереј, Елшани, Коњско, Косел, Лагадин, Љубаништа, Опеница, Орман, Охрид, Пештани, Подмолје, Трпејца, Вапила, Скребатно, Куратица, Велгошти, Велестово, Ливоишта, Лескоец, Рамне и Свети Наум.

Собирањето на отпадот се врши секој ден (од 00 до 24 h) во централното градско подрачје, додека во останатите населени места собирањето се врши двапати неделно. ЈП „Охридски комуналец“ користи 17 специјални возила за подигање, транспорт и депонирање на комуналниот отпад.

За време на летната сезона, поради поголемата фреквенција и присуството на голем број туристи, се работи во три смени²³. Собирањето на отпадот се врши во 700 контејнери со зафатнина од 1,1 m³, кои се наменети за домаќинствата и институциите.

Во Општина Охрид, според планираната динамика, се собираат и подигнуваат и следните видови на отпад:

- Кабаст отпад (душеци, шпорети, телевизори и др.), се подигнува секоја последна сабота во месецот, а истиот треба да биде оставен до контејнерите или на местата предвидени за подигање на смет, во терминот од 8:00 до 11:00 часот;
- Отпад од уредување на дворните површини (гранки, трева, пилевина, жива ограда и др.), да се стави во посебни најлонски ќесиња и да се остави до контејнерите или на местата предвидени за подигање на смет. Истиот се подига секој понеделник во терминот од 8:00 до 11:00 часот;
- Градежниот отпад, земја, шут и сл. граѓаните се должни сами да го транспортираат во депонијата „Мауцкер“, при што за количини до 0,5 m³ (полуприколка), депонирањето е бесплатно.

Собраниот отпад ЈП „Охридски комуналец“ го депонира на депонијата „Буково“, која е наменета за цврст комунален отпад. Депонијата „Буково“ постои од 1972 година и истата е со површина од 60.000 m². Според Националниот план за управување со отпад (НПУО) 2009 - 2015 година, депонијата „Буково“ спаѓа во категоријата на високоризични депонии кои треба да се затворат и рекултивираат.

²³ Се даваат услуги во централното градско подрачје и на потегот Билјанини извори - Свети Наум

Слика 23. Депонија „Буково“

Градежниот отпад се депонира во непосредна близина на градот (покрај патот Струга - Охрид) на депонијата „Мауцкер“.

Во настојувањата за зголемување на ефикасноста, економичноста и поголема оперативност на возилата за собирање на отпад со помал капацитет, како и заштеда на погонските средства, ЈП „Охридски комуналец“ - Охрид има претоварна станица со која се овозможува возилата со помал капацитет наместо истовар на депонија, да вршат претовар на отпадот во поголемо возило. Така, наместо помалите возила да вршат 8 пати транспорт и истовар на отпадот до депонијата „Буково“, тоа количество на отпад, со помош на претоварната станица, се транспортира до депонијата со поголемо возило и еден транспорт.

Воведувањето на претоварната станица е позитивна промена во вршењето на основната дејност на комуналното претпријатие, во поглед на ефикасност во работењето, намалување на емисиите во животната средина и економска оправданост.

Во Општината (како и во целата држава) не постои примарна селекција и реупотреба на отпадот, освен 132 t/год. неопасен отпад, кој се селектира (пластика и хартија) и се предава на приватни компании за понатамошен третман.

Општата состојба, во областа на управување со отпадот во Општина Охрид, се оценува како делумно задоволителна, пред сè, бидејќи не се исполнети критериумите утврдени во Европските директиви за отпад, како во однос на интегралното управување со отпадот и техничката опременост на комуналното претпријатие, така и во однос на состојбата на општинската депонија.

3.4.4.3 Диви депонии

Неправилното одложување на отпадот е еден од проблемите на Општината. Несоодветното однесување на граѓаните, кое се должи на недоволно развиената свест за правилен пристап кон управувањето со отпадот, е проблем за кој треба да се најде решение, во спротивно и понатаму ќе владее впечатокот дека Општината не води грижа за управувањето со отпадот.

Навиките на граѓаните да фрлаат отпадоци насекаде, дополнително го зголемуваат обемот на работа на ЈП. Исто така, честа е појавата граѓаните да не го одлагаат отпадот во поставените контејнери за таа намена, туку покрај нив или, пак, во малите кантички во парковите. На таков начин често се формираат диви депонии (од времен или траен карактер) околу веќе поставените контејнери или канти.

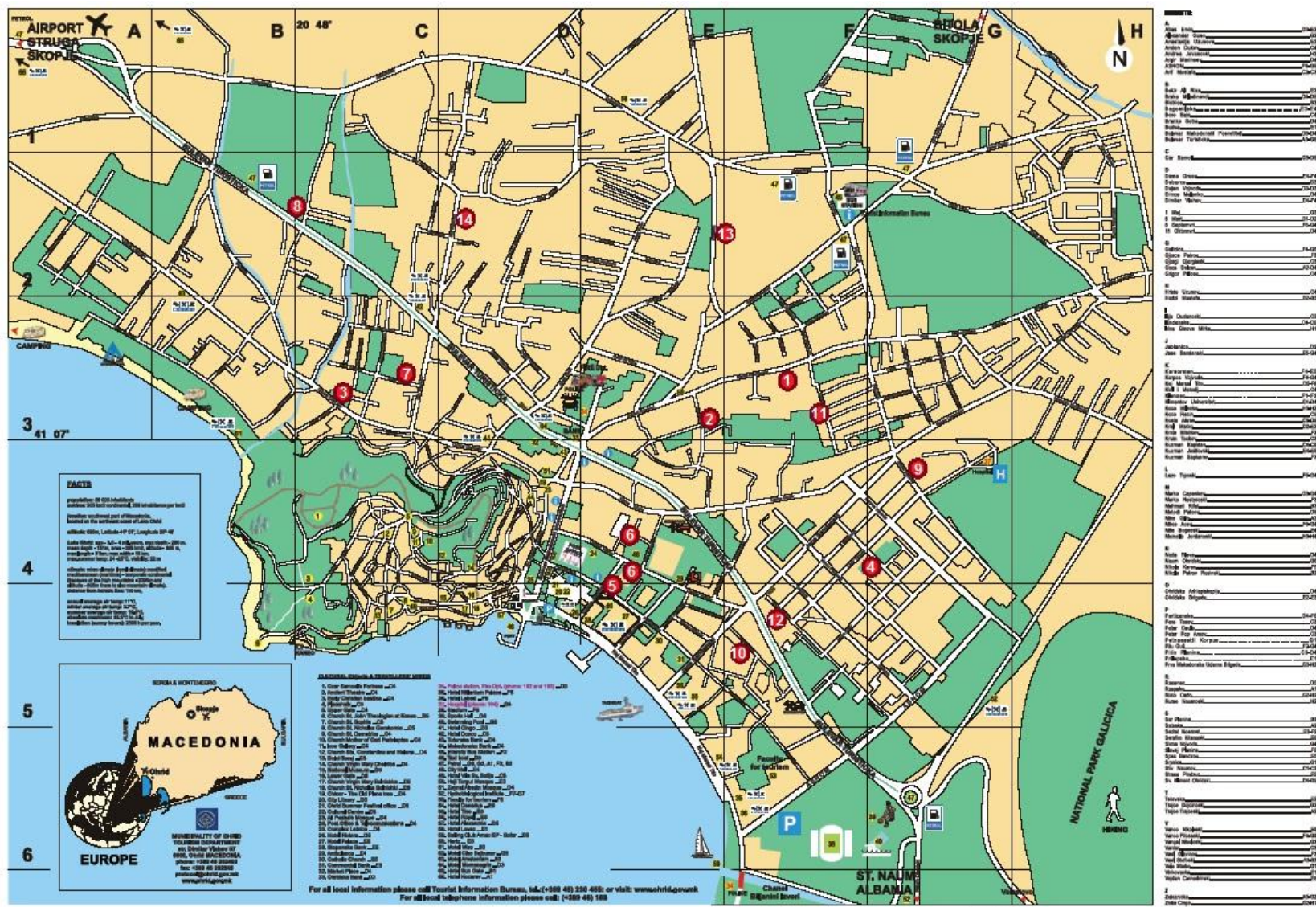
На следната табела се дадени евидентираниите диви депонии, што ја претставуваат моменталната состојба на теренот²⁴.

Табела 10. Локација на диви депонии

Локација	вид на отпад	количина (kg/ден)	површина (m ²)
	Инертен, комунален и др.неопасен отпад		
1. нас. „Христо Узунов“	градежен шут	110	16
2. ул. „Богомилска“	комунален отпад и градежен шут	90	16
3. ул. „Гоце Делчев“	градежен шут	130	16
4. ул. „Мирче Ацев“	градежен шут	125	16
5. ул. „Партизанска“	градежен шут	60	16
6. ул. „Димитар Влахов“	градежен шут	120	16
7. ул. „Стив Наумов“	градежен шут	80	16
8. Бул. „Туристичка“	градежен шут	230	16
9. ул. „Сирма Војвода“	градежен шут	170	16
10. ул. „Славеј Планина“	градежен шут	40	16
11. ул. „Горче Петров“	градежен шут	70	16
12. ул. „Никола Карев“	градежен шут	230	16
13. ул. „Егејска“	градежен шут	290	16
14. ул. „Дејан Војвода“	градежен шут	55	16

На следната мапа се прикажани локациите на горенаведените диви депонии:

²⁴ Извор: ЈП „Охридски комуналец“

Слика 24. Локација на диви депонии во Охрид

На посочените микролокации, отпадот периодично се отстранува од страна на Јавното претпријатие „Охридски комуналец“. Но, во најголем број на случаи депониите повторно „никнуваат“ после нивното расчистување.

Количините на депониран отпад на дивите депонии е од променлив карактер и моментално се депонира вкупно околу 1.800 kg/ден.

3.4.5 Состојбите со шумите во Општина Охрид

Како резултат на поголем број фактори како што се: еколошките услови, географската положба, климатските услови, релјефните карактеристики, историскиот развој, антропозоогените влијанија и друго, Општина Охрид се карактеризира со голема пошуменост²⁵ т.е. повеќе од 2/3 од територијата на Општината се под шумска вегетација, односно 19.123,9 ha. На територијата на Општина Охрид денес се сретнуваат речиси сите типови на шумски покривач со најразличен степен на развој. Сите овие шуми се опфатени во голем број на шумски заедници. Според бројноста и разноликоста на шумските заедници Општината е меѓу првите во Р. Македонија, ако не и прва. Грижата за шумите и шумскиот покривач на територијата на Општината е една од најдобро организираниите, пред сè, како резултат на големата ангажираност на правните субјекти кои управуваат и стопанисуваат со овие шуми.

За полесна прегледност во понатамошното излагање состојбата на шумите ќе ја прикажеме според сегашната законска административна поделба на шумите.

Во Општина Охрид со шумите управуваат три шумско-стопански единици и тоа: „Мазатар“, „Буково“, „Галичица“-1 и многу мал дел од „Галичица“-2.

ШСЕ „Мазатар“

На територијата на Општината, шумско-стопанската единица „Мазатар“ зафаќа околу 2.585,3 ha. Од оваа површина нискостеблестите шуми зафаќаат 1.747 ha, а високостеблестите 838,3 ha. Под шумски култури, кои најчесто се од црн бор, има околу 324 ha и истите се застапени во ареалот на две дабови шумски заедници (*Quercetum frainetto cerris*-цер-плоскачеви шуми - околу 230 ha и *as. Orno-Quercetum petraeae*-горунови шуми - 94 ha).

Шумско-стопанската единица „Мазатар“ (се мисли на делот кој припаѓа на Општина Охрид), се протега најмногу во дабовиот и многу малку во буковиот шумски појас. Усогласено со условите во животната средина и местоположбата на оваа површина, денес се застапени следните шумски заедници:

1. *as. Quercus-carpinetum orientalis* (благунови шуми)-581 ha,
2. *as. Quercetum frainetto cerris* (цер-плоскачеви шуми)-1.039 ha,

²⁵ Процентуална покриеност со шума

3. as. *Orno-Quercetum petraeae* (горунови шуми)-621 ha,
4. as. *Festuco heterophylae-Fagetum* (подгорски букови шуми)-20,1 ha.

ШСЕ „Буково“

Шумско-стопанската единица „Буково“ целосно припаѓа кон територијата на Општина Охрид и зафаќа површина под шума од 7.884 ha. Најголемиот дел се нискостеблести шуми со 6.925 ha, а високостеблестите шуми зафаќаат површина од 959 ha. Шумските култури се застапени на површина од 28,4 ha. Истите претежно се од црн бор, а се сретнуваат на мали површини и култури од дуглазија, голема ела, бел бор, смрча и други видови.

Шумско-стопанската единица „Буково“ се протега како во дабовиот, така и во буковиот шумски појас. Усогласено со условите во животната средина и местоположбата на оваа површина, денес се застапени следните шумски заедници:

1. as. *Quercetum frainetto cerris* (цер-плоскачеви шуми)-1.311,6 ha,
2. as. *Orno-Quercetum petraeae* (горунови шуми)-4.456 ha,
3. as. *Festuco heterophylae-Fagetum* (подгорска букова шума)-1.449 ha,
4. as. *Calamintho grandiflorae-Fagetum* (горска букова шума)-640 ha.

ШСЕ „Галичица“-1

Шумско-стопанската единица „Галичица“-1 ги опфаќа шумите од западните падини на планината Галичица кои гравитираат кон Охридското Езеро, во границите на Националниот парк „Галичица“.

Националниот парк „Галичица“ - Охрид е формиран со одлука на Собранието на Народна Република (НР) Македонија („Службен весник на НРМ“ бр. 31/58), на територија што се протега врз масивот Галичица и на делови од нејзините ограноци на исток и Пречна Планина како и островот Голем Град во Преспанското Езеро. Целокупната територија на Националниот парк изнесува 22.750 ha. Формиран е со основна намена заштита на автентичната природа, за научни истражувања, заштита на ретко убавите пејзажи и развој на туризмот со сите естетски, културни, историски, спортско-рекреативни и други вредности. Масивот на Галичица кој претставува природна брана помеѓу двете езера се одликува со извонредно пластичен релјеф, голем број врвови над 1.500 м.н.в., прекрасни пејзажи и амбиентни вредности. Геолошките и геоморфолошките природни услови, извонредно богатата флора со голем број ендемити, како и богатата фауна, претставуваат мошне привлечни објекти за научни истражувања. Шумските екосистеми со бројни шумски асоцијации и извонредно богатата дендрофлора (околу 80% од целокупната дендрофлора на Р. Македонија), претставуваат најголемо богатство на овој парк. Просторната застапеност на шумите во рамките на Националниот парк изнесува околу 66% од целокупната површина на паркот.

Шумско-стопанската единица „Галичица“-1 целосно територијално припаѓа на Општина Охрид и зафаќа површина од 10.465 ha. Во оваа површина се опфатени сите структури на земјишта под шуми, шумски култури, голеини, пасишта и напуштени земјоделски површини. Посебниот план за одгледување и заштита на шумите со посебна намена се однесува за шумите, шумските култури и шумските земјишта, сите во државна сопственост, односно истите се дадени на управување на Националниот парк „Галичица“ - Охрид, а нивната површина е следнава:

- Шуми 8.165,8 ha,
- Шумски култури 68,5 ha,
- Шумско земјиште 108,5 ha.

В К У П Н О 8.342,8 ha

Од гореизнесеното се гледа дека од вкупната шумска површина во државна сопственост, 98,7% се шуми, а само 1,3% се шумско земјиште, односно голеини во шума. Шумските култури зафаќаат површина од 68,5 ha или 0,8% од вкупната шумска површина во државна сопственост.

Структурата на површините зборува за висока пошуменост на Националниот парк, па според тоа, од шумарски аспект, истиот се вбројува во типичен шумски простор.

Во границите на оваа шумско-стопанска единица застапени се вкупно 16 шумски заедници:

1. ass. *Quercus-Carpinetum orientalis macedonicum* Rud. 1939
subas. *Buxosum*
subas. *Amygdaletum webbii*
2. ass. *Phyllireo-Carpinetum orientalis* Em 1957
3. ass. *Quercetum macedonicae* Em 1959
4. ass. *Quercus-Ostryetum carpiniifoliae* Ht. 1938
5. ass. *Seslerio-Ostryetum carpiniifoliae* Ht. 1950
6. ass. *Ostryo-Quercetum cerris* Em 1968
7. ass. *Pruno webbii-Juniperutum excelsae* Em 1962
8. ass. *Quercetum frainetto-cerris* Ht. 1959
9. ass. *Orno-Quercetum cerris* Em 1964
10. ass. *Festuco heterophylae-Fagetum* Em 1965

11. ass. *Calamintho grandiflorae-Fagetum Em 1965*
12. ass. *Abieti-Fagetum Em 1985*
13. ass. *Aceri obtusati-Ostryo-Fagetum Jov. 1967*
14. ass. *Seslerio-Fagetum Ble. et Lak. 1970*
15. ass. *Juglando-Aesculetum hippocastani Mat. et Nik. 1976*
16. ass. *Salici-Populetum albo-nigrae et nudum*

Покрај типичните шумски заедници овде се сретнуваат и нивни деградациски форми, односно прнар формации кои се резултат на неповолните антропозоогени влијанија во минатото, и тоа:

- прнар од зеленика (шимшир) - (*Buxus sempervirens*),
- прнар од модра смрека (*Juniperus communis, J.c. var intermedia*),
- прнар од црвена смрека (*Juniperus oxycedrus*),
- прнар од леска (*Corylus avellana*).

Состојбата на шумите според формата на одгледување е прикажана во следната табела:

Табела 11. Шуми според формата на одгледување во Општина Охрид

Ред. бр.	Шумско- стопанска единица	Нискостеблести шуми (ha)	Високостеблест и шуми (ha)	Шумски култури (ha)	Вкупно (ha)
1	„Мазатар“	1 747	838,3	323,4	2 908,7
2	„Буково“	6 925	959	28,4	7 912,4
3	„Галичица“-1	8 163,8	70,5	68,5	8 302,8
Σ	Општина Охрид	16 835,8	1 867,8	420,3	19 123,9

3.4.6 Почва и искористување на земјиштето

3.4.6.1 Квалитет на почвата

Почвата на територијата на Општина Охрид е плодна и поволна за одгледување на земјоделски производи. Степенот на загаденост и деградацијата на плодниот слој на почвата со сигурност не може да се потврди, бидејќи во Република Македонија не постои постојан мониторинг на почвата. Голем ризик во однос на деградација на почвата претставува интензивната урбанизација, транспортната инфраструктура, дивите депонии, загаденоста на воздухот и примената на пестициди и други агротехнички мерки што се акумулираат во почвата.

3.4.6.2 Искористување на земјиштето и развој на земјоделско стопанство

Подрачјето на Општината располага со релативно голем фонд на обработлива земја во чија структура преовладува плодно земјиште. Вкупното расположливо земјиште и површини кои се користат за земјоделство, дадени се во следната табела:

Табела 12. Вкупно расположливо земјиште и површини кои се користат за земјоделство²⁶

Општина	Број на индивидуални земјоделски стопанства	Вкупно расположлива површина на земјиште, ha	Користено земјоделско земјиште, ha				Број на одвоени делови на користено земјиште
			Вкупно користено земјиште	Сопствено земјиште	Земено на користење од други	Дадено на користење на други	
Охрид	3.137	2394,57	1.845,20	1.746,54	126,46	27,79	8.439

Податоци за употребата на хемиски средства во земјоделството, како и за промена на површините на плодно и неплодно земјиште, дадени се во следните табели²⁷:

Табела 13. Употреба на хемиски средства во земјоделството во Општина Охрид

Употреба на хемиски средства во земјоделството	
хербициди	житни култури 2-3 l градинарски култ. 3-5 x 10 пати овошни насади 3-5 x 10 пати лозови насади 3x 3 пати
вештачки ѓубрива	житни култ. 250-300 kg фуражни култ. 250-300 kg лозови насади 300-400 kg овошни насади 500 kg

Табела 14. Промена на површини на плодно и неплодно земјиште во Општина Охрид

	до 1970 год.	во 2010 год.
Промена на површини на плодно и неплодно земјиште	под житни култури 5 - 6.000 ha, лозови насади 3.000 ha, овошни насади 250-300 ha, тутун крупнолисен -150 ha, ситнолисен -300 ha, фуражни култури - 1.000 ha, градинарски култури - 500 ha	под житни култури -4.95 ha, лозови насади - 550 ha, овошни насади - 1.500 ha, тутун - нема, фуражни култури - 550 ha, градинарски култури - 150 ha

Извор на најверодостојни податоци за намената на земјоделското земјиште, одгледуваните култури, како и одгледувањето добиток во Општина Охрид, е Државниот завод за статистика, односно податоците од Пописот на земјоделско земјиште од 2007 година, кои се дадени во табелите што следуваат:

²⁶ Државен завод за статистика, Попис на земјоделство, 2007

²⁷ ЈП „Охридски комуналец“

Број на индивидуални земјоделски стопанства	Вкупна расположива површина на земјиштето ha	Користено земјоделско земјиште, ha				Број на одвоени делови на користено земјиште		
		Вкупно користено земјиште	Сопствено земјиште	Земено на користење од други	Дадено на користење на други			
3137	2394,57	1845,20	1746,54	126,46	27,79	8439		
Вкупно користено земјоделско земјиште/ha	Ораници, бавчи и куќни градини	Ливади	Пасишта	Овоштарници	Лозја	Расадници		
1845,20	1081,44	215,07	94,93	267,26	185,13	1,36		
Вкупно користени ораници, бавчи и куќни градини/ha	Жита	Индустриски растенија	Фуражни растенија	Зеленчук	Ароматични медицински раст.	Цвеќе и украсни растенија	Семе и расад	Угари и други незасеани ораници и бавчи
1081,44	670,30	1,18	192,08	160,01	1,52	12,16	0,16	44,03
Вкупна површина на жита/ha	Пченица	Пченка	Јачмен	Ориз	Други жита			
670,30	408,03	164,91	83,17	0,38	13,81			
Вкупна површина на индустриски растенија/ha	Соја	Сончоглед	Маслодајна репка	Тутун	Шеќерна репка	Други индустриски растенија		
1,18	0,44	0,14	-	-	-	0,60		
Вкупна површина на фуражни растенија/ha	Добиточна репка	Луцерка	Детелина	Пченка за зелена маса	Фуражни Смески	Други фуражни растенија		
192,08	1,30	110,46	42,92	1,13	10,58	25,59		

Вкупна површина под зеленчук/ha	Домати	Пиперки	Краставици	Грав	Компир	Кромид	Лук	Морков	Зелка	Лубеници	Дињи	Јагоди	Друг зеленчук
160,01	20,34	30,20	4,42	30,90	43,05	5,12	2,04	2,81	5,38	0,01	0,07	4,96	10,69

Површина третирана со ѓубрива и средства за заштита на растенијата

Површина третирана со:		Површина третирана со средства за заштита на растенијата, ha			
Минерални ѓубрива	Органски ѓубрива	Хербициди	Инсектициди	Фунгициди	Родентициди
971,84	250,37	430,44	1047,36	823,84	480

Наводнувана површина

Вкупен бр.на инд.земјод.стоп што вршат наводнување	Наводнувана површина, ha								
	Вкупно	Жита	Индустриски култури	Зеленчук	Фуражни култури	Овоштарници	Лозја	Ливади	Други
2297	640,25	141,20	8,13	139,30	37,70	230,45	20,04	50,81	12,61

Површини под шума

Број на домаќинства кои поседуваат шума	Вкупна површина под шума ha	Површина под чисти насади од листопадни, ha				Вкупно	Бор	Ела	Други	Површини под мешани (листопадни и иглолисни) ha
		Вкупно	Даб (сите видови)	Бука	Други					
1482	969,81	861,99	75,48	89,99	17,23	61,80	60,22	0,23	1,35	36,03

Коњи, говеда, овци и кози

Коњи	Говеда				Овци		Кози	
	Вкупно	Од тоа			Вкупно	Од тоа женски грла	Вкупно	Од тоа женски грла
		Јуници	Стелни јуници	Молзни крави				
196	921	44	21	463	6512	4624	1502	823

Свињи, живина, зајаци и пчелни семејства

Вкупно	Свињи			Живина	Зајаци	Пчелни семејства
	Од тоа					
	Спрасни назимки	Маторици	Нерези			
3421	1	198	14	10405	336	1867

Индивидуални земјоделски стопанства со:

Добиток, живина, зајаци и пчелни семејства

Говеда	Коњи	Овци	Кози	Свињи	Живина	Зајаци	Пчелни семејства
301	178	92	305	1114	537	26	48

Објекти за сместување на добиток и живина, објекти за сместување на органско ѓубриво и други објекти

Со објекти за сместување на добиток и живина				Со објекти за сместување на органско ѓубриво	
Објекти за крупен добиток	Објекти за ситен добиток	Со живинарници	Објекти за други видови животни	За цврсто ѓубриво	За течно ѓубриво
508	890	240	9	41	2

Со објекти за сместување на земјоделски производи	Со објекти за сместување на други производи	Со објекти за сместување на земјоделски машини и опрема	Со рибници	Со објекти за производство на печурки	Со стакленици	Со пластеници
463	135	87	-	-	7	29

Сопствена земјоделска механизација и опрема

Со едноосовински трактори	Со двоосовински трактори	Со комбајни за жито	Со машини за прибирање земјод.произ.	Со машини за сеење, садење и расад.	Со други машини
340	349	7	51	85	248
Со опрема за наводнување	Со машини за молзење	Со гроздомелачки	Со друга опрема	Со транспортни возила	Со тракторски приколки
447	19	196	378	80	429

Површина и капацитет на рибниците

Број на домаќ.кои посед.рибник	Површина на рибниците, ha				Капацитет на рибниците, m ³		
	Вкупно	За пастрмка	За крап	За друга риба	За пастрмка	За крап	За друга риба
-	-	-	-	-	-	-	-

Објекти за сместување на:	Земјоделски производи	Други производи	Земјоделски машини и опрема	Рибници	Објекти за производство на печурки	Стакленици	Пластеници
Површина m ²	25938	7010	4580	-	-	615	15975
Зафатнина m ³	81021	17688	11809	-	-	1200	-

Сопствена механизација и опрема - трактори

	Едноосовински	Двоосовински					
		Двоосовински	До 40 KW (до 54 KS)	41-60 KW (55-82 KS)	61-80 KW (83-109 KS)	81-100 KW (110-136 KS)	Над 101 KW (над 137 KS)
Вкупно	352	359	304	28	11	14	2
До 10 години	65	40	33	5	2	-	-
11-20 години	268	307	259	23	9	14	2

Сопствена механизација и опрема - останата

	Комбајни за жито	Машини за прибирање земјод.произ.	Машини за сеење, садење и расад.	Други машини	Опрема за наводнување	Машини за молзење	Гроздомелачки	Друга опрема
Вкупно	7	61	95	339	511	21	196	580
До 10 години	4	-	-	-	-	-	-	-
11-20 години	1	-	-	-	-	-	-	-

	Транспортни возила	Тракторски приколки
Вкупно	65	441
До 10 години	6	-
11-20 години	37	-

Објекти на стопанството:

Објекти за сместување на добиток и живина, органско ѓубриво и други објекти

Објекти за сместување на:	Крупен добиток	Ситен добиток	Живинарници	Други видови животни	Цврсто ѓубриво	Течно ѓубриво
Вкупен број	529	925	243	13	45	2
Од тоа со старост до 20 год	399	743	212	11	33	2

Објекти за сместување на:	Земјоделски производи	Други производи	Земјоделски машини и опрема	Рибници	Објекти за производство на печурки	Стакленици	Пластеници
Вкупен број	483	139	88	-	-	8	54
Од тоа со старост до 20 год	411	115	81	-	-	6	49

Капацитет на објекти за сместување на добиток и живина, на објекти за сместување на органско ѓубриво и на другите објекти

Објекти за сместување на:	Крупен добиток	Ситен добиток	Живинарници	Други видови животни	Цврсто ѓубриво	Течно ѓубриво
Површина м ²	25176	27504	4209	263	1397	66
Зафатнина м ³	62231	62090	7145	914	4033	82

3.4.7 Квалитет на амбиентен воздух

3.4.7.1 Извори кои претставуваат загадувачи на воздухот во Општина Охрид

За анализа на еден од најсуштинските медиуми во животната средина - воздухот, во однос на неговиот квалитет на територијата на Општината, се наметна потребата од идентификација на сите можни загадувачи, како што се: индустријата, сообраќајот, земјоделството, урбаното живеење и др.

Согледувајќи ги сите овие аспекти, притоа земајќи го предвид и влијанието од климатските карактеристики на Општината, се дефинира една состојба, која во голема мера дава насоки и препораки за идни дејствувања.

Со оглед на фактот што Општина Охрид, во најголем дел претставува зона каде доминира урбаното живеење наспроти индустријата, јасно насочува анализата на квалитетот на воздухот да се разгледува во тој контекст.

3.4.7.2 Институции кои вршат мерење на квалитетот на амбиентниот воздух

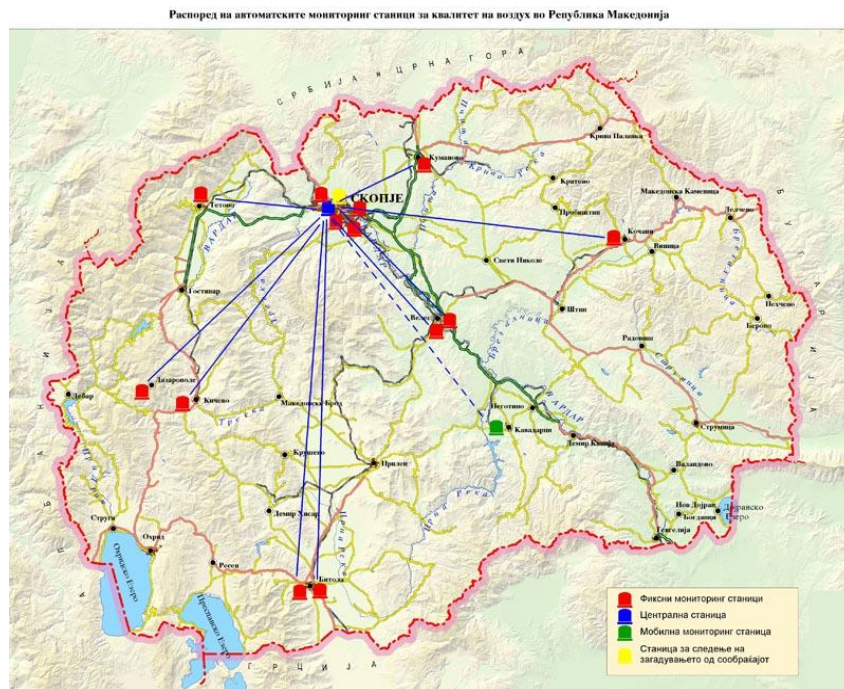
Мерењето на параметрите, индикатори на квалитетот на амбиентниот воздух во Р. Македонија, го вршат три институции, кои имаат поставено свои мониторинг мрежи на различни локации:

- Национална мрежа на Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП);
- Мрежата на Заводот за здравствена заштита (ЗЗЗ) и регионалните подружници за следење на квалитетот на воздухот во поголемите градови во Р. Македонија;
- Мрежата на Управата за хидрометеоролошки работи (УХМР), која е во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

При анализа на состојбата на квалитетот на воздухот, како еден од главните медиуми во животната средина, земени се предвид индустриската развиеност на општините, состојбата со сообраќајот, начинот на затоплување на живеалиштата, типот и количините на употребените горива, како и степенот на спроведени мерки и активности за следење и спречување, односно намалување на загадувањето на воздухот.

Мониторинг мрежата на МЖСПП, со која управува Македонскиот информативен центар за животна средина (МИЦЖС) е автоматска мрежа за следење на квалитетот на амбиентниот воздух. Со овој систем, преку автоматските мониторинг станици, се врши мониторинг на следните загадувачки супстанции: сулфурдиоксид, азотдиоксид, јаглеродмоноксид, озон, суспендирани честички со големина до 10 микрометри (PM₁₀).

На следната слика е претставена автоматската мониторинг мрежа, односно локацијата на автоматските мониторинг станици во РМ, поставени од МЖСПП:

Слика 25. Локација на автоматските мониторинг станици за квалитет на амбиентен воздух во Република Македонија

Останатите две мрежи (мрежата на Заводот за здравствена заштита и мрежата на Управата за хидрометеоролошки работи) работат мануелно. Преку овие две мрежи, во изминатиот период вршени се мерења во повеќе градови од Р. Македонија, при што се мерени следните загадувачки супстанции: сулфурдиоксид и чад.

Врз база на резултатите, добиени од извршените мерења, оценка на квалитетот на амбиентниот воздух врши Министерството за животна средина и просторно планирање.

3.4.7.3 Квалитет на амбиентен воздух во Општина Охрид

Загадувањето на воздухот доаѓа како резултат на емисии на загадувачки супстанции од стационарните и мобилните извори, преку одвивање на хемиско-технолошките процеси, биохемиските процеси и процесите на согорување на горивата.

Дистрибуција на загадувачките супстанции во околината и појава на зголемување на нивната концентрација во воздухот и влијанието на квалитетот на воздухот врз живиот свет, исто така, се важни чинители во одредувањето на состојбата на квалитетот на воздухот.

Во сегашни услови, основни загадувачи се: застарениот возен парк на населението и правните субјекти во Општината, како и загадувањето од користење на нафтата, нејзините деривати и дрвото како енергетски ресурси во домаќинството.

Сообраќајот е мобилен динамичен линиски извор на загадување што се протега долж сообраќајниците во самиот град, концентрирано на поголемите крстосници, како и долж магистралните правци.

Имајќи ги предвид бројот, типот и капацитетот на застапената индустрија и другите деловни субјекти во Општина Охрид, како и бројот на возила и интензитетот на патниот и авионскиот сообраќај, како и употребата на нафтата, нејзините деривати и дрвото како енергетски ресурси, генерално, може да се каже дека аерозагадувањето е во рамките на дозволените концентрации на загадувачки супстанции во воздухот.

Територијата на Општина Охрид не е вклучена во Државниот автоматски мониторинг систем за квалитет на амбиентен воздух со кој управува МЖСПП на РМ.

Мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух во Охрид се врши преку мрежата на Управата за хидрометеоролошки работи и тоа само на едно мерно место во градот, при што се врши мерење на следните параметри: сулфурдиоксид (SO₂) и чад. Податоците добиени од ова мерно место за наведените загадувачки супстанции се среднодневни, бидејќи се користат мануелни методи за анализа на истите. Во последните три години (2008, 2009 и 2010 година) не се вршени континуирани мерења на овие параметри и не постојат систематизирани податоци за извршените мерења. Заради тоа, во овој документ се анализирани вредностите кои се измерени и обработени систематски, односно анализирани се вредностите мерени во периодот од 2003 до 2007 година.

Подолу табеларно се прикажани средномесечните, максимални и минимални среднодневни измерени вредности на овие два параметра за 2007 година:

Табела 15. Средномесечни, максимални и минимални среднодневни измерени вредности за SO₂ во 2007 година

SO ₂ [µg/m ³]	Јан	Фев	Мар	Апр	Мај	Јун	Јул	Авг	Сеп	Окт	Ное	Дек
Ср.мес.	/	29,41	21,51	/	27,585	22,415	/	18,089	/	/	/	/
Мах	/	79,89	29,97	/	32,846	35,282	/	28,769	/	/	/	/
Мин	/	16,23	12,82	/	23,259	17,446	/	10,399	/	/	/	/

Табела 16. Средномесечни, максимални и минимални среднодневни измерени вредности за чад во 2007 година

чад [µg/m ³]	Јан	Фев	Мар	Апр	Мај	Јун	Јул	Авг	Сеп	Окт	Ное	Дек
Ср.мес.	/	14,03	11,07	/	9,008	4,595	/	7,036	/	/	/	/
Мах	/	76,33	39,09	/	27,956	11,948	/	14,272	/	/	/	/
Мин	/	2,94	2,90	/	2,684	0,446	/	2,329	/	/	/	/

Податоците за извршената анализа на сулфурдиоксид и чад за 2007 година, односно пресметаните просечни годишни концентрации за овие два параметра за 2007 година, дадени се во следната табела:

Табела 17. Просечни годишни концентрации на SO₂ и чад во 2007 година

Охрид	Просечна годишна концентрација	Мах	Мин	МДК	Број на денови со среднодневна концентрација над МДК
SO ₂ [µg/m ³]	23,80	79,89	10,399	150	0
Чад [µg/m ³]	9,15	76,33	0,446	50	1

Подолу табеларно се прикажани средномесечните, максималните и минималните среднодневни измерени вредности на овие два параметра за 2006 година:

Табела 18. Средномесечни, максимални и минимални среднодневни измерени вредности за SO₂ во 2006 година

SO ₂ [µg/m ³]	Јан	Фев	Мар	Апр	Мај	Јун	Јул	Авг	Сеп	Окт	Ное	Дек
Ср.мес.	19,36	23,54	26,71	29,600	27,585	22,415	/	18,089	21,803	21,382	19,899	22,957
Мах	26,07	32,89	36,68	42,077	32,846	35,282	/	28,769	28,511	52,025	24,205	36,151
Мин	13,26	16,21	18,99	20,508	23,259	17,446	/	10,399	17,061	14,609	16,501	18,382

Табела 19. Средномесечни, максимални и минимални среднодневни измерени вредности за чад во 2006 година

чад [µg/m ³]	Јан	Фев	Мар	Апр	Мај	Јун	Јул	Авг	Сеп	Окт	Ное	Дек
Ср.мес.	11,84	11,84	9,06	9,059	9,008	4,595	/	7,036	6,982	6,434	9,622	13,235
Мах	39,75	23,65	28,29	21,057	27,956	11,948	/	14,272	21,559	11,962	44,411	50,019
Мин	4,77	1,47	2,69	2,196	2,684	0,446	/	2,329	2,510	2,645	2,596	2,991

Податоците за извршената анализа на сулфурдиоксид и чад за 2006 година, односно пресметаните просечни годишни концентрации за овие два параметра за 2006 година, дадени се во следната табела:

Табела 20. Просечни годишни концентрации на SO₂ и чад во 2006 година

Охрид	Просечна годишна концентрација	Мах	Мин	МДК	Број на денови со среднодневна концентрација над МДК
SO ₂ [µg/m ³]	23,03	52,025	10,399	150	0
Чад [µg/m ³]	8,97	50,019	0,446	50	0

Анализата на овие загадувачки супстанции е во согласност со максимално дозволените концентрации (МДК), дефинирани во член 4 од Законот за квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 92/07, 35/10 и 47/11).

Од наведените мерења за последните две години за кои имаме добиено податоци (2006 и 2007 година), можеме да забележиме дека повисоки концентрации на овие загадувачки супстанции има во зимскиот период од годината, за разлика од летниот период кога концентрациите се релативно ниски. Во петгодишниот период за кој се добиени податоци од УХМР за мерењата на овие два параметара (од 2003 до 2007 година), само во 3 дена се случило да биде надмината максимално дозволената среднодневна концентрација за чад (во зимски период), додека ниту еднаш не била измерена вредност на SO₂, повисока од максимално дозволената концентрација (МДК).

Генерално земено, од досегашните севкупни анализи, можеме да кажеме дека Охрид претставува релативно чиста урбана средина во која не се забележани покачени концентрации на двете следени загадувачки супстанции над МДК.

3.4.8 Бучава

3.4.8.1 Извори на бучава во Охрид

Идентификуваните извори на бучава во Општина Охрид, генерално, потекнуваат од: бучава од соседството, бучава од сообраќајот, бучава од индустриските капацитети и сл.

Бучава од соседството - Потекнува од ресторани, кафулиња барови со тераси, со или без жива музика, гласна музика, гласно зборување и смеење, гласна музика од домовите, климатизери и сл.

Бучавата, која се генерира од угостителски објекти, е најзастапена (со најсилен интензитет) во Стариот Град, Старата охридска чаршија, градскиот плоштад, градското пристаниште, градскиот кеј сè до каналот Студенчишта. Бучава од ваков тип е присутна и по плажите на целата Охридска ривиера, а се генерира од ноќните барови и отворените дискотеки. На овие локации се одржуваат и концерти, живи свирки и сл. Оваа бучава е поизразена во вечерните часови и претставува сериозен проблем за граѓаните, туристите и локалната самоуправа, која мора да се справи со истиот.

Бучава од сообраќај - Генерирањето на повисоки нивоа на бучава од сообраќајот, главно, се должи на:

- Зголемена фреквенција на возила и појава на сообраќајни шпицови, особено во екот на туристичката сезона;
- Застарениот возен парк;
- Честата употреба на мотори, особено во лето, во екот на туристичката сезона;
- Чкрипење со гуми и користење на сирени;
- Полетување и слетување на авиони;
- Користење на моторни превозни средства во езерскиот сообраќај (моторни чамци, бродови, глисери, скутери сл.);
- Употреба на сирени и пуштање гласна музика во превозните средства во водниот сообраќај;
- Малото растојание од сообраќајниците до приватните и јавните станбени објекти;
- Недоволен простор за паркирање што придонесува за дополнително кружење на автомобилите и го продолжува времетраењето на генерирањето на бучавата;
- Непостоење јавен градски превоз.

Бучавата од индустриските капацитети - Потекнува од изведување на разни работни активности во индустриските капацитети кои се наоѓаат на територијата на Општина Охрид. Дел од нив се наоѓаат во урбаниот дел на градот и Општината, а другите во индустриската зона.

Мал број од индустриските капацитети работат во согласност со процедурите, дефинирани во Законот за заштита на животната средина, односно во согласност со барањата за Интегрирано спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ барања), опфатени во Поглавје XII и во согласност со препораките дефинирани во елаборатите за заштита на животната средина, кои се изработуваат во согласност со член 24 од истиот закон.

Индустриски капацитети кои се идентификувани како извори на бучава во Општина Охрид се следните:

Табела 21. Индустриски капацитети во Општина Охрид, идентификувани како извори на бучава

Инсталација	Локација
ЛТХ „Леарница“	ул: „15-ти Корпус“ бр. 89, Охрид
„Еуротехника“	ул: „Живко Чинго“ бб, Охрид
„Лавче“	с. Косел
„Гранит“	с. Косел
„Лита“	с. Горно Лакочереј

Инсталација	Локација
„Вапилица“	с. Валила
„Челична рака“ ДООЕЛ	ул: „Марко Цепенков“ бр. 6, Охрид
ДООЕЛ „Ал Пласт“	ул: „Даме Груев“ бр. 152, Охрид
„Еко Пласт 2008“	ул: „Крали Марко“ бр. 23, Охрид
„Петар Транс 2008“ (стовариште)	ул: „Железничка“ бр. 55, Охрид
„Аутомобиле Јолески“	ул: „Гоце Делчев“ бб, Охрид
„Меџик пром“	ул: „Тоде Лупески“ с. Лескоец, Охрид
Пилана „Мате“	с. Долно Лакочереј, Охрид
„Матвуд“ ДООЕЛ	ул: „15-ти Корпус“ бб, Охрид
Столарска работилница „ОЛМА“	ул: „Будва“ бр. 33, Охрид
Работилница за тапазирање мебел Солески Васко	ул: „Марко Цепенков“ бр.198А, Охрид
ТДО „Пласт“	ул: „Кленоец“ бб, Охрид
ДПТУУ „Каска ТРАНС“ ДООЕЛ	ул: „Кленоец“ бр. 92, Охрид
„Рапо Компани“	ул: „Кленоец“ бр. 7, Охрид
ДТУ „СКРАП Интернационал“ ДООЕЛ	ул: „Кленоец“, Месна заедница 15-ти Корпус, Охрид
Дрводелска работилница Ристо Волканоски	ул: „Булевар Туристичка“ бб, Охрид

Надлежен орган за спроведување на Законот за заштита од бучава во животната средина и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон, е Управата за животна средина при Министерство за животна средина и просторно планирање.

Одделни надлежности во управувањето со бучавата имаат и Државниот санитарен и здравствен инспекторат, како орган во состав на Министерството за здравство, во однос на контрола на бучавата од здравствен аспект.

Министерството за економија, во однос на контрола на бучавата врши инспекциски надзор над пуштањето на пазар, на машините, превозните средства, уредите и опремата за работа и производство, како и уреди, средства и апарати за употреба во домаќинството.

Единиците на локалната самоуправа - општините, вршат надзор во однос на бучавата која се создава од: угостителски, занаетчиски и туристички дејности.

Министерството за внатрешни работи, врз основа на Одлуката за утврдување во кои случаи и под кои услови се смета дека е нарушен мирот на граѓаните од штетна бучава („Службен весник на РМ“ бр. 1/09), презема активности за откривање на прекршоци во врска со нарушување на јавниот ред и мир.

3.4.8.2 Резултати од мерења на бучава, спроведени за потребите на Акциониот план и Програмата за управување со бучава

Досега не е спроведуван континуиран мониторинг на бучавата во Општина Охрид. За потребите за Акциониот план и Програмата за управување со бучавата, идентификувани се жешки точки во Општината, каде биле направени мерења на интензитетот на бучава во два периода од годината:

- 30 април - 1 мај 2010 година, период со зголемено присуство на гости (првوماјски празници) и
- 22 - 24 јули, 2010 година - период на почеток на туристичката сезона. Мерењата направени во овој период, биле надополнети со неколку нови мерни места, како резултат на алармантноста од зголемено ниво на бучава регистрирана на мерните места.

Добиените вредности од извршените мерења, по претходно дефинирани мерни места, идентификувани како жешки точки во Општината, се прикажани во Прилог 7.

Од добиените резултати може да се заклучи дека речиси на сите мерни места, во различен период од денот, измерените вредности ги надминуваат максимално дозволените вредности за бучава, дефинирани во согласност со Правилникот за гранични вредности на нивото на бучава во животната средина и Одлуката за утврдување во кои случаи и под кои услови се смета дека е нарушен мирот на граѓаните од штетната бучава. Максимално дозволените вредности најмногу се надминати во периодот вечер и ноќ и тоа на мерните места на улиците „Цар Самуил“, „Коста Абраш“ и градскиот плоштад, каде истите достигнуваат вредност и до $Leq=81.9-89.9$ dB(A) во период на мерење - ноќ (во 2.00 часот по полноќ), во екот на туристичката сезона. Овие локации се карактеризираат со голем број угостителски објекти, дел со отворени летни тераси и жива музика, а во други се пушта гласна музика.

На мерните места во близина на сообраќајниците е забележано зголемено ниво на бучава во однос на максимално дозволените вредности, особено на мерното место Лескоец $Leq=68.1$ dB(A), во периодот по полноќ, булеварот „Туристичка“ – „Јане Сандански“ (гимназија) со интензитет $Leq=66.9$ dB(A), пред Охридска банка $Leq=70$ dB(A) и др.

Од горенаведеното може да се заклучи дека интензитетот на бучава на сите избрани жешки точки ги надминува максимално дозволените вредности за ниво на бучава.

Во согласност со извршената анкета²⁸, најголем проблем на населението во однос на бучавата на територијата на целата Општина е бучавата генерирана од сообраќајот,

²⁸ За потребите на Акциониот план и Програмата за управување со бучавата

додека во стариот дел на градот и централното градско јадро бучавата е предизвикана од угостителските објекти, односно гласната музика од кафулиња и барови со тераси.

3.4.9 Урбанизам

3.4.9.1 Урбано и просторно планирање

ГУП - Генерални урбанистички планови и ОУП - Основни урбанистички планови кои се во важност, во согласност со кои се реализира уредувањето на просторот на Општина Охрид се:

- Основен урбанистички план за крајбрежен простор на Општина Охрид (1989);
- Основен урбанистички план за Спортско-рекреативен центар (1997);
- Генерален урбанистички план за дел од крајбрежен простор, туристички локалитет Горица - Свети Стефан - Метропол, Општина Охрид (2001) и
- Генерален урбанистички план - Охрид 2002-2012 (2006).

Просторни планови според кои се реализира уредувањето на просторот на Општината се:

- Просторен план на Охридско-преспанскиот регион за период од 2005 до 2020 (2009);
- Просторен план на Национален парк „Галичица“ (1988) и
- Просторен план на Општина Охрид (1988).

Детални урбанистички планови (ДУП-ови), се донесени за дел од урбаните единици според Основниот урбанистички план. Тие се однесуваат на дефинирање на функциите во станбени населби, туристички комплекси, викенд населби, или измени и дополнувања на постојните детални урбанистички планови. Процентот на урбанизираност во градот Охрид е околу 80%.

Урбанистичка документација за населено место - УДНМ, донесена е за: Лескоец, Љубаништа, Долно и Горно Лакочереј, Коњско, Оровник и Елшани.

Детален преглед на сите Урбанистички планови, кои се донесени во периодот од 1980 до 2009 и 25-те кои се во тек на изработка²⁹, дадени се во Прилог 1 и 2.

²⁹ Извор: Одделението за урбанизам и заштита на животната средина во Општина Охрид

3.4.10 Демографски и социоекономски карактеристики³⁰

Вкупниот број на жители во Општина Охрид изнесува 55.749, со 16.012 домаќинства. Просечниот број на членови во домаќинствата изнесува 3,48. Половата структура на населението е следна:

- машки пол 27.598 жители и
- женски пол 28.151 жител.

Поделбата на населението, според петгодишни групи на старосна возраст, ни ја дава следната структура:

Табела 22. Поделбата на населението, според петгодишни групи на старосна возраст

Петгодишна група/год.	Број на жители
00-04	2.825
05-09	3.428
10-14	3.947
15-19	4.394
20-24	4.501
25-29	4.067
30-34	3.917
35-39	3.906
40-44	4.433
45-49	4.313
50-54	4.073
55-59	2.870
60-64	2.647
65-69	2.480
70-74	1.836
75-79	1.280
80-84	608
85+	212
Непозната возраст	12
ВКУПНО	55.749

³⁰ Извор: Државен завод за статистика, Попис на населението од 2002 година

Табела 23. Вкупно родени и умрени во период 2007-2009

година	Живородени деца	Умрени деца
2007	582	4
2008	549	7
2009	573	6

Вкупното население, според изјаснувањето за национална припадност е следно:

Табела 24. Поделба на населението, според национална припадност

Националност	Број	%
Македонци	47.344	84,93
Албанци	2.962	5,31
Турци	2.268	4,06
Срби	366	0,66
Власи	323	0,58
Роми	69	0,12
Бошњаци	29	0,05
Останати	2.388	4,29
ВКУПНО	55.749	100

Вкупното население на возраст од 15 години и повеќе, според степенот на образование е следно:

Табела 25. Поделба на населението на возраст >15 години, според степен на образование

ВКУПНО	45.549
Без основно образование	1.433
Некомплетно основно образование	3.617
Сè уште во процес на комплетирање на основното образование	38
Основно образование	13.681
Средно образование	20.288
Виша школа	2.329
Висока школа, факултет, академија	4.037
Магистратура	80
Докторат	46

Вкупното население на возраст од 15 години и повеќе, според економската активност, е следно:

Табела 26. Поделба на населението на возраст >15 години, според економската активност

ВКУПНО	45.201
Економски активни	24.221
- Вработени	15.761
- Невработени	8.460
Економски неактивни	20.980

Миграциони процеси за Општина Охрид, во периодот од 2006 до 2009 година:

Табела 27. Доселени граѓани по пол

Доселени граѓани во Општина Охрид		
2006	Вкупно	249
	Мажи	84
	Жени	165
2007	Вкупно	274
	Мажи	86
	Жени	188
2008	Вкупно	318
	Мажи	90
	Жени	228
2009	Вкупно	308
	Мажи	98
	Жени	210

Табела 28. Отселени граѓани по пол

Отселени граѓани од Општина Охрид		
2006	Вкупно	173
	Мажи	36
	Жени	137
2007	Вкупно	167
	Мажи	29
	Жени	138
2008	Вкупно	194
	Мажи	47
	Жени	147
2009	Вкупно	188
	Мажи	51
	Жени	137

Од горниот преглед е евидентно дека стапката на невработеност во Општината е релативно висока (65% од економски активното население), стапката на доселени и отселени граѓани, во последните години, е во благ пораст. Ова е потврда на недоволно стабилната економска моќ на Општината за привлекување на поголем број инвестиции и зголемување на можностите за вработување.

Стопанството во Општина Охрид, всушност претставува комбинација на мали и средни претпријатија (туристички агенции, трговски фирми и дел индустриски капацитети). Тоа е всушност и движечката сила на Општината, која ангажира најголем број работна сила.

Претпријатијата се распоредени во зоните за домување, но има и мала концентрација на индустриски објекти, претежно во периферијата, во предградијата Косел и Лескоец и на други локации во Општината. Големите земјоделски површини во руралниот дел на Општината се добар предуслов за развој на стопанството и нови бизниси.

Земјиштето е во приватна и државна сопственост. Руралниот дел го отежнува проширувањето на зоните за домување и стопанисување, заради отсуство на основна инфраструктура.

Доколку се променат ингеренциите на Општината, во смисла на градежното земјиште, односно државното земјиште да стане општинско, тогаш атрактивните локации ќе им се понудат на можните инвеститори.

3.4.11 Културно наследство и културен туризам во Охридскиот регион

Општо земено, кога се работи за можностите за развој на културниот туризам во Охрид и неговата околина, може да се зборува за голем потенцијал, но и за поле каде во иднина треба уште многу да се работи за да се достигне еден динамичен и одржлив развој. Според неколкуте спроведени анкети, од страна на Општина Охрид (Духот на Охрид) и Факултетот за туризам и угостителство во Охрид (Културолошки проучувања на туризмот), јасно може да се согледа дека јавното мислење (на домашното население и на туристите) за развој на културниот туризам е позитивно. Тоа претставува сериозна основа на која со одредени акции и политики може да се дејствува на идниот развој на овој вид на туризам. Генерално, учесниците во туризмот се свесни за позитивните но и за негативните влијанија од туризмот.

Тековните параметри во туристичките движења во Охрид се неповолни во однос на културниот туризам. И покрај тоа што бројот на туристи во последниве години бележи пораст, нивната структура е неповолна за развој на културниот туризам. Имено, главниот прилив на туристи е во категоријата на млади лица, кои не се корисници на услугите поврзани со културниот туризам. Другата тенденција која не оди во прилог на развојот на културниот туризам е депопулацијата на старото градско јадро. Притисокот на капиталот е евидентен, па сведоци сме на засилено продавање на имотите на лица кои не се

жители на Охрид (од Скопје или дијаспората), со што се губи кохезивната структура на старото градско јадро.

Значи, тековните состојби со туризмот во Охрид, на подолг рок се неповолни, па затоа треба да бидат предмет на добро испланирани политики и акции кои треба да ја подобрат туристичката понуда на долгорочен план. Со тоа би се променила и структурата на туристите кои доаѓаат и ефектите од туризмот врз локалната заедница, во целост. Затоа, културниот туризам треба да биде алатка со која ќе се променат состојбите со туризмот во Охрид и неговата околина.

Културното наследство и културниот туризам се во динамичко заедништво.

3.4.11.1 Културното наследство во Охрид

Дел од културното наследство во Охридскиот регион е впишано во Регистарот на УНЕСКО како Светско културно наследство, со акт од 1980 година, додека во Вилнус - Литванија на 30-тото заседание на Комитетот за светско наследство прифатена е номинацијата како „природно и културно наследство на Охридскиот регион“ (2006 година). Во 2009 година, во Севилја, Шпанија, одредени се границите на регионот со природно и културно наследство, граници кои се определени и со Законот за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион.

Комплексот на културното наследство во Охридскиот регион е многу хетероген, со различни културни вредности, а неговата најзначајна групација ја сочинуваат спомениците од материјалното културно наследство, посебно од делот на недвижно културно наследство. Во согласност со досегашната валоризација, основната поделба на културното наследство е според припадноста во категоријата на „заштитено“ или „незаштитено“ културно добро. Според податоците од Просторниот план за Охридско - преспанскиот регион (2005 - 2020), во Охрид има вкупно 271 културно добро под заштита и тоа според табелата:

Табела 29. Културни добра во Општината кои се под заштита

Ред.бр.	Вид на културно добро	Број
1.	Споменички целини	2
2.	Поединечни споменици	
2.1.	Цркви и манастири	36
2.2.	Споменици од историјата	26
2.3.	Староградска (профана) архитектура	81
2.4.	Османлиска-исламска архитектура	12
2.5.	Археолошки локалитети	114
Вкупно		271

Категоризацијата дадена во Законот за заштита на културното наследство определува повеќе категории на вредности кај културното наследство, а следствено на тоа и повеќе категории на заштита на истото. Во Охридскиот регион имаме значајна концентрација на регистрирано културно наследство кое припаѓа на највисоката категорија и тоа „културно наследство од особено значење“ поткатегија „исклучително значење“. Во оваа категорија припаѓаат две споменички целини и тоа:

- Охридското природно и културно-историско подрачје (заштитено од УНЕСКО) и
- Стариот дел на градот Охрид.

Во оваа највисока категорија впишани се повеќе поединечни споменици и тоа:

- Цркви и манастири: Света Софија, Света Богородица Перивлепта (кое е сведено и под една друга класификација како културно наследство во опасност), Света Богородица Каменско (иконостасот на црквата), манастир Свети Наум (село Љубаништа), Света Богородица Захумска (село Трпејца),
- Староградска архитектура: Куќа на Робевци, Куќа на Уранија (културно наследство во опасност), Куќа на Христо Узунов,
- Споменици на историјата: Дрво Кочецик, Куќа на Христо Узунов,
- Археолошки локалитети (резервирани археолошки зони): Плаошник, Самуилова тврдина, Кулиште, Студенчишта (културно наследство во опасност), Свети Еразмо.

Во категоријата „културно наследство од особено значење“, поткатегија „големо значење“ спаѓаат следниве споменици:

- Цркви и манастири: Света Богородица Болничка, Свети Никола Болнички, Мал Свети Климент, Свети Никола Чудотворец, Свети Јован Богослов Канео, Свети Пантелејмон, Свети Димитрија, Мали Свети Врачи, Свети Константин и Елена,
- Староградска архитектура: Музеј на старословенска писменост (културно наследство во опасност), Галерија на икони,
- Исламска архитектура: Теќе Зејнел Абедин-паша (културно наследство во опасност),
- Археолошки локалитети: Антички театар, локалитет „Чобановци“.

Останатите регистрирани и заштитени споменици на културата припаѓаат на втората категорија на културно наследство - „значајно културно наследство“.

3.4.11.2 Културен туризам во Охрид

Како значајни елементи на секоја туристичка понуда во сферата на културниот туризам се музејските, историските и галериските поставки. Во Охрид има неколку кои можат да бидат од интерес за туристите, а тоа се:

- Куќата на Робевци - постојана археолошка и етнологска поставка, со „Лapidариум“ на отворено во чиј состав се и продавници за сувенири,
- Галеријата на икони - постојана поставка на средновековни икони,
- Куќата на „Христо Узунов“ - постојана поставка на историски документи од периодот на македонските востанија против османлиската власт,
- Куќата на „Григор Прличев“ – спомен-куќа на охридскиот поет и лавораносец со дел за времени изложби,
- Куќата на „Словенска писменост“ - поставка во формирање посветена на старословенската писменост и култура,
- Куќата на „Уранија“ - историски музеј,
- Повеќе приватни уметнички галерии со продажни изложби.

Како специфичен сегмент на културниот туризам се следните културни манифестации и настани:

- Фестивалот „Охридско лето“ - меѓународна сценско-музичка манифестација,
- „Балкански фестивал“ - меѓународна манифестација на народни песни и игри,
- „Охрид фест“ - меѓународен фестивал на поп и фолк-музика,
- Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура,
- Меѓународен саем за рецептивен туризам,
- „ЕКО фестивал“ - меѓународен фестивал од областа на екологијата и културниот туризам,
- „Прличеви беседи“ - денови посветени на поетот Григор Прличев,
- Други локални, регионални и меѓународни манифестации од областа на културата и туризмот,
- Манифестација „Водици“ - посветена на христијанските празници поврзани со крштевањето на Исус Христос.

4 ОЦЕНА НА СОСТОЈБАТА СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

4.1 Тематска област: Заштита на биолошката разновидност, живеалишта и природни реткости

Оваа тематска област опфаќа: заштита на биолошката разновидност, живеалишта и природни реткости (Националниот парк „Галичица“, Охридското Езеро и др).

4.1.1 Законска регулатива која ја регулира областа

Законската регулатива која ја регулира заштитата на биолошката разновидност, живеалиштата и природните реткости е следна:

- Закон за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11 и 148/11);
- Закон за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион („Службен весник на РМ“ бр. 75/10);
- Закон за прогласување на дел од планината Галичица за Национален парк („Службен весник на РМ“ бр. 171/10);
- Закон за рибарство и аквакултура („Службен весник на РМ“ бр. 07/08, 67/10, 47/11 и 53/11)

(На сливот на риболовното подрачје на Охридското и Преспанското Езеро и во водите на териториите кои припаѓаат на националните паркови не смее да се внесуваат неавтохтони видови риби или оплодена икра од неавтохтони видови риби);

- Закон за внатрешната пловидба („Службен весник на РМ“ бр. 55/07, 26/09, 22/10, 23/11 и 53/11);
- Закон за ловството („Службен весник на РМ“ бр. 26/09, 82/09 и 136/11);
- Закон за шумите („Службен весник на РМ“ бр. 64/09, 24/11 и 53/11)

1) Со овој закон се уредуваат планирањето, управувањето, стопанисувањето, одгледувањето, заштитата и користењето (во натамошниот текст: стопанисување со шумите), чувањето на шумите како природно богатство и шумското земјиште, остварувањето на општокорисните функции на шумите, правото и обврските на користење на шумите, финансирањето, како и други прашања од значење за шумите и шумското земјиште по принципот на биолошка, економска, социјална и еколошка прифатливост

2) Одредбите на овој закон се применуваат на сите шуми и шумско земјиште без оглед на сопственоста и намената;

- Закон за заштита од бучава во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 79/07, 124/10 и 47/11);
- Закон за квалитет на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 92/07, 35/10 и 47/11);
- Закон за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност („Службен весник на РМ“ бр. 48/02, 135/07, 154/10 и 53/11);
- Декларација за прогласување на општина Охрид во слободна зона од ГМО (генетски модифицирани организми);
- Процена на загрозеност од природни непогоди, епидемии, епизоти, епитофии и други несреќи на територијата на општина Охрид.

4.1.2 Идентификувани проблеми во однос на биолошката разновидност и градското зеленило во Општината

4.1.2.1 Притоки и извори

Закана за биолошката разновидност во Охридското Езеро се водите на притоците, кои со себе носат седименти од ерозивните процеси во нивните сливни подрачја и загадувачки материи, кои ги „примиле“ од антропогените активности долж нивните текови, а особено во деловите кои се поблиски до Езерото.

Во сливното подрачје, кое припаѓа на Општината, постојат три постојани речни водотеци (реката Черава - која доаѓа од соседна Албанија и се влева во езерото на југ кај Љубанско поле, Велгошка и Коселска Река на северниот дел од езерото), како и поголем број повремени водотеци од кои најзначајна е Рачанската Река - на источното крајбрежје.

За снабдувањето со вода на езерото најзначајни се изворите кај Свети Наум на југ и Билјанините извори, на североисток кои се влеваат преку Студенчишкиот канал.

Голема улога во снабдувањето со вода на езерото имаат и бројните подводни извори, кои се среќаваат како поединечно распределени така и како збир на повеќе такви, означени како врела. Околу нив се евидентирани посебни микроеколошки услови и се од особено значење за ендемичниот жив свет на езерото.

4.1.2.2 Појас на трска - уредување на плажи

Појасот на трската во Охридското Езеро, кој има посебно значење за рамнотежата на езерскиот екосистем, во последните години неконтролирано се уништува од страна на човекот со сечење, палење, корнење, натрупување со почва и градежен шут за добивање на т.н. „корисни површини“ за различни цели (обработливи површини, површини за депонирање најразличен шут, плажи, хотелски комплекси, паркиралишта и др.). Како резултат на неповолното антропогено влијание (сечење на трската) површината на појасот на трската во одредени подрачја од крајбрежјето на езерото

очевидно е намалена, но на други места драстично е зголемена. Ова е уште еден индикатор на зголемено нутриентно оптоварување на одделни делови на езерото, како резултат на антропогената активност.

Точни сознанија за локалитетите каде што трската се уништува или е сосема уништена ќе даде „Проектот за регистрација на појасот на трската, како основа за понатамошно следење на состојбите во Охридското Езеро, а, со цел, за определување на стратегија за нејзина заштита“, кој е во завршна фаза на изработка. Овој проект ќе ги определи мерките и активностите за заштита на трската и справување со нејзиното прекумерно ширење на одредени делови.

Со уништувањето на трската не се уништува само трската како значаен растителен вид, туку се нарушува и природната состојба на популациите организми кои се среќаваат во комплексите на трска: безрбетниците, рибите, водните птици и другите организми.

Друг начин на кој во голема мера се деградира езерото е насипување на песок од неавтохтоно потекло при уредување на плажите. Овој песок во себе содржи микрофлористички и микрофаунистички неавтохтони елементи, кои можат да ја нарушат биолошката рамнотежа на езерото.

Навлегување во езерото, преку изградба на разни платформи за зголемување на корисните површини на плажите, е уште еден елемент на деградирање на екосистемот од аспект на деградација на трската, други живеалишта и квалитетот на водата во езерото.

4.1.2.3 Езерски сообраќај

На Охридското Езеро постојат голем број пловни објекти кои користат мотори на внатрешно согорување, кои го нарушуваат квалитетот на екосистемот со издувни гасови, бучава и вибрации.

Најголем проблем предизвикуваат брзите пловни објекти (глисери и скутери) кои најчесто пловат блиску до крајбрежјето, односно во литоралниот појас од езерото. Овој појас се протега од 0 до 18 метри длабочина, и во него се среќаваат најголемиот број претставници на живиот свет на езерото. Присуството на ваквите пловни објекти во овие предели во целост ја нарушуваат состојбата и предизвикуваат негативни промени врз живиот свет (нарушување на природните плодишта, промена во исхраната, промени во репродукцијата и ред други животни функции).

Најзагрижувачки е фактот што бројот на ваквите пловни објекти од година во година се зголемува.

Од друга страна, пак, и поголемите комерцијални пловни објекти наменети за превоз на патници, кои претежно имаат определени пловни маршрути, во летниот период, за време на ноќните „крстарења“ користат гласна музика, која преку вибрациите што се создаваат во водните маси, исто така, има штетно влијание врз живиот свет.

Главен проблем по однос на сите пловни објекти е непостоењето на обележани пловни патишта по езерото по категории на објектите.

Дополнителна закана за езерскиот екосистем се паркираните пловни објекти во Студенчишкиот канал, каде покрај паркирање се врши и поправка и други интервенции на пловните објекти, што резултира со истекувања на масла и гориво, бои и разредувачи за бои.

4.1.2.4 Градско зеленило

Проблеми во Општината во однос на градското зеленило се следните:

- Зафаќање на зелените површини со дива градба;
- Зафаќање на зелените површини со диви депонии;
- Загрозеност на зелените површини со неправилно паркирани возила;
- Загрозеност на зелените површини од деградација од страна на несовесни граѓани и туристи.

4.1.3 SWOT анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Богата Хидрографија, голем број извори, реки и Охридско Езеро; - Поволна клима (голем број на сончеви денови, ветрови, чист воздух); - Поволна надморска височина; - Богат биодиверзитет; - Изобилство на ендемска флора и фауна; - Релативно здрава животна средина; - Богат шумски фонд; - Претежно незагадена почва; - Богато подрачје со водни ресурси, кои можат да се употребат за водоснабдување; - Повеќето од населените места и градот Охрид имаат системи за собирање на отпадни води, кои 	<ul style="list-style-type: none"> - Недовршена сепарациона канализациона мрежа; - Несоодветна димензионираност и одржување на колекторскиот систем, „бајпасовите“ и препумпните станици; - Недовршена изградба на фекална канализација; - Неопфатеност на селските населби со канализациона инфраструктура; - Постоене на несоодветни септички јами; - Несоодветна организираност на пловниот режим на езерото; - Паркирање, поправка и други интервенции на пловни објекти во Студенчишкиот канал, што резултира со истекувања на масла и гориво, бои и 	<ul style="list-style-type: none"> - Продолжување на активностите за подигање на јавната свест за природното богатство и негово зачувување; - Едукација на земјоделците за користење на агротехнички средства и промоција на органско земјоделство; - Определување на посебно заштитни зони околу сензитивните живеалишта; - Зголемена физичка заштита на заштитени зони; - Ревитализација на остатокот од Студенчишко Блато; - Зголемена заштита на рибниот фонд и неговите природни плодишта; - Искористување на природното богатство за одржлив развој на 	<ul style="list-style-type: none"> - Нарушување на квалитетот на водотоците, кои го хранат Охридското Езеро; - Промена на трофијата на езерото; - Загадување на езерото; - Исчезнување на одредени видови од биолошката разновидност и живеалишта; - Нарушување на пределската разновидност; - Недостаток на финансиски средства; - Губење на статусот на УНЕСКО предел. - Одредбите Законот за управување со светско природно и културно наследство во Охридскиот регион, во делот на надлежности и инженерции.

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<p>преку главниот колектор се собираат и третираат во пречистителната станица „Враништа“;</p> <p>- Постојење на НП „Галичица“ со сите тела за управување;</p> <p>- Постојење на „Хидробиолошки завод“, наделен за мониторинг на квалитетот на природните езера и експертиза во однос на биолошката разновидност на Охридското Езеро и неговите притоки;</p> <p>- Р.Е. „Паркови и зеленило“, се грижи за одржување на изградените зелени површини, одржување на парк-шумите, вршење земјоделски активности во расадникот и сл.</p>	<p>разредувачи за бои;</p> <p>- Недоволна физичка заштита на рибниот фонд;</p> <p>- Несоодветно управување на водотоците во сливното подрачје на Охридското Езеро;</p> <p>- Непостојење на интегриран механизам за управување со Охридско Езеро;</p> <p>- Загадување на Охридското Езеро преку сливното подрачје на реките Сатеска, Коселска, Велгошка и Черава;</p> <p>- Контаминација на делови од почвата и подземните води со употреба на агрохемиски средства;</p> <p>- Загадување на Охридското Езеро со цврст отпад, индустриски и комунални води;</p> <p>- Некомплетна селекција и третман на цврстиот отпад;</p> <p>- Диви депонии на територија на Општината (шут, метал, органски материји);</p> <p>- Непостојење на соодветна санитарна депонија и третман;</p> <p>- Загадување на подземните води преку депонијата „Буково“ и Коселска Река;</p> <p>- Слаба достапност до базите на податоци, генерирани од посебни проектни активности на ниво на Општина (природни реткости, загадувачи, квалитет на медиуми) на интерсекторско ниво и на ниво на широка јавност.</p> <p>- Не е пренесена имотната сопственост од државно на локално ниво;</p>	<p>туризмот;</p> <p>- Дигитализирана база на податоци за биолошката разновидност;</p> <p>- Поттикнување на кооперативноста на јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор од страна на ЛС;</p> <p>- Поставување на информативни табли, подготовка на информативни материјали и поставување на пунктови за природните богатства;</p> <p>- Формирање на музеј на биолошката разновидност на Охридско - преспанскиот регион;</p> <p>- Зголемен пристап кон домашни и странски инвестициони програми за заштита на биолошката разновидност;</p> <p>- Изградба на градското зеленило во новоформираните зони за живеење;</p> <p>- Подигање на јавната свест за потребата и бенефициите од чување на јавното зеленило;</p> <p>- Зголемување на транспарентноста на службите во рамките на Општината во однос на достапност на сите постојни податоци - користење на web-страницата на Општината за објавување на сите постојни податоци и информации.</p> <p>- Зајакнат инспекциски надзор;</p>	

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
	<ul style="list-style-type: none"> - Преклопување на ингеренциите на Општината со ингеренциите на Министерство за транспорт и врски, МЖСПП и МЗШВ; - Неусогласена документација со катастар; - Некомплетирана правна рамка, која треба да произлезе од Законот за управување со светско природно и културно наследство во Охридскиот регион ; - Недостиг на интегрирано меѓуопштинско законодавство; - Ниска јавна свест; - Несоодветен урбан развој; - Узурпација и деградација на просторот; - Недоволна застапеност на паркови и зелени површини во урбана средина; - Неконтролирано сечење на шумите; - Зафаќање на зелените површини со дива градба, со диви депонии и нивно загрозување поради неправилно паркирани возила и деградација од страна на несовесни граѓани и туристи. 		

4.2 Тематска област: Управување со води

Оваа тематска област опфаќа: водоснабдување, отпадни води, регулирање на водотеци и квалитет на води/мониторинг.

4.2.1 Законска регулатива која ја регулира областа

Состојбата со квалитетот на водите првенствено е насочена кон: водоснабдувањето (системи за водоснабдување и поединечни извори), нивното искористување (за задоволување на потребите на населението, индустријата и земјоделството) и собирањето и одведувањето на искористените (отпадните) и атмосферските води.

Правната рамка која ја регулира областа води е уредена со водостопанската основа на РМ и низ неколку закони и подзаконски акти: Закон за водите („Службен весник на РМ“ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10 и 51/11); Закон за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10 и 51/11); Закон за здравствената заштита („Службен весник на РМ“ бр. 17/97, 10/04, 84/05, 111/05, 65/06, 5/07, 77/08, 67/09, 88/10, 44/11 и 53/11); Закон за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 68/04, 28/06, 103/08, 17/11 и 54/11); Правилник за начинот на определување и одржување на заштитни зони околу изворите на вода за пиење („Службен весник на РМ“ бр. 17/83); Правилник за безбедност на водата („Службен весник на РМ“ бр. 46/08); Уредба за класификација на водите („Службен весник на РМ“ бр. 18/99); Уредба за категоризација на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води („Службен весник на РМ“ бр. 18/99 и 71/99), каде се врши класификација на површинските води (водотеци, езера и акумулации); Правилник за содржината и начинот на подготвување на плановите за управување со речните сливови („Службен весник на РМ“ бр. 148/09); Правилник за методологијата за процената на речните сливови („Службен весник на РМ“ бр. 148/09); Правилник за содржината и начинот на подготвување на програмата на мерки („Службен весник на РМ“ бр. 148/09); Правилник за содржината и начинот на подготвување на информациите на картографските прикази за активностите за мониторинг на водите („Службен весник на РМ“ бр. 148/09); Одлука за формирање на национален совет за води („Службен весник на РМ“ бр. 149/09); Правилник за методологијата за содржината, начинот и постапката, ревидирањето на водостопанската основа на РМ („Службен весник на РМ“ бр. 148/09), како и Правилник за начинот на земање мостри и методи на лабораториска анализа на водата за пиење („Службени лист на СФРЈ“ бр. 33/87).

4.2.2 Стратешки определби, поврзани со областа води

Во согласност со Просторниот план на Република Македонија (2004 - 2020), НЕАП-от (2006), Националната стратегија за одржлив развој (2009), Просторниот план на Охридско-преспанскиот регион (2005 - 2020), Локалниот еколошки акционен план (ЛЕАП) за Општина Охрид (2002) и Стратегијата за одржлив локален економски развој на Општина Охрид (2007), како стратешка определба за подобрување на квалитетот на водите се наведува Интегрираното управување со водите кое треба да биде засновано на принципите на одржлив развој, преку воведување на практика на управување на водите на ниво на речен слив. Во Охридско-преспанскиот регион овој принцип треба да биде сфатен пошироко, односно најмалата просторна единица за воспоставување на организирано управување со водите треба да бидат сливните подрачја на езерата. Како предуслов за ова е спроведувањето на одредбите од Законот за водите и определување на институционална структура за управување со овие две сливни подрачја, како и дефинирањето на улогата на локалните власти и нивните надлежности. Основа за управувањето со квалитетот на води во Охридско-преспанскиот регион ќе биде

Националната стратегија за води (2011 - 2041) што е во постапка на прифаќање во Владата на РМ. Следен чекор ќе биде изработка на одделни планови за управување со сливните подрачја на езерата, како дел од сливното подрачје на реката Црн Дрим/Дрим. Доопремувањето на општините, кои припаѓаат на ова сливно подрачје со комунална инфраструктура ќе биде предуслов за понатамошно надградување и/или реконструкција на постојните пречистителни станици (во Струга и во Ресен), со цел усогласување на нивната работа со стандардите на Директивата за комунални отпадни води.

Планските мерки³¹ за подобрување на управувањето со квалитетот на водите кои произлегуваат од националните политики се следниве:

- Имплементација на Националната стратегија за води (во тек на донесување);
- Зајакнување на капацитетите за подготвување и имплементација на планови за управување со речен слив на локално ниво;
- Ратификација на Хелсиншката конвенција на UN/ECE за заштита и користење на прекугранични водотеци и меѓународни езера;
- Имплементација на Законот за води и подготвување на подзаконски акти според барањата на ЕУ;
- Воспоставување на тела за управување со подрачјата на сливовите на двете езера;
- Подобрување на мрежата за мониторинг на водите на локално, национално и билатерално ниво;
- Подобрување на мониторингот на подземните води;
- Модернизација и изградба на канализациони системи во урбани и рурални подрачја;
- Изградба и реконструкција на пречистителни станици за поголемите индустриски капацитети;
- Санација на мрежата за водоснабдување;
- Доведување во оптимална состојба на системите за наводнување;
- Зајакнување и реорганизирање на системот за ефективна наплата на надоместоците за вода и вградување на реалните трошоци за управување со отпадните води.

³¹ Кои произлегуваат од Националната програма за апроксимација на правото (aqui) на Владата на РМ и Стратешката програма на Владата на РМ

4.2.3 SWOT анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Во сливното подрачје на Охридскиот регион има добар потенцијал за користење на здрава вода за пиење; - Мала концентрација на индустриски објекти на територијата на Општината; - Постојење на национална законска рамка за заштита на водите; - Постојење на катастар на загадувачи на водите и пристап на редовно надополнување и ажурирање; - Вклученост на локалната власт и јавноста во донесување на одлуки; - Постојење на колекторски систем, кој сè уште не е комплетиран; - Постојење на пречистителна станица за пречистување на отпадните води; - Постојење на научни и стручни институции, кои се бават со следење на состојбите на квалитетот на водите во сливот на Охридското Езеро; - Воспоставена мониторинг мрежа на водите за капење, со цел заштита и обезбедување на санитарна исправност на капалиштата, во насока на развој на туризмот. 	<ul style="list-style-type: none"> - Недоволна искористеност на потенцијалите за црпење на здрава вода за пиење; - Недостаток на сеопфатни и сигурни податоци за квалитетот на ефлуентите; - Недостаток на сеопфатни и сигурни податоци на квалитетот на водите за различна намена; - Не постои катастар на подземните води; - Недоволни финансиски средства за спроведување на законската регулатива во оваа област; - Непостојење на планови и програми за намалување на загадувањето на водите и унапредување на квалитетот на природните водни системи на национално и локално ниво; - Недоволна соработка на инволвираните страни во процесот на управување со водите; - Некомплетирана примарна и секундарна канализациона мрежа во дел од населените места; - Некомплетна сепаратна атмосферска и секундарна мрежа за одредени населени места; - Често се апстрахира „живата вода“, која не се мери, а се користи и со тоа ги оптоварува колекторскиот систем и пречистителната станица со големи 	<ul style="list-style-type: none"> - Искористување на постојни истражни студии и проектни решенија за капацитетите на можните изворишта за вода за пиење и нивна заштита; - Активности за контрола на примената на еколошките стандарди од страна на компаниите, концентрирани на територијата на Општината, што подразбира работење во согласност со издадените А и Б дозволи за интегрирано спречување и контрола на загадувањата (ИСКЗ дозволи) или во согласност со плановите за управување со животната средина; - Подготовка на Програма за мониторинг на водите, како составен дел од плановите за управување со речните сливови и предлог-програми од страна на Општина Охрид, кои ќе бидат вклучени во документите кои ќе ги подготви МЖСПП на национално ниво: Програма за одведување, собирање и пречистување на урбаните отпадни води, Програма за заштита од штетно дејство на водите и Програми на мерки за постигнување на целите на животната средина. Преку овие планови и програми ќе се преземат сите потребни мерки за намалување на нивото на загадување, на ниво на речни сливни подрачја; - Воспоставување на локална мрежа од мерни станици за мерење и следење на загадувањето во населбите и индустрискиот дел од Општината; - Соработка со невладините организации 	<ul style="list-style-type: none"> - Брза урбанизација и градба, без да се води сметка за нарушување на подземните водни потенцијали во Регионот; - Недоволен капацитет кај инспекциските служби на локално и национално ниво да се следи имплементацијата на ИСКЗ дозволите и плановите за управување на животната средина од страна на индустријата; - Загадување на водите од точкасти извори (индустриски објекти) и дифузни извори (сообраќај, земјоделство, климатски промени и сл.); - Употреба на застарена опрема и стара технологија во индустрискиот сектор; - Несоодветна застапеност на користење на алтернативни извори на енергија (сончева, ветрова, биомаса); - Климатските промени; - Неусогласен просторен и урбан развој; - Оптоварување на канализационен систем; - Несоодветно димензионирање на водоводна, канализациона, атмосферска, енергетска и друга инфраструктура; - Зголемувањето на бројот на жители.

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
	<p>количества отпадна вода;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Водоснабдувањето на населението во Општината е проследено со: загуби на вода, недоволен притисок, диви приклучоци, застарена мрежа, недоволен резервоарски простор и недоизграденост на водоводниот систем; - Нефункционарање и неупотребливост на системот за одводнување, поради што доаѓа до појава на поплави во руралните населени места, што претставува опасност и загрозување на нормалните услови за живеење на населението; - Водоснабдувањето во некои населени места од руралната средина претставува проблем заради немањето на квалитетна вода за пиење. Најкритична е состојбата со водоснабдувањето од подземните води преку индивидуални бунари и пумпи во домаќинствата, особено заради можноста за појава на загадување на подземните води; - Несоодветен квалитет на водата за пиење од локалните системи за водоснабдување и од индивидуалните бунари ; - Испуштањето на отпадни води од индустриските постројки без проверка на степенот на загаденост. 	<p>со цел спроведување на проекти за подигање на јавната свест за заштита на водите;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пристап на јавноста и на сите инволвирани страни до податоците од катастарот на загадувачи на водите; - Комплетирање и соодветно одржување на примарниот колектор и собирните канализациони мрежи на ниво на Општината; - Изградба на сепаратна атмосферска и канализациона мрежа; - Изградба и реконструкција на градска и селска водоводна мрежа; - Континуирано следење и контрола на квалитетот на отпадните води; - Воведување на системи за пречистување на отпадната вода до I категорија/класа. 	

4.3 Тематска област: Управување со отпад

Оваа тематска област опфаќа: комунален, земјоделски и биоразградлив, индустриски, медицински и инертен отпад.

4.3.1 Законската регулатива која ја регулира областа и одговорности на Општината

Поглавјето II на Законот за управување со отпад („Службен весник на РМ“ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 09/11 и 51/11) - Стратегија, планови и програми за управување со отпадот, детално го опишува процесот на планирање, како на национално, така и на локално ниво и ги дефинира барањата за планско-програмските документи.

Во согласност со Законот, основни документи за планирање и развој на управувањето со отпад се:

1. Национална стратегија за управување со отпад (член 16 од Законот за управување со отпад);
2. Национален план за управување со отпад (член 17 од Законот за управување со отпад);
3. Национална програма за управување со отпад (член 19 од Законот за управување со отпад);
4. Планови и програми за управување со отпад на ЕЛС (членови 18 и 19 од Законот за управување со отпад).

На национално ниво досега се донесени: Стратегија за управување со отпад на Република Македонија (2008 - 2020) („Службен весник на РМ“ бр. 39/08) и Национален план за управување со отпад (2009 - 2015) на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 77/09).

Во согласност со Законот за управување со отпад, општините се одговорни за управувањето со одредени видови отпад и тоа: организација на собирање, транспорт и депонирање на комуналниот отпад; надзор над транспортот и депонирањето на индустрискиот неопасен отпад; одлучување во врска со локациите на капацитетите за управување со отпад; издавање на локални прописи за управување со отпад; финансирање и надзор над затворањето на дивите депонии и прекинот на работата на капацитетите за управување со отпад.

За правилно управување со сите типови на отпад кој се создава во Општина Охрид, изготвен е План за управување со отпад во Општина Охрид за период 2009 – 2014 година.

4.3.2 Проблеми при управување со отпадот во Општина Охрид

Проблемите, кои се идентификувани во однос на управувањето со отпад во Општина Охрид, не отстапуваат од оние со кои се сретнуваат и останатите локални самоуправи во земјата и се однесуваат на:

- *Нема база на податоци* за сите видови на отпад кој се генерира и не е соодветен начинот на управување со нив;
- *Несоодветна опременост на ЈП „Охридски комуналец“*. Возниот парк на претпријатието е застарен и недоволен, заради што не е покриена целата територија на Општината со услуги. Исто така, нема случај на јавно-приватно партнерство, што би ги надополнило недостатоците што постојат во однос на давање на комунални услуги на населението и во исто време би било конкуренција на ЈП;
- *Постоење на 14 диви депонии на неопасен и инертен отпад*. Постојните практики на отстранување на отпадот не се во согласност со техничките и еколошките стандарди, т.е. дивите депонии претставуваат ризик во поглед на загадувањето на воздухот, почвата, површинските води и подземните води, како и потенцијални ризици за биодиверзитетот, земјоделското земјиште и здравјето на луѓето, како последица од депонирање на мешан опасен и неопасен отпад;
- *Несоодветно собирање, транспорт и депонирање на отпадот*. При собирањето, транспортот и депонирањето на отпадот не се води сметка за видот и опасноста на отпадот. Практика на ЈП „Охридски комуналец“ е собирање на *несепариран* комунален и неопасен индустриски отпад, како и несепарирани неопасни и опасни фракции на отпад (освен во случајот со селектиран отпад од: хартија, метал, PET пакувања и медицински отпад). Повременото собирање на дел од рециклабилниот отпад во Општината во голема мерка го врши неформалниот сектор. Главно се собира: хартија, метал и пластика (PET пакувања). Активностите на преработка и рециклирање на комуналниот отпад се многу ограничени;
- *Неразвиена еколошка свест кај граѓаните и ограничени познавања за: проблемите со отпадот, потенцијалните ризици од опасниот отпад и негативните ефекти врз здравјето на луѓето и животната средина и природата, опциите за успешно справување со него, за тоа што е санитарна депонија, што е современ капацитет за третман на отпад, важноста на плаќањето за услугите на собирање и депонирање на отпадот и сл.;*
- *Палење на растителниот отпад на отворено, на нивите, што резултира со неконтролирани емисии во воздухот и со отстранување на органската материја од земјоделските почви;*
- *Нема евиденција за генерираниот медицински и ветеринарен отпад.*

4.3.3 SWOT анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<p>- Во Општината има двајца комунални инспектори, двајца инспектори за животна средина и четири комунални редари;</p> <p>- Постои централизиран систем на собирање на: комуналниот отпад од домаќинствата, индустриски објекти и медицински установи, од страна на ЈП „Охридски комуналец“, со одредена динамика;</p> <p>- Постојат првични активности за воспоставување на систем за собирање на отпадни масла од угостителски објекти и нивно предавање на овластена институција;</p> <p>- Воспоставен систем на комуникација на јавноста со надлежните инспектори во Општината;</p> <p>- За време на летната сезона поради присуството на голем број туристи, ЈП работи во три смени, со давање на услуги во централното градско подрачје и на потегот Билјанини извори-</p>	<p>- На централно и локално ниво не е решен проблемот со третман и финално одлагање на комуналниот, медицинскиот и индустрискиот отпад;</p> <p>- Нема база на податоци за сите видови на отпад кој се генерира и не е соодветен начин на управување со нив;</p> <p>- Несоодветна опременост на ЈП „Охридски комуналец“ (застарен и недоволен возен парк);</p> <p>- Нецелосна покриеност на територијата на Општината со услуги од комуналното претпријатие ниту од друга овластена приватна комунална компанија;</p> <p>- Постоене на дивидепонии, со што може да се загадат медиумите на животната средина;</p> <p>- Нема целосна имплементација на системот за сепарирање на отпадот и рециклирање на употребливите фракции;</p> <p>- Недоволна опременост на територијата на Општината со садови за собирање на отпадот;</p>	<p>- Целосна примена на Законот за управување со отпад и подзаконските акти;</p> <p>- Воспоставување целосна комуникација помеѓу Општински инспекторат-ЈКП-Сектор за урбанизам и заштита на животната средина;</p> <p>- Воспоставување на база на податоци за создавачи на сите видови отпад и начин на негово управување;</p> <p>- Заокружување на системот за сепарирање на отпад и негов третман;</p> <p>- Подигање на јавната свест за соодветно управување со отпадот и едукација за потенцијалните ризици од несоодветно управување;</p> <p>- Формирање на јавни-приватни партнерства, со што ќе се покрие територијата на Општината која не е опслужена од ЈП „Охридски комуналец“ - Охрид;</p> <p>- Затворање и рекултивација на депонијата „Буково“ (бидејќи е високоризична) и можност за нејзино вклучување во идниот регионален систем за управување со отпадот, како претоварна станица;</p> <p>- Примена на регионалниот систем за управување со отпадот.</p>	<p>- Несоодветна наплата политика на ниво на Општина;</p> <p>- Отсуство на прилив на финансиски средства;</p> <p>- Несоодветна имплементација на Стратегијата за отпад, Националниот план за управување со отпад, Законот за управување со отпад и Општинскиот план за управување со отпад.</p>

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
Свети Наум; - Медицинскиот отпад се селектира од страна на здравствените установи.	- Голема оддалеченост и несоодветна опременост на депонијата „Буково“; - Недоволно развиена јавна свест за управување со отпадот; - Нема евиденција за генерираниот медицински и ветеринарен отпад.		

4.4 Тематска област: Управување со шуми, земјоделско земјиште, почва

Оваа тематска област опфаќа: управување со шуми, земјоделско земјиште и почва на територијата на Општина Охрид, вклучувајќи го и Националниот парк „Галичица“.

4.4.1 Управување со шуми

4.4.1.1 Законска регулатива која ја регулира областа

Управувањето со шумите и шумското земјиште на територијата на Општина Охрид е регулирано со Законот за шумите („Службен весник на РМ“ бр. 64/09, 24/11 и 53/11), како и со Законот за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10 и 51/11). Законите ги спроведуваат правните субјекти задолжени за управување со овие шуми, како и државните институции кои вршат контрола за спроведување на истите.

Управувањето е регулирано преку два правни субјекта и тоа ЈП „Македонски шуми“, подружница „Галичица“ - Охрид и Јавна установа Национален парк (ЈУНП) „Галичица“ - Охрид. За таа цел за шумите со кои управува ЈП „Македонски шуми“ - подружница „Галичица“ - Охрид, се изработени посебни шумско-стопански планови за две шумско-стопански единици и тоа „Мазатар“ и „Буково“. Шумите со кои управува ЈУНП „Галичица“, законски се уредени со План за управување со Национален парк „Галичица“, за периодот 2010 - 2020 година и Посебни планови за одгледување и заштита на шумите: „Галичица“ - 1 и „Галичица“ - 2, за периодот 2003 - 2012 година.

4.4.1.2 Стратешки определби, поврзани со стратешки документи од областа

Шумите во Општината, главно, се наоѓаат на територијата на Националниот парк „Галичица“. Со оглед на тоа управувањето со нив е регулирано со посебен закон - Закон за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион („Службен весник на РМ“ бр. 75/10) и Законот за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11 и 148/11). Во согласност со спомнатите закони,

Општината нема ингеренции ниту може да има стратешки пристап за решавање на прашањата од оваа проблематика.

4.4.1.3 SWOT анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Голема површина под шума (19.123,9 ха); - Солидна законска регулатива; - Голема шумска разновидност; - Голема застапеност на нискостеблести термофилни шуми; - Регулирано управување; - Спроведени почетни активности за биомониторинг. 	<ul style="list-style-type: none"> - Отсуство на законска рамка, која ќе ги регулира можните бенефити, кои ги дава шумата на месното население; - Недоволна координираност меѓу Министерството за животна средина и просторно планирање, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и НП „Галичица“, кои се бават со заштита и користење на шумите во функција на заштита на шумите и одржлив развој на населбите; - Несоодветна заштита и управување може да доведе до намалување на шумскиот биодиверзитет; - Мала продукција на биомаса и дрвна маса (заради застапеноста на нискостеблести шуми); - Недоволна вклученост на месното население во спречување и 	<ul style="list-style-type: none"> - Поголемо приближување кон законската регулатива на ЕУ и нејзина имплементација; - Користење на нискостеблести термофилни шуми како матичен насад за ширење на пионерските видови дрвја во обесшумените подрачја (деградирани). 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостаток на финансиски средства за реализација на програмите за пошумување и одржлив развој на шумите; - Отсуство на буџетско финансирање на дел од работењето на Националниот парк „Галичица“ (за заштита на шумскиот фонд); - Непостоење кадровска и финансиска база за имплементација на законската регулатива; - Опожарување (абиотски и биотски фактор)³².

³² Абиотски се: природни непогоди (гром), а биотски оние кои ги предизвикува човекот со невнимание или намерно и животните

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
	справување со пожари; - Лимитиран капацитет на противпожарните служби за справување со пожари на отворен простор.		

4.4.2 Управување со земјоделско земјиште и почва

4.4.2.1 Законска регулатива која ја регулира областа и одговорности на Општината

Одговорностите на Општината во однос на искористување на земјиштето и почвата, се содржани во следната законска регулатива: Просторен план на Република Македонија (2004 - 2020), Генерален урбанистички план на град Охрид, Закон за градежно земјиште („Службен весник на РМ“ бр. 17/11 и 53/11), Закон за земјоделско земјиште („Службен весник на РМ“ бр. 135/07, 18/11, 42/11 и 148/11), Закон за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11 и 148/11); Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на РМ“ бр. 54/07, 86/08, 98/08, 64/09, 161/09, 36/11 и 51/11).

4.4.2.2 Идентификувани проблеми во однос на квалитетот и искористувањето на почвата

Идентификувани проблеми во однос на квалитетот и искористувањето на земјиштето и квалитетот на почвата, се следните:

- Интензивна урбанизација;
- Диви градби;
- Примена на пестициди и други агротехнички мерки во земјоделството;
- Замена на органско со вештачко ѓубриво, со што се намалува квалитетот на почвата;
- Отсуство на мониторинг на квалитетот на почвата;
- Постојење на диви депонии;
- Не постои систем на селектирање и преработка на биоразградливиот отпад.

4.4.2.3 SWOT анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
- Општината е претежно со решени инфраструктурни елементи.	- Интензивната урбанизација; - Диви градби; - Примената на пестициди и други агротехнички мерки во земјоделството; - Замена на органско со вештачко ѓубриво, со што се намалува квалитетот на почвата; - Отсуство на мониторинг; - Присуство на диви депонии; - Не постои систем на селектирање и преработка на биоразградливиот отпад во руралниот дел на Општината.	- Ажурирање на ГУП за град Охрид и комплетирање на урбанистичката документација; - Јасно диференцирање на надлежностите за управување со земјиштето и испитување на квалитетот на почвите; - Евиденција на земјоделските активности во руралниот дел на Општината; - Едукација на земјоделците за бенефитот од употреба на органско ѓубриво, биокомпост и сл.	- Недоволна информираност и едуцираност на жителите на Општината, особено оние од руралниот дел за адекватно управување со отпадот и користење на биоразградливиот отпад; - Следење на трендот на употреба на вештачки ѓубрива.

4.5 Тематска област: Управување со квалитетот на животната средина и одржлив развој

Оваа тематска област опфаќа управување со: емисии во воздух, бучава, урбанизам и социоекономски развој.

4.5.1 Квалитет на амбиентен воздух

4.5.1.1 Законската регулатива која ја регулира областа и одговорности на Општината

Проблематиката на управување со квалитетот на воздухот е уредена во неколку закони и подзаконски акти: Закон за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 53/205, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10 и 51/11); Закон за квалитет на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 92/07, 35/10 и 47/11); Правилник за критериумите, методите и постапките за оценување на квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 82/06); Правилник за граничните вредности за дозволените нивоа на емисии и видови на загадувачки супстанции во отпадните гасови и пари кои ги емитираат стационарните извори во воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 141/10); Уредба за гранични вредности за нивоа и видови на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух и прагови на алармирање, рокови за постигнување на граничните вредности, маргини на толеранција за гранична вредност, целни вредности и долгорочни

цели („Службен весник на РМ“ бр. 50/05); како и Правилник за максимално дозволените концентрации на штетни материи кои се испуштаат во воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 03/90).

Законот за квалитет на амбиентниот воздух ги утврдува следните надлежности на општините:

- Изготвување на Програма за намалување на загадувањето и подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух што ја донесува Советот на Општината, по предлог на градоначалникот;
- Подготовка на Интегрирана програма за намалување на загадувањето и подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух во случаите на надминување на граничните вредности за квалитет за повеќе од една загадувачка супстанција;
- Воспоставување на локални мрежи за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух на локално ниво, по претходно добиено мислење од надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина, под услови и начин уредени со закон;
- Градоначалникот е должен податоците и информациите од мониторингот, да ги доставува до надлежниот орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина;
- Во зоните и агломерациите каде што мониторингот или други податоци покажуваат дека постои реален ризик од надминување на пропишаните гранични вредности за квалитет, или често има појава на надминување на прагот на алармирање за определена загадувачка супстанција, како резултат на одредени метеоролошки услови и други фактори, Општината донесува Акционен план и други акти за преземање краткорочни мерки за намалување и отстранување на ризикот и ограничување на времетраењето на таквите појави;
- Преземање иницијативи до Владата на Република Македонија за пропишување построги гранични вредности за квалитетот на воздухот за одредени подрачја;
- Информирање на заинтересираните субјекти и обезбедување пристап до информациите и учество на јавноста во подготовката и усвојувањето на Програмата, вклучувајќи ја и Интегрираната програма;
- Доставување Годишен извештај за спроведување на Програмата, како и извештај за спроведување на Акциониот план до органот на државната управа, надлежен за работите од областа на животната средина;
- Поставување на овластени инспектори за животна средина на општините, кои вршат инспекциски надзор над примената и спроведувањето на законите.

4.5.1.2 Проблеми во однос на загадувањето на воздухот во Општина Охрид

Проблеми, кои се идентификувани во однос на загадувањето на воздухот во Општина Охрид, се следните:

- Отсуство на инвентар на загадувачи на територијата на Општина Охрид;
- Недостаток на сеопфатни и сигурни податоци за емисиите со загадувачки супстанции и квалитетот на воздухот за Општината;
- Недоволни институционални и човечки капацитети во Општината и други инволвирани субјекти, како и недостаток на финансиски средства за спроведување на законската регулатива во оваа област;
- Недостаток на планови и програми за намалување на загадувањето на воздухот и унапредување на квалитетот на амбиентниот воздух на национално и локално ниво;
- Недостатоци во системот за процена на здравствените и на ризиците во животната средина од штетното влијание на атмосферските загадувања;
- Недоволна соработка на инволвираните страни во процесот на управување со воздухот;
- Недостаток на систем за управување со аерозагадувањето, како и мерки за нивна контрола во дозволени рамки и нивно намалување;
- Отсуство на јасни ингеренции на Општината во делот на контрола на загадувањата.

4.5.1.3 SWOT анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<ul style="list-style-type: none">- Мала концентрација на индустриски објекти на територијата на Општината;- Постојење на национална законска рамка за заштита на воздухот и интегрирано спречување и контрола на загадувањата- ИСКЗ;- Постојење на катастар на загадувачи на	<ul style="list-style-type: none">- Недостаток на сеопфатни и сигурни податоци за емисиите и квалитетот на воздухот за Општината;- Непостојење на Студија за режимот на сообраќај во градот Охрид;- Возен парк со стари возила;- Недоволни институционални и финансиски капацитети;- Недостатоци во системот за процена на здравствените и на	<ul style="list-style-type: none">- Исполнувања на барањата на ИСКЗ и ОВЖС;- Активно учество на Општината при дефинирањето на зони и агломерации во однос на дозволените гранични вредности за квалитет на амбиентниот воздух;- Усогласување на потребите на Општината со идниот Национален план за заштита на квалитетот на амбиентниот воздух;- Воспоставување на локална мрежа од	<ul style="list-style-type: none">- Недоволни финансиски средства во буџетот на Општината;- Незаинтересираност за инвестиции во подобри технологии кај приватниот сектор;- Незастапеност на алтернативните извори на енергија на пазарот;- Климатски промени.

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<p>воздухот на национално ниво; - Вклученост на локалната власт и јавноста во донесување на одлуки.</p>	<p>ризиците во животната средина од штетното влијание на атмосферските загадувања; - Недоволна соработка на инволвираните страни (инсталации, локална власт и централна власт); - Постојат ложишта (индустриски и индивидуални), кои влијаат на влошување на квалитетот на воздухот.</p>	<p>мерни станици за следење на квалитетот на воздухот и прикажување на резултатите на дисплеи; - Соработка со невладините организации заради спроведување на проекти за намалување на загадувањето во Општината и користење на алтернативни извори на енергија; - Гасификација на Општината.</p>	

4.5.2 Бучава

4.5.2.1 Законската регулатива која ја регулира областа и одговорности на Општината

Оваа област се уредува со Законот за заштита од бучава во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 79/07, 124/10 и 47/11), Правилникот за локациите на мерните станици и мерните места („Службен весник на РМ“ бр. 120/08), Правилникот за гранични вредности на нивото на бучава во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 147/08), Правилникот за примена на индикаторите за бучава, дополнителни индикатори за бучава, начинот на мерење на бучавата и методи за оценување со индикатори за бучава во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 107/08), Правилникот за начинот, условите и постапката за воспоставување и работење на мрежите, методологијата и начинот на мониторинг, како и условите, начинот и постапката на донесување на информациите, и податоците од мониторингот, на состојбата во областа на бучавата („Службен весник на РМ“ бр. 123/09) и Одлуката за утврдување во кои случаи и под кои услови се смета дека е нарушен мирот на граѓаните од штетна бучава („Службен весник на РМ“ бр. 1/09).

Со Законот за заштита од бучавата, покрај другите, уредени се и правата и обврските на општините во однос на управувањето со бучавата во животната средина и заштитата од бучавата во животната средина.

Обврските на општините за преземање на конкретни мерки за заштита од бучавата, се однесуваат на:

- Планирање на просторот, подготвување на планови и програми за заштита од бучава и преземање мерки на контрола од изворите на бучава (туристичко-гостителски

објекти и објекти кои се на отворено, бучава од соседството и од вршење на одделни дејности);

- Донесувањето на стратешки карти за заштита од бучава за период од 5 години;
- Изработката на акциони планови за бучава за агломерации и населени места, врз база на стратешките карти за период од 5 години.

Стратешката карта за бучава треба да содржи податоци за претходната, сегашната и очекуваната состојба на бучава, а во Општина Охрид не се врши континуиран мониторинг на бучавата, освен инцидентно мерење на истата на одредени локации.

Имајќи ги предвид горенаведените факти и недостатокот на податоци од мониторинг на бучава, во отсуство на стратешка карта, како почетен чекор во однос на управувањето со бучавата, Општина Охрид, во 2010 година, изработи Акционен план и Програма за управување со бучавата.

4.5.2.2 Проблеми во однос на бучавата во Општина Охрид

Еден од најсериозните проблеми во Општина Охрид претставува бучавата од угостителските објекти во текот на туристичката сезона, викендите и празниците.

Угостителските објекти, како резултат на гласно пуштање на музика, врева, смеење и сл. до раните утрински часови, претставуваат извори на бучава која негативно се одразува врз квалитетот на животната средина.

Голем дел од овие угостителски објекти се наоѓаат во централното градско јадро или долж Охридската ривиера, па приливот на гости и туристи во текот на туристичката сезона, придонесува за зголемување на нивото на бучава, како резултат од градската врева и разните забавно рекреативни активности. Исто така, во текот на туристичката сезона се одржуваат многубројни културни и забавни манифестации, концерти и сл. кои се одржуваат на отворено и генерираат бучава со висок интензитет.

Покрај угостителските објекти, дополнителен проблем по однос на високите нивоа на бучава се и превозните средства, особено моторите и водниот сообраќај, како и забавите и гласната музика на бродовите која е сè поприсутна атракција последните неколку години.

Аеродромот не претставува значителен проблем по однос на бучавата која се генерира од него, со оглед на ограничените летови (само неколку лета во текот на една седмица).

Индустриските комплекси, главно, се наоѓаат надвор од населените места во Општината (само дел се во населено подрачје) и дел од нив работат во согласност со ИСКЗ барањата или препораките дадени во елаборатите за заштита на животната средина, па од аспект на контрола на бучавата се преземаат соодветни мерки и истите не претставуваат горлив проблем по однос на бучавата.

За ефикасно решавање на проблемите поврзани со бучавата во Општина Охрид потребно е соработка и инволвираност на повеќе сектори и одделенија на локално, регионално и национално ниво, кои се занимаваат со прашањата поврзани со генерирање на бучава и изнаоѓање мерки за намалување на истата.

4.5.2.3 SWOT анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Постои развиена законска регулатива за оваа област; - Постојење на овластени инспектори за животна средина; - Општина Охрид од 2008 година располага со сопствен апарат за мерење на интензитетот на бучавата (има континуирано следење на бучавата во локалите); - Редовна контрола од страна на овластените инспектори и изрекување на мандатни казни; - Воспоставен е режим на возење во центарот на градот во однос на брзината, систем на возење (еднонасочен) и поставување на „лежечки полицајци“. 	<ul style="list-style-type: none"> - Непостоење на континуиран мониторинг на амбиентната бучава; - Нивоата на бучава постојано ги надминуваат граничните вредности, особено во ноќните часови; - Начин на планирање на просторот (тесни улици), особено во стариот град и лошо планирање на локациите за угостителски објекти; - Несоодветна звучна изолација на угостителските и станбените објекти; - Несоодветна пренамена на станбен во деловен простор (каде се одвиваат разни дејности); - Застарен возен парк, застој во сообраќајот поради голема фреквенција на возила, возење со голема брзина и сл. 	<ul style="list-style-type: none"> - Спроведување на континуиран мониторинг на бучава, особено на идентификуваните жешки точки; - Користење на податоците од мониторингот на бучава при изработка на идни урбанистички планови; - Мапирање (изработка на стратешка карта за бучава), како појдовна точка за понатамошното управувањето со бучавата и урбанистичкото планирање; - Вградување на соодветна звучна изолација во идните градби; - Засилен инспекциски надзор за контрола на употребата на конструктивни материјали при градење; - Контрола на постапките за издавање на решенија за пренамена на станбен во деловен простор и одобренија за вршење дејност; - Намалување на работното време на угостителските и трговските објекти; - Зајакнување на капацитетите на Општината во делот 	<ul style="list-style-type: none"> - Некоординираност на инволвираните страни на централно и локално ниво и на ниво на сектори во самата Општина; - Непочитување на законските обврски во работењето на угостителските објекти, од страна на угостителите и трговците; - Ниска култура на однесување на локалното население, гостите и посетителите.

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
		на планирањето на транспортот; - Изградба и осовременување на сообраќајната инфраструктура; - Спроведување на кампања за подигање на јавната свест за користење на алтернативен транспорт и намалување на користење на индивидуални возила.	

4.5.3 Урбанизам и социоекономски развој

4.5.3.1 Законската регулатива која ја регулира областа

Одговорностите на Општината во однос на урбанизацијата, се содржани во следната законска регулатива: Просторен план на Република Македонија (2004 - 2020), Генерален урбанистички план на град Охрид, Закон за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр. 51/05, 137/07, 24/08, 91/09, 124/10 и 18/11), Правилник за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр. 78/06 и 140/07), Правилник за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистички планови („Службен весник на РМ“ бр. 78/06), Закон за градење („Службен весник на РМ“ бр. 130/09, 124/10, 18/11, 36/11, 54/11 и 59/11), Закон за градежно земјиште („Службен весник на РМ“ бр. 17/11 и 53/11).

4.5.3.2 Идентификувани проблеми во областа на урбанизмот и социоекономскиот развој

Проблемите во областа на урбанизмот во Општината, се поврзани со управување со базата на податоци на повисоко ниво (централна власт) како и соработката со надлежните агенции, институти и заводи. Како покарактеристични проблеми можат да се издвојат следните:

- Немање надлежности на Општината во сите делови на планирањето;
- Долг период на процесот на урбанизација, како резултат на постојната законска регулатива;
- Нецелосна база на податоци за сопственост на земјиштето на територијата на Општината;

- Не се ажурира редовно надземниот Катастар на недвижности³³;
- Постоене на дивоградби и покрај донесената законска регулатива за нивна легализација.

Од аспект на социоекономски развој, како проблеми во Општината се јавуваат:

- Голем дел од населението е под 20-годишна возраст или над 64-годишна возраст (21.022 жителя е неработоспособно население, односно ≈ 38%);
- Мала застапеност на развиени индустриски капацитети (од аспект на вработувања и економска стабилност на Општината);
- Зголемена миграција село - град, со што се зголемува бројот на невработени.

4.5.3.3 SWOT анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Постои сектор во Општината надлежен за урбанизмот; - Има јасна определеност и волја да се комплетира урбанистичката документација; - Погolem дел на Општината е урбана, со генерално добро осмислен идеен развој; - Добри предуслови за развој на стопанството и нови бизниси; - Расположиви земјоделски површини во руралниот дел на Општината; - Постои законска регулатива за постапување со бесправно изградени објекти; - Постои законска регулатива со која 	<ul style="list-style-type: none"> - Немање надлежности на Општината во сите делови на планирањето, користење на градежното земјиште и негова пренамена; - Недоволно ажурирани податоци за државно и приватно земјиште; - Нема континуирано ажурирање на Катастар на недвижности; - Постоене на дивоградби, кои го отежуваат планирањето; - Мала застапеност на развиени индустриски капацитети; - Зголемување на бројот на невработени (зголемено доселување во 	<ul style="list-style-type: none"> - Целосно спроведување на децентрализацијата; - Измена на законската регулатива за донесување на урбанистички планови заради скратување на времетраењето на донесување на истите; - Ажурирање на ГУП за град Охрид; - Докомплетирање на урбанистичката документација; - Подобрување на соработката меѓу Општината, приватниот сектор и граѓаните, заради идентификување на потребите, проблемите и нивно надминување; - Промовирање на мали бизниси; - Формирање здруженија на граѓани, кои би се 	<ul style="list-style-type: none"> - Парцијално спроведување на процесот на децентрализација на власт, односно недоволно ингеренции кај локалната власт во делот на управување со земјиштето; - Несоодветен однос на централната власт кон проблемите на Општината; - Недоволна заинтересираност (мотивираност) на младите кадри за учество во разни проекти; - Непостоене на заинтересирани странски инвеститори за реализација на проекти.

³³ Ажурирање се врши по потреба при изработка на урбанистички планови или слично.

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
се овозможува менаџирање на дел од градежното земјиште.	Општината).	вклучиле во процесите на развојот на Општината; - Зголемување на бројот на работоспособно население; - Доквалификација и преквалификација на работоспособното население; - Ангажирање на младите стручни невработени кадри во проектни активности од различни области.	

4.6 Тематска област: Управување со културно наследство и туризам

Оваа тематска област опфаќа управување со: културното наследство и туризмот во Охридскиот регион.

4.6.1 Законска регулатива и стратешки документи кои ја регулираат областа

Следните закони и документи ја даваат основата на која може да се гради концептот за културен туризам во Охрид:

Законска регулатива

- Закон за културата („Службен весник на РМ“ бр. 31/98, 49/03, 59/03, 82/05, 24/07 и 116/10);
- Закон за заштита на културното наследство („Службен весник на РМ“ бр. 20/04, 115/07 и 18/11);
- Закон за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“ бр. 51/05, 137/07, 24/08, 91/09, 124/10 и 18/11);
- Закон за туристичка дејност („Службен весник на РМ“ бр. 62/04, 89/08, 12/09 и 17/11);
- Закон за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион од 2010 година („Службен весник на РМ“ бр. 75/10) и
- Закон за прогласување на старото градско јадро на Охрид за културно наследство од особено значење („Службен весник на РМ“ бр. 47/11).

Стратешки документи

- Национална стратегија за развојот на туризмот 2009 - 2013 година (Влада на Р. Македонија 2009 година);

- Стратегија за локален економски развој - Агенда 21 за Општина Охрид (Општина Охрид 2007 година);
- Г2 Програма за поттикнување на развојот на туризмот на Општина Охрид за 2010 година (Општина Охрид, Сектор за локален економски развој и туризам, Одделение за туризам);
- Нацрт-план за управување: Природно и културно наследство на Охридскиот регион (Скопје 2009);
- Просторен план на Република Македонија – разработка - Просторен план на Охридско-преспанскиот регион (2005 - 2020) (Скопје 2010 година).

4.6.2 SWOT анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Охрид-дел од светското културно и природно наследство-УНЕСКО; - Постоене на Аеродром „Св. Апостол Павле“; - Изобилство на културно наследство кое потекнува од сите периоди на човековата културна историја (неолит, рана антика, антички период, ранохристијански период, среден век, доцен среден век - османлиски период, период на преродба); - Постоене на добра основа за развој на рурален и алтернативен туризам, - Добра инвентаризација на културните ресурси; - Подготвени заштитно-конзерваторски основи за стариот дел на градот; 	<ul style="list-style-type: none"> - Лоша патна и не постоење на железничка инфраструктура; - Нема воспоставено мрежа (кластер) за културен туризам; - Нема јасна намера за воспоставување на туристички бренд на Охрид поврзан со културниот туризам; - Нема анализа за искористеноста и местото на културното наследство во туризмот во Охрид; - Не постои практика за изготвување на менаџмент планови за управување со културното наследство; - Нема тематско поврзување на културното наследство (Патеките на наследството, Тематски културни производи); - Постоене на културни споменици кои се запоставени а имаат потенцијали 	<ul style="list-style-type: none"> - Развој на културниот туризам; - Засилено презентирање на културното наследство (саеми, странски информативни куќи); - Дефинирање на туристичката понуда во руралните населби; - Институционално поврзување на инволвираните страни на локално и национално ниво; - Специјализирано обучување на постојните туристички водичи; - Поставување на туристички инфо-пунктови на влезните точки (Горна порта и Долна порта); - Воведување на туристичка сателитска сметка (UNWTO-United Nations World Tourism Organisation); - Продолжување на туристичката сезона со нудење на нови содржини и производи; - Погодност на Охридскиот аеродром за организирање low-cost авиопревозници 	<ul style="list-style-type: none"> - Губење на статусот на Светско културно и природно наследство под заштита на УНЕСКО; - Процес на појава на новоградби во стариот дел на градот што резултира со промена на карактеристиките на старото градско јадро; - Слаб урбан менаџмент што може да доведе до деградација на околината кај важните споменици на културата; - Неусогласеност на власта на национално и локално ниво; -Отсуство на координација и комуникација во работењето во делот на заштитата на спомениците на културата на локално и национално ниво; - Слаба комуникативност на Охрид со меѓународните туристички емитивни подрачја, било да се работи за копнен или воздушен сообраќај;

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Добра состојба на зачуваност и заштита на најзначајните споменици на културата; - Бројни исклучително значајни личности поврзани со Охрид (Свети Климент Охридски, Свети Наум Охридски, царот Самуил, Свети Еразмо, Григор Прличев, Христо Узунов итн.); - Важни патишта од антиката поминувале низ Охридскиот крај (Виџица); - Постојни меѓународни културни манифестации; - Развиена туристичка инфраструктура (хотели, мотели, кампови, домашно сместување, ресторани од сите видови); - Постојење на категоризација на сместувачките капацитети од мал обем; - Културното наследство е значаен ресурс за развој на туризмот; - Постојење на комисији посветени на културниот туризам кај сите инволвирани страни (Министерство за култура, Заводот за заштита на 	<ul style="list-style-type: none"> во туризмот; - Недостаток од пишувани материјали и информации пред секој споменик на културата; - Непостоење на аудиоматеријали и опрема кои туристите можат да ги изнајдат како замена за туристички водичи; - Недостаток на опрема која на туристите би им обезбедила повисок комфор (тоалети); - Нема јасна слика на меѓународниот туристички пазар за потенцијалите на Охрид за културен туризам; - Недоволна промоција на културниот туризам на меѓународните саеми за туризам; - Многу од туристичките услуги кај културниот туризам не се спакувани на начин со кој лесно ќе бидат достапни до заинтересираните туристи да ги користат (дополнителни активности и екскурзии); - Концентрација на туристичките посети само во една кратка туристичка сезона (во летниот период); - Неразвиени стандарди за квалитет во културниот туризам; - Слаба поврзаност 	<ul style="list-style-type: none"> за Р. Македонија; - Овозможување повратна информација за квалитетот на туристичката понуда од страна на туристите и посетителите; - Забрзување на процесот на целосна децентрализација на власта; - Реализација на проекти, финансирани од меѓународни фондови во делот на заштита на културното наследство и развој на туризмот; - Изработка на План за интегрирана заштита на старото градско јадро на Охрид. 	<ul style="list-style-type: none"> - Неразвиени методи за прибирање на податоци за туристите во културниот туризам (бројки, мотивација за посета, ниво на задоволство од понуденото итн.); - Недоволно средства за маркетинг на туризмот на меѓународно ниво; - Стратешка определба на Владата на РМ во однос на процесот на целосна децентрализацијата на власта; - Квалитет на управување на локално ниво.

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<p>културата, верските организации - МПЦ и ИВЗ, бизнис секторот, професионалните асоцијации и локалната самоуправа);</p> <p>- Постоене на значителен број на туристички водичи;</p> <p>- Државни субвенции во туризмот за организирани странски туристички групи;</p> <p>- Постоене Закон за прогласување на старото градско јадро на Охрид за културно наследство од особено значење;</p> <p>- Постои Менаџмент план за управување со културното и природно наследство на Охридскиот Регион, доставен до UNESCO.</p>	<p>на приватниот и јавниот сектор во туризмот;</p> <p>- Слаба комуникација и поврзаност кај засегнатите страни во културниот туризам (сектор култура, сектор туризам, локална самоуправа, невладин сектор);</p> <p>- Непостоене на локален туроператор;</p> <p>- Непостоене на локална туристичка асоцијација;</p> <p>- Слаб и нерепрезентативен туристички информативен центар;</p> <p>- Непостоене на low-cost авиопревозници за Р. Македонија.</p>		

4.7 Тематска област: Подигање на јавна свест

Оваа тематска област опфаќа едукација во областа на животната средина, сè со цел подигање на јавната свест на граѓаните. За таа цел, како прва стапка, при подготовка на Локалниот еколошки акционен план, беше овозможено вклучување на јавноста.

4.7.1 Законска регулатива која ја регулира областа

- Устав на Р. Македонија членови 16 и 43;
- Закон за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10 и 51/11);
- Закон за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ бр. 05/02);

- Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер („Службен весник на РМ“ бр.13/06, 86/08 и 6/10);
- Статут на Општина Охрид - 25.6.2007 година како и другите нормативни акти на општинско ниво.

4.7.2 Отсликување на состојбите со информирање на јавноста и нејзино вклучување во носењето одлуки

➤ Пристап до информации

Општина Охрид редовно ги информира своите граѓаните преку WEB-страницата www.ohrid.gov.mk за потребите и достигнувањата на Општината во сите сфери од секојдневното живеење. WEB-страницата на Општината е современо дизајнирана и овозможува пристап до информации на 2 јазика: македонски и англиски. WEB-страницата содржи информации за профилот на Општината, градоначалникот, општинската администрација, надлежностите, буџетот, јавните набавки, образованието, економијата, здравството, спортот, животната средина, сообраќајните врски, линкови со значајни институции во државата, здруженија на граѓани, општините во Република Македонија. Воедно, на страницата се даваат дневни известувања за настаните, активностите и разни дневни случувања поврзани со сите сфери на живеење во Општината.

За подобра соработка со граѓаните на Општина Охрид, на WEB-страницата на Општината постои линк за соработка со граѓаните, каде истите можат преку e-mail да испратат свои идеи, мислења, теми и предлози, кои би помогнале во развојот на Општината. На WEB-страницата на Општината постои линк „Е-општина“, како и линк „за Граѓанин“, преку кои граѓаните може да се информираат или да поднесат свои иницијативи. Во рок од 90 дена овие иницијативи треба да бидат разгледани од Советот на Општината и да ги информираат граѓаните преку локалните информативни гласила за донесените решенија.

Во Општината постои Одделение за односи со јавноста кое е дел од Секторот за поддршка на градоначалникот, а се занимава со потребите, забелешките и предлозите на граѓаните, дава писмени одговори на прашањата од новинарите поставени преку отворената линија за новинари, го анализира односот на одделните медиуми кон покривањето на настаните и пласирањето на информациите за работата на Општината и предлага активности и мерки за унапредување на имиџот на Општината, предлага мерки и активности за унапредување на транспарентноста на работењето на Општината, ги подготвува или го координира подготвувањето на одговорите на прашањата на граѓаните доставени преку отворената телефонска линија за граѓаните, ги организира и ги дефинира информациите за WEB-страницата на Општината, организира спроведување на анкети и ги организира јавните трибини при изготвување одделни прописи и стратешки и развојни документи на Општината, како и анкетите за мерење на ставот на граѓаните за определени прашања и проблеми во Општината.

Свој придонес во информирањето на граѓаните на Општина Охрид има и Националниот парк „Галичица“, кој преку својата WEB-страница www.galicica.org.mk ги пласира известувањата за настаните, активностите и други дневни случувања.

➤ **Подигање на јавната свест**

Општина Охрид, во соработка со поголем број на партнери како што се Министерството за животна средина и просторно планирање, Хидробиолошкиот завод, Националниот парк „Галичица“, има спроведено голем број на обуки на граѓаните за заштита на животната средина. Преку Проектот за заштита на Охридското Езеро, граѓаните активно се вклучени во заштита на водните ресурси. Проектот за промоција на НП „Галичица“ ги вклучи граѓаните во заштитата на природните и културни вредности, а со проектот Регионално управување со цврстиот комунален отпад, граѓаните беа обучени за селектирање и намалување на количините на отпад. Граѓаните, исто така, активно беа вклучени и во донесување на стратешки документи како што е Просторниот план за Охридско-преспанскиот регион, Планот за управување со културното и природното наследство на Охридскиот регион, Планот за управување со отпад во Општина Охрид за период 2009 – 2014 година.

4.7.3 Вклучување на јавноста во заштитата на животната средина

➤ **Анализа на состојбата - Опис на спроведена анкета**

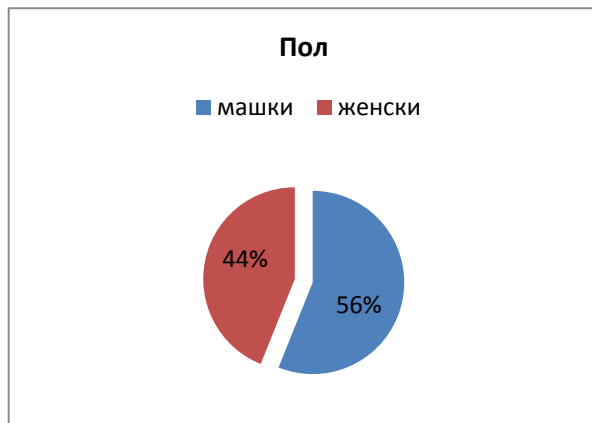
Мислењето на граѓаните е многу важен фактор во дефинирањето и посочувањето на приоритетните проблеми со животната средина во Општината. Заради тоа уште на самиот почеток на подготовката на ЛЕАП-от беше спроведена анкета чија основна цел беше да се согледа/утврди мислењето на граѓаните на Општина Охрид во врска со состојбата на животната средина и да се посочат проблемите со кои се соочуваат граѓаните во нивното секојдневно живеење.

За таа цел беше изготвен анкетен лист, прикажан подолу, со вкупно 31 посочен проблем од кои граѓаните требаше да одбележат 10 (десет), за кои тие сметаат дека се приоритетни. Исто така, на граѓаните им беше дадена можност во забелешката да наведат некој проблем кој го нема во анкетниот лист, а сметаат дека е еден од приоритетните во Општината.

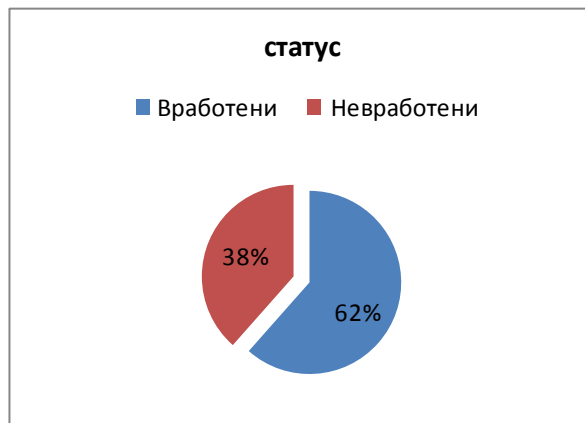
Анкетата се спроведе во периодот април/мај 2010 година. Беа анкетирани/опфатени 500 испитаници на цела територија (урбаниот и руралниот дел) на Општина Охрид, односно 0,9% од вкупниот број на жители на Општина Охрид. Од сите испитаници, 337 беа со постојано живеалиште во Општината.

Пополнувањето на анкетата на терен го вршеа 5 тимови на обучени анкетари. Собраните податоци од спроведената анкета беа обработени од страна на членови на работните групи и Локалниот комитет.

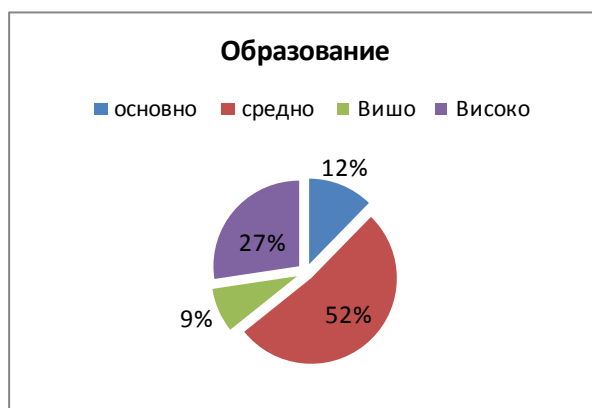
Полова структура на испитаниците

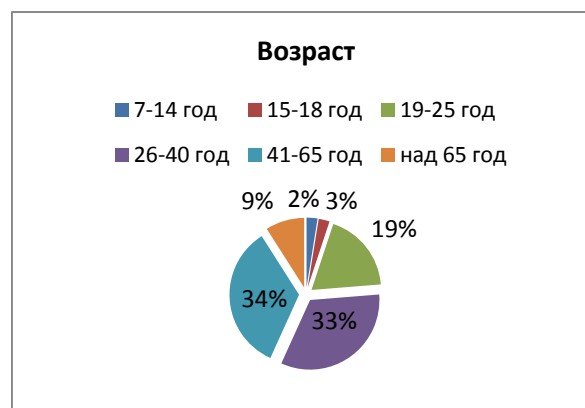
Статус на испитаниците

Образование на испитаниците

Возраст на испитаниците

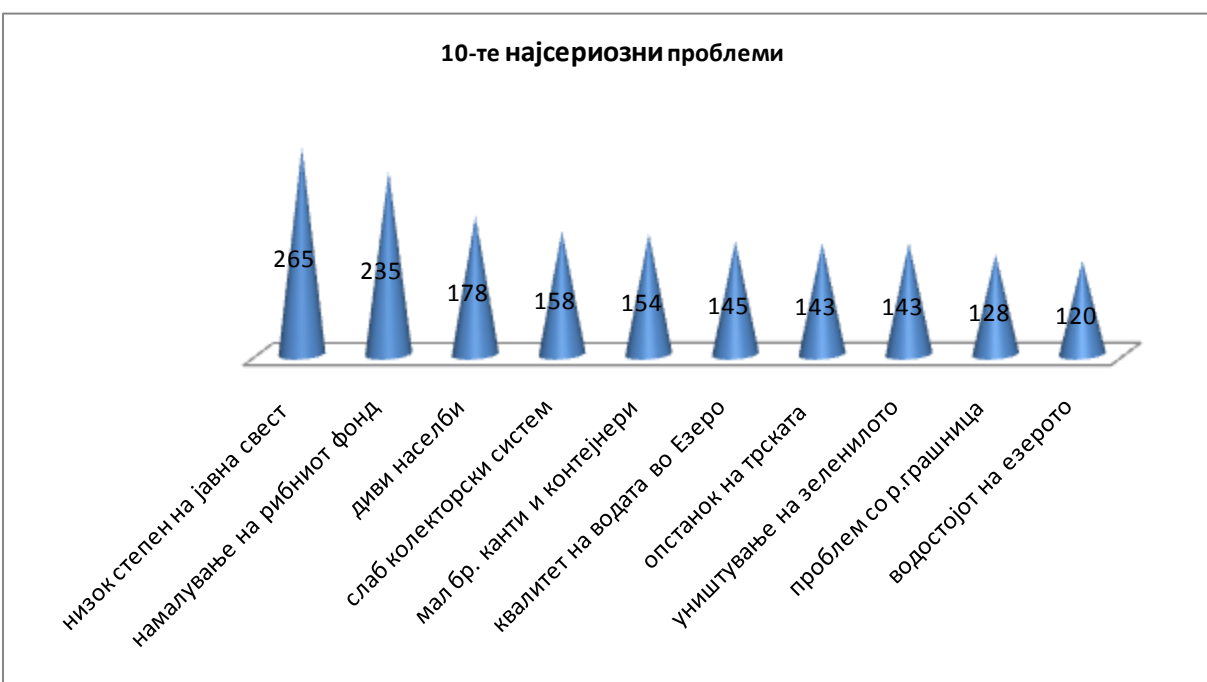

Испитаниците во анкетата по однос на поставените прашања за загадување на животната средина во нивната Општина ги дадоа следните одговори:

➤ **Заклучок од спроведената анкета и утврдување на приоритети**

Преку одговорите во спроведената анкета, граѓаните зедоа активно учество во идентификувањето и дефинирањето на приоритетните проблеми во Општината, во однос на квалитетот на животната средина. Од дадените одговори јасно беше дека како приоритетен проблем во Општината, граѓаните го издвојуваат проблемот со нискиот степен на јавна свест за зачувување на животната средина и природата, што значи дека првенствено е потребно да се стави акцент на едукација на јавноста во оваа област, со што би се подобрила состојбата на управување со сите медиуми во животната средина во Општината. Од 10-те приоритетни проблеми кои ги посочиле граѓаните, најголем дел се поврзани со квалитетот и управувањето со водите во Општина Охрид, што значи дека населението очекува, прво, да бидат решени проблемите во оваа област.

Усогласено со воспоставената методологија за изработка на локални акциони планови за животна средина, во рамките на работните групи беше направена и оцена на интензитетот и влијанието на идентификуваните проблеми.

Резултат од овие анализи и работата на работните групи и Локалниот комитет е следна:

Табела 30. Оцена на интензитетот и влијанието на идентификуваните проблеми

Приоритет	Проблем	Број на бодови	Просечна оцена
1	Низок степен на јавна свест за зачувување на животната средина и природата во Општината	265	В
2	Намалување на рибниот фонд во Охридското Езеро	234	В
3	Неурбанизираност на диви населби	178	В
4	Недоволен капацитет на колекторски систем	158	В
5	Мал број на контејнери и канти за отпадоци	154	В
6	Квалитетот на водата во Охридското Езеро и површинските водотеци	145	В
7	Опстанок на трската во Охридското Езеро	143	В
8	Уништување на зеленилото	143	В
9	Проблемот со реката Грашница	128	В
10	Водостојот во Охридското Езеро	120	В
11	Бесправно вадење песок од крајбрежјето на реките во Општината	116	В/С
12	Нефункционирање на колекторскиот систем Пештани – Св.Наум	116	В/С
13	Зголемена бучава како резултат на зголемен сообраќај и бучава од производните и угостителски објекти	111	В/С
14	Присуство на диви депонии	105	В/С
15	Несоодветно собирање и третман на отпадните води, особено во руралниот дел на Општината	105	В/С
16	Вливот на река Сатеска во Охридското Езеро	98	С
17	Отсуство на организиран систем за сепарирање, рециклирање и реупотреба на отпадот	84	С
18	Непостоење на санитарна депонија во Општината	70	С
19	Недоволна информираност за квалитетот на медиумите во животната средина	67	С
20	Нема канализациона мрежа за отпадни комунални води (каде)	66	С

Приоритет	Проблем	Број на бодови	Просечна оцена
21	Непостоење навика кај луѓето за селектирање, минимизирање и компостирање на органскиот отпад во домашни услови	60	С
22	Деградација на Студенчишко Блато	56	С
23	Отсуство на други оператори во комуналната дејност како конкуренција на јавното претпријатие	54	С
24	Несоодветна употреба на ѓубрива во земјоделството	54	С
25	Непостоење третман на отпадните води од индустриите	52	С
26	Загадување на воздухот од варници – с. Лескоец	51	С
27	Загаден воздух од зголемен сообраќај по главната сообраќајница низ центарот на населбата во која живеете	50	С
28	Загаден воздух од домашни ложишта во зимски период	47	Н
29	Непостоење на депонија за градежен шут согласно стандарди	46	Н
30	Намерно или случајно мешање на опасен со комунален отпад	41	Н
31	Загаден воздух од индустриските капацитети лоцирани во општината	23	Н

В - високо влијание; **С** - средно влијание; **Н** - ниско влијание.

4.7.4 SWOT Анализа

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Постои одделение, надлежно за заштита на животна средина, кое е добра база за обезбедување веродостојни информации; - Во Општината има WEB-страница до која граѓаните имаат континуиран пристап; 	<ul style="list-style-type: none"> - Слаба информираност на граѓаните за законските обврски во однос на животната средина; - Неинформираност на граѓаните за надлежностите од животна средина, лоцирани во централната и локалната власт; - Слабо ниво на едукација на најмладата популација за придобивките од здрава животна 	<ul style="list-style-type: none"> - Организирање на трибини, семинари, работилници и стручни предавања; - Постојано надоолнување на WEB-страницата на Општината; - Обезбедување на финансиски фондови со директна намена за подигање на јавната свест во областа на заштита на животната средина; - Поставување на дисплеи на јавни места 	<ul style="list-style-type: none"> - Немање доволно финансиски средства; - Неспроведување на предвидените наставни и вон наставни активности; - Незаинтересираност на граѓаните; - Незаинтересираност на наставниот кадар за вклучување на младите генерации во проектни активности, кои би допринеле за подобра информираност и едукација од областа на животната средина.

СИЛИ	СЛАБОСТИ	МОЖНОСТИ	ЗАКАНИ
<p>- Во Општината постои Одделение за односи со јавноста;</p> <p>- Општината има воспоставено соработка со невладиниот сектор;</p> <p>- Постоене на повеќе невладини организации, заинтересирани за еколошките проблеми во Општината;</p> <p>- Постои добра комуникација помеѓу Општината и јавните гласила;</p> <p>- Спроведување на континуирани активности поврзани со еколошкиот календар.</p>	<p>средина и како да ја сочувваме;</p> <p>- Недоволно промовирање на активности за подобрување на квалитетот на живеење;</p> <p>- Непостоење добра комуникација меѓу медиумите и Државниот Инспекторат за животна средина.</p>	<p>за следење на загадувањето во Општината;</p> <p>- Отворање на зелен телефон за пријавување еколошки инциденти;</p> <p>- Формирање на библиотека од областа на животната средина;</p> <p>- Подготовка на информативни материјали;</p> <p>- Поставување на кутија за коментари пред Општината и на јавни места;</p> <p>- Едукација на најмладите-проектот Зелен пакет;</p> <p>- Децидно имплементирање на законските одредби, кои се однесуваат на достапност до информации и учество на јавноста во донесување на одлуки.</p>	

Дополнителни swot анализи

Заради добивање на јасна слика од сите аспекти на живеењето во општина Охрид, направени се и дополнителни swot анализи³⁴, кои се однесуваат на:

- Демографија,
- Социјална благосостојба,
- Инфраструктура,
- Локална власт и
- Локална економија.

³⁴ Развиената Методологија за подготовка на ЛЕАП, препорачува да се разгледуваат посебно и прашањата на демографија, социјална благосостојба, инфраструктура, локална власт и локална економија, и покрај тоа што се направени swot анализи во посебните области, кои Локалниот Комитет и работните групи ги идентификуваа како приоритетни и карактеристични за Општината. Заради тоа дополнително се разработени и тие аспекти.

4.8 Област демографија

Сили	Како да се искористат силите ?
<ul style="list-style-type: none"> • Вкупно население: 55.749 <ul style="list-style-type: none"> - Вкупно мажи: 27.598 - Вкупно жени: 28.151 • Старосни групи: <ul style="list-style-type: none"> - 0 - 19 год. - 14.594 - 20 - 64 год. - 34.727 - над 64 год. - 6.428 • Национална припадност: <ul style="list-style-type: none"> - Македонци 47.344 - Срби 366 - Албанци 2.962 - Роми 69 - Бошњаци 29 - Власи 323 - Турци 2.268 - останати 2.388 • Домаќинства: 16.012 од кои 12.341 се со едно семејство • Станови: 28.437 • Просечен број на членови во домаќинството е 3,48 • Просечна станбена површина по член на домаќинството е 21,7 m². 	<ul style="list-style-type: none"> • Промовирање на мали бизниси, • Формирање здруженија на граѓани, кои би се вклучиле во процесите на развојот на Општината, • Ангажирање на младите стручни невработени кадри во проектни активности од областа на животната средина.
Слабости	Што да направиме за да ги претвориме слабостите во сили
<ul style="list-style-type: none"> • Домаќинства во кои живеат две и повеќе семејства се 3.671, • Висока густина на населеност 143 жители/km². 	<ul style="list-style-type: none"> • Обезбедување на услови за рамномерен развој на Општината, • Редовно ажурирање на Генералниот урбанистички план на град Охрид, во согласност со кој Општината би ги усогласила сите стари и би подготвила нови детални урбанистички планови, • Урбанизација на неурбанизираните делови на Општината, обезбедување на поквалитетен живот во руралните средини, преку поттикнување на заживување на земјоделството, сточарството.

Можности	Искористување на можностите
<ul style="list-style-type: none"> • Зголемување на станбениот фонд, • Изградба на станови, достапни за сите корисници, • Обезбедување поволни услови за купување на станови или издавање станови на користење со поволни кирии, за најзагрозените структури на население, • Развој на мали бизниси, поврзани со туризмот и културното наследство, • Производство на органска храна. 	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација на нереализираните деталните урбанистички планови, • Искористување на земјоделското земјиште за органско производство.
Закани	Со што да ги избегнеме заканиите
<ul style="list-style-type: none"> • Општата економска состојба во државата влијае врз зголемување на невработеноста на населението и во Општината. Тоа доведува до постепено осиромашување на истото. 	<ul style="list-style-type: none"> • Промовирање можности за нови работни места, • Привлекување на странски инвестиции.

4.9 Област социјална благосостојба

Сили	Како да се искористат силите ?
<ul style="list-style-type: none"> • Вкупно работоспособно население (на возраст од 15 и повеќе години) е 45.549 лица, односно 82 % од вкупното население, • Стапка на писменост 72,6 %, • Едуциран кадар на население (на возраст од 15 и повеќе години) 89 %, • Структура на населението според школската подготовка (писмени: 40.461) <ul style="list-style-type: none"> - со докторат 46 - со магистратура 80 - со ВСС 4.037 - со ВШС 2.329 - со ССС 20.288 - со осмо одделение 13.681 - со некомплетно основно образование 3.617 	<ul style="list-style-type: none"> • Искористување на работоспособното население, • Стимулирање на едукација и доквалификација на работоспособното население (невработено) за да може да се вклучи во бизниси, кои бараат специфично знаење и вештини, • Ангажирање на невработените и работоспособните во разни проекти, • Примена на современи стандарди за квалитетно живеење, • Отварање дисперзирани амбуланти во хотелските комплекси, кои ќе даваат здравствени и физиотерапевтски услуги.

<ul style="list-style-type: none"> - возрастни кои учат ОУ 38, • Економско активни на возраст од 15 и повеќе год. 24.221, • Една ЈЗУ - „Здравствен дом“- Охрид - за примарна здравствена заштита на граѓаните, • Секундарна здравствена заштита се остварува преку 4 јавни здравствени установи: <ul style="list-style-type: none"> - ЈЗУ „Општа Болница“-Охрид, - ЈЗУ „Центар за јавно здравје“-Охрид, - ЈЗУ Специјална болница за ортопедија и трауматологија „Св.Еразмо“ Охрид, - ЈЗУ за превенција, лекување и рехабилитација на кардиоваскуларни заболувања „Св.Стефан“ Охрид. 	
<p>Слабости</p>	<p>Што да направиме за да ги претвориме слабостите во сили</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Неписмени (без основно образование): 1.433, • Невработени: 8460, од кои 3242 мажи и 3619 жени, • Непостоење на Поликлиника. 	<ul style="list-style-type: none"> • Отворање на центри за квалификација, односно преквалификација на работоспособното население, • Поттикнување на невработените да се вклучат во мали и средни претпријатија, • Евиденција на невработени, • Едукација на родителите за потребата од образување на нивните деца, • Вклучување во социјални проекти, • Изградба на Поликлиника.
<p>Можности</p>	<p>Искористување на можностите</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Доквалификација на работоспособното население, • Ангажирање на работоспособното население во активности од јавен интерес, во организација на Општината, • Изработка на проекти и апликации за добивање на домашни и странски инвестиции и донации, • Користење на поволни кредити. 	<ul style="list-style-type: none"> • Формирање пазар на труд, • Организирање на акции за чистење на Општината или друг вид уредување на парковско, булеварско или улично зеленило, • Привлекување на странски инвестиции, • Посредување на Општината помеѓу странски инвеститори и домашни субјекти.

Закани	Со што да ги избегнеме заканите
<ul style="list-style-type: none"> • Нерасполагање со сопственост на градско земјиште, • Незаинтересираност на населението да го подобри степенот на образование или својот животен стандард, • Несигурност и нестабилност за инвестирање. 	<ul style="list-style-type: none"> • Пренос на земјиштето од централната кон општинската власт, • Следење на политичкиот и економскиот тренд во државата и во странство, • Зголемување на ефикасноста при доделување на земјиште за инвестициона градба, • Скратување на административните постапки.

4.10 Област инфраструктура

Сили	Како да се искористат силите ?
<ul style="list-style-type: none"> • Претежно градска општина (само 22 % од населението живее во рурална средина), главно, со поставени инфраструктурни мрежи, • Асфалтирана патна мрежа ≈ 54 % од територијата на Општината, • Уредени паркинг - простори, • Формирано булеварско и улично зеленило (најголем дел се паркови, а има доста и булеварско зеленило), • Охридски водоснабдителен систем - 87 % покриеност на населението, • Канализационен систем - 92 % од градот Охрид е покриен и населените места Д. Коњско и Лагадин, • Постојење на пречистителна станица, • Електроенергетска мрежа - покриеност 100 %, • Улично осветлување - градот е покриен 100 % и повеќето населени места, • Телекомуникациска мрежа - 96,7 % покриеност на населението, • Постојење на спортски сали, базени, тениски игралишта, фудбалски игралишта, спортски сали за кошарка. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ефикасно користење на дистрибуираната електрична и топлинска енергија, • Ефикасно користење на дистрибуираната вода за пиење, • Подигање на јавната свест на граѓаните со искористување на радиодифузната, интернет и кабловската мрежа, • Искористување на постоење на спортски сали, базени, тениски игралишта, фудбалски игралишта, спортски сали за кошарка за поголема активност на младината низ натпревари, награди и сл.

Слабости	Што да направиме за да ги претвориме слабостите во сили
<ul style="list-style-type: none"> • Неасфалтирана патна мрежа 46 %, • Недоизградена фекална канализација, • Недоизградена атмосферска канализација, • Недоволен капацитет на колекторскиот систем за отпадни води и дотраеност и исполнет капацитет на пречистителната станица (канализациониот систем и пречистителната станица овозможуваат прифаќање и третман на само 67,91 % од отпадните води), • Непостоење на топлификациона мрежа во општината, • Неконтролирана дива градба што ќе ја оптовари постојната инфраструктура, • Општината нема сопственост на земјиштето (земјиштето е во сопственост на РМ). 	<ul style="list-style-type: none"> • Да се овозможат олеснувања (рати) на плаќање на комуналиите, • Инвестирање во комплетирање на локалната патна мрежа, • Да се спроведе проект за проширување на капацитетот на станицата за пречистување на отпадните води, • Зголемување на бројот на јавни превозни средства и линии, кои ги поврзуваат селата со градот, • Доизградба на фекалната и атмосферската канализација и сепарирање на мешовитата канализација, • Потребни се инвеститори за реализација на ДУП-овите, • Да се легализираат бесправно изградените објекти кои се влезени во ДУП, • Донесување правна регулатива за пренесување на сопственоста на земјиштето (од државно во општинско).
<p>Можности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ефикасно спроведување на ДУП-овите, • Наменски донации од министерствата, • Странски донации, • Носење и спроведување на законите за едношалтерски систем, • Меѓуопштинска соработка, • Спроведување на системот за децентрализација. 	<p>Искористување на можностите</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се понудат интересни локации за изградба на можни инвеститори, • Да се изработат проекти со кои ќе се конкурира до донаторите, • Да се врши притисок на централната власт за донесување на законската регулатива што недостасува, • Да се предефинира сопственоста на земјиштето кое е во државна сопственост.
<p>Закани</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нерасполагање со градежно земјиште на Општината. 	<p>Со што да ги избегнеме закани</p> <ul style="list-style-type: none"> • Функционирање на правна држава (инспекциски служби и судска власт), • Покренување на иницијатива за изменување и дополнување на делови од ГУП-от, • Целосна децентрализација на власта.

4.11 Област локална власт

Сили	Како да се искористат силите ?
<ul style="list-style-type: none"> • Организациско работење на општината во 7 сектори, 3 одделенија и територијална противпожарна единица, • Добро стручно оспособена општинска администрација, • Определеност за развој на Општината и зајакнување на нејзината улога, • Транспарентност во процесот на донесување на одлуки - вклучување на граѓаните и јавноста, • Голем потенцијал на човечки ресурси, • Донесени голем број на ДУП-ови. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ефикасно работење на општинската администрација, • Искористување на стручниот потенцијал во Општината, • Вработување на нови стручни кадри заради подобар и побрз развој на Општината, • Континуирано информирање на граѓаните за работата на Советот и воопшто работата во Општината преку WEB - страница, локален весник и дневни печатени и електронски медиуми, • Вработување / вклучување во проекти млади, образовани кадри, • Зголемен процент на изградба на објекти за индивидуално и колективно живеење и објекти од јавен интерес.
Слабости	Што да направиме да ги претвориме слабостите во сили
<ul style="list-style-type: none"> • Расположивиот буџет на Општината го ограничува нивото на трошоци за унапредување на состојбите, • Долги постапки за усвојување на стратешките документи за развој на Општината, • Недефинирани надлежности помеѓу централната и локалната власт, • Недостаток на редовни механизми / инструменти за подигање на јавната свест на граѓаните, • Некомплетна база на податоци за состојбите во сите области на живеење на Општината, • Непостоење примена на ГИС за потребите на Општината. 	<ul style="list-style-type: none"> • Со закон прибирање на такси од определени извори, • Вклучување во проекти кои би се финансирале од Владата и од странски донаторски институции, • Скратување на постапките за донесување на стратешки документи за Општината и подобрување на соработката и разбирањето помеѓу политичките чинители во Општината, • Активно вклучување на урбаните и месните заедници во процесот на работата на Општината, • Покренување иницијативи и барања за промена на законите каде што има недефинирани надлежности на општините во однос на централната власт, • Отворање на Центар за информирање на граѓаните и континуирано информирање за работата на Општината, • Ажурирање и надградба на базата на податоци, • Развивање и адекватна примена на ГИС.

Можности	Искористување на можностите
<ul style="list-style-type: none"> • Завршување на процесот на децентрализација и реформа на локалната администрација, • Зајакнување на функциите на Општината - можност за креирање на развојни политики на ниво на Општината, • Искористување на можностите, кои ги дава ЕУ преку ИПА – програмата, • Обуки и семинари за јакнење на капацитетите на локалната власт, • Соработка со невладиниот, научниот и бизнис-секторот, • Спроведување на Законот за регионален економски развој. 	<ul style="list-style-type: none"> • Формирање на нови служби и вработување на стручен кадар, • Креирање политика за развој на Општината, • Аплицирање со проекти за добивање средства за развој на Општината, • Едукација на администрацијата за брзо и ажурно работење, • Ажурирање на регистарот на НВО во Општината, • Трансфер на искуства, знаења и информации од работата на други општини, • Формирање на регионални центри и служби за спроведување на усогласени надлежности.
Закани	Со што да ги избегнеме закани
<ul style="list-style-type: none"> • Доцнење на процесот на децентрализација на власта, • Недоволен финансиски потенцијал на Општината за да ги реализира поставените цели и воспоставување добра организација на работењето. 	<ul style="list-style-type: none"> • Поттикнување на иницијативи за поуспешна реализација на децентрализацијата, • Поуспешно прибирање на такси од активности во надлежност на Општината, • Достапност до национални и меѓународни финансиски програми.

4.12 Област локална економија

Сили	Како да се искористат силите ?
<ul style="list-style-type: none"> • Бројот на активни деловни субјекти во општината е: 2.691, во кои влегуваат следните сектори³⁵: <ul style="list-style-type: none"> - Земјоделство, лов и шумарство – 0,8 % - Рибарство – 0,0 % - Рударство и вадење камен – 0,11 % - Преработувачка индустрија – 12 % - Снабдување со електрична енергија, гас и вода – 0,0 % - Градежништво – 5,5 % - Трговија на големо и мало; 	<ul style="list-style-type: none"> • Развивање на еколошко прифатливи производи, • Примена на современи стандарди за квалитет, воведување на стандарди за управување со животната средина, • Примена на концептот за одржлив развој, • Развој на земјоделското производство - здрава храна.

³⁵ Извор: Државен завод за статистика, Активни деловни субјекти по сектори на дејност според НКД Рев.1, состојба на 31 декември 2009

<p>поправка на возила, мотоцикли, предмети за лична употреба и за домаќинствата – 44,44 %</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хотели и ресторани – 9,1 % - Сообраќај, складирање и врски – 6,8 % - Финансиско посредување – 0,52 % - Активности во врска со недвижен имот, изнајмување и деловни активности – 8,5 % - Јавна управа и одбрана; задолжителна социјална заштита – 0,19 % - Образование – 1,1 % - Здравство и социјална работа – 4,1 % - Други комунални, културни, општи и лични услужни активности – 6,7 % - Приватни домаќинства кои вработуваат домашен персонал – 0,0 % - Екстериторијални организации и тела – 0,0 % 	
<p>Слабости</p>	<p>Што да направиме за да ги претвориме слабостите во сили</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Користење на нискоквалитетни фосилни горива, како енергенси во стопанските субјекти, • Мала апсорпциона моќ за повеќе вработувања кај стопанските субјекти во Општината, • Слаб процент на домашни и странски инвестиции, • Непостоење на едношалтерски систем за поедноставување на постапките за формирање нови фирми. 	<ul style="list-style-type: none"> • Користење на алтернативни извори на енергија, • Обезбедување на ефикасност во користење на енергијата, • Промоција на капацитетите на Општината пред можни инвеститори, • Воведување на систем за добивање на документација на едно место.
<p>Можности</p>	<p>Искористување на можностите</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ефикасно функционирање на едношалтерскиот систем, • Воведување на бенефиции за стопанските субјекти, за примена на чисти технологии, користење на алтернативни енергии и ефикасно користење на енергенсите, 	<ul style="list-style-type: none"> • Зголемување на бројот на стопански субјекти во Општината и зголемување на буџетот на Општината (од такси), • Подobar квалитет на живеење, • Подобрена бизнис - клима, • Зголемување на апсорпционата моќ за вработување,

<ul style="list-style-type: none"> • Кредитирање на мали и средни претпријатија, • Организирање во секторски стопански комори. 	<ul style="list-style-type: none"> • Подобрување на функционирањето на стопанските субјекти.
Закани	Со што да ги избегнеме заканиите
<ul style="list-style-type: none"> • Глобалната рецесија, • Лоша економска состојба во државата, • Високи кредитни камати, • Нефикасност на правниот систем. 	<ul style="list-style-type: none"> • Подготовка и спроведување на национални и локални стратегии за економски развој, • Намалување на задолжувањата кон странство, • Воспоставување на ефикасна и мотивирачка даночна политика, • Ориентација кон стопански активности, кои не се зависни од глобалниот пазар, • Стимулирање на економската соработка со земјите на Балканот и Југоисточна Европа, • Воспоставување на независно судство и функционирање на правната држава.

5 ПЛАН ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЛЕАП

✿ ЛИСТА СО ДЕФИНИРАНИ ПРИОРИТЕТИ

I. Хоризонтални приоритети³⁶

1. ПРОБЛЕМ: НЕДОСТАТОК НА ФИНАНСИСКИ КАПАЦИТЕТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА АКТИВНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОСТАВЕНОСТ

ЦЕЛ: КОМПЛЕТНА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА БАРАЊАТА ОД ЗАКОНСКАТА И СТРАТЕШКА РАМКА ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Обезбедување финансиски средства за реализација на активности од ЛЕАП и други стратегии за животна средина	Формирање на буџетска линија, наменета за инвестирање во активности за животна средина	I	2012 и континуирано	200.000	Општина Охрид Министерство за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) Авто-мото Сојуз на РМ Министерство за внатрешни работи (МВР)	Општина Охрид Буџет на РМ Такси од регистрирани возила, казни за сообраќајни прекршоци, поседување ИСКЗ дозволи, мандатни казни за прекршоци UNESCO WWF

³⁶ Се однесуваат на сите области

	Покренување иницијатива до Влада на РМ за обезбедување средства преку Буџет на Влада на РМ низ процесот на комплетна децентрализација на власта	I	2012	/	Општина Охрид	/
Зголемен пристап кон домашни и странски инвестициони програми за заштита на биолошката разновидност	Континуирано истражување на пазарот, заради изнаоѓање на инвестициони програми за заштита на биолошката разновидност	I	континуирано	интерно од постојни ресурси	Општина Охрид	/
Институционална поставеност	Основање одделение за реализација на инвестиции во животната средина, во рамките на канцеларијата за локален економски развој	I	2012 и континуирано	21.600/на годишно ниво (за просечна плата на еден вработен)	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Донации

2. ПРОБЛЕМ: НЕКОМПЛЕТНА ПРАВНА РАМКА

ЦЕЛ: РЕГУЛИРАНА КОНТИНУИРАНА ЗАШТИТА НА СИТЕ МЕДИУМИ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Иницирање ревизија на постоечкото право	Иницијатива на Општината за интервенција во Законот за изменување и дополнување на Законот за внатрешната пловидба („Службен весник на РМ“ бр. 22/2010), Иницијатива на Општината за ажурирање на обележување на пловни патишта и режимот на пловидба по Охридското Езеро	I	2012-2014	интерсекторски, во рамките на постојните буџети	Општина Охрид во соработка со МТВ и МЖСПП	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на МЖСПП Буџет на Општина Охрид
Планирање на управувањето и заштита на водите од загадување во сливното подрачје на р. Црн Дрим (Дрим-Дрини) и како сегмент на подсливот на Охридско Езеро	Подготовка на Планови и Програми за управување со водите во подсливот на Охридското Езеро, од страна на Општината, во насока на навремено собирање, одведување и пречистување на урбаните отпадни води, како и соодветно нивно третирање, кои понатаму ќе се вклучат во Планот за управување на речниот слив на р. Црн Дрим	I	2012-2014	300.000	Мултилатерално тело за заштита на сливното подрачје на река Дрим-Дрини Општина Охрид	Буџет на Проектот за заштита на сливот на Дрим-Дрини
Соодветно управување со отпад-донесување подзаконски акти	Усогласување на донесените акти за управување со отпадот со одредбите на Законот за управување со отпад	I	2012	во рамките на редовните работни задачи	Општина Охрид Комунално претпријатие	Буџет на Општина Охрид

	Изготвување План за управување со речниот слив на Охридско-Преспанскиот регион и реката Дрим-Дрини	I	Усогласена со проектната активност за управување со сливот на р. Дрим-Дрини	Согласно проектната активност	Билатерален Секретаријат за заштита на Охридското Езеро МЖСПП Општина Охрид	Буџет на Влада Донации за Проектот
Усогласување на законската регулатива за управување и заштита на шумите, со онаа на ЕУ	Поголемо приближување кон законската регулатива на ЕУ и нејзина имплементација	III	2018-2022	Согласно НСАЖС 2008	МЖСПП	/

II. Тематска област-Заштита на биодиверзитет, живеалишта и природни реткости (Охридско Езеро, НП „Галичица“ и др.)

1. ПРОБЛЕМ: НЕДОСТАТОК НА ИНФОРМАЦИИ ЗА БИОЛОШКАТА РАЗНОВИДНОСТ ВО ОПШТИНАТА И НЕКООРДИНИРАНОСТ НА ОДГОВОРНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ВО УПРАВУВАЊЕТО

ЦЕЛ: СООДВЕТНО УПРАВУВАЊЕ И ЗАЧУВУВАЊЕ НА БИОЛОШКАТА РАЗНОВИДНОСТ ВО ОПШТИНАТА

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Подготовка на база на податоци за биолошката разновидност	Подготовка на дигитализирана база на податоци за биолошката разновидност, Вработување еден биолог, кој ќе биде обучен да ја управува базата на податоци	I	2012 и континуирано	10.000 за поставување на базата, сервер и софтвер 7.200/на годишно ниво	Сите сектори во локалната самоуправа на Општина Охрид Хидробиолошки Завод и НП „Галичица“ МЖСПП	Донации: UNESCO, WWF, билатерална помош Буџет на Општина Охрид
Имплементација на одредбите на Законот за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот Регион	Ефикасно работење на комисијата за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот Регион	I	2012	интерни трошоци за работа на комисијата	согласно одредбите од Законот за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот Регион	согласно член 36 од Законот за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот Регион

Соодветно управување со заштитените зони	Определување на посебно заштитни зони околу сензитивните живеалишта, кои се во голем степен деградирани или под закана за исчезнување, а се од витално значење за опстанокот на езерскиот екосистем или други значајни екосистеми или видови	I	2012-2014	60.000-100.000	Влада на РМ МЖСПП Општина Охрид (во согласност со надлежностите, дадени со Закон)	Буџет на Влада на РМ Програма за животна средина на МЖСПП Министерство за здравство Министерство за транспорт и врски Проект за управување на сливно подрачје на Дрим-Дрини Донации (билатерална помош, UNESCO, RAMSAR, IUNC)
	Зголемена физичка заштита на заштитени зони: -оградување на потесната заштитна зона, -организирање чуварска служба, -јакнење на капацитетите на општинската инспекција (комунална и животна средина)	II	2013-континуирано	недефинирани, зависи од бројот на воспоставени заштитни зони и од веќе воспоставените капацитети во Општината, МЖСПП, МЗ и јавните КП	МЖСПП Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид

2. ПРОБЛЕМ: ЗАГРОЗУВАЊЕ НА БИОЛОШКАТА РАЗНОВИДНОСТ ВО НП „ГАЛИЧИЦА“

ЦЕЛ: ЗАЧУВУВАЊЕ НА ИНТЕГРИТЕТОТ НА БИОЛОШКАТА РАЗНОВИДНОСТ ВО РАМКИТЕ НА НП „ГАЛИЧИЦА“

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Усогласување на активностите кои се одвиваат во Националниот Парк со Планот за негово управување и активностите за развој на Општина Охрид	Формирање на координативно тело со претставници од Општината и Јавната установа НП „Галичица“	I	2012 и континуирано	/	Општина Охрид Управа на НП „Галичица“	/

3. ПРОБЛЕМ: ЗАГРОЗЕНОСТ И УНИШТУВАЊЕ НА ОДРЕДЕНИ ЗАЕДНИЦИ ВО СТУДЕНЧИШКО БЛАТО И ЕЗЕРСКИОТ ЕКОСИСТЕМ

ЦЕЛ: ЗАШТИТА НА БИОЛОШКАТА РАЗНОВИДНОСТ ВО СТУДЕНЧИШКО БЛАТО И ЕЗЕРСКИОТ ЕКОСИСТЕМ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Правна заштита, управување и планирање Заштита од натамошна деградација и узурпација на Студенчишко Блато	Покренување иницијатива на ЛС за одредување на степенот на заштита на Студенчишко Блато	I	веднаш	/	Општина Охрид МЖСПП	/

	Донесување акт за заштита	I	веднаш	/	Влада на РМ	/
	Донесување план за управување	I	2012	300.000	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид
	Донесување на урбанистичко-планска документација за с. Рача и Туристичка населба Рача со СОЖС	I	2012	600.000	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Приватни инвеститори
	Преиспитување на постојната концесија и усогласување со идната функција на просторот	I	веднаш	/	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид
Ревитализација на Студенчишко Блато-технички мерки	Подготовка на техничка документација за реставрација на блатото	I	2012	11.400	Општина Охрид	Програма за животна средина-МЖСПП Буџет на Општина Охрид
	Оградување на заштитената зона, канално поврзување и еколошко уредување	I	2012-2014	согласно техничка документација/ предмер пресметка	Општина Охрид	Програма за животна средина-МЖСПП Буџет на Општина Охрид
Заштита на биодиверзитетот во Студенчишко Блато	Реинтродукција на белиот и жолтиот лотос	II	2013-2016	согласно техничка документација	Општина Охрид МЖСПП	Програма за животна средина-МЖСПП Буџет на Општина

Реставрација на уништените блатни заедници, карактеристични за блатото	II	2013-2016	согласно техничка документација		Програма за животна средина-МЖСПП Буџет на Општина Охрид
Ревитализација на брегот и појасот на трската покрај Езерото	II	2013-2016	согласно техничка документација	МЖСПП Општина Охрид ХБЗ	Програма за животна средина-МЖСПП Буџет на Општина Охрид
Подигање на вештачки насади од автохтони дрвенести видови	II	2013 и континуирано	согласно техничка документација	МЖСПП Општина Охрид МЗШВ-Шумско стопанство-Охрид НП Галичица	Програма за животна средина-МЖСПП МЗШВ-Шумско стопанство-Охрид Општина Охрид
Дооформување на инсталациите за репродукција на пастрмката со проширување во подолниот дел од блатото	II	2013-2016	согласно техничка документација	МЖСПП МЗШВ Општина Охрид ХБЗ	Програма за животна средина-МЖСПП МЗШВ Буџет на Општина Охрид
Формирање на репроцентар за охридскиот крап	II	2013-2016	согласно техничка	МЖСПП	Програма за животна средина-

				документација	МЗШВ Општина Охрид ХБЗ	МЖСПП МЗШВ Буџет на Општина Охрид
Заштита на рибниот фонд во Охридското Езеро	Зголемена заштита на рибниот фонд и неговите природни плодишта	I	континуирано	согласно направени истраги и предвидувања	МЖСПП МЗШВ Општина Охрид ХБЗ	Буџет на МЖСПП Буџет на МЗШВ Општина Охрид Донации

4. ПРОБЛЕМ: НЕПРОПИСНО ЗАФАЌАЊЕ И ЗАГРОЗУВАЊЕ НА ЗЕЛЕНИТЕ ПОВРШНИ

ЦЕЛ: ЗАЧУВУВАЊЕ НА ЗЕЛЕНИТЕ ПОВРШНИ ОД ДЕГРАДАЦИЈА И НИВНО ОБНОВУВАЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Расчистување на зелените површини и спречување на нивно повторно деградирање	Отстранување на диви депонии кои ги зафаќаат зелените површини, Зајакнат инспекциски надзор, Отстранување на непрописно паркирани возила	I	2012 и континуирано	во рамките на постојна Програма	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид

III. Тематска област-Управување со води (водоснабдување, отпадни води, регулирање на водотеци, квалитет на води/мониторинг)

1. ПРОБЛЕМ: НЕКОМПЛЕТНА ВОДОСНАБДИТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА И НЕСООДВЕТЕН КВАЛИТЕТ НА ВОДАТА ЗА ПИЕЊЕ

ЦЕЛ: ВОДОСНАБДУВАЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО СО КВАЛИТЕТНА ВОДА ЗА ПИЕЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Снабдување на населението на Општина Охрид со квалитетна вода за пиење	Изградба и реконструкција на градска и селска водоводна мрежа, Имплементација на Проектот за водоснабдување на Општина Охрид и населените места од поранешна Коселска Општина, со зафаќање на води од изворот Дувло-Свињишта	I	2012-2017 и континуирано	согласно техничка документација	Општина Охрид Јавно комунално претпријатие МТВ	Буџет на Општина Охрид Програма на МТВ за водоснабдување
Рационално користење на природните ресурси за вода за пиење	Воспоставување на критериуми за приоритетни инвестиции за изнаоѓање дополнителни извори за вода за пиење	I	континуирано	Непозната	Општина Охрид Јавно комунално претпријатие МТВ	Буџет на Општина Охрид Програма на МТВ за водоснабдување

2. ПРОБЛЕМ: ЗАГАДУВАЊЕ НА ПОВРШИНСКИТЕ, ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ И ИЗВОРИ КОИ СЕ ВЛЕВААТ ВО ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО

ЦЕЛ: ЗАШТИТА НА ВОДИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ, ЗАШТИТА ОД ПОПЛАВИ И ЗАЧУВУВАЊЕ НА ЕКОСИСТЕМОТ НА ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Спречување на загадување на Езерото од притоците	Подготовка на Физибилити Студија за проценка на состојбата со реките кои се влеваат во Охридското Езеро	I	2012	30.000	Општина Охрид	Буџет на Влада на РМ Буџет на Општина Охрид
Дислокација или регулација на реките во сливното подрачје на Охридското Езеро	Подготовка на План за спречување од поплави кој ќе вклучи соодветни мерки за контрола и спречување од можноста на излевање на речните корита	I	2012	10.000	Општина Охрид Координативно тело на Владата на РМ	Буџет на Влада на РМ Буџет на Општина Охрид
	Дислокација на реката Сушица и нејзино припојување во речното корито на Коселска Река, Дислокација на Велгошка Река во Далјан (Коселска Река), Регулирање на речно корито на река Вапилица, Регулирање на речно корито на Рачанска Река, Регулирање на речно корито на Скречатска Река, Регулирање на речно корито на река Черава, со особено внимание на подземните води	II	2013-2016	ќе се дефинира согласно проектната документација	Влада на РМ МЖСПП МЗШВ Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на МЗШВ Буџет на Општина Охрид Билатерални донации

Намалување на загадувањето на површинските и подземните води во сливното подрачје на Охридското Езеро	Изготвување на регистар на загадувачи	I	2012 и континуирано	Нема ³⁷	МЖСПП Општина Охрид	Буџет на МЖСПП Буџет на МТВ Буџет на Општина Донации и кредити
	Чистење на водотеците и намалување на загадувања од отпад	I	континуирано	према Програма на Влада и Општина Охрид	Влада на РМ МЖСПП МЗШВ Општина Охрид Дирекција за спасување	Буџет на Влада на РМ Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на МЗШВ Буџет на Општина Охрид
	Пошумување на сливното подрачје на Коселска Река и р. Черава	II	континуирано	према Програма на Влада и Општина Охрид	Влада на РМ МЗШВ Општина Охрид	Буџет на Влада на РМ Буџет на МЗШВ

³⁷ Преземање на податоците од Државниот катастар и нивна надградба, согласно евиденцијата на инспекторите за животна средина, елаборати за заштита на животната средина и ИСКЗ дозволиите

	Управување со отпадни води во Студенчишко Блато: Регулација на отпадните комунални води и третман на водите од репроцентарот при ЈНУ ХБЗ	I	2012-2014	према Програма на Влада и Општина Охрид	МЖСПП МТВ Општина Охрид	Буџет на МЖСПП Буџет на МТВ Буџет на Општина Охрид
	Чистење на брегот и крајбрежниот дел на Охридското Езеро од цврст отпад: планирање на мерки за стимулирање на употребата на биолошкиот разградлив материјал, евалуација на активностите во процесот на изведување	I	2012-2016/усогласување со потребите и активностите на Југозападниот Регион	напознати	Влада на РМ Центар на Југозападен Регион Општина Охрид	Буџет на Влада на РМ Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на МЗШВ Буџет на Општина Охрид
Управување со отпадни води	Преиспитување на потребите од надградба и реконструкција на колекторскиот систем и оптимализација во неговото работење	I	веднаш	Има проекти во Извештајот на Швајцарска Влада и во Студијата за заштита на охридско Езеро 1998, кој се однесува на подобрување на колекторскиот систем, како и во Проаква	ЈКП Проаква Програма за животна средина-МЖСПП Буџет на Општина Охрид	ЈКП Проаква Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид Билатерална помош Кредити

	<p>Решавање на проблемот со отпадни води во Трпејца, Љубаништа (водонепропусни септички јами и соодветни пречистителни станици),</p> <p>Подготовка на Физибилити студија за одведување на отпадните води од регионот во потег Градиште-Комплексот Св. Наум</p>	I	2012-2017 и континуирано	50.000	<p>Центар на Југозападен плански регион</p> <p>МТВ</p> <p>МЖСПП</p>	<p>Програма за животна средина на МЖСПП</p> <p>Буџет на Општина Охрид</p> <p>Билатерална помош</p> <p>Програма на МТВ</p>
	<p>Проширување на биолошката фаза во пречистителната станица Враништа</p>	II	2014	801.009.000	<p>Центар на Југозападен плански регион</p> <p>Општина Охрид и Струга</p> <p>МТВ</p>	<p>Програма за животна средина на МЖСПП</p> <p>Буџет на Општина Охрид</p> <p>Билатерална помош</p> <p>Програма на МТВ</p>
	<p>Користење на милта од пречистителната станица Враништа како ѓубриво или како алтернативен извор на енергија-биомаса, врз претходна анализа</p>	II	2014	719.200	<p>Центар на Југозападен плански регион</p> <p>Општина Охрид</p> <p>МТВ</p>	<p>Програма за животна средина на МЖСПП</p> <p>Буџет на Општина Охрид</p> <p>Билатерална помош</p> <p>Програма на МТВ</p>

Третман на индустриски отпадни води до сведување на нивниот квалитет на ниво дозволено со закон и нивно опфаќање во колекторски систем	Соодветна имплементација на барањата на ИСКЗ дозволите за испуштање во канализации или површински водоток и барањата на елаборатите за заштита на животната средина или студиите за ОВЖС	I	2012 и континуирано	непознато	Инсталациите Општина Охрид МЖСПП-Управа за животна средина	Сопствен буџет на инсталациите кредитни линии
Довршување на канализационата инфраструктура на територијата на Општина Охрид	<ul style="list-style-type: none"> - Довршување на канализационата инфраструктура во урбаната зона, усогласено со проширување на урбаните единици и капацитетите за живеење, - Довршување на канализационата инфраструктура во Велгошти, - Довршување на канализационата инфраструктура во Косел со Лакочереј (улична фекална канализација и пречистителна станица во с. Косел), - Довршување на канализационата инфраструктура во Орман, - Довршување на канализационата инфраструктура во Лескоец, - Довршување на канализационата инфраструктура во Пештани, - Изведување на канализациона мрежа во Рача, - Изградба и реконструкција на секундарна атмосферска канализациона мрежа во урбаните населени места и сепарирање на отпадните води 	I	2012-2016	согласно техничка документација	МТВ Општина Охрид	Програма на МТВ Буџет на Општина Охрид

<p>Заштита на природните осцилации на нивото на Охридското Езеро</p>	<p>Опремање на системот за регулирање на испустот со мерна опрема, Поставување на официјалното мерно место, Инсталирање на перманентна јавна дисплеј табла, Ревидирање на постоечката законска регулатива, нови истражувања за утврдување на нултото ниво</p>	<p>I</p>	<p>2012 и континуирано</p>	<p>према предмер пресметка за потребната опрема</p>	<p>Влада на РМ МЖСПП МТВ МЕ (Министерство за економија) Центар на Југозападен Регион Општина Охрид</p>	<p>Буџет на Влада на РМ Програма за животна средина на МЖСПП Програма за канализациони мрежи и системи на МТВ Буџет на МЗШВ Буџет на МЕ ЕЛЕМ- (Глобочица) Буџет на Општина Охрид</p>
--	--	----------	----------------------------	---	---	--

3. ПРОБЛЕМ: НЕ ПОСТОИ КОНТИНУИРАН МОНИТОРИНГ НА КВАЛИТЕТОТ НА ПОВРШИНСКИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ ВО СЛИВОТ НА ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО

ЦЕЛ: КОНТРОЛА НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОДИТЕ И ПЛАНИРАЊЕ НА УПРАВУВАЊЕТО И ЗАШТИТА НА ВОДИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ЕКО-СИСТЕМОТ ВО ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Континуиран мониторинг на квалитетот на водите во сливот на Охридското Езеро	Подготовка на Програма за мониторинг, усогласена со Рамковната директива за води и меѓународни договори	I	2012	30.000	МЖСПП МОН и други институции ХБЗ Охрид	Програма за животна средина-МЖСПП Буџет на Општина Охрид
	Воспоставување мониторинг мрежа и опремање на мониторинг станици онаму каде тоа е неопходно	I	2012	во зависност од потребите и параметрите кои ќе се следат	Општина Охрид МЖСПП ХБЗ Охрид УХМР	Програма за животна средина-МЖСПП Буџет на Општина Охрид Билатерална помош (Швајцарија)
	Обука на кадри на мониторинг системот	I	2012	200.000	Општина Охрид МЖСПП	Буџет на Општина Охрид Twinning или Taieх проект (Европска Унија)

Мониторинг на подземните води во сливното подрачје на Охридското Езеро	Заштита на квалитетот на водата во езерото од влијанието на подземните води: одредување на референтни точки за истражување, истражувања на квалитетот на подземните води во езерото, набавка на соодветна мерна опрема	II	2013 и континуирано	непознато, согласно техничка документација	МЖСПП УХМР ХБЗ	Буџет на МЖСПП
--	--	----	---------------------	--	----------------------	----------------

IV. Тематска област-Управување со отпад (комунален, индустриски, медицински и инертен)

1. ПРОБЛЕМ: НЕДОСТАТОК НА ИНФОРМАЦИИ ЗА НАЧИНОТ НА УПРАВУВАЊЕ СО РАЗЛИЧНИ ВИДОВИ НА ОТПАД ВО ОПШТИНАТА

ЦЕЛ: СООДВЕТНО УПРАВУВАЊЕ СО РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВИ ОТПАД И ЗАШТИТА НА МЕДИУМИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Подобар пристап кон податоци за создавачи на сите видови отпад и начин на негово управување	Подготовка на дигитализирана база на податоци	II	2013-2014	100.000	Општина Охрид ЈП „Охридски Комуналец“	Буџет на Општина Охрид

2. ПРОБЛЕМ: НЕСООДВЕТНО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ ВО ОПШТИНАТА

ЦЕЛ: СООДВЕТНО УПРАВУВАЊЕ СО РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВИ ОТПАД И ЗАШТИТА НА МЕДИУМИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Соодветно управување со отпадот	Примена на регионалниот систем за управување со отпадот-усогласено со Стратегијата за управување со отпад на Република Македонија (2008-2020) и Националниот план за управување со отпад (2009-2015) на Република Македонија	I	континуирано	недефинирана	Општина Охрид ЈП „Охридски Комуналец“ Јавно-приватно партнерство	ЈП „Охридски Комуналец“ Буџет на Општина Охрид Донации Концесии
	Целосна примена на Законот за управување со отпад и подзаконските акти	I	2012 и континуирано	/	Приватен сектор Општина Охрид МЖСПП	Приватен сектор Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на МЖСПП Буџет на Општина Охрид
	Техничко опремување на јавното комунално претпријатие	I	2012-2014	согласно техничка документација	ЈП „Охридски Комуналец“ Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Донации (билатерални) Кредити

	Селекција и третман на опасен отпад (медицински, хемиски...)	I	2012-2016	согласно техничка документација	ЈП „Охридски Комуналец“ Општина Охрид Јавно приватно партнерство	Буџет на Општина Охрид Донации (билатерални) Јавно приватно партнерство Кредити
	Поставување на повеќе садови за собирање на отпад на територија на Општината	I	2012 и континуирано	Согласно потребите на Општината и техничката спецификација	ЈП „Охридски Комуналец“ Општина Охрид Јавно приватно партнерство	Буџет на Општина Охрид Донации
Третман на биоразградливиот отпад	Изградба на двор за рециклирање и собирање и рециклирање на разградливи материји, согласно искуството на ЈП „Охридски Комуналец“	II	2014-2016	согласно техничка документација	ЈП „Охридски Комуналец“ Општина Охрид Јавно приватно партнерство	Буџет на Општина Охрид Донации (билатерални) Јавно приватно партнерство Кредити
Решавање на проблемот со депонирање на отпадот	Затворање и рекултивација на депонијата „Буково“ (бидејќи е високоризична) и можност за нејзино вклучување во идниот регионален систем за управување со отпадот, како претоварна станица	II	2014-2016/усогласено со изградба на регионална депонија	согласно техничка документација	ЈП „Охридски Комуналец“ Општина Охрид Јавно приватно партнерство	Буџет на Општина Охрид Донации (билатерални) Јавно приватно партнерство

					МЖСПП	Кредити Концесии
	Отстранување на дивите депонии	I	2012-2016	согласно техничка документација	ЈП „Охридски Комуналец“ Општина Охрид Јавно приватно партнерство	Буџет на Општина Охрид Донации (билатерални) Јавно приватно партнерство Кредити
	Изградба на депонија за градежен шут (постои, не според стандарди)	I	2012	согласно техничка документација	ЈП „Охридски Комуналец“ Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид

V. Тематска област-Управување со шуми, земјоделско земјиште, почва

Управување со шуми

1. ПРОБЛЕМ: НЕСООДВЕТНА ЗАШТИТА И УПРАВУВАЊЕ СО ШУМИТЕ И НЕКООРДИНИРАНОСТ НА ОДГОВОРНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ВО УПРАВУВАЊЕТО

ЦЕЛ: РАЗГРАНИЧУВАЊЕ НА ИНГЕРЕНЦИИТЕ, ЗАШТИТА НА ШУМИТЕ И ПРАВИЛНО КОРИСТЕЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Дефинирање на ингеренциите на одговорните институции кои се бават со заштита и користење на шумите	Координирање на работата и разграничување на ингеренциите на институциите, во функција на заштита на шумите и одржлив развој на населбите	I	2012 и континуирано	внатрешни ресурси	Влада на РМ МЖСПП МЗШВ НП „Галичица“	Буџет на инволвираните министерства
Соодветно управување и заштита на шумите ³⁸	Користење на нискостеблени термофилни шуми како матичен насад за ширење на пионерските видови дрвја во обесшумените подрачја	I	2012 и континуирано	по годишни планови за стопанисување со шумите	МЗШВ ЈП „Македонски Шуми“, Подружница „Галичица“- Охрид НП „Галичица“ Општина Охрид	Средства предвидени согласно Програма за проста и проширена репродукција

³⁸ Бидејќи голем дел од шумите на Општина Охрид се во состав на НП „Галичица“, истиот има изготвено голем број на предлог мерки и активности кои се дадени во Планот за управување (2010-2020 год.)

	Контролирано движење на посетителите во шумите	I	2012 и континуирано	по годишни планови за стопанисување со шумите	МЗШВ ЈП „Македонски Шуми“, Подружница „Галичица“- Охрид НП „Галичица“ Општина Охрид	/
	Зголемување на туристичката понуда со вметнување на содржини и посети на значајни флористички и шумски подрачја	I	2012 и континуирано	План и програми за управување на НП „Галичица“	НП „Галичица“ Општина Охрид	Буџет на Управата на НП „Галичица“ Општина Охрид
	Изработка на студија за согледување на можностите за замена на огревно дрво со други извори на енергија	I	2012-2014	100.000	МЗШВ ЈП „Македонски Шуми“, Подружница „Галичица“- Охрид НП „Галичица“ Општина Охрид	

Управување со земјоделско земјиште и почва

1. ПРОБЛЕМ: НЕПОСТОЕЊЕ НА ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРИМЕНАТА НА АГРОТЕХНИЧКИ МЕРКИ ВО ЗЕМЈОДЕЛИЕТО И СТЕПЕНОТ НА ДЕГРАДИРАНОСТ НА ПОЧВАТА ВО ОПШТИНАТА

ЦЕЛ: ПЛАНИРАНО КОРИСТЕЊЕ НА ЗЕМЈИШТЕТО И ЗАШТИТА НА ПОЧВАТА ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Евиденција на земјоделските активности во руралниот дел на Општината	Континуирано водење евиденција	II	2014 и континуирано	интерни ресурси	МЗШВ	Буџет на МЗШВ
Мониторинг на квалитетот на почвите	Јасно диференцирање на надлежностите и испитување на квалитетот на почвите во Општината	II	2014 и континуирано	согласно спецификација на трошоци за земање проби и нивна анализа	МЗШВ МЖСПП	Буџет на МЗШВ Програма за животна средина на МЖСПП
Заштита на почвата од загадување	Воведување органско земјоделско производство	III	2015 и континуирано	врз база на претходни истраги и подготвена Студија	Центар на Југозападен плански регион Општина Охрид МЗШВ Здружение на земјоделци и фармери	Буџет на Влада на РМ Буџет на Општина Охрид Буџет на МЗШВ

	Едукација на земјоделците за бенефитот од употреба на органско ѓубриво, биокомпост и сл., со посебен осврт на придобивките	II	2014 и континуирано	во рамките на кампањите за подигање на јавната свест	Центар на Југозападен плански регион Општина Охрид МЗШВ	Буџет на Влада на РМ Буџет на Општина Охрид Буџет на МЗШВ
	Образовна програма за адекватна употреба на агрохемиски средства	I	2012 и континуирано	20.000	Центар на Југозападен плански регион Општина Охрид МЗШВ	Буџет на Влада на РМ Буџет на Општина Охрид Буџет на МЗШВ
	Пилот фарми и демонстративни проекти за одржливо земјоделство во регионот	II	2014 и континуирано	100.000	Центар на Југозападен плански регион Општина Охрид МЗШВ	Буџет на Влада на РМ Буџет на Општина Охрид Буџет на МЗШВ
	Образовна програма за ротација на посевите за избегнување на гола почва	II	2014 и континуирано	20.000	Центар на Југозападен плански регион Општина Охрид МЗШВ	Буџет на Влада на РМ Буџет на Општина Охрид Буџет на МЗШВ

VI. Тематска област-Управување со квалитетот на животната средина и одржлив развој (воздух, бучава, урбанизам и социоекономски развој)

Загадување на воздухот

1. ПРОБЛЕМ: НЕДОСТАТОК НА ИНФОРМАЦИИ ЗА КВАЛИТЕТОТ НА ВОЗДУХОТ И НЕМА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ИНВОЛВИРАНИТЕ СТРАНИ ВО УПРАВУВАЊЕТО

ЦЕЛ: СЛЕДЕЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОЗДУХОТ И НЕГОВА ЗАШТИТА ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Воспоставување на локална мрежа од мерни станици за следење на квалитетот на воздухот и прикажување на резултатите на дисплеи	II	2013-2015	врз основа на техничка понуда	МЖСПП Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид
Соработка на инволвираните страни	Доставување на редовни извештаи од сопствен мониторинг од инсталации (исполнување на барањата на ИСКЗ и ОВЖС) до локална и централна власт	I	2012 и континуирано	/	МЖСПП Општина Охрид Приватен сектор	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид Буџет на приватниот сектор
	Соработка на Општината со невладините организации	II	2013-2015	/	Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина

						Охрид Донации/ билатерална соработка
Планирање на понатамошното управување со квалитетот на воздухот	Активно учество на Општината при дефинирањето на зони и агломерации каде што нивото на една или повеќе загадувачки супстанции е над, во границата или под дозволените гранични вредности за квалитет на амбиентниот воздух	III	2015-2016	/	Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид Донации/ билатерална соработка
Намалување на загадувањата на воздухот	Подготовка на програма за намалување на загадувањето и подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух	II	2013-2015	/	Општина Охрид МЖСПП	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид
	Гасификација на Општината	III	2015-2020	/	МТВ МЕ ГАМА Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Приватни инвеститори Кредити
	Изградба на систем за централно затоплување на градот Охрид	III	2015-2020	/	МТВ МЕ ГАМА	Буџет на Општина Охрид Приватни инвеститори

					Општина Охрид	Кредити
	Изградба на енергетски објекти кои користат обновливи извори на енергија (мали хидроелектрани, соларни системи, биомаса)	III	2015-2020	/	МЕ Општина Охрид приватни инвестиции	Буџет на Општина Охрид Приватни инвеститори Кредити
	Користење на алтернативни видови превоз	I	2012	Ќе се одреди на ниво на Проект	МЖСПП Општина Охрид	Буџет на МЖСПП Буџет на Општина Охрид Донации

Управување со бучава

1. ПРОБЛЕМ: НЕ ПОСТОИ КОНТИНУИРАН МОНИТОРИНГ НА БУЧАВА ВО ОПШТИНАТА

ЦЕЛ: СЛЕДЕЊЕ НА НИВОАТА НА БУЧАВА КОИ СЕ ГЕНЕРИРААТ И СООДВЕТНО ПЛАНИРАЊЕ НА УПРАВУВАЊЕТО СО БУЧАВАТА

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Мониторинг и планирање на управувањето со бучавата	Спроведување на континуиран мониторинг на бучава, особено на идентификуваните жешки точки	I	2012	10-25.000 евра, во зависност од избрано решение по единица уред	Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид
	Користење на податоците од мониторингот на бучава при изработка на идни урбанистички планови	I	континуирано	согласно програма на Општината и Програма на Владата	Општина Охрид МЕ	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид
	Мапирање (изработка на стратешка карта за бучава), како појдовна точка за понатамошното планирање на управувањето со бучавата	II	2013	25.000	Општина Охрид МЖСПП	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид Донации
	Вградување на соодветна звучна изолација во идните градби	I	континуирано	согласно динамиката на градење	приватни инвеститори Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП

						Буџет на Општина Охрид Донации Приватни инвеститори
--	--	--	--	--	--	---

2. ПРОБЛЕМ: НЕСООДВЕТНО ПЛАНИРАЊЕ НА НАМЕНАТА НА ПОСТОЈНИТЕ ОБЈЕКТИ ЗА УГОСТИТЕЛСКИ И ДРУГИ ДЕЈНОСТИ И ПЛАНИРАЊЕ НА СООБРАЌАЈОТ

ЦЕЛ: НАМАЛУВАЊЕ НА НИВОАТА НА БУЧАВА КОИ СЕ ГЕНЕРИРААТ ОД ТРГОВСКИТЕ ОБЈЕКТИ И СООБРАЌАЈОТ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Планирање на сообраќајот	Зајакнување на капацитетите на Општината во делот на планирањето на транспортот	I	2012 и континуирано	усогласено со подготовка на ГУП и пониски по ранг урбанистички планови	Општина Охрид МТВ	Буџет на Општина Охрид Програма на Влада РМ МТВ Меѓународни финансиски програми
	Изградба и осовременување на сообраќајната инфраструктура	I	2012 и континуирано	усогласено со подготовка на ГУП и пониски по ранг урбанистички планови	Општина Охрид Агенција за патишта МТВ	Буџет на Општина Охрид Програма на Агенција за патишта

						Буџет на МТВ Меѓународни финансиски програми (СИДА-Програма за одржливи градови)
	Довршување на транспортниот центар	II	2013-2015	усогласено со подготовка на ГУП и пониски по ранг урбанистички планови	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Концесија
	Изградба на градска marina (подготовка на документација), надвор од населените места	II	2013-2016	усогласено со подготовка на ГУП и пониски по ранг урбанистички планови	МТВ Општина Охрид МВР	Буџет на МТВ Буџет на МВР
	Подготовка на физибилити студија за можноста за поставување на подземни паркинзи во Охрид	II	2013-2016	усогласено со подготовка на ГУП и пониски по ранг УП	МТВ Општина Охрид МВР	Буџет на МТВ Буџет на МВР Концесии
Соодветно планирање на намената и времето на работа во објектите	Соодветна пренамена на станбен во деловен простор, Намалување на работното време на угостителските и трговските објекти,	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид МЖСПП МТВ	Буџет на МЖСПП Буџет на Општина Охрид

	Засилен инспекциски надзор за контрола на употребата на конструктивни материјали како и за контрола на исполнувањето на критериумите за издавање на одобренија за работа на трговско- угостителските и индустриските капацитети				Министерство за култура Министерство за економија/пазар на инспекција	
--	---	--	--	--	--	--

Урбанизам и социоекономски развој

1. ПРОБЛЕМ: НЕДЕФИНИРАНИ НАДЛЕЖНОСТИ ВО ПЛАНИРАЊЕТО НА ПРОСТОРОТ, ИНТЕНЗИВНО УРБАНИЗИРАЊЕ И УЗУРПИРАЊЕ НА ЗЕМЈИШТЕ ВО ОПШТИНАТА

ЦЕЛ: СООДВЕТНО ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ И УРБАНИЗАЦИЈА, СПРЕЧУВАЊЕ НА НЕПЛАНСКО ГРАДЕЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ НА НАЧИНОТ НА УПРАВУВАЊЕ СО ЗЕМЈИШТЕТО

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Воспоставување механизам за ефикасно управување со инфраструктурата и интегрална заштита и управување со животната средина	Ажурирање на ГУП за град Охрид	I	2012	10.000	Општина Охрид МТВ МЖСПП Министерство за култура	Буџет на Општина Охрид Буџет на Влада на РМ
	Комплетирање на урбанистичката документација: донесување на ДУП-ови и УП-ови вон населено место за повеќе локации, согласно ГУП-от	I	2012 и континуирано	согласно програмата на Влада на РМ и Општина Охрид	Општина Охрид МТВ МЖСПП Министерство за култура	Буџет на Општина Охрид приватни инвеститори

	Редовно ажурирање на Катастарот на недвижности (надземен и подземен катастар)	I	2012 и континуирано	/	Општина Охрид Катастар на недвижности Надлежни ЈП (Телеком, Проаква, ЕВН и сл.)	Буџет на Влада на РМ Буџет на Општина Охрид
Јасно диференцирање на надлежностите	Дефинирање на надлежностите на Општината во сите делови на планирањето, користење на градежното земјиште и негова пренамена	I	2012	/	Општина Охрид Министерство за транспорт и врски Влада на Република Македонија Министерство за култура	/
	Целосно спроведување на децентрализацијата на власта	I	2012	/	Општина Охрид МТВ	/

2. ПРОБЛЕМ: НЕДОВОЛЕН БРОЈ НА ВРАБОТУВАЊА И ИСКОРИСТУВАЊЕ НА РАБОТОСПОСОБНОТО НАСЕЛЕНИЕ ВО ОПШТИНАТА

ЦЕЛ: АНГАЖИРАЊЕ НА НЕВРАБОТЕНИ КАДРИ, НАДМИНУВАЊЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ И ПОДОБРЕН СОЦИО-ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ НА ОПШТИНАТА

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Вработувања на работоспособно население, особено млади квалификувани кадри	Промовирање на мали бизниси	I	2012 и континуирано	непознато	Општина Охрид Министерство за труд и социјална политика Стопанска Комора на Македонија Агенција за вработување приватни инвеститори	Буџет на Влада на РМ
	Доквалификација и преквалификација на работоспособното население	I	2012 и континуирано	непознато	Општина Охрид Министерство за труд и социјална политика Стопанска Комора на Македонија	Буџет на Влада на РМ

					Агенција за вработување приватни инвеститори	
	Ангажирање на младите стручни невработени кадри во проектни активности од различни области (дел од нив ќе произлезат и од овој документ)	I	2012 и континуирано	непознато	Општина Охрид	програма на Влада на РМ приватни инвеститори Донации/проекти
Подобрен социо-економски развој на Општина Охрид	Формирање здруженија на граѓани, кои би се вклучиле во процесите на развојот на Општината	I	2012 и континуирано	/	Општина Охрид	/

VII. Тематска област-Управување со културно наследство и туризам

1. ПРОБЛЕМ: НЕДОВОЛНО ПРОМОВИРАЊЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА ОПШТИНАТА

ЦЕЛ: РАЗВОЈ НА КУЛТУРНИОТ ТУРИЗАМ И ПРОМОВИРАЊЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА ОПШТИНАТА

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Развој на културниот туризам	Институционално поврзување на инволвираните страни на локално и национално ниво-формирање на Совет за поддршка и развој на културниот туризам со претставници од сите инволвирани субјекти-номинарање на амбасадори за културен туризам	I	континуирано	/	Општина Охрид	/

					<p>Министерство за култура/ Управа за заштита на културното наследство на Република Македонија (УЗКН)</p> <p>Министерство за економија/ Сектор за туризам</p> <p>Верски организации (МПЦ, ИВЗ)</p> <p>Бизнис заедница – Стопанска комора за туризам на Македонија (СКТМ) - Асоцијација на туристичките агенции на Македонија (АТАМ)</p> <p>Агенција за промоција и поддршка на туризмот во РМ (АППТРМ)</p>	
--	--	--	--	--	--	--

	Креирање на концептот за Охрид-град на жива култура преку изработка на физибилити студија за одржување на културниот континуитет преку целата година (улични културни настани и културни спектакли)	II	континуирано	непознат	Општина Охрид Министерство за култура Асоцијации на уметници и уметнички друштва	Буџет на Министерството за култура Буџет на Општина Охрид Европски фондови и фондации за култура
	Создавање на нови и иновативни туристички производи во сферата на културниот туризам за различни целни групи и со различно времетраење, со поддршка на активности, кои сами ќе си ги покријат трошоците	I	континуирано	/	Општина Охрид Министерство за економија/ Сектор за туризам Бизнис заедница (СКТМ-АТАМ)	/
	Промоција на културното наследство и производите на културниот туризам во Охрид-формирање на бренд-Охрид град на културниот континуитет (формирање на веб страна, изготвување на брошура, развој на мрежна промоција, учество на саеми)	I	континуирано	непознат	Општина Охрид Агенција за поддршка и развој на туризмот Министерство за економија/ Сектор за туризам Бизнис заедница (СКТМ-АТАМ)	Буџет на Агенцијата за поддршка и развој на туризмот на РМ Буџет на Министерство за економија Буџет на Општина Охрид приватни инвестиции

	Обука на специјализирани туристички водичи за културен туризам и нивно сертифицирање	II	континуирано	непознат	Општина Охрид Министерство за економија/ Сектор за туризам Стопанска комора за туризам на Македонија (СКТМ) Здружение на туристички водичи на Македонија (ЗТВМ) Високообразовн и институции	Приватни иницијативи Буџет на Министерство за економија Проектни програми
	Поврзување на Охрид со други центри (национални и меѓународни) инволвирани во културниот туризам и формирање на пошироки мрежи на градови со културно наследство и културен туризам	II	континуирано	/	Општина Охрид Министерство за култура НВО	/
	Воведување на туристичка сателитска сметка (UNWTO-United Nations World Tourism Organisation)	I	2012-2013	непознат	Општина Охрид Министерство за економија/ Сектор за туризам и угостителство Народна Банка на РМ	Буџет на Министерство за економија Буџет на Општина Охрид Проектни програми

					Комерцијални банки СКТМ	
	Дефинирање на туристичката понуда во руралните населби во регионот, Подготовка на конкретни пакет аранжмани за рурален туризам	II	2013 и континуирано	30.000 евра за Студија во која ќе се регистрираат сите сместувачки капацитети и ќе се понуди визија за иден развој	Општина Охрид Министерство за економија/ Сектор за туризам и угостителство СКТМ	Буџет на Министерство за економија Буџет на Општина Охрид
	Организирање ниско буџетни авиопревозници за Р. Македонија	I	2012 и континуирано	непознат	Министерство за транспорт и врски (МТВ) Министерство за економија/ Сектор за туризам Бизнис заедница (СКТМ-АТАМ)	Буџет на МТВ Буџет на Министерство за економија
Имплементација на Планот за управување со културното наследство	За секоја тематска целина треба да се изработи менаџмент план за спомениците вклучени во тематската приказна со кој ќе се дефинираат моделите на туристичко искористување (менаџмент со посетителите, услуги кои ќе бидат обезбедени на локалитетот, стандарди за квалитет и удобност на посетителите)	I	2012 и континуирано	непознат	Општина Охрид Министерство за култура/ Управа за заштита на културното наследство на Република Македонија	Буџет на Министерство за економија Буџет на Општина Охрид Буџет на Министерство за култура

					(УЗКН) Министерство за економија/ Сектор за туризам Верски организации (МПЦ, ИВЗ) Бизнис заедница (СКТМ-АТАМ)	Приватни инвеститори Проектни програми
	Формирање на под-кластер за културен туризам во Охрид во кој ќе партиципираат сите инволвирани субјекти (сектор култура, сектор туризам, верски заедници, невладин сектор)	I	2012	/	Општина Охрид Министерство за култура/ Управа за заштита на културното наследство на Република Македонија (УЗКН) Министерство за економија/ Сектор за туризам Верски организации (МПЦ, ИВЗ) Бизнис заедница (СКТМ-АТАМ) НВО	

	<p>Формирање на Комитет за квалитет во рамките на кластерот за културен туризам во Охрид со утврдување на евалуациска матрица за квалитет согласно искуствата во развиените туристички земји и според мерењето на нивото на задоволството кај туристите кои го посетиле Охрид</p>	I	2012 и континуирано	непознат	<p>Општина Охрид Министерство за економија/ Сектор за туризам</p>	<p>Буџет на Министерство за економија Буџет на Општина Охрид Приватни инвеститори Проектни програми</p>
	<p>Подготовка на Програма за развој на човечки ресурси (дефинирање на квантитативните и квалитативните елементи на потребите, спроведување на обуки на локалните инволвирани субјекти за суштината и ефектите од културниот туризам)</p>	I	континуирано	непознат	<p>Општина Охрид Министерство за култура/ Управа за заштита на културното наследство на Република Македонија (УЗКН) Министерство за економија/ Сектор за туризам Верски организации (МПЦ, ИВЗ) Бизнис заедница (СКТМ-АТАМ) НВО</p>	<p>Буџет на Министерство за економија Буџет на Општина Охрид Приватни инвеститори Проектни програми Европски фондови-ИРА Програма</p>

VII. Тематска област-Подигање на јавна свест

1. ПРОБЛЕМ: СЛАБА ИНФОРМИРАНОСТ НА ГРАЃАНИТЕ ЗА ОБВРСКИ, КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ЗАКОНСКАТА РЕГУЛАТИВА ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

ЦЕЛ: ЗГОЛЕМЕНА СВЕСТ КАЈ ГРАЃАНИТЕ ЗА ЗАШТИТА И ЗАЧУВУВАЊЕ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Формирање на Информативен центар	Организирање на трибини, семинари, работилници, стручни предавања	I	континуирано	во рамки на годишни планови за организирање информативни настани	Општина Охрид МЖСПП	Буџет на Општина Охрид Програма за животна средина на МЖСПП
	Постојано надополнување на WEB-страницата со активности поврзани со животната средина	I	континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид	/
	Формирање на база на податоци за еколошките проблеми и начин на нивно решавање	I	континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид МЖСПП ХБЗ 333	/
	Формирање на фонд за животна средина преку кој би се одвојувале средства за здруженија на граѓани и поединци кои спроведуваат проекти од областа на животната средина	III	2015	Програма за инвестирање во животната средина, која ќе се финансира од такси и казни	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Програма за животна средина на МЖСПП

				за прекршоци во животната средина		
	Отворање на зелен телефон каде граѓаните би пријавувале еколошки инциденти со што би се овозможила брза и навремена интервенција на стручните служби на Општината	I	континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид
	Формирање на библиотека со солиден библиотечен фонд од областа на законодавството како и друга стручна домашна и меѓународна литература со цел навремено и целосно информирање на јавноста	II	континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид
	Припрема на општински весник со посебна рубрика „Еко настани“ за постојаното информирање на јавноста за активностите кои ги презема Општината	II	2013 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид
	Информирање на јавноста за активностите кои ги презема Општината да се изведува и преку изготвување на флаери, лифлети, постери и друг информативен материјал, Зголемување на бројот на информативни табли и ознаки во и вон населените места	I	2012 и континуирано	во зависност од техничка спецификација	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Програма за животна средина на МЖСПП Донации
	Поставување на кутија за коментари пред Општината и на јавни места каде граѓаните би можеле да ги искажат своите пофалби, коментари или жалби	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид

	Изготвување на годишен извештај за планирани и реализирани активности од областа на животната средина, вклучени во Планот за активности на ЛЕАП за Охрид	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид
--	--	---	---------------------	-----------------	---------------	------------------------

2. ПРОБЛЕМ: СЛАБО НИВО НА ЕДУКАЦИЈА, ОСОБЕНО НА НАЈМЛАДАТА ПОПУЛАЦИЈА, ЗА ПРИДОБИВКИТЕ ОД ЗДРАВА ЖИВОТНА СРЕДИНА И КАКО ДА ЈА СОЧУВАМЕ

ЦЕЛ: ЗГОЛЕМЕНА ЈАВНА СВЕСТ, ОСОБЕНО КАЈ НАЈМЛАДИТЕ, НАМАЛУВАЊЕ НА ЗАГАДУВАЊАТА И ПОВИСОКО НИВО НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Едукација на населението за заштита на животната средина	Постојана едукација на населението преку трибини, јавни повици, медиумски презентации во делот на заштеда и заштита на водните ресурси, селектирање на отпад, заштита на природните и културни вредности со посебен акцент на летната туристичка сезона кога има голем број на туристи и посетители	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Програма за животна средина на МЖСПП Донации
	Формирање еко-патроли, чија главна цел би била подигање на јавната свест кај граѓаните за почиста Општина	I	2012 и континуирано	5.000 евра/година	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Програма за животна средина на МЖСПП Донации
	Користење на информации од информативниот центар на НП „Галичица“,	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид НП „Галичица“	/

	Активно вклучување на ренџерите во едукација и информирање на посетителите					
	Спроведување на кампања за подигање на јавната свест за користење на алтернативни видови превоз (пр. користење велосипеди) и намалување на користење на индивидуални возила	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид Програма за животна средина на МЖСПП Донации
Едукацијата на најмладата популација за заштита на животната средина	Едукацијата на најмладата популација преку голем број на активности, кампањи, проекти, со цел заштита на животната средина	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид МЖСПП МОН Министерство за труд и социјална политика	Буџет на Општина Охрид Буџет на МЖСПП Буџет на МОН Буџет на Министерство за труд и социјална политика
	Проектот Зелен пакет–едукација за одржлив развој во основните училишта во Македонија е одлична основа за едукација на најмладите. Проектот е составен од 22 еколошки теми преку кои најмладите би извршиле влијание и на постарата популација, со цел менување на навиките. Професорите по биологија и географија од основните училишта имаат обврска да доставуваат шестмесечни извештаи за спроведување на наставата и активностите предвидени со проектот	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид МЖСПП	Буџет на Општина Охрид Буџет на МЖСПП

	Преку еко-секции да се интензивираат активностите поврзани со еколошкиот календар: од 21 до 28 март, акција „Денови на пролетта - денови на екологијата“, 22 април, „Ден на планетата Земја“, 5 јуни, „Светски ден на заштитата на животната средина“, 16 септември, „Меѓународен ден за заштита на озонската обвивка“, 22 септември, „Ден без автомобили“ и „Есенска рамнодневица“, 11 декември, „Ден на планините“, 12 март, „Ден на дрвото“, 21 мај, „Меѓународен ден на биолошката разновидност“, 21 јули, „Ден на националните паркови“, 22 декември, „Најкусиот ден во годината“	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид МЖСПП	Буџет на Општина Охрид Буџет на МЖСПП
	Глобе проектот-алатка за подигнување на јавната свест кај најмладите	I	2012 и континуирано	согласно со Програмата	Општина Охрид МЖСПП МОН	Буџет на Општина Охрид Буџет на Проектот Буџет на МОН
	Организирање на натпревари по одредени теми	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид МОН	Буџет на Општина Охрид Буџет на МОН
	Организирање на акции за пошумување	I	2012 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид НП „Галичица“ МЗШВ Македонски Шуми	Буџет на Влада на РМ Буџет на МЗШВ Буџет на Општина Охрид

	Спроведување на проекти за селекција и минимизирање на отпадот преку воведување на ќеси во различна боја, поставување на канти или контејнери за селекција на отпадот во училишните дворови	II	2013 и континуирано	интерни ресурси	Општина Охрид МОН	Буџет на Општина Охрид Буџет на МОН
--	---	----	---------------------	-----------------	----------------------	--

3. ПРОБЛЕМ: НЕДОВОЛНО РАЗВИЕНА ЈАВНА СВЕСТ ЗА ЗАШТИТА НА БИОДИВЕРЗИТЕТОТ, ТУРИЗМОТ И ЈАВНОТО ЗЕЛЕНИЛО

ЦЕЛ: ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА, ЗАРАДИ ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНА СВЕСТ ЗА ПРИРОДНИТЕ БОГАТСТВА И ЗАЧУВУВАЊЕ НА БИОДИВЕРЗИТЕТОТ И ЈАВНОТО ЗЕЛЕНИЛО

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Подигање на јавната свест за природните богатства со цел зачувување на биодиверзитетот	Продолжување на активностите за подигање на јавната свест за природното богатство и негово зачувување, Поставување на информативни табли, подготовка на информативни материјали и поставување на пунктови за природните богатства	I	2012 и континуирано	5.000 евра/година 10.000 евра/година	МЖСПП Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид
	Формирање на музеј на биолошката разновидност на Охридско-Преспанскиот Регион	II	2014-2016	подготовка на физибилити Студија со cost benefit анализа-100.000 Во зависност од пресметките, ќе се формира Буџетот на целиот Проект	Влада ан РМ МЖСПП МЗШВ Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на МЗШВ Буџет на Општина Охрид UNESCO WWF

	Збогатување со туристички инфо пунктови на карактеристични точки во Градот	I	2012 и континуирано	/	Општина Охрид Министерство за економија/ Сектор за туризам и угостителство СКТМ	Буџет на Министерство за економија Буџет на Општина Охрид
Подигање на јавната свест со цел заштита на јавното зеленило од уништување	Подигање на јавната свест за потребата и бенефициите од чување на јавното зеленило	I	2012 и континуирано	во рамките на кампањите за подигање на јавната свеста	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид

4. ПРОБЛЕМ: НЕДОВОЛНО РАЗВИЕНА ЈАВНА СВЕСТ ЗА ЗАШТИТА НА ВОДИТЕ

ЦЕЛ: ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА И ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНАТА СВЕСТ, ЗАРАДИ ЗАШТИТА НА ВОДИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Информирање на јавноста за квалитетот на водите	Пристап на јавноста и на сите инволвирани страни до податоците од катастарот на загадувачи на водите. Објавување на податоците на web страната на Општината	I	континуирано	цена за пласирање на информација во јавни гласила	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид
Подигање на јавната свест за заштита на водите од загадување	Соработка со невладините организации со цел спроведување на проекти за подигнување на јавната свест за заштита на водите	I	континуирано	5.000 евра/година	Општина Охрид	Програма за животна средина на МЖСПП Буџет на Општина Охрид Донации

5. ПРОБЛЕМ: НЕДОВОЛНО РАЗВИЕНА ЈАВНА СВЕСТ ЗА НАЧИНОТ НА УПРАВУВАЊЕ СО РАЗЛИЧНИ ВИДОВИ НА ОТПАД

ЦЕЛ: ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА И ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНАТА СВЕСТ, ЗАРАДИ СООДВЕТНО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ И ЗАШТИТА НА МЕДИУМИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Подигање на јавната свест за начинот на управување со различни видови на отпад	Подигање на јавната свест за соодветно управување со отпадот, Едукација на јавноста за потенцијалните ризици од несоодветно управување	I	2012-2014	5.000 евра/година 5.000 евра/година	Општина Охрид	Буџет на Општина Охрид

6. ПРОБЛЕМ: НЕДОВОЛНО РАЗВИЕНА ЈАВНА СВЕСТ ЗА НАЧИНОТ НА УПРАВУВАЊЕ СО ШУМИТЕ

ЦЕЛ: ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНАТА СВЕСТ ЗА ЗАШТИТА НА ШУМИТЕ, СПРЕЧУВАЊЕ И СПРАВУВАЊЕ СО ПОЖАРИ И БЕНЕФИЦИИТЕ ОД НИВНО ПРАВИЛНО КОРИСТЕЊЕ

Мерки	Активност	Приоритет за решавање	Временска рамка	Финансиска рамка/евра	Одговорна институција	Можни извори на инвестиции
Подигање на јавната свест за управување со шумите и бенефиции	Поголема едукација на локалното население за вредностите и значењето на шумите и нивниот опстанок	I	2012 и континуирано	во рамките на кампањите за подигање на јавната свеста	Центар на Југозападен плански регион Општина Охрид МЗШВ ЈП „Македонски Шуми“, Подружница „Галичица“- Охрид	Буџет на Влада на РМ Буџет на Општина Охрид Буџет на МЗШВ Буџет на НП „Галичица“

					НП „Галичица“	
	Информирање за последиците од евентуален шумски пожар и информирање за начинот на вклучување на месното население во спречување и справување со пожари	I	2012 и континуирано	во рамките на кампањите за подигање на јавната свеста	<p>Центар за управување со кризи</p> <p>Центар на Југозападен плански регион</p> <p>Општина Охрид</p> <p>МЗШВ</p> <p>ЈП „Македонски Шуми“, Подружница „Галичица“ - Охрид</p>	<p>Буџет на Влада на РМ</p> <p>Буџет на Општина Охрид</p> <p>Буџет на МЗШВ</p>

6 ПЛАН ЗА НАБЉУДУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ

ЦЕЛ: КОМПЛЕТНА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА БАРАЊАТА ОД ЗАКОНСКАТА И СТРАТЕШКА РАМКА ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Обезбедување финансиски средства за реализација на активности од ЛЕАП и други стратегии за животна средина	Формирање на буџетска линија, наменета за инвестирање во активности за животна средина	Подобрен квалитет на медиумите во животната средина	Во буџетот на Општината постои ставка за финансисрање на активности	Почеток на 2012 и континуирано еднаш годишно	Општина Охрид/Градоначалник
	Покренување иницијатива до Влада на РМ за обезбедување средства преку Буџет на Влада на РМ низ процесот на комплетна децентрализација на власта	Зголемен фонд на финансиски средства за финансирање во животната средина	Во 2012 е завршена децентрализацијата на власта	Во 2012 и континуирано еднаш годишно	Општина Охрид/Градоначалник
Зголемен пристап кон домашни и странски инвестициони програми за заштита на биолошката разновидност	Истражување на пазарот, заради изнаоѓање на инвестициони програми за заштита на биолошката разновидност	Зголемена заштита на биодиверзитетот	Секоја година реализирани активности за заштита на биолошката разновидност	Еднаш годишно	Општина Охрид
Институционална поставеност	Основање одделение за реализација на инвестиции во животната средина, во рамките на канцеларијата за локален економски развој	Организирано управување со животната средина	3 вработени со одговорност за активности, поврзани со животната средина	Во 2012 и континуирано еднаш годишно	Општина Охрид/Градоначалник

ЦЕЛ: РЕГУЛИРАНА КОНТИНУИРАНА ЗАШТИТА НА СИТЕ МЕДИУМИ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Иницирање ревизија на постоечкото право	Иницијатива на општината за интервенција во Законот за изменување и дополнување на Законот за внатрешната пловидба („Службен весник на РМ“ бр. 22/2010), Иницијатива на Општината за ажурирање на обележување на пловни патишта и режимот на пловидба по Охридското Езеро	Воспоставен режим на пловидба	Измени во Законот за внатрешната пловидба, Обележани пловни патишта и режим на пловидба	Двапати годишно	Општина Охрид/Градоначалник
Планирање на управувањето и заштита на водите од загадување во сливното подрачје на р. Црн Дрим (Дрим-Дрини) и како сегмент на подсливот на Охридско Езеро	Подготовка на Планови и Програми за управување со водите во подсливот на Охридското Езеро, во насока на навремено собирање, одведување и пречистување на урбаните отпадни води, кои понатаму ќе се вклучат во Планот за управување на речниот слив на р. Црн Дрим	Подобрен квалитет на водите во речниот слив на р. Црн Дрим	Подготвени План и Програма за управување со водите во подсливот на Охридското Езеро	Еднаш годишно во период од 2012-2014	Мултилатерално тело за заштита на сливното подрачје на река Дрим-Дрини
Соодветно управување со отпад-донесување подзаконски акти	Усогласување на донесените акти за управување со отпадот со одредбите на Законот за управување со отпад	Соодветно управување со отпадот на ниво на Општина	Донесени подзаконски акти за управување со отпад усогласени со одлуката од 1997 година	Континуирано во 2012	Општина Охрид/ЈП „Охридски Комуналец“

	Изготвување План за управување со речниот слив на Охридско-Преспанскиот регион и реката Дрим-Дрини	Соодветно управување со водите во Охридско-преспанскиот регион	Подготвен План за управување	Еднаш годишно	Билатерален Секретаријат за заштита на Охридското Езеро
Усогласување на законската регулатива за управување и заштита на шумите, со онаа на ЕУ	Поголемо приближување кон законската регулатива на ЕУ и нејзина имплементација	Соодветно управување и заштита на шумите	Континуирано зголемување на шумскиот фонд секоја година	Континуирано еднаш годишно од 2018	МЖСПП

ЦЕЛ: СООДВЕТНО УПРАВУВАЊЕ И ЗАЧУВУВАЊЕ НА БИОЛОШКАТА РАЗНОВИДНОСТ ВО ОПШТИНАТА

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Подготовка на база на податоци за биолошката разновидност	Подготовка на дигитализирана база на податоци за биолошката разновидност Вработување еден биолог, кој ќе биде обучен да ја управува базата на податоци	Подобрена евиденција на биолошката разновидност	Формирана база на податоци за биолошки видови, нивна застапеност и загрозеност во Општината, која континуирано се надополнува	Во 2012 и континуирано еднаш годишно	Општина Охрид
Имплементација на одредбите на Законот за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот Регион	Ефикасно работење на комисијата за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот Регион	Соодветно управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот Регион	Формирано тело кое ќе управува со светското природно и културно наследство согласно законските одредби	Во 2012 и континуирано еднаш годишно	Дефинирани институции во Законот за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот Регион

Соодветно управување со заштитените зони	Определување на посебно заштитни зони околу сензитивните живеалишта, кои се во голем степен деградирани или под закана за исчезнување, а се од витално значење за опстанокот на езерскиот екосистем или други значајни екосистеми или видови	Подобра заштита на екосистемите, особено сензитивните живеалишта и деградирани видови	Точно дефинирани заштитни зони	Еднаш годишно	Општина Охрид
	Зголемена физичка заштита на заштитени зони: -оградување на потесната заштитна зона, -организирање чуварска служба, -јакнење на капацитетите на општинската инспекција (комунална и животна средина)	Соодветна заштита на видовите во заштитените зони	Оградени зони кои 24 часа ги чува чуварска служба	Во 2013 и континуирано еднаш годишно	Општина Охрид

ЦЕЛ: ЗАЧУВУВАЊЕ НА ИНТЕГРИТЕТОТ НА БИОЛОШКАТА РАЗНОВИДНОСТ ВО РАМКИТЕ НА НП „ГАЛИЧИЦА“

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Усогласување на активностите кои се одвиваат во Националниот Парк со Планот за негово управување и активностите за развој на Општина Охрид	Формирање на координативно тело со претставници од Општината и Јавната установа НП „Галичица“	Соодветна заштита на биодиверзитетот во границите на НП „Галичица“	Формирано тело кое континуирано го следи сите активности во границите на НП „Галичица“	Во 2012 и континуирано еднаш годишно	Општина Охрид и НП „Галичица“

ЦЕЛ: ЗАШТИТА НА БИОЛОШКАТА РАЗНОВИДНОСТ ВО СТУДЕНЧИШКО БЛАТО И ЕЗЕРСКИОТ ЕКОСИСТЕМ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
<p>Правна заштита, управување и планирање,</p> <p>Заштита од натамошна деградација и узурпација на Студенчишко Блато</p>	<p>Покренување иницијатива на ЛС за одредување на степенот на заштита на Студенчишко Блато</p>	<p>Подобрено управување со биодиверзитетот во Студенчишко Блато</p>	<p>Донесени:</p> <ul style="list-style-type: none"> - акти за заштита, - план за управување со Студенчишко Блато, - урбанистичко-планска документација и сл., - преиспитување на постојната концесија 	<p>Еднаш годишно</p>	<p>Општина Охрид</p>
<p>Ревитализација на Студенчишко Блато-технички мерки</p>	<p>Подготовка на техничка документација за реставрација на блатото</p>	<p>Враќање на блатото во првобитна состојба</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвена техничка документација и физичка заштита на заштитената зона, - Оградена заштитената зона, - Канално поврзан систем на блато 	<p>Еднаш годишно во периодот од 2012-2014</p>	<p>Општина Охрид/ Градоначалник</p>

Заштита на биодиверзитетот во Студенчишко Блато	Реинтродукција на белиот и жолтиот лотос, Реставрација на другите растителни заедници, карактеристични за блатото, Ревитализација на брегот и појасот на трската покрај Езерото, Подигање на вештачки насади од автохтони дрвенести видови, Дооформување на инсталациите за репродукција на пастрмката, Формирање на репроцентар за охридскиот крап	Враќање на блатните карактеристики	Евидентирани: - бел и жолт лотос, - блатни заедници, - трска, - автохтони дрвенести видови, - рибна и друга карактеристична фауна	Еднаш годишно во периодот од 2013-2016	Општина Охрид/ Градоначалник
Заштита на рибниот фонд во Охридското Езеро	Зголемена заштита на рибниот фонд и неговите природни плодишта	Контрола и заштита на рибниот фонд во Езерото	Зголемен рибен фонд во Езерото	Еднаш годишно	Општина Охрид

ЦЕЛ: ЗАЧУВУВАЊЕ НА ЗЕЛЕНИТЕ ПОВРШНИ ОД ДЕГРАДАЦИЈА И НИВНО ОБНОВУВАЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Расчистување на зелените површини и спречување на нивно повторно деградирање	Отстранување на диви депонии кои ги зафаќаат зелените површини, Зајакнат инспекциски надзор,	Подобра заштита на зелените површини	Уредени и одржани зелени површини	Во 2012 и континуирано	Општина Охрид ЈКП

	Отстранување на непрописно паркирани возила				
--	---	--	--	--	--

ЦЕЛ: ВОДОСНАБДУВАЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО СО КВАЛИТЕТНА ВОДА ЗА ПИЕЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Снабдување на населението на Општина Охрид со квалитетна вода за пиење	Изградба и реконструкција на градска и селска водоводна мрежа, Имплементација на Проектот за водоснабдување на Општина Охрид и населените места од поранешна Коселска општина, со зафаќање на води од изворот Дувло-Свињишта	Подобрување на квалитетот на живеење	Во 2012 е почната изградбата и дел од реконструкцијата (изведено 20% од планираното)	Еднаш годишно	Општина Охрид
Рационално користење на природните ресурси за вода за пиење	Воспоставување на критериуми за приоритетни инвестиции за изнаоѓање дополнителни извори за вода за пиење	Ефикасност во управување со водните ресурси	Во 2012 15% од водата која се користи за пиење е добиена од други извори (согласно анализата и инвестициите)	Еднаш годишно	Општина Охрид

ЦЕЛ: ЗАШТИТА НА ВОДИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ, ЗАШТИТА ОД ПОПЛАВИ И ЗАЧУВУВАЊЕ НА ЕКОСИСТЕМОТ НА ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Спречување на загадување на Езерото од притоците	Подготовка на Физибилити Студија за проценка на состојбата со реките кои се влеваат во Охридското Езеро	Подобро управувањето со поплавите и со загадувањето на водите кои го хранат Езерото	Во 2013 решени 30% од проблемите со реките кои ќе произлезат од студијата	Еднаш годишно	Општина Охрид
Дислокација или регулација на реките во сливното подрачје на Охридското Езеро	<p>Подготовка на План за спречување од поплави кој ќе вклучи соодветни мерки за контрола и спречување од можноста на излевање на речните корита,</p> <p>Дислокација на реката Сушица и нејзино припојување во речното корито на Коселска Река,</p> <p>Дислокација на Велгошка Река во Далјан (Коселска Река),</p> <p>Регулирање на речно корито на река Вапилица,</p> <p>Регулирање на речно корито на Рачанска Река,</p> <p>Регулирање на речно корито на Скребатска Река,</p> <p>Регулирање на речно корито на река Черава, со особено внимание на подземните води</p>	Минимизирање и онаму каде е можно спречување на поплави	<p>Подготвен План за спречување од поплави (2012) и спроведени активности кои произлегуваат од него (дислоцирање на водотеци)</p> <p>Отпочната реализација на Планот (2013)</p>	Еднаш годишно	Општина Охрид

<p>Намалување на загадувањето на површинските и подземните води во сливното подрачје на Охридското Езеро</p>	<p>Изготвување на регистар на загадувачи, Чистење на водотеците и намалување на загадувања од отпад, Пошумување на сливното подрачје на Коселска Река и р. Черава, Управување со отпадни води во Студенчишко Блато: Регулирање на отпадните комунални води и третман на водите од репроцентарот при ЈНУ ХБЗ, Чистење на брегот и крајбрежниот дел на Охридското Езеро од цврст отпад: планирање на мерки за стимулирање на употребата на биолошкиот разградлив материјал, евалуација на активностите во процесот на изведување</p>	<p>Изготвена база на податоци за загадувачите на територија на Општината Подобар квалитет на водите во сливното подрачје на Охридското Езеро</p>	<p>20% намалени загадувања во првата година по направените интервенции</p>	<p>Еднаш годишно</p>	<p>Општина Охрид МЖСПП</p>
<p>Управување со отпадни води</p>	<p>Преиспитување на потребите од надградба и реконструкција на колекторскиот систем и оптимализација во неговото работење, Решавање на проблемот со отпадни води во Трпејца, Љубаништа (водонепропусни септички јами и соодветни пречистителни станици),</p>	<p>Соодветно управување со комуналните отпадни води</p>	<p>Во 2016 година сите води од наелените места се соодветно собрани и третирани</p>	<p>Еднаш годишно</p>	<p>МТВ, Општина Охрид и ЈКП „Проаква“</p>

	Подготовка на Физибилити студија за одведување на отпадните води од регионот во потег Градиште-Комплексот Св. Наум				
	Проширување на биолошката фаза во пречистителната станица Враништа	Усогласување на капацитетот на пречистителната станица Враништа со потребите	Реализирано проширување на биолошката фаза во 2014	Еднаш годишно	„Проаква“
	Користење на милта од пречистителната станица Враништа како губриво или како алтернативен извор на енергија-биомаса, врз претходна анализа	Континуирано соодветно постапување со отпадната мил од пречистителната станица	Економски бенефит од искористената мил	Еднаш годишно	„Проаква“
Третман на индустриски отпадни води до сведување на нивниот квалитет на ниво дозволено со закон и нивно опфаќање во колекторски систем	Соодветна имплементација на барањата на ИСКЗ дозволите за испуштање во канализации или површински водоток и барањата на елаборатите за заштита на животната средина или студиите за ОВЖС	Заштита на водите од загадување	Во 2014 сите инсталации на подрачјето на Општината работат согласно еколошки дозволи или планови за управување со животната средина	Еднаш годишно	Општина Охрид Инсталации на територија на Општина Охрид
Довршување на канализационата инфраструктура на територијата на Општина Охрид	- Довршување на канализационата инфраструктура во урбаната зона, усогласено со проширување на урбаните единици и капацитетите за живеење,	Намалени испуштања на отпадни води во површински води	Во 2012 реализирана 20% од канализационата инфраструктура на територијата на Општина Охрид	Еднаш годишно	Општина Охрид

	<ul style="list-style-type: none"> - Довршување на канализационата инфраструктура во Велгошти, - Довршување на канализационата инфраструктура во Косел со Лакочереј (улична фекална канализација и пречистителна станица во с. Косел), - Довршување на канализационата инфраструктура во Орман, - Довршување на канализационата инфраструктура во Лескоец, - Довршување на канализационата инфраструктура во Пештани, - Изведување на канализациона мрежа во Рача, - Изградба и реконструкција на секундарна атмосферска канализациона мрежа во урбаните населени места и сепарирање на отпадните води 				
Заштита на природните осцилации на нивото на Охридското Езеро	<p>Опремање на системот за регулирање на испустот со мерна опрема,</p> <p>Поставување на официјалното мерно место,</p>	Одржување на нивото на Охридското Езеро	Во 2012 поставена мерна опрема и дисплеј табла на соодветно мерно место и нејзино пуштање во функција	Континуирано	МЖСПП МЖШВ, УХМР ХБЗ

	<p>Инсталирање на перманентна јавна дисплеј табла,</p> <p>Ревидирање на постоечката законска регулатива за утврдување на нултото ниво</p>				
--	---	--	--	--	--

ЦЕЛ: КОНТРОЛА НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОДИТЕ И ПЛАНИРАЊЕ НА УПРАВУВАЊЕТО И ЗАШТИТА НА ВОДИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ЕКО-СИСТЕМОТ ВО ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Континуиран мониторинг на квалитетот на водите во сливот на Охридското Езеро	<p>Подготовка на Програма за мониторинг, усогласена со Рамковната директива за води и меѓународни договори,</p> <p>Воспоставување мониторинг мрежа и опремање на мониторинг станици онаму каде тоа е неопходно,</p> <p>Обука на кадри на мониторинг системот</p>	Следење на квалитетот и соодветно управување со водите во сливот на Охридското Езеро	Во 2012 подготвена Програма за мониторинг и етаблирана мрежа	Еднократно на крајот на 2012 година	МЖСПП ХБЗ
Мониторинг на подземните води во сливното подрачје на Охридското Езеро	Заштита на квалитетот на водата во езерото од влијанието на подземните води: одредување на референтни точки за истражување, истражувања на квалитетот на подземните води во езерото, набавка на соодветна мерна опрема	Следење на квалитетот на подземните води кои го хранат со вода Охридското Езеро и заштита на Езерото од загадување	Во 2013 поставена соодветна мерна опрема и континуирани истражувања во периодот што следи	Од 2013 континуирано	МЖСПП, МЖШВ УХМР ХБЗ

ЦЕЛ: СООДВЕТНО УПРАВУВАЊЕ СО РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВИ ОТПАД И ЗАШТИТА НА МЕДИУМИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Подобар пристап кон податоци за создавачи на сите видови отпад и начин на негово управување	Подготовка на дигитализирана база на податоци	Подобрена евиденција на генерираните количини на сите видови отпад и начинот на нивно управување	Формирана база на видови и количини на отпад во 2014	Еднаш во 2013 и еднаш во 2014	Општина Охрид ЈП „Охридски Комуналец“

ЦЕЛ: СООДВЕТНО УПРАВУВАЊЕ СО РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВИ ОТПАД И ЗАШТИТА НА МЕДИУМИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Соодветно управување со отпадот	<p>Примена на регионалниот систем за управување со отпадот-усогласено со Стратегијата за управување со отпад на Република Македонија (2008-2020) и Националниот план за управување со отпад (2009-2015) на Република Македонија,</p> <p>Целосна примена на Законот за управување со отпад и подзаконските акти,</p> <p>Техничко опремување на јавното комунално претпријатие</p>	<p>Планско управување со отпадот</p> <p>Намален отпад на ниво на година</p>	Годишни извештаи за начинот на управување со отпадот-усогласен со начинот на управување предвиден во државните плански документи	Еднаш годишно	Општина Охрид ЈП „Охридски Комуналец“

	Селекција и третман на опасен отпад (медицински, хемиски...)	Соодветно управување со сите видови на опасен отпад и заштита на медиумите од загадување	Во 2012 сите правни субјекти кои генерираат опасен отпад имаат склучено договори со лиценцирани компании за постапување со различни видови на опасен отпад	Континуирано	Општина Охрид Јавно приватно партнерство
	Поставување на повеќе садови за собирање на отпад на територија на Општината	Подобрен квалитет на живеење и заштита на медиумите од загадување	Во 2012 се поставени 20 нови садови за собирање на отпад и секоја наредна година уште нови 20	Еднаш годишно	ЈП „Охридски Комуналец“
Третман на биоразградливиот отпад	Изградба на двор за рециклирање и собирање и рециклирање на разградливи материји, согласно искуството на ЈП „Охридски Комуналец“	Намалување на количината на отпад, преку рециклирање на разградливи материји	Во 2014 е изграден и пуштен во функција двор за рециклирање	Еднаш годишно	ЈП „Охридски Комуналец“
Решавање на проблемот со депонирање на отпадот	Затворање и рекултивација на депонијата „Буково“ (бидејќи е високоризична) и можност за нејзино вклучување во идниот регионален систем за управување со отпадот, како претоварна станица, Отстранување на дивите депонии, Изградба на депонија за градежен шут (постои, не според стандарди)	Заштита на медиумите од загадување	Депонијата „Буково“ е затворена, рекултивирана и се користи како претоварна станица Во првата година (2012) намален е бројот на диве депонии за 20% Во 2012 година функционира регуларна депонија за инертен отпад	Континуирано	Општина Охрид ЈП „Охридски Комуналец“

ЦЕЛ: РАЗГРАНИЧУВАЊЕ НА ИНГЕРЕНЦИИТЕ, ЗАШТИТА НА ШУМИТЕ И ПРАВИЛНО КОРИСТЕЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Дефинирање на ингеренциите на одговорните институции кои се бават со заштита и користење на шумите	Координирање на работата и разграничување на ингеренциите на институциите, во функција на заштита на шумите и одржлив развој на населбите	Ефикасна заштита и користење на шумите	20% подобрен шумски фонд	Континуирано	Општина Охрид НП „Галичица“ МЖСПП
Соодветно управување и заштита на шумите ³⁹	Користење на нискостеблени термофилни шуми како матичен насад за ширење на пионерските видови дрвја во обесшумените подрачја, Контролирано движење на посетителите во шумите, Зголемување на туристичката понуда со вметнување на содржини и посети на значајни флористички и шумски подрачја, Изработка на студија за согледување на можностите за замена на огревно дрво со други извори на енергија	Соодветно управување и заштита на шумите на територија на Општината Финансиски ефекти од туристичката понуда	10% зголемени насади на пионерски видови дрвја во обесшумените подрачја годишно, согласно годишни планови за стопанисување со шумите 10% намалено сечење на шумите за огрев годишно	Еднаш годишно	Општина Охрид НП „Галичица“ ЈП „Македонски Шуми“, Подружница „Галичица“-Охрид

³⁹ Бидејќи голем дел од шумите на Општина Охрид се во состав на НП „Галичица“, истиот има изготвено голем број на предлог мерки и активности кои се дадени во Планот за управување (2010-2020 год.)

ЦЕЛ: ПЛАНИРАНО КОРИСТЕЊЕ НА ЗЕМЈИШТЕТО И ЗАШТИТА НА ПОЧВАТА ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Евиденција на земјоделските активности во руралниот дел на Општината	Континуирано водење евиденција	Евиденција на активностите во руралниот дел на Општината	Во 2014 подготвен катастар на земјоделски активности	Два пати годишно	МЗШВ
Мониторинг на квалитетот на почвите	Јасно диференцирање на надлежностите и испитување на квалитетот на почвите во Општината	Соодветно управување со почвите	Во 2014 и континуирано секоја наредна година е испитан квалитетот на почвите од страна на надлежна институција	Во 2014 и континуирано еднаш годишно	МЗШВ
Заштита на почвата од загадување	<p>Воведување органско земјоделско производство,</p> <p>Едукација на земјоделците за бенефитот од употреба на органско губриво, биокомпост и сл., со посебен осврт на придобивките,</p> <p>Образовна програма за адекватна употреба на агрохемиски средства,</p> <p>Пилот фарми и демонстративни проекти за одржливо земјоделство во регионот,</p> <p>Образовна програма за ротација на посевите за избегнување на гола почва</p>	Заштита на земјоделско земјиште од загадување	<p>Спроведени планирани програми и проекти во планираните години,</p> <p>Во 2015 согласно подготвена Студија, дел од земјоделските површини се користат за органско земјоделско производство, при контролирани услови</p>	Еднаш годишно	МЗШВ

ЦЕЛ: СЛЕДЕЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОЗДУХОТ И НЕГОВА ЗАШТИТА ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Воспоставување на локална мрежа од мерни станици за следење на квалитетот на воздухот и прикажување на резултатите на дисплеи	Контрола на квалитетот на воздухот и одржување на база на податоци Подобрено информирање и свесност на граѓаните	Во 2015 поставен соодветен број на мерни станици и дисплеи кои се во функција	Еднаш годишно по 2015	Општина Охрид МЖСПП
Соработка на инволвираните страни	Доставување на редовни извештаи од сопствен мониторинг од инсталации (исполнување на барањата на ИСКЗ и ОВЖС) до локална и централна власт, Соработка на Општината со невладините организации	Контрола на квалитетот на воздухот и контрола и одржување на сеопфатна база на податоци	На крајот на 2012 година доставени извештаи од 3 инсталации и секоја наредна година доставени по 4 извештаи од нови инсталации	Еднаш годишно	Приватен сектор-инсталации Општина Охрид МЖСПП
Планирање на понатамошното управување со квалитетот на воздухот	Активно учество на Општината при дефинирањето на зони и агломерации каде што нивото на една или повеќе загадувачки супстанции е над, во границата или под дозволените гранични вредности за квалитет на амбиентниот воздух	Контрола и планско управување со квалитетот на воздухот и заштита на воздухот од загадување	Во 2016 дефинирани агломерации и кај детската популација во нив 2% се намалени заболувања на дишни патишта	Континуирано во периодот 2015-2016	Општина Охрид МЖСПП

Намалување на загадувањата на воздухот	<p>Подготовка на програма за намалување на загадувањето и подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух,</p> <p>Гасификација на Општината,</p> <p>Изградба на систем за централно затоплување на градот Охрид,</p> <p>Изградба на енергетски објекти кои користат обновливи извори на енергија (мали хидроелектрани, соларни системи, биомаса),</p> <p>Користење на алтернативни видови превоз</p>	Намалување на загадувањето и заштита на воздухот од загадување	<p>Во 2015 на гасоводот е приклучен дел од населението, со што се намалени емисиите во воздухот за 10%</p> <p>Направена е студија за централно греење</p> <p>Во 2015 година искористување на алтернативни извори на енергија е зголемено за 3%</p> <p>До 2015 година користење на алтернативен превоз, за 5% повеќе од 2012 година</p>	Еднаш годишно по 2015	Општина Охрид
--	--	--	--	-----------------------	---------------

ЦЕЛ: СЛЕДЕЊЕ НА НИВОАТА НА БУЧАВА КОИ СЕ ГЕНЕРИРААТ И СООДВЕТНО ПЛАНИРАЊЕ НА УПРАВУВАЊЕТО СО БУЧАВАТА

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Мониторинг и планирање на управувањето со бучавата	Спроведување на континуиран мониторинг на бучава, особено на идентификуваните жешки точки	Следење на интензитетот на бучавата и нејзините извори	Реализирање на активноста согласно Програма за мониторинг изготвена од МЖСПП	Континуирано	Општина Охрид
	Користење на податоците од мониторингот на бучава при изработка на идни урбанистички планови	Планско управување и заштита на околината од штетна бучава	Во урбанистичките планови има релевантни податоци за бучава и планска изградба на објекти	Континуирано	Општина Охрид МЕ

	Мапирање (изработка на стратешка карта за бучава), како појдовна точка за понатамошното планирање на управувањето со бучавата	Следење на интензитетот на бучавата и нејзините извори	Во 2013 е изработена стратешка карта за бучава	Еднаш годишно	Општина Охрид Министерство за транспорт и врски МЖСПП
	Вградување на соодветна звучна изолација во идните градби	Намалување на бучавата	Вградена соодветна звучна изолација во новите градби	Континуирано	Инвеститорите/сопствениците

ЦЕЛ: НАМАЛУВАЊЕ НА НИВОАТА НА БУЧАВА КОИ СЕ ГЕНЕРИРААТ ОД ТРГОВСКИТЕ ОБЈЕКТИ И СООБРАЌАЈОТ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Планирање на сообраќајот	<p>Зајакнување на капацитетите на Општината во делот на планирањето на транспортот,</p> <p>Изградба и осовременување на сообраќајната инфраструктура,</p> <p>Довршување на транспортниот центар,</p> <p>Изградба на градска marina (подготовка на документација), надвор од населените места,</p> <p>Подготовка на физибилити студија за можноста за поставување на подземни паркинзи во Охрид</p>	Намалување на сообраќајната бучава	Бучавата генерирана од сообраќајот е во граници на дозволеното на 10% централното градско подрачје	Континуирано	Општина Охрид МТВ

Соодветно планирање на намената и времето на работа во објектите	Соодветна пренамена на станбен во деловен простор, Намалување на работното време на угостителските и трговските објекти, Засилен инспекциски надзор за контрола на употребата на конструктивни материјали како и за контрола на исполнувањето на критериумите за издавање на одобренија за работа на трговско- угостителските и индустриските капацитети	Намалување на бучавата од трговско-угостителските и индустриските капацитети	Континуирано се употребуваат соодветни изолациони материјали во зависност од намената на градбата	Континуирано	Општина Охрид Градежна инспекција
--	--	--	---	--------------	--

ЦЕЛ: СООДВЕТНО ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ И УРБАНИЗАЦИЈА, СПРЕЧУВАЊЕ НА НЕПЛАНСКО ГРАДЕЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ НА НАЧИНОТ НА УПРАВУВАЊЕ СО ЗЕМЈИШТЕТО

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Воспоставување механизам за ефикасно управување со инфраструктурата и интегрална заштита и управување со животната средина	Ажурирање на ГУП за град Охрид	Подобрување на квалитет на живеење	Во 2012 ажуриран ГУП и планско градење	Еднаш годишно по 2012	Општина Охрид Министерство за транспорт и врски
	Комплетирање на урбанистичката документација: донесување на ДУП-ови и УП-ови вон населено место за повеќе локации, согласно ГУП-от	Подобрување на квалитет на живеење	Број на усвоени урбанистички планови	Согласно програмата на Влада на РМ и Општина Охрид	Општина Охрид Министерство за транспорт и врски

	Редовно ажурирање на Катастарот на недвижности (надземен и подземен катастар)	Подобрување на квалитет на живеење	Евиденција на недвижности	Континуирано	Катастар на недвижности
Јасно диференцирање на надлежностите	Дефинирање на надлежностите на Општината во сите делови на планирањето, користење на градежното земјиште и негова пренамена	Ефикасно спроведување на децентрализацијата на власта	Точно дефинирани надлежности на Општината	Континуирано во 2012	Општина Охрид Влада на РМ Министерство за транспорт и врски
	Целосно спроведување на децентрализацијата на власта	Ефикасно спроведување на децентрализацијата на власта	Точно дефинирани надлежности на Општината	Континуирано во 2012	Општина Охрид Влада на РМ Министерство за транспорт и врски

ЦЕЛ: АНГАЖИРАЊЕ НА НЕВРАБОТЕНИ КАДРИ, НАДМИНУВАЊЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ И ПОДОБРЕН СОЦИО-ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ НА ОПШТИНАТА

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Вработувања на работоспособно население, особено млади квалификувани кадри	Промовирање на мали бизниси, Доквалификација и преквалификација на работоспособното население, Ангажирање на младите стручни невработени кадри во проектни активности од различни области (дел од нив ќе произлезат и од овој документ)	Намалување на невработеноста и подобрен социо-економски развој	3% зголемување на вработеноста на крајот на 2013 година	еднаш годишно	Завод за статистика

Подобрен социо-економски развој на Општина Охрид	Формирање здруженија на граѓани, кои би се вклучиле во процесите на развојот на Општината	Подобрен социо-економски развој на Општина Охрид	Формирани здруженија на граѓани вклучени во проекти за развој на Општината	Континуирано	Општина Охрид
--	---	--	--	--------------	---------------

ЦЕЛ: РАЗВОЈ НА КУЛТУРНИОТ ТУРИЗАМ И ПРОМОВИРАЊЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА ОПШТИНАТА

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Развој на културниот туризам	<p>Институционално поврзување на инволвираните страни на локално и национално ниво-формирање на Совет за поддршка и развој на културниот туризам со претставници од сите инволвирани субјекти-номинарање на амбасадори за културен туризам,</p> <p>Креирање на концептот за Охрид-град на жива култура преку изработка на физибилити студија за одржување на културниот континуитет преку целата година (улични културни настани и културни спектакли),</p> <p>Создавање на нови и иновативни туристички производи во сферата на културниот туризам за различни целни групи и со различно времетраење, со поддршка на активности, кои сами ќе си ги покријат трошоците,</p>	Зголемен интерес и посети, вклучени во културниот туризам во Општината	<p>Формиран Совет за поддршка и развој на културниот туризам</p> <p>За 5% е зголемен интересот на посетителите за културниот туризам</p>	Континуирано	<p>Општина Охрид</p> <p>Министерство за култура/УЗКН</p> <p>МЕ/Сектор за туризам</p> <p>Верски организации</p> <p>СКТМ</p> <p>АТАМ</p> <p>АППТРМ</p>

	<p>Промоција на културното наследство и производите на културниот туризам во Охрид- формирање на бренд-Охрид град на културниот континуитет (формирање на веб страна, изготвување на брошура, развој на мрежна промоција, учество на саеми),</p> <p>Обука на специјализирани туристички водичи за културен туризам и нивно сертификарање</p>				
	<p>Поврзување на Охрид со други центри (национални и меѓународни) инволвирани во културниот туризам и формирање на пошироки мрежи на градови со културно наследство и културен туризам</p>	<p>Развој на културниот туризам во Општината</p>	<p>Континуирана соработка со национални и меѓународни културни центри</p>	<p>Континуирано</p>	<p>Општина Охрид Министерство за култура НВО</p>
	<p>Воведување на туристичка сателитска сметка (UNWTO-United Nations World Tourism Organisation)</p>	<p>Развој на културниот туризам во Општината</p>	<p>Реализирана активност во 2013</p>	<p>Еднократно</p>	<p>Општина Охрид МЕ/Сектор за туризам</p>
	<p>Дефинирање на туристичката понуда во руралните населби во регионот</p>	<p>Развој на рурален туризам во Општината</p>	<p>Од 2013 континуирано зголемување на бројот на посети на руралните населби</p>	<p>Еднаш годишно</p>	<p>Општина Охрид МЕ/Сектор за туризам</p>
	<p>Подготовка на конкретни пакет аранжмани за рурален туризам</p>	<p>Развој на рурален туризам во Општината</p>	<p>Од 2013 подготвени пакет аранжмани, со што е зголемен бројот на посетители на руралните населби</p>	<p>Еднаш годишно</p>	<p>Општина Охрид МЕ/Сектор за туризам</p>

	Организирање ниско буџетни авиопревозници за Р. Македонија	Промовирање на културен туризам во Општината	Во 2013 година за 5% е зголемен бројот на странски посетители на Општината	Континуирано	МТВ МЕ/Сектор за туризам СКТМ и АТАМ
Имплементација на Планот за управување со културното наследство	За секоја тематска целина треба да се изработи менаџмент план за спомениците вклучени во тематската приказна со кој ќе се дефинираат моделите на туристичко искористување (менаџмент со посетителите, услуги кои ќе бидат обезбедени на локалитетот, стандарди за квалитет и удобност на посетителите), Формирање на под-кластер за културен туризам во Охрид во кој ќе партиципираат сите инволвирани субјекти (сектор култура, сектор туризам, верски заедници, невладин сектор)	Планско управување со културното наследство на територија на Општина Охрид	Изработени планови за управување со локалитетите и нивно туристичко искористување	Континуирано	Општина Охрид Министерство за култура/УЗКН МЕ/Сектор за туризам Верски организации СКТМ и АТАМ
	Формирање на Комитет за квалитет во рамките на кластерот за културен туризам во Охрид со утврдување на евалуациска матрица за квалитет согласно искуствата во развиените туристички земји и според мерењето на нивото на задоволството кај туристите кои го посетиле Охрид	Следење и оцена на квалитетот на туристичките понуди	Во 2012 година е формиран Комитет за квалитет и континуирано следење на квалитетот на понудите преку евалуирање на задоволството на посетителите	Континуирано по 2012	Општина Охрид МЕ/Сектор за туризам

	Подготовка на Програма за развој на човечки ресурси (дефинирање на квантитативните и квалитативните елементи на потребите, спроведување на обуки на локалните инволвирани субјекти за суштината и ефектите од културниот туризам)	Развој на рурален туризам во Општината	Во 2012 година изготвена е Програма за развој на човечки ресурси	Континуирано	Општина Охрид Министерство за култура/УЗКН МЕ/Сектор за туризам Верски организации СКТМ-АТАМ НВО
--	---	--	--	--------------	---

ЦЕЛ: ЗГОЛЕМЕНА СВЕСТ КАЈ ГРАЃАНИТЕ ЗА ЗАШТИТА И ЗАЧУВУВАЊЕ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Формирање на Информативен центар	Организирање на трибини, семинари, работилници, стручни предавања	Јавноста е свесна за своите права и обврски во однос на заштитата и зачувувањето на животната средина	40% се реализирани активностите согласно годишни планови за организирање информативни настани	Континуирано	Општина Охрид
	Постојано дополнување на WEB-страницата со активности поврзани со животната средина	Подобрено информирање на јавноста за состојбите во животната средина	Континуирано up-date-ирање на WEB-страницата на Општината со активности поврзани со животната средина	Континуирано	Општина Охрид

	Формирање на база на податоци за еколошките проблеми и начин на нивно решавање	Подобрено информирање и намалување на загадувањата на медиумите во животната средина	Во 2012 инсталиран софтвер и континуирано надополнување на базата на податоци	Континуирано	Општина Охрид МЖСПП
	Формирање на фонд за животна средина преку кој би се одвојувале средства за здруженија на граѓани и поединци кои спроведуваат проекти од областа на животната средина	Намалување на загадувањата на медиумите во животната средина	Зголемен број на проекти од областа на животната средина, финансирани од формиран фонд за животна средина согласно изготвена Програма во 2015	Еднаш годишно по 2015	Општина Охрид
	Отворање на зелен телефон каде граѓаните би пријавувале еколошки инциденти со што би се овозможила брза и навремена интервенција на стручните служби на Општината	Подигање на јавната свест за заштита на животната средина, навремена интервенција во случај на појава на инциденти и заштита на животната средина од загадување	Во 2012 отворен зелен телефон и континуирана употреба од страна на граѓаните	Континуирано	Општина Охрид
	Формирање на библиотека со солиден библиотечен фонд од областа на законодавството како и друга стручна домашна и меѓународна литература со цел навремено и целосно информирање на јавноста	Информирање на јавноста и подигање на свеста на граѓаните за нивните законски права и обврски во однос на заштитата и зачувувањето на животната средина	На почетокот на 2012 формирана библиотека и континуирано обновување на библиотичниот фонд	Континуирано од 2012	Општина Охрид

	Припрема на општински весник со посебна рубрика „Еко настани“ за постојаното информирање на јавноста за активностите кои ги презема Општината	Подобрено информирање на јавноста за состојбите во животната средина и активностите на Општината за нејзино зачувување	Реализирани активност од 2013	Континуирано од 2013	Општина Охрид
	Информирање на јавноста за активностите кои ги презема Општината да се изведува и преку изготвување на флаери, лифлети, постери и друг информативен материјал	Подобрено информирање на јавноста за состојбите во животната средина и активностите на Општината за нејзино зачувување	Информираноста на јавноста е зголемена за 20% на годишно ниво	Континуирано од 2012	Општина Охрид
	Зголемување на бројот на информативни табли и ознаки во и вон населените места	Подобрено информирање на јавноста за состојбите во животната средина	Во 2012 се поставени 10 информативни табли и ознаки на различни локации во и вон населените места	Континуирано од 2012	Општина Охрид
	Поставување на кутија за коментари пред Општината и на јавни места каде граѓаните би можеле да ги искажат своите пофалби, коментари или жалби	Инволвирање на јавноста во одлучувањето по однос на заштита на животната средина од загадување	Зголемено инволвирање и заинтересираност на граѓаните за активностите поврзани со заштита на животната средина од загадување	Континуирано	Општина Охрид
	Изготвување на годишен извештај за планирани и реализирани активности од областа на животната средина, вклучени во Планот за активности на ЛЕАП за Охрид	Информирање на јавноста за реализација на активностите предвидени во овој документ	Изготвен Извештај за реализирани активности дадени во ЛЕАП-от, на годишно ниво	Еднаш годишно	Општина Охрид

ЦЕЛ: ЗГОЛЕМЕНА ЈАВНА СВЕСТ, ОСОБЕНО КАЈ НАЈМЛАДИТЕ, НАМАЛУВАЊЕ НА ЗАГАДУВАЊАТА И ПОВИСОКО НИВО НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Едукација на населението за заштита на животната средина	Постојана едукација на населението преку трибини, јавни повици, медиумски презентации во делот на заштеда и заштита на водните ресурси, селектирање на отпад, заштита на природните и културни вредности со посебен акцент на летната туристичка сезона кога има голем број на туристи и посетители	Информирање на јавноста за заштитата и зачувувањето на медиумите во животната средина	Организаирани трибини, кампањи, разни јавни настани и медиумски презентации	Еднаш годишно	Општина Охрид
	Формирање еко-патроли, чија главна цел би била подигање на јавната свест кај граѓаните за почиста Општина	Подигање на јавната свест кај граѓаните за почиста Општина	Во 2012 се формирани 2 еко-патроли	Еднаш годишно	Општина Охрид
	Користење на информации од информативниот центар на НП „Галичица“, Активно вклучување на ренџерите во едукација и информирање на посетителите	Информирање на јавноста за состојбата и заштитата на животната средина во рамките на НП „Галичица“	10% подобрена информираност	Еднаш годишно	Општина Охрид НП „Галичица“
	Спроведување на кампања за подигање на јавната свест за користење на алтернативни видови превоз (пр. користење велосипеди) и намалување на користење на индивидуални возила	Подигање на јавната свест за бенефитите од користење на алтернативен транспорт	Користењето на индивидуални возила е намалено за 10% на сметка на користење на велосипеди	Континуирано	Општина Охрид

Едукацијата на најмладата популација за заштита на животната средина	Едукацијата на најмладата популација преку голем број на активности, кампањи, проекти, со цел заштита на животната средина	Едукацијата на најмладата популација за заштита на животната средина	Континуирано организирање на едукативни настани	Континуирано	Општина Охрид МОН
	Проектот Зелен пакет– едукација за одржлив развој во основните училишта во Македонија е одлична основа за едукација на најмладите. Проектот е составен од 22 еколошки теми преку кои најмладите би извршиле влијание и на постарата популација, со цел менување на навиките. Професорите по биологија и географија од основните училишта имаат обврска да доставуваат шестмесечни извештаи за спроведување на наставата и активностите предвидени со проектот	Едукацијата на најмладата популација за заштита на животната средина	Спроведен е Проектот Зелен пакет во основните училишта, согласно дефинираниот план	Континуирано	Општина Охрид МЖСПП Основни училишта
	Преку еко-секции да се интензивираат активностите поврзани со еколошкиот календар: од 21 до 28 март, акција „Денови на пролетта - денови на екологијата“, 22 април, „Ден на планетата Земја“, 5 јуни, „Светски ден на заштитата на животната средина“, 16 септември, „Меѓународен ден за заштита на озонската обвивка“, 22	Едукацијата и инволвирање на најмладата популација во заштита на животната средина	Одржани настани од еколошкиот календар	Континуирано	Општина Охрид МЖСПП

	септември, „Ден без автомобили“ и „Есенска рамнодневица“, 11 декември, „Ден на планините“, 12 март, „Ден на дрвото“, 21 мај, „Меѓународен ден на биолошката разновидност“, 21 јули, „Ден на националните паркови“, 22 декември, „Најкусиот ден во годината“				
	Глобе проектот-алатка за подигнување на јавната свест кај најмладите	Едукацијата на најмладата популација за заштита на животната средина	100% е реализирана активноста, согласно програмата	Континуирано	Општина Охрид МЖСПП МОН
	Организирање на натпревари по одредени теми	Евалуација на познавањата на најмладата популација за заштита на животната средина	80% реализираност на активноста	Континуирано	Општина Охрид МОН
	Организирање на акции за пошумување	Едукацијата и инволвирање на најмладата популација во заштита на шумите	80% излезеност на целните групи	Континуирано	Општина Охрид НП „Галичица“ МЗШВ Македонски Шуми
	Спроведување на проекти за селекција и минимизирање на отпадот преку воведување на ќеси во различна боја, поставување на канти или контејнери за селекција на отпадот во училишните дворови	Едукацијата и инволвирање на најмладата популација во селекција и минимизирање на отпадот	Реализиран е најмалку еден проект на годишно ниво	Континуирано	Општина Охрид МОН

ЦЕЛ: ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА, ЗАРАДИ ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНА СВЕСТ ЗА ПРИРОДНИТЕ БОГАТСТВА И ЗАЧУВУВАЊЕ НА БИОДИВЕРЗИТЕТОТ И ЈАВНОТО ЗЕЛЕНИЛО

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Подигање на јавната свест за природните богатства со цел зачувување на биодиверзитетот	Продолжување на активностите за подигање на јавната свест за природното богатство и негово зачувување, Поставување на информативни табли, подготовка на информативни материјали и поставување на пунктови за природните богатства	Ефикасна заштита и зачувување на природните богатства Подобрено информирање на јавноста	За 10% се намалени штетите во заштитените подрачја на ниво на претходна година	Континуирано	Општина Охрид МЖСПП
	Формирање на музеј на биолошката разновидност на Охридско-Преспанскиот Регион	Подигање на јавната свест за потребата од зачувување на биодиверзитетот	Во 2016 е формиран музеј на биолошката разновидност на Охридско-Преспанскиот Регион	Еднаш годишно во периодот 2014-2016	Општина Охрид Влада на РМ МЖСПП МЗШВ
	Збогатување со туристички инфо пунктови на карактеристични точки во Градот	Информирање на јавноста за туристичката понуда на западниот рид на градот Охрид	Во 2012 година се поставени уште 3 информативни пункта	Континуирано	Општина Охрид МЕ/Сектор за туризам СКТМ
Подигање на јавната свест со цел заштита на јавното зеленило од уништување	Подигање на јавната свест за потребата и бенефициите од чување на јавното зеленило	Зачувување на јавното зеленило	Намалено уништување и во 2012 е зголемено јавното зеленило за 30%	Еднаш годишно	Општина Охрид

ЦЕЛ: ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА И ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНАТА СВЕСТ, ЗАРАДИ ЗАШТИТА НА ВОДИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Информирање на јавноста за квалитетот на водите	Пристап на јавноста и на сите инволвирани страни до податоците од катастарот на загадувачи на водите. Објавување на податоците на web страната на Општината	Информирање на јавноста за загадувачите и подигање на јавната свест за потребата од заштита на водите од загадување	Во 2012 година сите податоци од животна средина се објавени на веб страницата на Општината.	Континуирано	Општина Охрид
Подигање на јавната свест за заштита на водите од загадување	Соработка со невладините организации со цел спроведување на проекти за подигнување на јавната свест за заштита на водите	Подигање на јавната свест за потребата од заштита на водите од загадување	На годишно ниво спроведен е најмалку 1 проект за подигнување на јавната свест со НВО	Континуирано	Општина Охрид НВО

ЦЕЛ: ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА И ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНАТА СВЕСТ, ЗАРАДИ СООДВЕТНО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ И ЗАШТИТА НА МЕДИУМИТЕ ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Подигање на јавната свест за начинот на управување со различни видови на отпад	Подигање на јавната свест за соодветно управување со отпадот, Едукација на јавноста за потенцијалните ризици од несоодветно управување	Соодветно управување на отпадот	На годишно ниво се организирани најмалку 2 трибини и поделени се информативни материјали	Континуирано	Општина Охрид

ЦЕЛ: ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНАТА СВЕСТ ЗА ЗАШТИТА НА ШУМИТЕ, СПРЕЧУВАЊЕ И СПРАВУВАЊЕ СО ПОЖАРИ И БЕНЕФИЦИИТЕ ОД НИВНО ПРАВИЛНО КОРИСТЕЊЕ

Мерки	Активност	Очекувани резултати	Индикатори на успех	Фреквенција на следење на индикаторите	Одговорна институција/лице
Подигање на јавната свест за управување со шумите и бенефиции	<p>Поголема едукација на локалното население за вредностите и значењето на шумите и нивниот опстанок,</p> <p>Информирање за последиците од евентуален шумски пожар</p>	<p>Зголемување на јавната свест за значењето и зачувувањето на шумите и намалување на сечење на шумите</p>	<p>Од 2012 организирани едукативни настани два пати годишно</p> <p>Во критичните периоди, редовно информирање преку локална радио станица</p>	Два пати годишно	<p>Општина Охрид</p> <p>НП „Галичица“</p> <p>ЈП „Македонски Шуми“, Подружница „Галичица“-Охрид</p>

ПРИЛОЗИ

Прилог 1

Детален преглед на важечките Детални урбанистички планови донесени од 1980 до 2009 година, кои ги поседува Одделението за урбанизам и заштита на животната средина во Општината

Ред. бр.	Наслов на планот	Технички број и датум	број и датум на издадена Согласноост од МТВ	број и датум на Одлука за донесув. на урб. планови
1	ДУП за Пештани	/		1980
2	План за реализација на 4-та УЕ - Охрид	/		1980
3	Туристички комплекс "Св. Стефан" - Охрид	/		22.11.1983
4	Ревизија на Планот за реализација на 7-ма УЕ - Охрид	/		21.01.1984
5	ДУП за 9-та УЕ	/		26.11.1985
6	ДУП за 1-ва урбана единица простор западно од "Илинденска" - измени и дополнувања	/		28.11.1986
7	ДУП за 10-та УЕ	195/87		08-146/1 29.01.1987
8	ДУП за вилски комплекс "Лагадин"	/		25.06.1987
9	Просторен план на Општина Охрид	/		20.04.1988
10	Просторен план на Општина Охрид - секторски истражувања	/		1988
11	Просторен план на Охридско - Преспански регион - измени и дополнувања	/		27.04.1988
12	Просторен план на Охридско - Преспански регион - измени и дополнувања - секторски истражувања ИИ	/		1988

Ред. бр.	Наслов на планот	Технички број и датум	број и датум на издадена Согласност од МТВ	број и датум на Одлука за донесув. на урб. плани
13	Просторно уредување на Национален парк Галичица - План	06-58		25.10.1988
14	Основен урбанистички план на Крајбрежен простор на Општина Охрид	08-303		28.11.1989
15	ДУП за населба "Радојца Новичиќ"	/		13.07.1989
16	ДУП за "Железничка"	/		1989
17	Измена и дополнување на ДУП за 5-та УЕ - Охрид	28/89		08-460 10.01.1990
18	Измена на дел од ДУП за 6-та УЕ - Охрид	07/89		21.02.1990
19	Измена на ДУП за 8-ма УЕ	14/91		06.12.1990
20	ДУП за населба "15-ти Корпус"	27/91		06.12.1990
21	ДУП за населба Трпејца	/		21.02.1990
22	ДУП за 11-та УЕ МЗ "Видобишта"	/		29.09.1992
23	Измена и дополнување на ДУП за станбена населба "Бејбунар"	62/91		29.09.1992
24	План за реализација на станбена населба "Чекоштина"	06/84		26.11.1992
25	Измена на дел од ДУП за 5-та УЕ - Охрид	/		08-706 06.05.1993
26	Урбанистички проект за 6-та зона од ЦГП (дел од 7-ма УЕ)	1516/93		06.05.1993
27	Урбанистички проект за 7-ма зона од ЦГП (дел од 7-ма УЕ)	23/94		29.11.1994

Ред. бр.	Наслов на планот	Технички број и датум	број и датум на издадена Согласност од МТВ	број и датум на Одлука за донесув. на урб. плани
28	ДУП за граничен премин "Свети Наум" - проширување	/		17.02.1994
29	ДУП со измени и дополнувања за: (пошироко централно градско подрачје) МЗ - 10 "Центар"- дел МЗ - 11 "Стар Град"- дел МЗ - 6 "Кошишта"- дел, без кејот	1/95		08-583 13.04.1995
30	Основен урбанистички план на Крајбрежен простор на Општина Охрид во Зоната Исток 1, потег Лагадин-Пештани - измени и дополненија	/		08-578 23.04.1997
31	Измена и дополнување на ДУП за 3-та УЕ Охрид во МЗ2 "Воска" - дел; МЗ - 6 "Кошишта" - дел	/		08-232/5 14.02.1997
32	Измена на дел од ДУП за ПЦГП простор меѓу станбените кули на улица "Партизанска"	8/98	18-3639/1 08.06.1998	07-99/7 05.05.1998
33	ОУП - Спортско рекреативен центар "Галичица"	/		28.05.1997
34	Измена и дополнение за: МЗ - 10 - Центар - дел, МЗ - 11 - Стар Град - дел, МЗ - 6 - Кошишта - дел Блок на улица "Димитар Влахов"	20/98	18-279 15.01.1999	07-565/1 1998
35	Измени и дополненија на дел од ДУП за 1-ва УЕ - Охрид комплекс на објекти на аголот на ул "Абас Емин" и "Гоце Делчев"	11/97	16-3638/4 16.11.1999	1998
36	Измени и дополненија за ЦГП 7-ма зона	/		1998
37	Измени и дополненија за 3-та УЕ	/		1998

Ред. бр.	Наслов на планот	Технички број и датум	број и датум на издадена Согласност од МТВ	број и датум на Одлука за донесув. на урб. плани
38	Измени и дополненија за дел од ДУП за: - ПЦГП (МЗ 10 - Центар - дел, МЗ 11 - Стар Град - дел, МЗ 6 - Кошишта - дел) - 11-та УЕ - Село Пештани	2/98	18-3638/4 18.06.1998	1998
39	Измена и дополнувања на дел од 7-ма УЕ - Блок 1	56/98	16-3522 23.04.1999	07-56/11 05.02.1999
40	Измена и дополнувања на дел од 9-та УЕ (МЗ 7-ми Ноември - дел) Блок 3 - локалитет "Графокомерц"	03/80	16-7138 23.09.1999	07-351/9 05.02.1999
41	Урбанистичка документација за населено место Лескоец	дел.бр. 03-152	16-5849 22.07.1999	07-351/11 09.06.1999
42	Урбанистичка документација за населено место Љубаништа	дел.бр. 03-152	16-58497 22.07.1999	07-351/11 09.06.1999
43	Урбанистичка документација за населено место Долно Лакочереј	дел.бр. 03-152	16-5851 22.07.1999	07-351/11 09.06.1999
44	Урбанистичка документација за населено место Горно Лакочереј	дел.бр. 03-152	16-5850 22.07.1999	07-351/11 09.06.1999
45	Урбанистичка документација за населено место Коњско	дел.бр. 03-139	16-5852 22.07.1999	07-351/11 09.06.1999
46	Урбанистичка документација за ДУП за "15-ти Корпус"			07-351/11 09.06.1999
47	Урбанистичка документација за населено место Вапила	дел.бр. 03-139		07-133/5 11.06.1999
48	ДУП за Болнички комплекс МЗ "Гоце Делчев"		16-7137 18.10.1999	07-351/7 09.06.1999
49	Измени и дополнувања на дел од ДУП за 1-ва УЕ (комплекс на објекти на аголот на улиците "Абас Емин" и "Гоце Делчев"		16-8133 16.11.1999	07-635/4 21.10.1999

Ред. бр.	Наслов на планот	Технички број и датум	број и датум на издадена Согласност од МТВ	број и датум на Одлука за донесув. на урб. плани
50	ГУП за Општина Косел		16-6626 22.09.1999	07-133/4 11.06.1999
51	Измени и дополнувања на дел од ДУП за "Св.Стефан" Охрид (измена на регионален оат Р-501)		16-8134 03.11.1999	07-635/3 21.10.1999
52	ДУП за потегот Лагадин - Пештани	32/98	16-7823 03.11.1999	07-351/8 09.06.1999
53	Измени и доплонување на дел од ДУП за Пештани			07-56/11 05.02.1999
54	Измени и дополнувања на дел од ДУП за ПЦГП (Блок 2 "Палас")	03/130	16-8131 16.11.1999	07-635/5 21.10.1999
55	Измена и дополнување на дел од ДУП за ПЦГП Охрид (Блок кај Саатот)	9/2000	10.2999 25.04.2000	07-244/2 12.04.2000
56	Изменана дел од ДУП за ПЦГП - Охрид (комплекс "Летница")	7/2000	10-3004 22.05.2000	07-244/6 12.04.2000
57	Дополнување на дел од ДУП за МЗ Гоце Делчев и Болнички комплекс	10/2000	10-3001 22.05.2000	07-244/5 12.04.2000
58	Измена и дополнување на дел од ДУП за 4-та УЕ	11/00	10-3868 22.05.2000	07-244/3 12.04.2000
59	ГУП за дел од Крајбрежниот простор Туристички локалитет "Горица-Св.Стефан-Метропол"	01/00	13-3890	07-291/4 03.04.2001
60	ДУП за деловно станбена зона "Запад" Охрид	32/99	13-3888 18.04.2001	07-291/3 03.04.2001
61	ДУП за Крајбрежен простор "Канео - Студенчишта"	30/00	13-5921 2001	07-483/4 22.05.2001
62	ДУП за комплекс на ул. "Железничка" - Охрид 2000-2005	21/00	/	07-291/6 03.04.2001

Ред. бр.	Наслов на планот	Технички број и датум	број и датум на издадена Согласност од МТВ	број и датум на Одлука за донесув. на урб. плани
63	ДУП за дел од МЗ "15-ти Корпус" Охрид	13/00	/	07-445/12 05.06.2002
64	Измени и дополненија на ДУП УМ во МЗ 15-ти Корпус - Охрид 2002-2007	41/00	/	07-599/4 15.07.2002
65	ДУП за крајбрежна зона Грашница	56/00	13-8257 07.08.2004	07-631/6 05.07.2001
66	УДНМ за Елшани	05/00	13-8256 07.08.2001	07-631/7 05.07.2001
67	Измена и дополнувања на дел од ДУП за Пештани		13-1087/1 18.10.2001	07-1087/1 18.10.2001
68	Измена на дел од ГУП за Крајбрежниот простор Охрид (Зона Север - Туристички локалитет "Андон Дуков")	35/00	/	07-631/4 05.07.2001
69	Измени и дополнувања на дел од ДУП за 1-ва УЕ (Блок 1)	05/2001	13-8258 01.08.2001	07-631/6 05.07.2001
70	Измена и дополнувања на ГУП за Косел	дел.бр. 03-153		07-108/3 15.03.2002
71	ДУП за дел од ПЦГП - Урбан модул "ЦЕ"	7/2003	13-12204 05.11.2003	07-222/5 19.03.2004
72	ДУП за дел од ДУП за ПЦГП - Урбан блок 1, (Блок 1 - 5-та зона од ЦГПБлок 2 - 6-та УЕ - дел) 2003-2008	186/2003	/	07-715/3 30.06.2004
73	Измена и дополнување на дел од ДУП за 10-та УЕ	13/03	22-1029/13 2004	07-508/7 19.05.2004
74	Измена и дополнување на ДУП за МЗ "Радојца Новичиќ" УБ1 - Охрид 2003-2008	12/03	13-1402/1 2405.2004	07-508/8 19.05.2004
75	ГУП за стопански комплекс Охрид - Лескоец	2193/04	/	07-994/2 14.09.2004

Ред. бр.	Наслов на планот	Технички број и датум	број и датум на издадена Согласност од МТВ	број и датум на Одлука за донесув. на урб. плани
76	ДУП за УМ 5 во ПЦГП - Охрид 2003-2008	24/03	13-7521 09.06.2004	07-994/7 14.09.2004
77	Урбан модул 1 од 9-та УЕ	23/03	13-11242 31.08.2004	07-994/8 14.09.2004
78	Урбан модул во населено место Д.Коњско - Св.Стефан	10/2003	13-7974 28.06.2004	07-994/5 14.09.2004
79	Блок 4 - Урбан модул 1 измени и дополнувања на ДУП за дел Лагади - Пештани	19/03	13-5428 11.05.2004	07-994/6 14.09.2004
80	ДУП за дел од ПЦГП Охрид, УМ1, 2004-2009	31/2004	13-16967/2 19.03.2005	07-1055/15 29.07.2005
81	ДУП за УБ2- Пештани, 2005-2010	2041	13-4254 15.04.2005	07-1055/18 29.07.2005
82	ДУП за УЕ ИВ (МЗ Воска), дел Југ - Охрид, 2002-2007	04/02	13-3925 08.04.2005	07-1055/17 29.07.2005
83	ДУП за дел од ПЦГП Охрид, УМ2 и УМ4, 2004-2009	229/2003	13-16746 06.12.2004	07-3087/2 27.12.2005
84	ДУП за дел од ИИ УЕ, МЗ 4 Долна Влашка Маала - Охрид, 2005-2010	10/03		07-3087/3 27.12.2005
85	ДУП за УМ 12 во УЕ 2, МЗ 10 Центар - дел, Охрид, 2005-2010	17/2003		07-3087/3 27.12.2005
86	ДУП за дел од ВИ УЕ, УМ3, 2004-2009	186/2003	13-16627 06.12.2004	07-1055/14 29.07.2005
87	ГУП - Охрид, 2002-2012	20/01	18-9695 02.06.2006	07-1438/2 30.06.2006
88	ДУП за дел од У37, УМ1, Општина Охрид, 2005-2010			07-386/4 07.03.2007
89	Изменување и дополнување на ДУП за дел од населено место Пештани, УМ1, Општина Охрид,			07-386/5 07.03.2007

Ред. бр.	Наслов на планот	Технички број и датум	број и датум на издадена Согласност од МТВ	број и датум на Одлука за донесув. на урб. плани
	2005-2010			
90	Урбанистички план вон населено место за туристички комплекс на дел од туристички локалитет Горица, Општина Охрид, 2007-2017			07-795/8 26.04.2007
91	Детален урбанистички план за дел од централно градско подрачје ПОЛИКЛИНИКА "МАЛАРИЧНА" – Охрид, Општина Охрид, 2007-2012	1439/2005	16-16255 10.01.2008	07-344/18 28.02.2008
92	Урбанистички план вон населено место за дел од туристички локалитет Горица-Св. Стефан-Метропол дел од блок 2, Општина Охрид, 2007-2017	172/2007	17-2973 20.02.2008	07-344/19 28.02.2008
93	Урбанистички план вон населено место за дел од туристичка насеба Горица Исток Општина Охрид, 2007-2017	13/07	17-16143 28.01.2008	07-344/17 28.02.2008
94	УП вон населено место Лагадин - Пештани дел од УБ 9			07-1403/13 26.06.2008
95	ДУП за УЗ 16 дел од УБ 16.3 - Опфат 3 Рача	12/2007	16-7878/1 22.07.2008	07-1628/5 28.07.2008
96	ДУП за УЗ 16 дел од УБ 16.2 - Опфат 1 Рача	15/07		07-2160/5 29.09.2008
97	ДУП за УЗ 8 УБ 8.3 - Охридија	106-2008	16-11125 08.10.2008	07-2447/7 24.10.2008
98	ДУП за УЗ 8 дел од УБ 8. 1- опфат1	08/08	16-155505 27.01.2009	07-145/160 29.01.2009
99	ДУП за УЗ 2 дел од УБ 2.2 - опфат Полигон	1613/08	16-481/1 29.01.2009	07-472/7 26.02.2009
100	ДУП за УЗ 8 дел од УБ 8.1 - опфат 1	1544/07	16-2087/1 12.02.2009	07-472/4 26.02.2009
101	ДУП за УЗ 8 УБ 8.2	1978/2008	16-1716/1	07-472/5

Ред. бр.	Наслов на планот	Технички број и датум	број и датум на издадена Согласност од МТВ	број и датум на Одлука за донесув. на урб. плани
			17.02.2009	26.02.2009
102	ДУП за УЗ 17 УБ 17.4	1543/07	16-483/1 27.01.2009	07-472/6 26.02.2009
103	ДУП за УЗ 1 УБ 1.3 и дел од УБ 1.1	237-2003	16-5453/2 12.06.2009	07-1639/25 25.06.2009
104	ДУП за УЗ 6 УБ 6.2	06/2008	16-9134 23.09.2009	07-2508/9 30.09.2009
105	ДУП за УЗ 15 дел од УБ15.1 - опфат 1 ЕМУЦ			07-2830/41 11.11.2009 Сл.гласник 11 17.11.2009
106	ДУП за УЗ 12 дсел од УБ 12.4 - опфат 1 - населба Бејбунар			07-3458/35 29.12.2009 Сл гласник 13 29.12.2009

Прилог 2

Листа на Детални урбанистички планови кои се во тек на изработка

1. ДУП за УЗ 8 УБ 8.1 опфат 2 – „КАМ Маркет“
2. ДУП за УЗ 10 и 11 УБ 10.4 и 11.1
3. ДУП за УЗ 9 и 15 УБ 9.4 и 15.5 - „Автобуска станица“
4. ДУП за УЗ 1 УБ 1.4 - „Чинго“
5. ДУП за УЗ 9 УБ 9.2
6. ДУП за УЗ 2 УБ 2.1 опфат 2 - „Католичка црква“
7. ДУП за УЗ 17 УБ 17.2 опфат 1 - „Спортски центар“
8. ДУП за УЗ 5 УБ 5.1 - опфат 1 - „Зона Запад“
9. ДУП за УЗ 7 УБ 7.1 - Училиште „Братство“
10. ДУП за УЗ 2 УБ 2.4 - опфат 2 - „ТИНО“
11. ДУП за УЗ 5 УБ 5.3 - Хотел „Дончо“
12. УПВНМ за дел од Туристички локалитет „Горица - Св. Стефан – Метропол“, блок 4.3
13. УПВНМ за дел од Туристички локалитет „Горица - Св. Стефан – Метропол“, опфат 3 - Хотел „Белведере“
14. ДУП за УЗ 6 УБ 6.1 - опфат 2 Крст Џамија
15. УПВНМ во зона Исток 1 потег Лагадин - Пештани дел од УБ 7
16. УПВНМ во зона Исток 1 потег Лагадин - Пештани дел од УБ 8 – Кољишевски
17. ДУП за УЗ 2 дел од УБ 2.3 опфат 4, зад Општина
18. ДУП за УЗ 11 дел од УБ 11.4 опфат 2, кај Димко
19. ДУП за УЗ 2 УБ 2.3 - опфат 2
20. ДУП за УЗ 2 УБ 2.3 - опфат 3 Кире Ставрески
21. ДУП за УЗ 1 УБ 1.1 - опфат „Чаршија“
22. ДУП за УЗ 9 и 13 УБ 9.3 и 13.2
23. УП за с. Пештани
24. УЗ 11 УБ 11.3 - опфат 2
25. ДУП за УЗ 12 УБ 12.1

Прилог 3

Карактеристични флористички видови и флористички видови кои се на црвената листа на IUCN (IUCN Red List, 1997)

Карактеристични флористички видови:

- *Nepeta ernesti-mayeri*,
- *Crocus cvijici*,
- *Lilium albanicum*,
- *Sideritis raeseri*,
- *Trifolium pilczii*,
- *Astragalus mayeri*,
- *Bupleurum mayeri*,
- *Centaurea galicicae*,
- *Centaurea tomorosii*,
- *Dianthus galicicae*,
- *Dianthus ochridanus*,
- *Edryanthus horvaii*,
- *Festuca galicicae*,
- *Helichrysum zivojinii*,
- *Laserpitium ochridanum*,
- *Micromeria kosaninii*,
- *Sempervivum galicicum*,
- *Alyssum subvirescens*,
- *Astragalus geremlii*,
- *Cephalaria setulifera*,
- *Coronilla vaginalis*,
- *Crepis vesicaria*,
- *Cytisus procumbens*,
- *Damasonium bourgaei*,
- *Erigeron alpinus* var. *Gracilis*,
- *Gnaphalium hoppeanum*,
- *Lilium chalcedonicum*,
- *Prunus prostrata*, и др.

Флористички видови кои се на црвената листа на IUCN (IUCN Red List, 1997):

- *Ajuga piskoi*,
- *Alkanna noneiformis*,
- *Anchusa serpentinicola*,
- *Astragalus baldaccii*,
- *Aubrieta thessala*,
- *Centaurea soskae*,
- *Erodium guicciardii*,
- *Eryngium serbicum*,
- *Jurinea taygetea*,
- *Malus florentina*,
- *Melampyrum heracleoticum*,
- *Minuartia baldaccii*,
- *Narthecium scardicum*,
- *Oxytropis purpurea*,
- *Pinus heldreichii* var. *leucodermis*,
- *Pinus peuce*,
- *Ramonda serbica*,
- *Rindera graeca*,
- *Soldanella pindicola*,
- *Viola eximia*,
- *Solenanthus scardicus*.

Прилог 4

Карактеристични видови на фауната и видови на фауната кои се под закана, односно на листата на глобално загрозени видови според IUCN (Globally Threatened Species)

Карактеристични видови на фауната:

- Водоземци

- *Salamandra salamandra*,
- *Rana dalmatina*,
- *Hyla arborea*,
- *Bufo viridis*,
- *Bufo bufo*.

- Влекачи

- *Emys orbicularis*,
- *Testudo hermanni*,
- *Lacerta viridis*,
- *Lacerta trilineata*,
- *Podarcis taurica*,
- *Podarcis erhardii*,
- *Podarcis muralis*,
- *Algyroides nigropunctatus*,
- *Anguis fragilis*,
- *Ablepharus kitaibelii*,
- *Coluber caspius*,
- *Coluber gemonensis*,
- *Coronella austriaca*,
- *Elaphe longissima*,
- *Elaphe quatuorlineata*,
- *Natrix natrix*,
- *Natrix tessellata*,
- *Vipera ammodytes*.

- Птици

- *Aquila heliaca*,
- *Falco naumanni*,
- *Crex crex*,
- *Milvus migrans*,
- *Haliaeetus albicilla*,
- *Neophron percnopterus*,
- *Gyps fulvus*,
- *Circaetus gallicus*,

- *Circus cyaneus*,
- *Circus macrourus*,
- *Accipiter brevipes*,
- *Buteo rufinus*,
- *Aquila pomarina*,
- *Aquila chrysaetos*,
- *Hieraaetus pennatus*,
- *Falco tinnunculus*,
- *Falco vespertinus*,
- *Falco peregrinus*,
- *Alectoris graeca*,
- *Perdix perdix*,
- *Coturnix coturnix*,
- *Burhinus oedicephalus*,
- *Tyto alba*, *Otus scops*,
- *Bubo bubo*,
- *Athene noctua*,
- *Asio flammeus*,
- *Caprimulgus europaeus*,
- *Alcedo atthis*,
- *Merops apiaster*,
- *Coracias garrulus*,
- *Jynx torquilla*,
- *Picus canus*,
- *Picus viridis*,
- *Riparia riparia*,
- *Hirundo rustica*,
- *Anthus campestris*,
- *Lanius collurio*,
- *Lanius minor*,
- *Lanius excubitor*,
- *Lanius senator*,
- *Phoenicurus phoenicurus*,
- *Saxicola torquata*,
- *Oenanthe hispanica*,
- *Monticola saxatilis*,
- *Hippolais pallida*,
- *Sylvia hortensis*,
- *Muscicapa striata*,
- *Emberiza cia*,

- *Emberiza hortulana*,
- *Pyrrhocorax pyrrhocorax*.

- **Цицачи**

- *Erinaceus concolor*,
- *Sorex minutus*,
- *Sorex araneus*,
- *Crocidura suaveolens*,
- *Crocidura leucodon*,
- *Rhinolopus ferrumequinum*,
- *Rhinolophus hipposideros*,
- *Rhinolopus euryale*,
- *Rhinolopus blasii*,
- *Myotis capaccinii*,
- *Pipistrellus savii*,
- *Lepus europaeus*,
- *Sciurus vulgaris*,
- *Microtus subterraneus*,
- *Microtus felteni*,
- *Chionomys nivalis*,
- *Apodemus flavicollis*,
- *Apodemus sylvaticus*,
- *Dinaromys bogdanovi*,
- *Nannospalax leucodon macedonicus*,
- *Myoxus glis*,
- *Muscardinus avellanarius*,
- *Dryomis nitedula*,
- *Canis lupus*,
- *Vulpes vulpes*,
- *Ursus arctos*,
- *Mustela nivalis*,
- *Mustela putorius*,
- *Martes martes*,
- *Martes foina*,
- *Meles meles*,
- *Felis silvestris*,
- *Lynx lynx*,
- *Sus scrofa*,
- *Capreolus capreolus*,
- *Rupicapra rupicapra balcanica*.

Видови под закана според IUCN (Globally Threatened Species):

- Птици:

- царски орел - *Aquila heliaca*,
- мала ветрушка - *Falco naumanni*,
- ливадска блатна кокошка - *Crex crex*.

- Цицачи:

- волк - *Canis lupus*,
- дива мачка - *Felis silvestris*,
- јужен потковичар - *Rhinolophus euriale*,
- мал потковичар - *Rhinolophus hipposideros*,
- долгопрст ноќник - *Myotis capaccinii*,
- слепо куче - *Nannospalax leucodon*.

Прилог 5

Седум ендемични видови риби од Охридското Езеро, вклучени во листата на глобално загрозени видови на IUCN (Globally Threatened Species)

- охридско грунче - *Phoxinellus epiroticus*,
- охридски грунец - *Rutilus ohridanus*,
- летна пастрмка - *Salmo aphelios*,
- охридска речна пастрмка - *Salmo lumi*,
- охридска белвица - *Acantholingua ohridana*,
- струшка пастрмка - *Salmo balcanicus*,
- охридска пастрмка - *Salmo letnica*.

Прилог 6

Вредности Физичко-хемишка анализа (анализа на хемиски состав и тешки метали) на водата од Охридското Езеро⁴⁰

	pH	KMnO4 mg/L	Ел. спров. mS/cm	NH4 mg/L	NO2 mg/L	NO3 mg/L	Cl mg/L	SO4 mg/L	Fe mg/L	Mn mg/L	F mg/L	Cu mg/L	Zn mg/L	Pb mg/L	Cd mg/L	Co mg/L	Ni mg/L	Cr mg/L
Јан.	7,95	3,755	209	0	0,007	6	2,116	3,22	0,013	0	0,1	0,009	0,005	0	0	0,005	0,008	0
Февр.	7,896	3,951	215	0	0,008	1	7,408	17,94	0,008	0	0,1	0	0,013	0	0	0	0	0,002
Март	7,839	2,212	223	0	0,001		5,587	6,74	0,006	0	0,05	0,005	0,003	0,004	0,002	0	0,002	0,004
Апр.	7,752	3,644	215	0,05	0		4,886	12,82	0	0	0,05	0	0,052	0,005	0,002	0	0,001	0
Мај	6,958	4,36	216	0	0,004	0	6,285	6,42	0	0	0,05	0	0,005	0	0,001	0	0,018	0,001
Јуни								5,14	0,017	0	0,005	0,004	0,007	0	0,003	0	0,005	0
Јули	8,157	4,718	203	0	0	0	9,778	7,7	0,014	0	0,08	0	0,008	0,002	0	0	0	0
Август	8,37	4,058	202	0	0	0	5,587	16,02	0	0	0,1	0,001	0,007	0,016	0	0	0	0
Септ.	8,447	4,214	198,5	0	0,038	0	3,49	7,7	0,014	0	0,008	0	0,003	0	0,001	0	0,001	0
Октом.	8,249	3,599	205	0	0	0	6,984	6,42	0,01	0	0,08	0,003	0,003	0,008	0	0	0	0,003
Ноем.	8,143	2,707	208	0	0	0	8,381	10,26	0,109	0,002	0,1	0,003	0,005	0	0	0	0,003	0
Декемв.	7,845	2,845	246	0	0	0	6,381	10,26	0,036	0,003	0,08	0	0,004	0,009	0	0	0	0,004
Просек	7,964	3,642	212,773	0,005	0,005	0,778	6,080	9,220	0,019	0,000	0,067	0,002	0,010	0,004	0,001	0,000	0,003	0,001

⁴⁰ Извор: Институт за јавно здравје на РМ, 2010 година

Прилог 7

Вредности од извршените мерења на бучавата по претходно дефинирани мерни места, идентификувани како жешки точки во Општината

Мерно место	Главни извори на бучава	Рецептори на бучава	Дата	Време	Интензитет
Пештани -Во близина на угостителски објект „Липа“.	-близина на езеро, -регионален пат, Охрид-Св. Наум, -станбени и угостителски објекти.	-приватни станбени објекти; -сместувачки капацитети.	30.04.2010	20.56 min	Leq=65.0 dB(A)
			30.04.2010	23.56 min	Leq=66.6 dB(A)
			01.05.2010	12.47 min	Leq=68.8 dB(A)
			22.07.2010	11.08 min	Leq=63.2 dB(A)
			23.07.2010	20.37 min	Leq=66.7 dB(A)
			24.07.2010	23.39 min	Leq=73.0 dB(A)
			-Центар-Ресторан ТОЛОЛО	-близина на езеро, -регионален пат, Охрид-Св. Наум, -станбени и угостителски објекти.	-приватни станбени објекти; -сместувачки капацитети.

Мерно место	Главни извори на бучава	Рецептори на бучава	Дата	Време	Интензитет
Лагадин -Во близина на угостителски објект хотел „Два Бисера“.	-регионален пат, Охрид-Св. Наум, -станбени и угостителски објекти.	-приватни станбени објекти; -сместувачки капацитети.	30.04.2010	21.12 min	Leq=61.9 dB(A)
			01.05.2010	00.12 min	Leq=59.0 dB(A)
			01.05.2010	13.05 min	Leq=67.0 dB(A)
			22.07.2010	11.23 min	Leq=66.6 dB(A)
			23.07.2010	20.46 min	Leq=68.0 dB(A)
			25.07.2010	00.03	Leq=63.7 dB(A)

				min	
-Кај Плажа Корали	-регионален пат, Охрид-Св. Наум, -угостителски објекти (дискотека)	-сместувачки капацитети.	24.07.2010	23.58 min	Leq=82.5 dB(A)

<i>Мерно место</i>	<i>Главни извори на бучава</i>	<i>Рецептори на бучава</i>	<i>Дата</i>	<i>Време</i>	<i>Интензитет</i>
Лескоец -Пред Домот на културата.	-магистрален пат, Охрид- Битола-Скопје; -станбени објекти.	-приватни станбени објекти;			
			30.04.2010	21.42 min	Leq=69.0 dB(A)
			01.05.2010	00.33 min	Leq=63.3 dB(A)
			01.05.2010	13.31 min	Leq=71.5 dB(A)
			22.07.2010	11.46 min	Leq=63.6 dB(A)
			23.07.2010	21.06 min	Leq=70,3 dB(A)
25.07.2010	00.32 min	Leq=68.1 dB(A)			

<i>Мерно место</i>	<i>Главни извори на бучава</i>	<i>Рецептори на бучава</i>	<i>Дата</i>	<i>Време</i>	<i>Интензитет</i>
Раскрсница Јане Сандански- Питу Гули, кружен тек -Кај кружен тек	-сообраќајница; -станбени и комерцијални објекти.	-приватни станбени и јавни објекти (болница).			
			30.04.2010	22.00 min	Leq=65.9 dB(A)
			01.05.2010	00.47 min	Leq=59.2 dB(A)
			01.05.2010	13.48 min	Leq=61.8 dB(A)
			22.07.2010	12.00 min	Leq=65.9 dB(A)
			23.07.2010	21.16 min	Leq=66,5 dB(A)
24.07.2010	02.47 min	Leq=61.3 dB(A)			

Мерно место	Главни извори на бучава	Рецептори на бучава	Дата	Време	Интензитет
Туристичка -Јане Сандански-Гимназија -Пред Гимназија	-сообраќајница; -станбени, комерцијални, угостителски објекти.	-приватни станбени и јавни објекти (училиште); -сместувачки капацитети.			
			30.04.2010	22.09 min	Leq=70.0dB(A)
			01.05.2010	00.52 min	Leq=66.1dB(A)
			01.05.2010	13.55 min	Leq=68.6dB(A)
			22.07.2010	12.15 min	Leq=67.9 dB(A)
			23.07.2010	21.21 min	Leq=68,3 dB(A)
24.07.2010	02.35 min	Leq=66.9 dB(A)			

Мерно место	Главни извори на бучава	Рецептори на бучава	Дата	Време	Интензитет
Охридска Банка -Пред Охридска Банка	-сообраќајница; -станбени, комерцијални, угостителски објекти.	-приватни станбени и јавни објекти; -сместувачки капацитети.			
			30.04.2010	22.15 min	Leq=71.4dB(A)
			01.05.2010	00.57 min	Leq=62.4dB(A)
			01.05.2010	13.59 min	Leq=65.7dB(A)
			22.07.2010	12.21 min	Leq=67.3 dB(A)
			23.07.2010	21.27min	Leq=70.7 dB(A)
24.07.2010	00.49 min	Leq=70.5 dB(A)			

Мерно место	Главни извори на бучава	Рецептори на бучава	Дата	Време	Интензитет
Света Софија -Пред црква Света Софија	-станбени и угостителски објекти.	-приватни станбени објекти; -сместувачки капацитети.			
			30.04.2010	22.27 min	Leq=60.6dB(A)
			01.05.2010	01.10 min	Leq=56.9dB(A)
			01.05.2010	14.15	Leq=60.9dB(A)

				min	
			22.07.2010	12.31 min	Leq=50.7 dB(A)
			23.07.2010	21.36 min	Leq=64.4 dB(A)
			24.07.2010	00.58 min	Leq=69.6dB(A)

Мерно место	Главни извори на бучава	Рецептори на бучава	Дата	Време	Интензитет
Улица Коста Абраш бивша библиотека -Во близина на угостителските објекти Кадмо и Ликвид;	-станбени и угостителски објекти.	-приватни станбени објекти; -сместувачки капацитети.	30.04.2010	22.35 min	Leq=67.5dB(A)
			01.05.2010	01.18 min	Leq=69.7dB(A)
			01.05.2010	14.29 min	Leq=67.8dB(A)
			22.07.2010	12.40 min	Leq=58.9 dB(A)
			23.07.2010	21.46 min	Leq=67.3 dB(A)
			24.07.2010	01.40 min	Leq=81.1 dB(A)

Мерно место	Главни извори на бучава	Рецептори на бучава	Дата	Време	Интензитет
Улица Цар Самоил -Во близина на угостителскиот објект Табана;	-станбени и угостителски објекти.	-приватни станбени објекти; -сместувачки капацитети.	30.04.2010	22.46 min	Leq=71.3dB(A)
			01.05.2010	01.27 min	Leq=74.6dB(A)
			01.05.2010	14.39 min	Leq=69.6dB(A)
			22.07.2010	12.49 min	Leq=61.9 dB(A)
			23.07.2010	21.53 min	Leq=72,3 dB(A)
			24.07.2010	01.54 min	Leq=89.8 dB(A)

-Во близина на угостителскиот објект Липа	-станбени и угостителски објекти.	-приватни станбени објекти; -сместувачки капацитети.	24.07.2010	02.04 min	Leq=88.35 dB(A)
Улица Цар Самоил-Плоштад -Летна тераса	-станбени и угостителски објекти.	-приватни станбени објекти; -сместувачки капацитети.	23.07.2010	22.00 min	Leq=83,2 dB(A)
-Плоштад Jazz Blues	-сообраќајница; -станбени, трговски и угостителски објекти.	-приватни станбени објекти; -сместувачки капацитети.	24.07.2010	23.58 min	Leq=79.4 dB(A)

<i>Мерно место</i>	<i>Главни извори на бучава</i>	<i>Рецептори на бучава</i>	<i>Дата</i>	<i>Време</i>	<i>Интензитет</i>
Булевар Македонски просветители-Партизански одреди -Во близина на поштата;	- сообраќајница; -станбени, трговски и угостителски објекти.	-приватни станбени и деловни објекти; -сместувачки капацитети.			
			30.04.2010	22.53 min	Leq=64.8 dB(A)
			01.05.2010	01.34 min	Leq=69.8 dB(A)
			01.05.2010	14.55 min	Leq=71.9 dB(A)
			22.07.2010	13.00 min	Leq=64.5 dB(A)
			23.07.2010	22.31 min	Leq=71,2 dB(A)
			24.07.2010	02.31 min	Leq=72.6 dB(A)

<i>Мерно место</i>	<i>Главни извори на бучава</i>	<i>Рецептори на бучава</i>	<i>Дата</i>	<i>Време</i>	<i>Интензитет</i>
Булевар Јане Сандански-Партизански одреди -Кај раскрсницата - Комерцијална	- сообраќајница; -станбени, трговски и угостителски објекти.	-приватни станбени и деловни објекти; -сместувачки капацитети.			
			30.04.2010	22.59 min	Leq=68.0 dB(A)
			01.05.2010	01.40 min	Leq=57.0 dB(A)
			01.05.2010	15.06	Leq=65.1 dB(A)

Банка.				min	
			22.07.2010	13.08 min	Leq=62.6 dB(A)
			23.07.2010	22.36 min	Leq=67,5 dB(A)
24.07.2010	02.36 min	Leq=66.0 dB(A)			